

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI

TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ
YÖNETİM PLANI
2013 - 2017

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**

T.C
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı

2013 - 2017

Doğa koruma Türkiye'nin yaşamsal kaynaklarının korunması ile eş anlamlı inkar edilemez bir gerçek olarak hükümet politikalarımızın öncelikli gündemini oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği (AB) tam üyeliğinin 1999 yılında Helsinki Zirvesinde onaylanması ile AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Ulusal Program kabul edilerek diğer sektörlerle birlikte çevre alanında da uyumlaştırma çalışmalarına başlanılmıştır.

Hedefimiz "İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, Avrupa Birliği'ne üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" dir.

2023 Türkiye'sinde; Çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda kamu kesimi, özel sektör ve sivil toplum arasında iletişim sağlanması ve ortak hedefe yönelik işbirliğinin oluşturulması, toplumsal potansiyelimizin harekete geçirilmesi ve böylece ekonomik ve sosyal gelişmenin hızlandırılarak, halkımızın yaşam kalitesinin arttırılması hedeflenmektedir.

Korumanın sadece mevzuat ve proje gerçekleştirme şeklinde kalamayacağı ve tüm ulusal politikalar ve sektörel yaklaşımlarla bütünleştirilmesi gerektiği bilinen bir olgudur. Dolayısıyla 2023 yılına kadar Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma vizyonunun yasal, kurumsal ve uygulama alanlarında hayata geçirilmesine yönelik köklü değişimler ve eylemler bütününe ihtiyaç vardır.

Türkiye'nin 2023 hedefleri doğrultusunda çevrenin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunan kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür ederim.

*Başbakan
Recep Tayip ERDOĞAN*

BAŞBAKAN

Çevre sorunlarının hayatımızda her geçen gün daha fazla önem kazanması ve ortaya çıkan sorunların daha geniş kesimleri etkilemesi, doğal alanların nasıl korunacağı sorununu da gündeme getirmiştir.

Dünyada koruma düşüncesinin gelişmesi ile beraber, biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel açıdan önemli alanların/varlıkların korunmasının ülkesel değil, tüm insanlığın ortak mirasının korunması olduğu düşüncesi hakim olmaya başlamıştır.

Dünyada bu gelişmelere paralel olarak, Ülkemizde de özellikle doğal bitki alanları ile kültürel ve tarihsel zenginliklerin bozulma ve kaybolma riskini azaltma amacı ile önde gelen örnekler koruma altına alınmaktadır.

Bu amaçla, Ülkemizin doğal, kültürel ve tarihsel özellikleri açısından önde gelen örneklerinden biri olan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin korunması ve sürdürülebilir kaynak kullanımı anlayışı temelinde gelecek nesillere aktarılması için 07.12.2004 tarihinde "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edilmiştir.

Özel Çevre Koruma Bölgeleri Yönetim Planları aracılığı ile yönetilmektedir. Aynı zamanda yönetim planları; paydaşların ihtiyaçları ile doğa koruma gerekliliklerinin uyumlu hale getirildiği belgeler olarak da ayrı bir önem kazanmaktadır.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin Yönetim Planı; doğal ve kültürel kaynakların bilimsel verilere dayalı olarak ortaya konduğu, kaynak kullanımında koruma kullanma dengesini ve sürdürülebilirliği gözeten, katılımcı bir yönetim yaklaşımının hayata geçirilmesi anlayışı çerçevesinde hazırlanmıştır.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı'nın bölgenin etkin yönetiminde faydalı olmasını temenni eder, başarılar dilerim.

*Çevre ve Şehircilik Bakanı
Erdoğan BAYRAKTAR*

BAKAN

Türkiye; biyocoğrafyası, bitki ve hayvan türü zenginliği, endemizmi, çevre ve tabiatı korumada gösterdiği başarısı ile önemli ülke konumuna gelmiştir. Ancak plansız şehirleşme, sanayileşme ve turizm baskısı sahip olduğumuz değerleri tehdit etmekte, bozulma ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Dünya genelinde bu anlamda yürütülen koruma çabalarına ülkemiz de katılmış olup 1988 yılı itibariyle özellikle milli ve milletlerarası öneme haiz ekolojik açıdan hassas, bozulma ve yok olma tehlikesi altındaki tabii değerlerimizi, çevresi ile birlikte koruma maksadıyla Bakanlar Kurulu Kararı ile özel çevre koruma bölgesi ilan etmeye yönelik çalışmalar başlamıştır.

Bu doğrultuda ilan edilen özel çevre koruma bölgelerinde; tabii güzelliklerin, tarihi ve kültürel kaynakların, biyolojik çeşitliliğin, sualtı, su üstü canlı ve cansız varlıkların korunmasına ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına, sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde bölgelerin ekonomik kalkınmalarını sağlamaya ve çevre bilincini arttırmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Özel çevre koruma bölgeleri içerisinde yer alan Uzungöl, biyolojik çeşitliliğin en yüksek olduğu ekosistemlerdendir. Yöre halkının yaşamında önemli yer tutan, bölge ve ülke ekonomisine katkılar sağlayan Uzungöl' ün sahip olduğu özellikleri de sürdürülebilir kılması, yerel ekonomik kalkınmayı sağlamanın temelidir.

Bu noktada; söz konusu alanın kısa, orta ve uzun vadede akılcı koruma kullanım kararlarının oluşturulması sürecinde "yönetim planları" büyük öneme sahiptir.

Bu anlayışla hazırlanan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı ile Bölgede; yöresel ölçekte taraflar arasında uyumlu ilişkilerin kurulması, doğal kaynakların ulusal ve küresel düzeyde koruma ve kullanma amaçlarına hizmet edebilecek etkin bir yapının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Hazırlanan Yönetim Planının, Uzungöl' ü koruma ve geliştirme noktasında daha ileriye götüreceği inancıyla başarılar dilerim.

*Çevre ve Şehircilik Müsteşarı
Ercan TIRAŞ*

ÖNSÖZ

Ülkemizde korunan alanlar; doğal, tarihi, kültürel, bilimsel ve estetik bakımdan önem taşıyan tehlikeye maruz kalmış veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler ile ulusal mevzuatımız ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile de koruma altına alınmış, nadir, endemik, tür ve habitatlarını içeren kara ve deniz alanlarıdır.

Ülkemizin bu konuda taraf olduğu, küresel, bölgesel ve Avrupa Birliği ölçeğindeki uluslararası sözleşmeler, tamamiyle ekonomik, sosyal, kültürel ve bölgesel gereksinimlerin dikkate alınması suretiyle, sürdürülebilir kalkınmanın genel amacına katkıda bulunarak, biyolojik çeşitliliğin muhafazası için uluslararası seviyede bir işbirliğinin kurulmasını teşvik eder niteliktedir.

Koruma alanlarının kısa, orta ve uzun vadede rasyonel koruma kullanım kararlarının oluşturulması sürecinde "Koruma Alanı Yönetim Planları" önem taşımaktadır.

Yönetim planı ile her hangi bir alanın korunması, kaynak değerlerinin devamlılığının sağlanması, geliştirilmesi ve rasyonel yönetimi ile ilgili karar ve hükümlerin beş yıllık süreç içerisindeki uygulama faaliyetleri ortaya konulmaktadır. Yönetim planı aynı zamanda, bölgede yaşayanlar, kamu idareleri ve diğer alan kullanıcılarının aktif katılımları ile ortaklaşa hazırlanan faaliyetlerin uygulanması içinde bir kılavuz olma niteliğini taşımaktadır.

Bu temel anlayış çerçevesinde, Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi yönetim planının hazırlanması; birbiri ile ilişkili iki aşamadan oluşmuştur. Birinci aşamada Yönetim Planına altlık oluşturması amacıyla, 2010 yılında Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi ile Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar ile Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin biyolojik çeşitliliği, endemik, nadir, nesli tehdit ve tehlike altında olan tür ve habitatların sınıflandırılması, tehditler ve koruma önlemleri ile demografik yapı, ekonomik ve sosyal göstergelere ilişkin istatistiksel veriler, insan faaliyetleri, çevreye ilişkin tutum ve davranışları, sektörler ve sektörler arası etkileşime yönelik veriler ortaya konmuştur.

İkinci aşamada ise; Uzungöl ÖÇKBölgesinin gelecekte korunması ve sürdürülebilir yönetimi konusunda ilgili paydaşlar arasında iletişimi güçlendirmek amaçlanmış, yerel halkın yanı sıra alanla ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da katılımının sağlandığı paydaş toplantılarıyla katılımcı bir yaklaşım içerisinde, alanın koruma-kullanım kararları ve yönetim ilkeleri 5 yıllık olarak belirlenmiştir.

Her iki aşama birbiri ile ilişkilendirilerek yönetim planı hazırlanmıştır. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planının bölge için faydalı olmasını diler, çalışmada emeği geçen kişi kurum ve kuruluşlara teşekkürlerimi sunarım.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü
Osman İYİMAYA

SUNUŞ

TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ YÖNETİM PLANI

> **Koordinasyon**

Osman İYİMAYA - Genel Müdür
Osman ÖZTÜRK - Genel Müdür Yardımcısı V.
Dr. Ali ÖZKIR - Alan Yönetimi Daire Başkanı V.
Leyla AKDAĞ - Yönetim Planları Şube Müdür V.

> **Proje Kontrol Ekibi**

Muhsine MISIRLIOĞLU - Kimya Mühendisi
Reyhan ÖZDEMİR - Çevre Mühendisi
Nisa Nur ÇİÇEK - Biyolog
Mustafa UZUN - Biyolog (Bilim Uzmanı)

> **Muayene Komisyonu Ekibi**

Hatice ÜNCÜ - Mimar
Murat KARAHAN - Ziraat Mühendisi
Dilek DELİÇAY - Çevre Mühendisi

> **Lesmanat Danışmanlık Proje Ekibi**

Sevgi GÜL - Ziraat Yüksek Mühendisi
Sema ALPAN ATAMER - Çevre Yüksek Mühendisi

UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ YÖNETİM PLANI KESİN RAPORUNUN HAZIRLANMASINDA KATKIDA BULUNAN VE AŞAĞIDA BELİRTİLEN KURUM, KURULUŞ VE ŞAHİSLARA GÖSTERMİŞ OLDUKLARI İLGI VE KATKILARINDAN DOLAYI TEŞEKKÜRLER;

> **Katkı Sağlayanlar**

Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Ekibi

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Ekibi

Cevdet ATAY-Çaykara Kaymakamı

Abdullah AYGÜN-Uzungöl Belediye Başkanı

Mehmet SEZGİN-Uzungöl Belediye Başkanlığı

Yakup TOPRAK-Yaylaönü Muhtarı

Mustafa TAHAN-Uzungöl Yenimahalle Muhtarı

Mustafa KAYA-Demirkapı Muhtarı

Mehmet Ali YAZICI-Arpaözü Köyü Azası

Mehmet Ali ÖZTÜRK-Arpaözü Köyü Muhtarı

A.Vedat ÇİFTÇİ-Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

Süleyman GÜN-Çevre ve Şehircilik İl Müdür Yardımcısı

Sabit YADIGAROĞLU-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Emin Ali YAZMAN-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

İnci GÜLEN-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. Çiğdem ÜSTÜNER-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Leyla KOCABAŞ-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Osman SİNAN-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Arzu ÇİFTÇİ-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Merve ÖNAL-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Murat FİDAN-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Bilal KONAL-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Aysun KOÇ-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Murat KASAP-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Lokman KARACA-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Mustafa BULUT - Orman ve Su İşleri Bakanlığı Rize Bölge Müdürü

Yunus ERKUT-Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü

Nazan ARAZ- Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü

Pınar BULUT-Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü

Şeniz TURHAN-Tapu ve Kadastro 9. Böl. Müd.
Hasan İŞÇİ-Tapu ve Kadastro 9. Böl. Müd.
Serkan COŞKUN- Çaykara Kadastro Müdürü

Ahmet HOŞOĞLU-Çaykara/Milli Eğitim İlçe Müdürü

Ahmet BASKOK-Uzungöl 5. Jandarma Komutanlığı
Okan GÜNEŞ-Uzungöl 5. Jandarma Komutanlığı

Songül BAYRAK-İl Özel İdaresi

İsmail KANIZ-Kültür ve Turizm İl Müdürü
Fuat YILMAZ-Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Gülden YENİGÜN-Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Zeki SOYLU- Uzungöl Turizm Derneği Başkanı
Murat AKYÜZ-Çaykara Esnaf ve sanatkarlar Derneği Başkanı
Aydın MUTLU-Uzungöl Doğa Sporları ve Adrenalin Kulübü Başkanı

Uğur YAVRUGÖLU-DSİ 22. Bölge Müdürlüğü
Mustafa YAMIÇ-DSİ 22. Bölge Müdürlüğü

Olgun SARI-Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü
Kübra AR-Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü

Serpil YÜKSEK-Trabzon KVKB Kurulu Müdürlüğü

Ersin Yavuz BİRKAN-Çaykara Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Özge ÇAMUR-Çaykara Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü

Murat AYTEKİN-Çaykara Orman İşletme Şefliği
Rıfat KANDEMİR-Çaykara Orman İşletme Şefliği

Uzungöl, Arpaözü, Yaylaönü ve Demirkapı'dan yöre halkını temsil eden kadınlar, gençler ve kanat önderlerine.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ	<i>i</i>
SUNUŞ	<i>ii</i>
Koordinasyon	<i>iii</i>
Proje Kontrol Ekibi	<i>iii</i>
Lesmanat Danışmanlık Proje Ekibi	<i>iii</i>
Katkı Sağlayanlar	<i>iv</i>
Kısaltmalar	<i>xii</i>
1. GENEL POLİTİK ÇERÇEVE VE KURUMSAL YAPI	1
1.1 Genel Politik Çerçeve	1
1.2 Özel Çevre Koruma Bölgeleri Politik Çerçeve	2
1.3 Kurumsal Yapı	2
1.4 Yönetim Planı Hazırlama Gerekçesi	3
2. ALANDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	4
2.1 Literatür Araştırması	4
2.1.1 Flora ve Vejetasyon Üzerine Yapılan Çalışmalar	4
2.1.2 Fauna Üzerine Yapılan Çalışmalar	5
2.1.3 Uzungöl ve Çevresinde Yapılan Lisansüstü Tez ve Proje Çalışmaları	7
2.1.4 Alanla İlgili Hazırlanan Diğer Planlar	8
3. ALANIN TANIMI	10
3.1 Alanın Coğrafik Konumu ve Sınırları	10
3.2 Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçin Önerilen Sınırlar	11
3.3 Erozyon Durumu	11
3.4 Koruma Statüleri	12
3.5 Kadastro ve Mülkiyet Durumu	13
3.6 Yönetim Yapısı	16
3.7 Tarihçe	16
3.8 Doğal Özellikler	17
4. DOĞAL VE ÇEVRESEL VERİLER	20
4.1 Fiziksel Veriler	20
4.1.1 Jeolojik ve Topografik Özellikler	20
4.1.2 Meteorolojik ve Hidrojeolojik Veriler	22
4.1.2.1 Meteorolojik Özellikler	22
4.1.2.2 Hidrojeolojik Özellikler	23
4.2 Biyolojik Veriler	24
4.2.1 Floristik Yapı ve Vejetasyon Tipleri	24
4.2.1.1 Alanın Florası	24

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
4.2.1.2 Alanın Vejetasyon Tipleri ve Bitki Birlikleri	26
4.2.1.3 Alanın Tıbbi ve Aromatik Bitkileri	28
4.2.2 Alanın Fauna Yapısı	29
4.2.2.1 Avi-Fauna	29
4.2.2.1.1 Kuşların Ana Göç Yolları	31
4.2.2.2 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Biyoçeşitliliği	34
4.2.2.2.1 Memeli Hayvanların Göç ve Hareket Yolları	36
4.2.2.3 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Balık Biyoçeşitliliği	38
4.2.2.4 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Amfibi Biyoçeşitliliği	38
4.2.2.5 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Sürüngen Biyoçeşitliliği	40
4.2.2.6 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin EUNIS Habitat Sınıfları	40
4.2.2.7 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Peyzaj Değerleri	43
5. SU KALİTESİ	44
6. SOSYO-EKONOMİK VE DEMOGRAFİK YAPI	48
6.1 Demografik Yapı	48
6.1.1 Nüfus Tahminleri	49
6.2 Sosyo-Ekonomik Yapı	51
6.2.1 Bölgesel Sosyo-Ekonomik Yapı	51
6.2.2 Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik Yapı	52
6.2.2.1 Hanelerin Demografik Özellikleri	52
6.2.2.2 Çalışma Durumu, Gelir ve Sosyal Güvenlik	53
6.3 Kültürel Yapı	55
6.3.1 Tarihi Süreçte Doğu Karadeniz	55
6.3.2 Doğu Karadeniz Konut Kültürü	55
6.3.3 Özel Çevre Koruma Bölgesi Kültürel Yapı	56
6.3.3.1 Konutlar	58
6.3.3.2 Yaylacılık	59
6.3.3.3 Dernekler ve Katılım	59
6.3.3.4 Çevre Bilinci	59
6.3.3.5 Olumlu ve Olumsuz Etkilenen Gruplar	60
6.3.3.6 Yönetim Planı ve Beklentiler	60
6.3.3.7 Maliyete Katılma	61
6.3.3.8 Uzungöl ve Geleceğe İlişkin Görüşler	61
6.3.3.9 Paydaşlar ve Alan kullanımı	62
6.3.3.10 Etki ve Önem	63
6.3.3.11 Paydaşlar ve Katılımcılık	63

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
6.3.3.12 Kurallar Hakkında Bilgi Sahibi Olma	64
6.3.3.13 Paydaşlar ve Yönetim Planından Beklentiler	65
6.4 Mimari Yapı Analizi	66
7. DOĞAL KAYNAK KULLANIMI	67
7.1 Tarım ve Hayvancılık	67
7.2 Arcılık	68
7.3 Balıkçılık	68
7.4 Turizm	68
7.5 Otlatma	69
8. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	71
8.1 Ekolojik Değerlendirme	71
8.2 Niteliksel Değerlendirme	87
8.3. Biyolojik Çeşitlilik Üzerindeki Baskılar ve Tehditler	89
8.4 İzleme ve Araştırma Konuları	93
8.5 Öneriler	93
9. SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL DEĞERLERLENDİRME	94
9.1 Ekonomik Değerlendirme	94
9.2 Sosyal Değerlendirme	95
9.3 Yasal ve Yönetimsel Değerlendirme	96
9.4 Yapısal Gelişme Eğiliminin Değerlendirilmesi	96
9.5 Kültürel Değerlendirme	97
9.5.1 Uzungöl Beldesi	97
9.5.2 Demirkapı, Yaylaönü ve Arpaözü Yerleşim Yerleri	97
9.6. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Üzerindeki Baskılar ve Tehditler	99
10. BÖLGELEME	101
11. YÖNETİM PLANININ HAZIRLANMASINDA KATILIMCILIK	107
11.1 Uzungöl ÖÇK Bölgesi Plan Katılımcılığı	108
11.2 Paydaş Analizi	113
11.3 Ortak Değerler	114
11.4 Ortak Problemler	115
11.5 Problem Ağacı	119
12. İDEAL HEDEFLER	121
12.1 Uygulama Hedefleri	121
12.2 Faaliyetler	122
13. FAALİYET PLANI	127

ŞEKİLLER

SAYFA

Şekil 1. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planı	8
Şekil 2. Uzungöl ÖÇK Bölgesi Sınırları Ve Kapsadığı Alandaki Değişik Statüler ...	10
Şekil 3. Uzungöl ÖÇK Bölgesi Sayısal Arazi Modeli (SAM)	11
Şekil 4. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Erozyon Hassasiyet Haritası	13
Şekil 5. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Arazi Vasıf Ve Mülkiyet Durumu	15
Şekil 6. Uzungöl'de Göl Ve Yakın Çevresinin Kadastral Durumu	15
Şekil 7. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Kafkasya Ekolojik Bölgesi'ndeki Yeri	18
Şekil 8. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Jeolojik Haritası (MTA, 1998'den uyarlanmıştır) ..	21
Şekil 9. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Akarsu Ve Göllerin Birincil (100 m) Etki Alanlar ..	24
Şekil 10. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Gündüz Yırtıcı Kuşları İçin Ana Göç Yolları	32
Şekil 11. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Kaz Ve Ördekler İçin Ana Göç Yolları	32
Şekil 12. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Turna'ların Ana Göç Yolları	33
Şekil 13. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Ayıların Ana Hareket Yolları	36
Şekil 14. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi'nin Ana Hareket Yolları	37
Şekil 15. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Karaca'nın Ana Hareket Yolları	38
Şekil 16. OET Profili İçin Alandaki Biyotopların Peyzaj Değerleri	43
Şekil 17. UET Profili İçin Alandaki Biyotopların Peyzaj Değerleri	44
Şekil 18. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Korunması Gereken Tür ve Ekosistemleri	102
Şekil 19. Yönetim Planı Yenilemeli Süreç	110
Şekil 20. Paydaş Katılım Süreci	113

TABLOLAR

	SAYFA
Tablo 1. Proje Alanı İle İlgili Genel Mevzuat	2
Tablo 2. Stratejik Belge Ve Politik Dokümanlar	2
Tablo 3. Yerleşim Yerleri Hane Sayısı	9
Tablo 4. Meşçere Yapısına Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri	12
Tablo 5. Meşçere Kapalılığına Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri	12
Tablo 6. Arazi Eğim Derecesine Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri	12
Tablo 7. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Kalan Yerleşim Birimleri Ve Alanları	14
Tablo 8. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçindeki Arazilerin Vasıf Ve Mülkiyet Durumu	14
Tablo 9. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Arazisi Bulunan Yerleşim Birimleri Ve Yıllar İtibari İle Nüfus Değişimi	16
Tablo 10. Uzungöl 'De Aylara Göre Yağış Ve Sıcaklık Değerleri	22
Tablo 11. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Taksonomik Birimlere Dağılımı	25
Tablo 12. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Floristik Bölgelere Dağılımı	25
Tablo 13. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Familyalara Dağılımları	25
Tablo 14. Numunelerde Analiz Edilen Parametreler	44
Tablo 15. Nüfus Durum Tablosu	48
Tablo 16. Uzungöl Nüfus Tahmini	49
Tablo 17. Demirkapi Nüfus Tahmini	50
Tablo 18. Arpaözü Nüfus Tahmini	50
Tablo 19. Yaylaönü Nüfus Tahmini	50
Tablo 20. Trabzon İl Merkezi ve Çaykara'nın 872 İlçe İçindeki Gelişmişlik Sıralaması	52
Tablo 21. En Önemli Gelir Kaynağı	54
Tablo 22. Tablo Hanelerin Ortalama Aylık Geliri	54
Tablo 23. Temel Paydaşlar ve Sorunlar	62
Tablo 24. Etki ve Önem	63
Tablo 25. Paydaşlar ve Katılımcılık	64
Tablo 26. Kurallara Uymada Bilgi Düzeyi	64
Tablo 27. Yönetim Planından Beklentiler	65
Tablo 28. ÖÇK Bölgesinde Yayılış Gösteren Taksonların Tehlike Kategorileri	71
Tablo 29. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Yaban Hayvanları	74
Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri	77
Tablo 31. Klasik ve Katılımcı Planlamada Roller ve Sorumluluklar	107

RESİMLER

SAYFA

<i>Resim 1. Uzungöl Yenimahalle'de Yer Alan Pansiyonlar</i>	18
<i>Resim 2. Sicyos Angulatus'un Doğallaşmış Yoğun Bir Populasyonu Ve Doğal Türler Üzerindeki Boğucu Etkisi</i>	26
<i>Resim 3. Yaprak Saplarından Yerel Halk Tarafından Turşu Olarak Yararlanılan Kongoroş Ve Tomara</i>	29
<i>Resim 4. Dağ Horozu (Tetrao Moloksiewiczzi)</i>	30

GRAFİKLER

<i>Grafik 1. Yıllara Göre Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ndeki Nüfus Değişimi</i>	17
<i>Grafik 2. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İklim Diyagramı</i>	22
<i>Grafik 3. Klorofil-A</i>	45
<i>Grafik 4. Toplam Fosfor</i>	45
<i>Grafik 5. Çözünmüş Oksijen</i>	46
<i>Grafik 6. Ph(Akarsular).....</i>	46
<i>Grafik 7. Ph(Uzungöl İçi).....</i>	47
<i>Grafik 8. Toplam Fosfor.....</i>	47
<i>Grafik 9. Çaykara ve Uzungöl Nüfus Gelişimi</i>	48
<i>Grafik 10. Köylerin Yığılmalı Nüfus Gelişimi</i>	49
<i>Grafik 11. Karadeniz Bölgesi İlleri Gelişmişlik Endeksi</i>	51
<i>Grafik 12. Trabzon İlçeleri Gelişmişlik Endeksi</i>	51
<i>Grafik 13. Cinsiyet</i>	52
<i>Grafik 14. Yaş Grupları</i>	53

EKLER

<i>Ek 1. Çevre Düzeni Planı Haritası Biyolojik Çeşitlilik Sentez Haritası</i>	
<i>Ek 2. Biyolojik Çeşitlilik Sentez Haritası</i>	
<i>Ek 3. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Sentez Haritası</i>	
<i>Ek 3. Problem Ağacı</i>	

KISALTMALAR

<i>Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı</i>	<i>ÖÇKKB</i>
<i>Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü</i>	<i>TVKGM</i>
<i>Uzman Ekoturist</i>	<i>UET</i>
<i>Ortalama Ekoturist</i>	<i>OET</i>
<i>Sayısal Arazi Modeli</i>	<i>SAM</i>
<i>Maden Tetkik Arama</i>	<i>MTA</i>
<i>Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi</i>	<i>BMBÇS</i>
<i>Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi</i>	<i>BMÇMS</i>
<i>Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesidir</i>	<i>BMİDÇS</i>
<i>Birleşmiş Milletler Çevre Programı</i>	<i>UNEP</i>
<i>Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi</i>	<i>BÇS</i>
<i>Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı</i>	<i>UÇEP</i>
<i>Doğal Hayatı Koruma Vakfı</i>	<i>WWF</i>
<i>Sivil Toplum Kuruluşları</i>	<i>STK</i>
<i>Uluslararası ve Ulusal Kırmızı Liste</i>	<i>IUCN</i>
<i>Çevre Düzeni Planı</i>	<i>ÇDP</i>
<i>Genelleyici Ekoturist</i>	<i>GET</i>
<i>Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu</i>	<i>K.T.V.K.K</i>

YÖNETİCİ ÖZETİ

Yeniden yapılandırma sürecinde Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı kapatılmış, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı içerisinde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇK) tarafından ihale edilen UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNDE YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA ÇALIŞMALARINDA DANIŞMANLIK VE KOLAYLAŞTIRICILIK HİZMET ALIMI İŞİ kapsamında Lesmanat Danışmanlık ile işveren arasında 29 Haziran 2011 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.

Teknik destek, Lesmanat Danışmanlık (Danışman) ve Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (İşveren) ile yapılan danışmanlık hizmet alımı sözleşmesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sözleşme çerçevesinde Teknik Destek Hizmetinin temel hedefi; Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinde ilgili paydaşları sürece katan yaklaşımın uygulanmasından elde edilecek sonuçlarla birlikte, daha önce ihale edilen biyolojik çeşitlilik, sosyo-ekonomik araştırma ve su kalitesinin izlenmesi sonuçlarının birleştirilmesiyle Yönetim Planının hazırlanmasıdır.

Ülkemizde 1988-2010 yılları arasında Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen 15 Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmaktadır. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi de bu alanlardan birisi olup, Trabzon İlinde, Uzungöl Belde Belediyesini, Çaykara İlçesine bağlı 3 köyü (Arpaözü, Demirkapı ve Yaylaönü) sınırları içine almaktadır. Alan 149,12 km² büyüklüğündedir. Uzungöl ÖÇKB, 07.01.2004 tarih ve 2003/6692 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir.

Yönetim Planına altlık oluşturması amacıyla, Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca 2010 yılında Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi ile Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması yaptırılmıştır. Yapılan bu çalışmalar ile Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin biyolojik çeşitliliği ve koruma önlemleri ile ekonomik ve sosyal göstergeleri ilişkin istatistiksel veriler, bölgede insan faaliyetleri, çevreye ilişkin tutum ve davranışları, sektörler ve sektörler arası etkileşimin tespitine yönelik veriler ortaya konmuştur.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinde 09.08.2007 tarihinde Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerine ait 1/100.000 ölçekli Doğu Karadeniz Çevre Düzeni Planı, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Mülga Ö.Ç.K. Başkanlığınca hazırlanan 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ise 2009 yılında yine Kurum tarafından onaylanmıştır. İller Bankası tarafından hazırlanan Uzungöl 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı ise 22.01.2008 tarihinde Mülga Ö.Ç.K. Başkanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak, yapılan itirazlar sonucu dava açılmış ve uygulama imar planı iptal edilmiştir. Şu anda Uzungöl'ün yürürlükte olan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı bulunmamaktadır.

Teknik Destek çerçevesinde yukarıda tanımlanan çalışmaların sonuçları ile Uzungöl ÖÇK Bölgesinde tanımlanan paydaşların sürece katılımı ile yönetim planı hazırlanmıştır.

Katılımcı yaklaşımla hazırlanan bu planların hazırlanması sürecindeki temel yaklaşım; her bir alanın farklı özelliklerine göre farklı uygulamaları güçlendiren önemli bir fırsat olarak değerlendirilmesi, alanın sorunlarını kabul edilebilir ve uygulanabilir çözümler üretmeyi hedeflemesidir.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi yönetim planının hazırlanması; birbiri ile entegre edilmesi gereken iki süreçten oluşmaktadır. Birincisi, bilim ve teknik çalışmanın Uzungöl'ün temel ekosistemlerini, genel biyolojik çeşitlilik ve ekolojik özellikleri ile sosyo-ekonomik yapısının anlaşılması, ikincisi ise Uzungöl'ün korunması için birinci aşamada elde edilen verilerin değerlendirilmesi, toplum yaşamı ve refahı, eğitim ve araştırma için ilgili paydaşları sürece katan yaklaşımın uygulanması ile ortak karar alma temelinde uzun süreli İdeal Yönetim Planının hazırlanmasına dönük başlangıç Uzungöl Yönetim Planının hazırlanmasıdır.

Bilindiği gibi korunan alanların etkin yönetimi; katı yaptırımlarla değil, ilgili paydaşlarla anlaşmalara dayalı, süreçlerin birbirini takip etmesiyle gelişen, uzun vadeli bir sürece yayılmaktadır.

*Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planının hazırlanmasında katılımcı sürecin temel amacı ise; Uzungöl ÖÇK Bölgesinin gelecekte korunması ve sürdürülebilir yönetimi konusunda ilgili paydaşlar arasında iletişimi güçlendirmek ve geliştirmektir. Böylelikle bölgenin doğal ve kültürel kaynaklarının planlanması ve yönetimde katılımcılığın etkin kılınmasıdır. Bu süreç, ilgili paydaşların **kapasitesini** arttırmakla kalmayan, paydaşların Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı'nı **sahiplenmelerinde** önemli bir aşama olan; dolayısıyla da projenin tamamlanmasından sonra planın uygulanması ve ileriki süreçlerde geliştirilmesi için gerekli olan iki önemli şart olan kapasite geliştirme ve sahiplenmenin yerine getirilmesinde katkının sağlanmasıdır.*

*Katılımcı Planlama kavramının uygulanmasının arkasında yatan temel anlayış, vizyonlar, hedefler, faaliyetler ve görüşlerde ortak bir bakış geliştirmek üzere birlikte uyum içerisinde çalışan **farklı paydaşlar arasındaki aktif diyalog** sürecidir. Paydaşların etkin ve verimli bir diyalog içerisine dahil edilmeleri, aynı alan içerisinde koruma ve ekonomik kalkınmaya yönelik çıkarların uzlaştırılması ve uzun vadeli çıkarların birleştirilmesinin sağlanması için anahtar görevi görmektedir.*

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin başlangıç yönetim planının hazırlanmasında altı aşamalı paydaş katılım süreci uygulanmıştır. Bu aşamalar;

Paydaş Toplantılarına Hazırlık Aşaması: Bu aşamada ilgili taraflarla başlatılan dialogun geliştirilmesi amacıyla yüz yüze görüşmeler ve odak grup toplantıları yapılmıştır.

Birinci Paydaş Toplantısı: Uzungölde bugüne kadar yapılan bilimsel ve teknik çalışmaların aktarılması ve ilgili paydaşlarla alanın sahip olduğu kaynak değerlerinin tespiti gerçekleştirilmiştir.

İkinci Paydaş Toplantısı: İlgili paydaşlarla alanın problemleri tanımlanmış ve problem ağacı hazırlanmıştır.

Üçüncü Paydaş Toplantısı: Proje alanının gelecekte görülmesi beklenen vizyonu ve vizyona ulaşmak için ideal ve uygulama hedefleri tanımlanmıştır.

Dördüncü Paydaş Toplantısı: Alanın problemlerini azaltmaya, ideal ve uygulama hedeflerine ulaşmaya yönelik eylemler (kim, nerede, nasıl) tanımlanmıştır.

Beşinci Paydaş Toplantısı: Yönetim Planının sunumunu ile ilgili paydaşların plan üzerinde geri bildirimleri alınmıştır.

Yukarıda tanımlanan paydaş toplantıları ve 2010 yılında Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ile Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Projelerinin sonuçları birleştirilerek alanın vizyonu, ideal hedefleri, uygulama hedefleri ve faaliyetlerin tanımlandığı Eylem Planı hazırlanmıştır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesinin 20 yıllık vizyonu: **Doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği korunmuş; tarihi ve kültürel değerleri ve mimari kimliğiyle markalaşmış, doğayla uyumlu sürdürülebilir turizm ve ekolojik tarım gelirleriyle yaşam standardı yükseltilmiş, çevre bilinci yüksek insanların yaşadığı, Dünya'da ve Türkiye'de tanınmış bir Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi** olarak tanımlanmıştır.

Tanımlanan vizyona ulaşmak için aşağıda tanımlanan İdeal Hedefler belirlenmiştir.

- İDEAL HEDEF 1: Özel Çevre Koruma Bölgesinin etkin yönetiminin sağlanması.
- İDEAL HEDEF 2: Alt ölçekli planlama çalışmalarının tamamlanması.
- İDEAL HEDEF 3: Yaşam standardının yükseltilmesi.
- İDEAL HEDEF 4: Biyolojik çeşitliliğin korunmasında sürekliliğin sağlanması.
- İDEAL HEDEF 5: Mevcut gelir kaynaklarının verimli hale getirilmesi ve ÖÇK Bölgesinde adil dağılımının sağlanması.
- İDEAL HEDEF 6: Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması.

Bölüm I: Analiz

1. GENEL POLİTİK ÇERÇEVE VE KURUMSAL YAPI

1.1 Genel Politik Çerçeve

Çevre sorunlarının sınır aşan niteliğinin tüm dünya da belirgin bir şekilde hissedilmesine paralel olarak, uluslararası düzeyde çözümlerin geliştirilmesine yönelik çalışmaların da yoğunlaştığı bir dönemi kapsamaktadır. 1946 tarihli Uluslararası Balina Sözleşmesi ve 1959 tarihli Antartika Sözleşmesi, doğal varlıkların uluslararası işbirliği içerisinde korunması açısından ilk örnekler arasında yer almaktadır. Ancak, 1972 yılında Stokholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Çevresi Konferansı, konunun politik ve teknik açıdan sistematik bir şekilde ele alınmasını sağlaması nedeniyle bir milat olarak kabul edilmektedir. Stockholm Konferansı, 5 Haziran'ın Dünya da Çevre Günü olarak anılıp konunun toplumun tüm kesimlerince en geniş katılımı ile alınmasını sağlamanın ötesinde, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP)'nin kurulmasına öncülük ederek kurumsal anlamda bir işleyişin de önünü açmıştır.

Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılında hazırladığı Brundtland Raporu "sürdürülebilir kalkınma" yaklaşımını kavramsal olarak ortaya koymuştur. Rio'da 1992 yılında düzenlenen Yeryüzü Zirvesi 21.yüzyılın yol haritası olarak tanımlanan ve Zirve'de kabul edilen 5 belgeden birisi olan Gündem 21 ilkelerini kabul etmiş, 2002 yılında düzenlenen Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi de somut hedefler ve takvime bağlı eylem planını belirlemiştir.

1990'larda, uluslararası camiada küresel çevrenin korunmasının gerekliliği konusunda görüş birliğine ulaşılmış, 1992 yılında Bu görüş birliği içerisinde

en dikkate değeri iklim değişikliği, biyoçeşitlilik ve arazi bozunumu/çölleşme konularına atıf yapan üç küresel sözleşme olmuştur. Bu sözleşmeler;

- 1- Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (BMBÇS),
- 2- Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (BMÇMS),
- 3- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesidir (BMİDÇS).

Rio Zirvesi'ne katılan, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu devletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ni (BÇS) imzalayarak, kendi sınırları içindeki bitkilerin, hayvanların ve mikrobiyolojik yaşamın çeşitliğinin tam olarak korunması sorumluluğunu üstleneceklerine, ayrıca biyolojik kaynakları sürdürülebilir kullanacaklarına ve biyolojik çeşitlilikten sağlanan yararları eşit olarak paylaşımının yollarını arayacaklarına ilişkin taahhütte bulunmuştur. Sözleşme "gelecek nesillerin doğal kaynaklara olan gereksinimlerinden ödün vermeden, bugünün gereksinimlerini karşılayabilme" olarak tanımlanan istikrarlı ve sürdürülebilir gelişme kavramı üzerine inşa edilmiştir. Türkiye bu bağlamda, Rio Zirvesi'nden bugüne kadar Biyolojik Çeşitliliğin Korunması, Çölleşme ile Mücadele ve İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü için yasal düzenlemeler ve politik taahhütler açısından önemli adımlar atmıştır. Beş Yıllık Kalkınma Planları, Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı, Çölleşme İle Mücadele Ulusal Eylem Planı ulusal ve uluslararası hukuksal düzenlemeler, bu konulardaki politika ve uygulamalar açısından önemli temel belgelerdir. Ancak, tüm bu olumlu ilerlemelerin yanı sıra, yukarıda tanımlanan strateji ve eylemleri uygulamaya yönelik mevzuattaki ve

kurumsal yapıdaki boşluklar, uygulamaya yönelik başlıca kısıtları oluşturmaktadır.

Tablo 1. Proje Alanı İle İlgili Genel Mevzuat

- ✓ 2872 sayılı Çevre Kanunu
- ✓ 3621 sayılı Kıyı Kanunu
- ✓ 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK
- ✓ 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Değişiklik Yapılmasına Dair KHK
- ✓ 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığının Kuruluşu ve Görevlerine ait Kanun
- ✓ 6831 sayılı Orman Yasası
- ✓ 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu
- ✓ 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu
- ✓ 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- ✓ 383 sayılı ÖÇK Bölgelerinin Kurulmasına Dair KHK

Yukarıda Tablo 1'de tanımlanmış mevzuatla birlikte, biyolojik çeşitliliğin korunması ve alanların etkin yönetimine yönelik Tablo 2'de sunulan stratejik belgeler ve politik dokümanlar hazırlanmıştır.

Tablo 2. Stratejik Belge Ve Politik Dokümanlar

- ✓ Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Strateji ve Eylem Planı (2001, revize 2007)
- ✓ Çölleşme ile Mücadele Strateji ve Eylem Planı
- ✓ İklim Değişikliği Strateji ve Eylem Planı (hazırlanmakta)
- ✓ Ulusal Ormancılık Programı (2003)
- ✓ Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı (UÇEP)
- ✓ 9. Yedi Yıllık Kalkınma Planı
- ✓ Uzun Dönemli Kalkınma Stratejisi (2001-2023)
- ✓ Biyolojik Çeşitliliğin Korunması Stratejik Dokümanları
- ✓ Sınır Ötesi İşbirliği Dokümanları (2004-2006, 2007-2013)

1.2 Özel Çevre Koruma Bölgeleri Politik Çerçeve
Ülkemiz de gelecek nesillere bozulmamış zengin bir biyolojik çeşitlilik mirası ve yaşanabilir sağlıklı,

temiz bir çevre bırakmak ve doğa koruma eksenli sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" tespit edilmiştir.

Bir ülkenin sanayileşmesi, kentleşmesi ve tarımda modernleşmesinin yanında, yaşayan ve gelecek nesillerin refahı ve mutluluğu için çevrenin korunması esastır. Diğer bir ifadeyle, kalkınma hamlesiyle çevre korumanın dengeli bir şekilde geliştirilmesi gereklidir. Özel Çevre Koruma Bölgesi bu anlayışın ürünüdür.

Özel Çevre Koruma Bölgelerinin yönetim planları; ekosistemlerinin sunduğu ürün ve hizmetlerin belirlenerek, biyolojik çeşitliliğin korunması yanında toplumun talebi de dikkate alınarak kaynakların korunması ile birlikte sürdürülebilir kullanımı gerçekleştirilmesi amacıyla hazırlanmaktadır. Katılımcı yaklaşımla hazırlanan yönetim planları, belirli amaç ve kısıtlayıcı faktörlere göre doğal kaynaklarından yararlanmayı zaman ve konum üzerinden bir düzene bağlayan planlar olarak anlaşılmaktadır.

Yönetim planı hazırlama süreci; biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin devamlılığı arasındaki çatışmaların çözülmesine yönelik metodolojik bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Korunan alanların etkili yönetimi, paydaşlar olarak bilinen ve alanla yakın ilgisi bulunan tarafların yönetime dahil edilmesi anlamına gelmektedir. Paydaşlar, belirli bir alan veya doğal kaynaklar kümesinde doğrudan, önemli ve belirli bir çıkarı olan kişi, kurum ve kuruluşlar olarak anlaşılmaktadır.

1.3 Kurumsal Yapı

Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığının kuruluşunu sağlayan 383 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de kuruluş amacı; 2872 sayılı Çevre Kanununun 9.maddesine göre "Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilen ve edilecek alanların sahip olduğu çevre değerlerini korumak ve mevcut çevre sorunlarını gidermek için tüm

tedbirleri almak, bu alanların koruma ve kullanma esaslarını belirlemek, imar planlarını yapmak, mevcut her ölçekteki plan ve plan kararlarını revize etmek ve resen onaylamak üzere, Mülga Çevre Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliğe sahip Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığının kurulması ile bu Kurumun teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir” şeklinde ifade edilmektedir.

383 sayılı KHK’de; “ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik öneme haiz olan, çevre kirlenme ve bozulmalarına duyarlı alanların ve tabii güzelliklerin ileriki nesillere ulaşmasını emniyet altına almak amacıyla seçilen alanları, Bakanlar Kurulu Özel Çevre Koruma Bölgesi tespit ve ilan eder” hükmü yer almaktadır. Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu da bu bölgelerde koruma ve kullanma esaslarını belirler. Koruma esaslarının temelinde, alana yönelik çeşitli araştırmalar, etütler ve değerlendirmeler yer almaktadır.

Bakanlıkların 2011 yılında yeniden yapılandırılması sürecinde; Bakanlar Kurulu’nca 29/6/2011 tarihinde 644 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kurulması ile Teşkilat ve Görevleri tanımlanmıştır.

Bakanlar Kurulu’nca 8/8/2011 tarihinde, 648 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi değiştirilerek Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü sözkonusu Bakanlık içerisinde yapılandırılmış ve görevleri tanımlanmıştır.

1.4 Yönetim Planı Hazırlama Gerekçesi

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin yönetim planının hazırlanmasında temel gerekçe; yöresel ölçekte taraflar arasında uyumlu ilişkiler kurularak, doğal kaynakların ulusal ve küresel düzeyde koruma amaçlarına hizmet edebilecek bir yapıya kavuşturulmasının sağlanmasıdır.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planının hazırlanmasında katılımcı sürecin temel amacı ise; Uzungöl ÖÇK Bölgesinin gelecekte korunması ve sürdürülebilir yönetimi konusunda

ilgili paydaşlar arasında iletişimi güçlendirmek ve geliştirmektir. Aynı zamanda bölgenin doğal ve kültürel kaynaklarının planlanması ve yönetimde katılımcılığın etkin kılınmasıdır.

Bu süreç, ilgili paydaşların kapasitesini arttırmakla kalmayacak, paydaşların Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı’nı sahiplenmelerinde önemli bir aşama olacak; dolayısıyla da projenin tamamlanmasından sonra planın uygulanması ve ileriki süreçlerde geliştirilmesi için gerekli olan iki önemli şart (kapasite geliştirme ve sahiplenme) yerine gelmiş olacaktır.

Özel Çevre Koruma Bölgelerinin etkin yönetiminin aracı olan yönetim planları, paydaşların ihtiyaçları ile doğa koruma gerekliliklerinin uyumlu hale getirildiği belgeler olarak ayrı bir önem kazanmıştır. Katılımcı yaklaşımla hazırlanan bu planların hazırlanması sürecinde temel yaklaşım; her bir alanın farklı özelliklerine göre farklı uygulamaları güçlendiren önemli bir fırsat olarak değerlendirilmesi, alanın sorunlarını kabul edilebilir ve uygulanabilir çözümler üretmeyi hedeflemesidir. İyi bir yönetim planı;

- ✓ Alanın korunan alan olarak düzenlenmesi ve yönetilmesiyle ilgili statüleri ve yasal/idari çerçeveyi açıklamalıdır.
- ✓ Alanı çevresel, ekolojik ve sosyo-ekonomik açıdan net bir şekilde tanımlamalıdır.
- ✓ Alanın neden önemli olduğunu ve kilit değerlerinin neler olduğunu açıklamalıdır.
- ✓ Alanı etkileyen tehditleri baskıları ve diğer sorunları açıklamalıdır.
- ✓ Korunan alan yönetiminin vizyonunu, amaçlarını, hedeflerini ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli faaliyetleri belirlemelidir.
- ✓ Korunan alan planın hazırlanması ve uygulanmasında paydaşların anlamlı bir şekilde katılımının nasıl olacağını ortaya koymalıdır.

Yönetim planlamasının ana amacı korunan alanın daha etkili yönetimidir. Daha etkili bir yöntem tesis edilmesinde, yönetim planlamasının rolü;

- Yönetim planı, yönetici ve paydaşlara korunan

alan için uzun vadeli bir vizyon ve korunan alan yönetiminin bu vizyona doğru nasıl yönlendirileceğine dair bir rehberlik sağlar. Yönetim hedeflerini netleştirmek ve önceliklendirmek suretiyle karmaşık sorunlarla ilgili günlük kararların alınmasına yardımcı olur. Anlaşmazlıkları çözüme kavuşturur ve alanın nasıl yönetileceğine ve kararların nasıl alınacağına dair belirsizlikleri giderir.

- Yönetim planı, gerek kısa vadede gerekse uzun vadede korunan alan yönetiminin geliştirilmesine olanak sağlar. İyi bir plan, korunan alanı ve alan yöneticilerini yanlış yöne götürecek olan plansız faaliyetlerin yapılmasına olanak tanımaz.
- Yönetim kararları; korunan alanın amacını, önemli kaynak değerlerini açık bir şekilde ortaya konulmasını sağlar.
- Yönetim planları genellikle kıt olan mali ve insan kaynaklarının daha verimli kullanılmasına olanak sağlar. Plan, korunan alan için dış finansman bulunmasında da önemli bir araçtır.
- Tüm düzeylerde hesap verilebilirliği artırır. Katılımcı bir yönetim planı, tüm paydaşlar ve kurumların korunan alanın gelecek hedeflerini öğrenmelerini sağlar.
- Yönetim planı yönetimde sürekliliği sağlar. Uygulanmakta olan bir plan, yeni personelin alanla ve alan yönetimiyle ilgili temel bilgileri ile yönetimin amaç ve hedeflerini öğrenebileceği bir belgedir.
- Paydaşları etkili bir şekilde yönetim planlaması sürecine dahil eder. Bazı durumlarda, paydaşların korunan alanın gelecekteki yönetimine yönelik karar alma sürecine katılmasına yardımcı olur.
- Yönetim planında belirlenen yönetim hedefleri kesin ve ölçülebilir bir şekilde ifade edilmişse korunan alan yönetiminin etkili olup olmadığını ve yönetimde değişiklikler gerekip gerekmediğini belirlenmesinde dayanak olarak kullanılabilir.

Yönetim planı, 5-7 sene sonrası düşünülerek hazırlanır. Ama koşullar sürekli değiştiği için planın ayrıntılarının daha sürekli değiştirilmesi gereklidir. Planı, öngörülemez ama yürürlük süresi içinde gerçekleşebilecek olayları destekleyecek esneklikte olmalıdır. Bununla birlikte, korunan alan için belirlenen vizyon ve uzun dönemli amaçlar değişmeden kalmalıdır.

2. ALANDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1 Literatür Araştırması

Proje alanında güncel çalışmalar; Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı tarafından 2008-2010 yılları arasında yaptırılan "Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti" projesi ile tarafında yürütülen Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması Raporlarıdır.

Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti projesi kapsamında Biyolojik Çeşitlilik ile ilgili literatür çalışması yapılmış ve sonuçları aşağıda tanımlanan konular çerçevesinde özetlenmiştir.

2.1.1 Flora ve Vejetasyon Üzerine Yapılan Çalışmalar

Tournefort (1717), araştırma alanını da kapsayan ülkemizin değişik yörelerinde botanik gezilerinde bulunmuş ve çeşitli bitkiler toplamıştır. Koch (1848-1851) Trabzon ve Rize yörelerinden bitkiler toplamıştır (Edmondson, 1977). Yine Boissier (1867-1888) yıllarında bu bölgeden bitkiler toplamış ve hatta yeni birçok takson betimlemiştir (Balansa, 1873). Komarov (1960) araştırma alanının da içinde etkisi altında olduğu Kafkas Flora alanını çalışmıştır. Kasaplıgil (1947) araştırma alanının sahil kesimlerinden bitki toplamıştır. Davis (1965-1985), J.G.Dods ile birlikte Demirkapı Köyü ve Soğanlı Dağları'ndan, I.C.Hedge ile birlikte Of ilçesinin sahil kesimlerinden bitki toplamış ve "Flora of Turkey and the East Aegean Islands" adlı yapıtında bunlara yer vermiştir.

Anşin (1980) Doğu Karadeniz Bölgesi florasını içeren çalışmada araştırma alanından bitkiler toplamıştır. Anşin (1981) çalışmada araştırma alanını da içeren tüm Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki Doğu Ladini ormanlarının floristik içeriklerini ortaya koymuştur. Var (1992) çalışmada araştırma alanından bitkiler toplamıştır. Terzioğlu (1994) araştırma alanının bitişik vadisi olan İkizdere ve Ballıköy (Anzer)'den bitki toplamıştır. Anşin ve Terzioğlu (1995) Solaklı Çayı boyunca ve özellikle Uzungöl'den bitki toplamışlardır. Seçmen ve Leblebici (1996), Uzungöl'ün içinden topladıkları

sulak alan bitkilerini “Türkiye Sulak Alan Bitkileri ve Bitki Örtüsü” adlı eserlerinde yayınlamışlardır. Acar (1997) Solaklı Çayı vadisinden yer örtücü nitelikteki bitkiler toplanmıştır. Ayrıca, Merev (1995) ve Serdar (1996) yapmış oldukları odun anatomisi çalışmaları için araştırma alanından değişik odunsu taksonlar toplamışlardır.

Terzioğlu (1998) tarafından yapılmış olan “Uzungöl (Trabzon – Çaykara) ve Çevresinin Flora ve Vegetasyonu” adlı doktora tez çalışması proje alanını da içine alan geniş bir alanda gerçekleştirilmiştir. Handel-Mazetti (1908), Krause (1932) ve Maleev (1940), Doğu Karadeniz Bölgesi vegetasyonuna ait ilk bilgileri vermişlerdir. Regel (1963) ülkemizin bölge bölge flora ve vegetasyonunun gelişimi, Bitki Coğrafyası açısından bazı bilgiler ile bazı temel kavramlar üzerinde durmuştur. Schiechtel et al. (1965) Toroslar ve Doğu Karadeniz Bölümü’nde vegetasyon ve jeolojik yapısı üzerinde çalışma yapmışlardır. Davis (1971) çalışmasında Bitki Coğrafyası yönünden Türkiye’deki flora bölgelerini ve sınırlarını çizerek bu bölgelerin vegetasyon yapıları ve floristik içerikleri hakkında bilgiler vermiştir. Tanrıverdi (1972) yöre vegetasyonunu sahil, orman ve alpin olmak üzere üç kuşağa ayırmış ve genel olarak incelemiştir. Zohary (1973) yöre vegetasyonunu fizyonomik sınıf, alyans ve birlikler şeklinde sınıflandırmıştır. Quezel ve ark. (1980), Doğu Karadeniz’deki orman vegetasyonunu sintaksonomik olarak sınıflandırmıştır. Anşin (1980) yöre floranın yanında vegetasyon tiplerini ve bu vegetasyon tiplerinin flora içerikleri hakkında bilgiler vermiştir. Atalay (1983) yöre vegetasyonu hakkında genel bilgiler vermiştir. Atalay ve ark. (1985) bölgenin ekosistemlerini tanımlamışlardır. Karaer ve ark. (1997) kıyı kumullarını Braun-Blanquet metodu (1932)’na göre araştırmış ve sintaksonlar halinde sınıflandırmışlardır. Güner ve ark. (1996) çalışma alanına çok yakın olan Rize yöresinin florasının yanında orman, subalpin ve alpin vegetasyonu sintaksonomik olarak sınıflandırılmıştır. Vural (1987) subalpin ve alpin vegetasyonların sintaksonlarını ayrıca yayınlamıştır. Akman (1995) Türkiye’de yakın geçmişe kadar orman vegetasyonu

üzerinde yapılan fitososyolojik çalışmaları bir araya getirmiştir. Akman ve Ketenoğlu (1978), Düzenli (1979), Akman ve ark. (1983), Akman ve ark. (1986), Ketenoğlu (1983), Yaltırık ve ark. (1983) ve Kılınç (1985)’in yaptığı çalışmalar araştırma alanını ilgilendiren ve Kuzey Anadolu’da yapılan diğer önemli çalışmalardandır.

Türkiye’de bugüne kadar vegetasyonu sintaksonlar halinde sınıflandırılarak, uluslararası standartlara göre ve CBS teknolojisi kullanılarak vegetasyon haritasının hazırlandığı bir çalışma oldukça azdır. Kaldı ki, bu çalışmalar da farklı sınıflandırma yöntemleri kullanarak yapıldığından birbirinden birçok farklılıklar içermektedir. Ülkemiz ekosistemlerini de genel olarak kapsamakla beraber EUNIS habitat sınıflaması (EUNIS; 2004) bu anlamda bir ortak dil olarak kullanılmalıdır. Ancak ülkemizde yayılış gösteren tüm biyotopları içermediği bilinen bu sınıflandırmanın, yapılacak çalışmalarla ülkemiz için de kullanılabilir ve yeterli hale getirilmesi gerekmektedir.

2.1.2 Fauna Üzerine Yapılan Çalışmalar

Araştırma alanını da içine alan, Doğu Karadeniz Bölümü’nde, memeli yaban hayvanları ile ilgili yapılmış olan ilk çalışmalar, iki asır öncesine kadar uzanmaktadır. Yabancı araştırmacılar tarafından yapılmış olan bu ilk çalışmalardan, 19. Yüzyılın ilk yarısında Bennett (1835), “Mammals of the Neighbourhood of Trebizond and Erzurum” adlı eserinde, yöredeki memeliler hakkında çeşitli bilgiler sunarken, Satunin (1913a,b) Doğu Karadeniz sahillerinin faunası hakkında, Danford and Alston (1877-1880) ise Anadolu’nun memeli türlerinin geneli hakkında bilgiler sunmaktadır. Mursaloğlu (1964) Türkiye’nin azalan memeli türlerine dikkat çekerken, kuş türleri ile ilgili derleme ve araştırmaları gibi memelilerle ilgili de Alman araştırmacı Kumerloeve (1967, 1975a,b, 1978, 1982 tarihli birçok eseri ile bir döneme damgasını vurmuştur. Huş (1963, 1967, 1974), Huş ve Göksel (1981), Çanakçıoğlu ve Mol (1996) ile Erençin (1977) ülkedeki av hayvanlarını esas alan bilgiler sunarken, Acar ve ark. (1972) ve Kurtonur ve ark. (1996) ülke genelindeki memeli

türleri hakkında bilgiler sunmuştur. Turan (1984) ülkedeki memelilerle ilgili türlere ait çizimler ve yayılış haritaları içeren eseri ile uzun yıllar en önemli başvuru kaynağı olmuştur. Demirsoy (1992, 1996abc, 1997) memelilerle ilgili ülke genelinde yapılan çalışmaları son yıllarda en iyi şekilde derleyen araştırmacıdır. Ülkedeki iki ünlü avcıdan Pirselimoglu (1990) yöredeki avlandığı alanları ve türleri anlattığı Avcılıkta 40 Yıl ile Üstay (1990)'ın ülkedeki memeli av hayvanlarına ilişkin sunduğu bilgiler bu konuda oldukça önemlidir. Başkaya (2000) tarafından, "Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi [*Rupicapra rupicapra* (L.)]'nin Doğu Karadeniz Dağlarındaki Yayılışı, Grup Büyüklükleri ve Habitat Kullanımı" adlı çalışma yörede memelilerle ilgili yapılan tek lisansüstü çalışmadır. İçi boş boynuzlularla ilgili olarak yapılan bir diğer çalışma ise "Türkiye'nin bitki zararlısı çift tırnaklı hayvanlar" adlı Alkan (1965b) gerçekleştirdiği çalışmadır. Genel olarak bütün Köstebek, Sivri Fare ve Kirpiller yani Böcekçiller (*Insectivora*)'le ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar sırasıyla; Alkan, (1965c), Çağlar (1971), Kefelioğlu ve Gençoğlu (1986) ve Albayrak ve ark. (1998) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yarasalar (*Chiroptera*)'la ilgili olarak, yöreyi de kapsamakla birlikte genelde ülke genelini kapsayan eserler bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri sırasıyla; Çağlar (1968-69), Albayrak ve Aşan (1996) ve Albayrak ve ark. (1999)'dur. Sicaplar, Arap tavşanları, Fareler, Kör fareler ve Yedi uyurlar yani Kemiriciler (*Rodentia*)'le ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar ise sırasıyla; Alkan (1966a,b), Çolak ve Kıvanç (1991) ve Kumerloeve (1980) tarafında ortaya koyulmuştur. Yöredeki Köpekler, Ayılar, Sansarlar ve Kediler yani Yırtıcı Memelileri (*Carnivora*) de kapsayan başlıca çalışmalar ise Kumerloeve (1956a,b; 1957), Alkan (1965), Başkaya (1997), Albayrak ve ark. (1997), Serez ve Başkaya (2002), Özkurt ve ark (2003), Başkaya ve Bilgili (2004), Başkaya ve ark (2008)'nin yaptığı çalışmalardır.

Araştırma alanını da içine alan, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, kuşlarla ilgili yapılmış olan ilk çalışmalar iki asır öncesine kadar uzanmaktadır. Bu çalışmalar arasında, 19. Yüzyılın ilk yarısında

Abbott (1834-1937) tarafından yapılan "A collection of birds from Asia Minor (Trebizond)" ile Derjugin (1899) tarafından yapılan "Berich über eine Reise und zoologische Untersuchungen im Tschorochschen Gebiete und in der Umgebung von Trapezunt" ve yine Derjugin (1900) tarafından yapılan "Materialien zur Ornithofauna des Tschoroch-Gebietes und der Umgebung von Trapezunt" ve 1911 yılına ait Dağ horozu kayıtları, yayılış haritaları ve biyolojisinden bahseden Potapov (1985)'un "Kafkas Tetrası" adlı çalışmalar en bilinenleridir. Kuşlarla ilgili yapılan çalışmaların, çok fazla olmamakla beraber giderek arttığı ve asıl artışın, 20. yüzyılın sonlarında yaşandığı görülmektedir. Bu çalışmalara genel olarak değinecek olursak, Ergene (1945)'nin "Türkiye Kuşları" adlı eseri ülkede bu konudaki ilk Türkçe eser olup, kuşlarla ilgili uzun yıllar yapılan araştırmalara kaynak eser olarak ışık tutmuştur. Bunu Acar ve ark. (1972)'nin "Kuşlarımız" adlı Türkçe eseri izlemektedir. Alman araştırmacı Kumerloeve'nin ülkede kuşlarla ilgili olarak yaptığı derlemeler ve araştırmalar ise adeta bir döneme damgasını vurmuştur. Bunlardan en önemlileri; Kumerloeve (1961, 1966, 1967, 1970 ve 1986)'dır. Kiziroğlu (1989) ise ülkede en çok yararlanılan Türkçe eserlerden birisi olan "Türkiye Kuşları"dır. Bunu yazarın 1993 ve 2008 yıllarındaki kuşlarla ilgili kırmızı listeleri izlemektedir. Son yıllarda sayıları oldukça artan cep kitaplarından birisi de Kiziroğlu (2009)'nun "Türkiye Kuşları Cep Kitabı"dır. Roselaar (1995), sadece Türkiye'nin ötücü kuşlarını konu alırken, Andrews et al. (1977), Anonymous (1990) ve Başkaya (1999) yöredeki gündüz yırtıcı kuşlarının göçünden bahsetmektedirler. Huş (1974), Beaman (1975, 1986), Heinzel et al. (1979), Martins (1989), Turan (1990), Kasperek (1992), Demirsoy (1992, 1996), Jonsson (1993), Kirwan et al. (1994), Çanakçıoğlu ve Mol (1996), Kirwan et al. (1998) ve Porter et al. (2004) ülke genelindeki kuş türlerinden söz etmektedirler. Başkaya (1994) tarafından yapılan, "Doğu Karadeniz Bölümünde Göçmen Kuşlar Üzerine Araştırmalar" adlı yüksek lisans tezi ise yörede kuşlarla ilgili yapılan en geniş kapsamlı çalışmadır. Bununla birlikte, Atkinson et al. (1995), Başkaya (1994, 1997, 1998, 2003, 2005,

2006, 2007), Başkaya et al. (2005), Gottschalk et al. (2007) ve Temple and Cocker (1991) yörede özellikle Dağ horozu ile ilgili olarak yapılmış olan çalışmalardır. Green and Moorhouse (1995), yöredeki önemli kuş gözlem noktalarından ve önemli türlerden bahsederken, Grimmett et al. (1989), Ertan ve ark. (1989), Yazar ve Magnin (1997) ile Kılıç ve Eken (2004) önemli kuş alanları ile ilgili eserler ortaya koymuşlardır. Jahme (1965) ve Acun (1982) yöredeki yırtıcı kuşlarla ilgili önemli bilgiler ortaya koyarken, Pirselimoglu (1990) özellikle av kuşu olarak Dağ horozu, Ur keklik, Kınalı ve Çil keklik ile Sülün hakkında bizzat araştırma alanını da içeren çeşitli bilgiler sunmuştur.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ni kapsayan alanın herpetofaunasını içeren ayrıntılı bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak araştırma alanının içinde bulunduğu Karadeniz Bölgesi'ni de kapsayan genel bir çok çalışmalar mevcuttur (Billing ve ark., 1991; Baran ve ark., 1997; Baran ve Atatür, 1998). Sindaco ve ark. (2000) Türkiye'deki sürüngen çeşitliliğini ortaya koymuşlardır. Kumlutaş ve ark. (1999) Uzungöl'ü de dâhil ettikleri çalışmalarında sadece *Rana ridibunda* (*Pelophylax ridibundus*)'nın morfolojisini araştırmışlardır. Tarkhnishvili ve ark. (2008) Kafkas bölgesindeki *Metensiella caucasica* popülasyonlarının farklılıklarını ortaya koymuşlardır. Uzungöl'de yaşayan Kafkas Kurbağası (*Pelodytes caucasicus*)'nın üremesi (Arıkan ve ark., 2007), morfolojisi ve ses özelliği Tosunoğlu ve Taskavak (2004) tarafından ortaya konmuştur.

2.1.3 Uzungöl ve Çevresinde Yapılan Lisansüstü Tez ve Proje Çalışmaları

Yapılan literatür araştırmaları sırasında Uzungöl ÖÇK Bölgesi sınırları içinde kalan alanda gerçekleştirilen çok sayıda lisansüstü çalışmasına rastlanmıştır. Bu çalışmaların 6'sı yüksek lisans ve 7'si doktora çalışmasıdır. Yapılan bu çalışmalar tarih sırası itibarı ile aşağıda verilmiştir.

• Bulut, F. (1989). Çambaşı (Trabzon-Çaykara) Barajı ve Uzungöl Hidroelektrik Santral Yerlerinin Mühendislik Jeolojisi Açısından İncelenmesi (KTÜ FBE, Trabzon), Doktora Tezi.

- Şahin, B. (1990). Trabzon Yöresi Tatlı Su Makro ve Mikro Algleri Üzerinde Bir Araştırma (KTÜ FBE, Trabzon), Yüksek Lisans Tezi.
- Var, M. Kuzeydoğu Karadeniz Bölgesi Doğal Odunsu Taksonlarının Peyzaj Mimarlığı Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, KTÜ FBE, Trabzon, 1992.
- Şahin, B. (1993). Trabzon – Uzungöl'ün Algleri Üzerine Bir Araştırma. (KTÜ FBE, Trabzon), Doktora Tezi.
- Başkaya, Ş. (1994). Doğu Karadeniz Bölümünde Göçmen Kuşlar Üzerine Araştırmalar, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Yüksek Lisans Tezi.
- Alkan, S. (1996). Uzungöl'e Taşınan Yığıntı Materyalin Tespiti ve Taşınan Materyal ile Gölün Dolmasını Engelleyecek Önlemler Üzerine Bir (KTÜ FBE, Trabzon), Yüksek Lisans Tezi.
- Araz, N. (1996). Uzungöl Tabiat Parkı'nın Kaynak Değerlerine Yönelik Araştırmalar (KTÜ FBE, Trabzon), Yüksek Lisans Tezi.
- Acar, C. (1997). Trabzon ve Yöresinde Yetişen Doğal Bazı Yerörtücü Bitkilerin Peyzaj Mimarlığında Değerlendirilmeleri Üzerine Bir Araştırma (KTÜ FBE, Trabzon), Doktora Tezi.
- Terzioğlu, S. (1998). Uzungöl (Trabzon – Çaykara) ve Çevresinin Flora ve Vegetasyonu (KTÜ FBE, Trabzon), Doktora Tezi.
- Ulu, F. (1998). Trabzon Uzungöl-Haldizen Deresi Yağış Havzasında Farklı Arazi Kullanım Şekilleri Altındaki Toprakların Bazı Fiziksel, Kimyasal ve Hidrolojik Özellikleri ile Erozyon Eğilimleri Üzerine (KTÜ FBE, Trabzon), Yüksek Lisans Tezi.
- Verep, B. (1999). Uzungöl'ün Hidrografik Özellikleri, Su Ürünleri ve Rekreasyon Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma (KTÜ FBE, Trabzon), Doktora Tezi.
- Başkaya, Ş. (2000). Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi [*Rupicapra rupicapra* (L.)]'nin Doğu Karadeniz Dağlarındaki Yayılışı, Grup Büyüklükleri ve Habitat Kullanımı, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Doktora Tezi.
- Çelik, Ş. (2002). Trabzon – Uzungöl Yağış Havzası Alpin Meralarının Verim Potansiyeli Üzerine Araştırmalar (KTÜ FBE, Trabzon), Yüksek Lisans Tezi.
- Ustaoglu (2009). Uzungöl ve Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Yer Alan Birçok Gölün Limnolojik Özellikleri. TÜBİTAK. Proje No: 104 Y 183.

2.1.4 Alanla İlgili Hazırlanan Diğer Planlar

1/100.000 Ölçekli Doğu Karadeniz Bölge Planı: 09.08.2007 tarihinde Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerine ait 1/100.000 ölçekli Doğu Karadeniz Çevre Düzeni, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

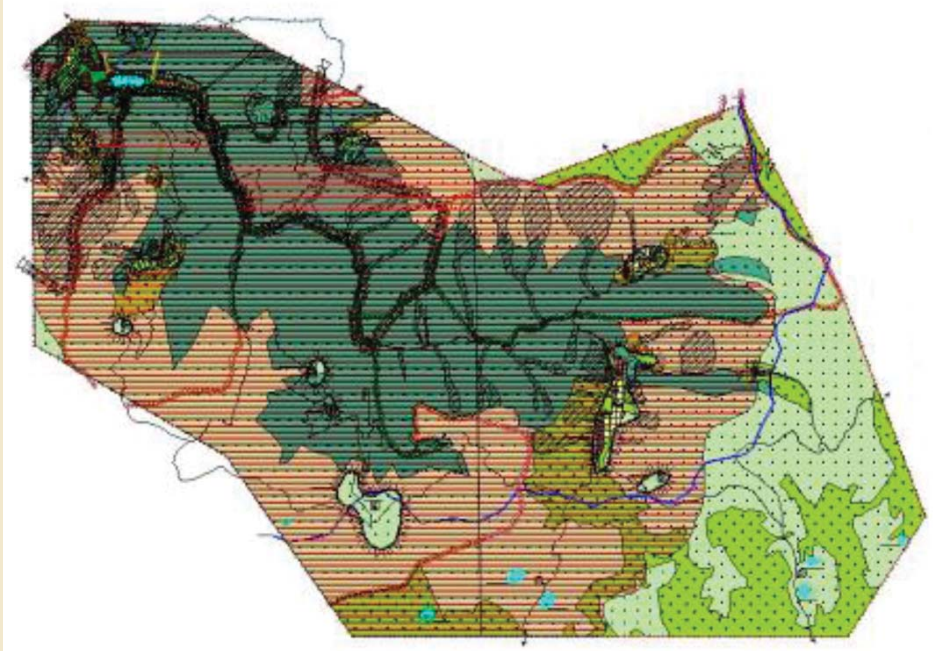
1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı: İller Bankası tarafından hazırlanan Uzungöl 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı ise 22.01.2008 tarihinde Ö.Ç.K.K. Başkanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak, yapılan itirazlar sonucu dava açılmış ve uygulama imar planı iptal edilmiştir. Şu anda Uzungöl'ün yürürlükte olan bir 1/1000 ölçekli uygulama imar planı bulunmamaktadır

1/25.000 Ölçekli Uzungöl Çevre Düzeni Planı:

Çevre Düzeni Planında, mevcut planı olan yerlerin kendi plan hükümleri geçerlidir hükmü getirilmiştir. Bölgede sadece Uzungöl Belediyesinin planı mevcut olup, beldede kendi plan kararlarının uygulanması gerekmektedir. Ancak, Mahkeme kararı ile iptal edilen plan, yapılacak değişikliklerle yürürlüğe girene kadar imar uygulamaları durdurulmuştur.

Planı olmayan yerleşmeler için genel yapılaşma koşulları getirilmiştir. Bu kararlar, planda tanımlanan kırsal meskûn ve gelişme alanları için geçerlidir. Kırsal yerleşim olarak Demirkapı ve Arpaözü köyleri tanımlanmıştır. Yaylaönü köyü çığ tehlikesi altında olduğu için yerleşim lekeli konmamıştır. Buradaki hak sahiplerine alanı terk etmeleri için başka yerlerden arazi tahsisi yapılmıştır. Ancak, yöre halkı köyü henüz terk etmemiştir. Özel mülkiyete konu olmuş,

Şekil 1. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planı

Kaynak: Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı

Kurum tarafından hazırlanan 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı ise 2009 yılında yine Kurum tarafından onaylanmıştır.(Şekil.1 ve EK.1)

yapılaşmaların bulunduğu mezzarlar da yerleşim alanı olarak tanımlanmıştır. Bu mezzarlar; Şalgam mezzarası, Greni mezzarası, Lustram mezzarası, Plati mezzarası, Garip mezzarası ve Küçük yayladır.

Uzungöl Beldesinde bulunan yapay gölün deniz seviyesinden yüksekliği 1111 m dir. Beldenin yaygın yerleşimi 1112m ile 1200m kotları arasındadır. Diğer yerleşimlerden Yaylaönü 1720m ile 1940m, Demirkapı 1830m ile 2130m, Arpaözü ise 1960m ile 2140m kotları arasında yerleşmişlerdir.

Görüldüğü üzere üç köy de 1700 metre rakımın üzerinde bulunmaktadır. Karadeniz kıyısında bulunan Trabzon ve diğer yerleşimlerin hepsi yaz aylarında yüksek nem altında kalmaktadır. Bu da kıyıdaki yaşamı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple, kıyı yerleşimdeki insanlar yaz aylarında serinlemek için yaylalara çıkma ihtiyacı hissetmektedirler. Kış aylarında Karadeniz kıyısındaki veya başka kentlerde yaşayan halk,

yaz aylarında yukarı yaylalarda yaşamayı tercih etmektedirler. Bu sebepten dolayı, özellikle Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü köyleri % 90 yaylak olarak kullanılmaktadırlar. Yayla olarak kullanılan bu yerleşimlerde, ihtiyaç duyulmadığı için sosyal donatı hizmetleri yer almamıştır. Dini tesis dışında, sağlık evi, ilköğretim okulu, karakol gibi sosyal tesisler oluşmadığı gibi, ticari fonksiyonlar da oluşmamıştır, kentsel bir özellik göstermemektedirler. Herkes haftalık ve aylık ihtiyacını Uzungölden veya Çaykaradan sağlamaktadır. Uzungöl yerleşiminin rakımı da yüksek olduğu için, burayı yayla olarak kullananlar da bulunmaktadır. Bu yaylalar özellikle, Uzungöllü olup ta dışarıya yerleşmiş halk tarafından kullanılmaktadır. Arpaözü ve

Tablo 3. Yerleşim Yerleri Hane Sayısı

MEVKİİ	HANE ADEDİ
Arpaözü Köyü	70
Arpaözü Yaylası	20
A. Demirkapı Köyü	66
Demirkapı Küçük Yayla	21
Y. Demirkapı Köyü	98
Demirkapı Büyük Yayla	63
Multat Köyü	35
Multat Yaylası	82
Şekersu Köyü Derindere Yaylası	8
Garip Mezrası	6
Çelep Çayırı	17
Greni Komları	33
Hocaali Komları	18
Haros Komları	24
Dornorim Mezrası	18
Plati Mezrası	28
Lustra	43
Yaylaönü Köyü	70
Gudi Yaylası	30
Toplam	750

Kaynak: Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı

Demirkapı köyleri yayla olarak kullanılmaktadır, ancak, bu köylerin de daha yukarılarında ayrıca yaylaları da bulunmaktadır. Turistler daha ziyade bu yukarı yaylalarla ve göllerle ilgilenmektedirler.

3. ALANIN TANIMI

3.1 Alanın Coğrafik Konumu ve Sınırları

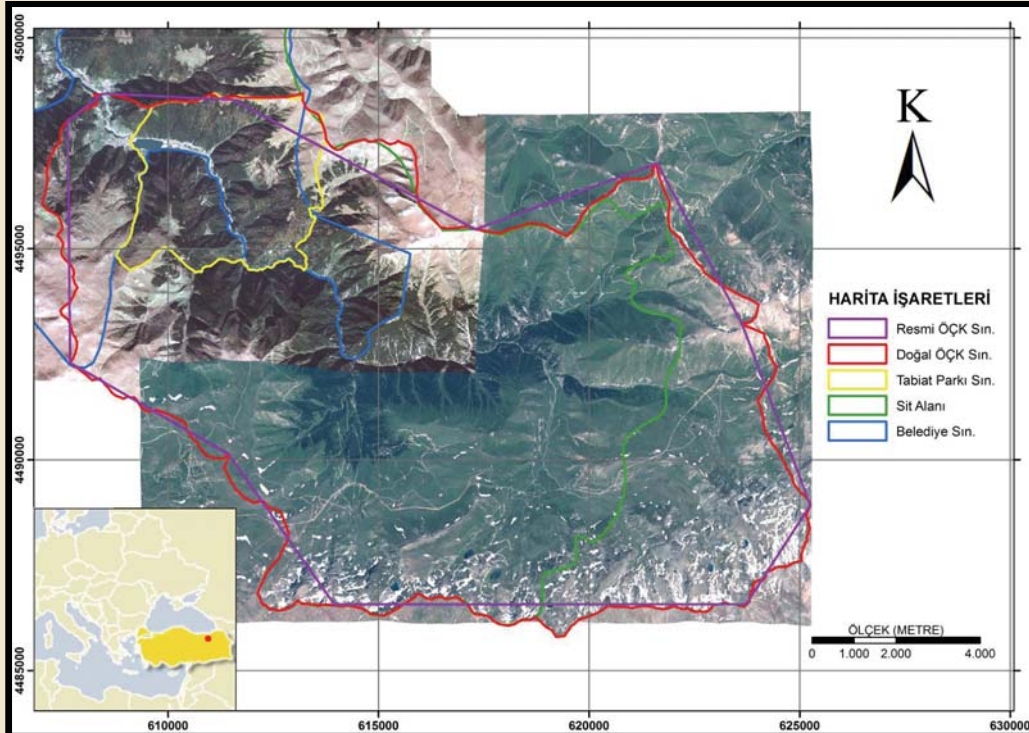
Uzungöl ÖÇK Bölgesi, Doğu Karadeniz Bölümü'nde, Trabzon ili Çaykara İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Bu alan, Çaykara ilçesinin Solaklı Çayı havzasında ve Haldizen Deresi ile Uzungöl heyelan alanı çevresinde kalan kısımları içermektedir. Bölge, 970 m (Köseli Köyü) yükseklikten başlayarak 3376 metreye kadar ulaşan Demirkapı Tepesi (Demirkapı Köyü)'ne varmaktadır. Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü Köylerinin tamamını içine alan ÖÇK Bölgesi kısmen de Şekersu, Köseli, Derindere ve Çayıroba Köylerine ait alanları da kapsamaktadır.

Alanın güney kesimlerini oluşturan zirve noktalarını birleştiren su ayırım hattının

güney kesiminde geniş Çoruh Nehri havzası yer almaktadır. Uzungöl ÖÇK Bölgesinde 1090 m yükseltideki Uzungöl dışında, 2000 m.'nin üzerindeki yükseltilerde bulunan Demirkapı Karagöl, Balık Gölü, Aygır Gölü, Çiçekli Göl, Pirömer Gölü, Buzlugöl, Multat Karagöl ve Kazıklı Göl gibi krater gölleriyle sarp kayalıkların içinde yer alan irili-ufaklı çok sayıda krater gölleri bulunmaktadır. Ayrıca, Dağların zirvelerine yakın kesimlerinde yağın karın üzerinde kışın rüzgâr biriktirmesi ile oluşan ve yıl boyu erimeyen buzulların olduğu görülmektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölge sınırları Şekil.2'de gösterilmiştir. Doğu Karadeniz Dağları'nın Kuzey yamaçlarında yer alan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin tespit ve tescil edilmiş yüzölçümü 149,12 km², koordinatları ise; 40034'25".62, 40016'19".64; 40037'31".43, 40016'20".61; 40037'52".11, 40016'56".79; 40037'45".93, 40019'08".17; 40036'03".36, 40023'10".79; 40036'51".69, 40026'15".62; 40034'47".59, 40027'38".24; 40032'27".30, 40028'44".27;

Şekil 2. Uzungöl ÖÇK Bölgesi Sınırları Ve Kapsadığı Alandaki Değişik Statüler

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

40031'11".94, 40027'37".81; 40031'16".82,
40020'42".52; 40033'13".30, 40018'58".56'dir.

3.2 Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçin Önerilen Sınırlar

Doğal kaynakların tespiti, planlaması ve yönetimine ilişkin faaliyetlerin ilk adımını bu kaynakların envanteri oluşturmaktadır. Doğaya açık alanlarda yapılacak bu tür çalışmaların havza bazında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktadan hareketle 3.1'de tanımlanan Uzungöl ÖÇK Bölgesi için daha önce belirlenen ve tescilli koordinatlara dayalı tepe noktalarını birleştiren hatların oluşturduğu sınırlar değerlendirildiğinde, bu sınırların belirlediği hatlara göre havza içindeki kimi alanların sınır dışında ve bitişik havzalardaki kimi alanların da bu sınırlar içinde kaldığı görülmektedir.

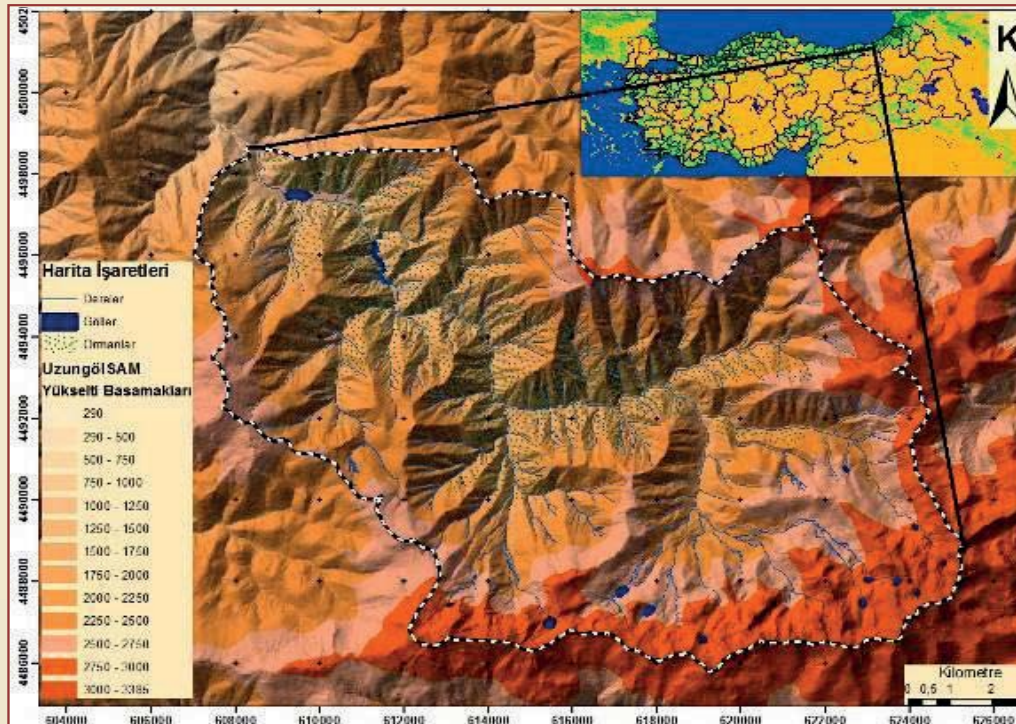
Bol yağışın söz konusu olduğu Doğu Karadeniz Bölümü içinde yer alan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin doğal sınırlarla çevrelendiği su ayırım hattına göre sınırlarının belirlenmesi kaçınılmazdır.

Diğer yandan, bitişik havzalara ait alanların da dışarıda bırakılması gerekmektedir. Bu nedenle 11 koordinata göre sınırları belirlenen Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin bu doğal sınırlara oturtulması sağlanarak yeni bir alan tespiti yapılmıştır. Buna göre, 149,12km² (14.912 ha ve 149120 da) olan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin 4,92km² (492 ha ve 4920 da) bir artışla toplam 154,04km² (15.404 ha ve 154.040 da) alana ulaşması önerilmektedir. Önerilen alanın sayısal arazi modeli ve sınırları Şekil.3'de sunulmaktadır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin sınırlarının bu doğal hatlara göre yeniden belirlenmesi, yeni sınırlara göre sınır revizyonu yapılması ile yasal sürecin tamamlanması önerilmektedir.

3.3 Erozyon Durumu

Çalışma alanında erozyon hassasiyetinin belirlenmesi için ana kaya özellikleri, bitki örtüsü özellikleri meşcere kapallılık derecesi, meşcere yapısı ve arazi eğim derecesinden yararlanılmıştır. Araştırma alanında bulunan anakayalar (çoğunlukla bazalt, andezit ve

Şekil 3. Uzungöl ÖÇK Bölgesi Sayısal Arazi Modeli (SAM)

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

dasit, nadiren kumtaşı, kireçtaşı) verecekleri toprak türleri bakımından benzer özellikler göstermektedir.

Benzer özellikteki toprakların erozyona hassasiyet dereceleri birbirlerine çok yakın olmaktadır. Toprakların erozyona hassas olmasının yanı sıra aktif erozyonun olması bitki örtüsü, topografik koşullar, iklim vb özelliklere bağlı olarak değişmektedir. Buradan hareketle çalışma alanının erozyon hassasiyetinin belirlenmesi için hazırlanmış olan altlıklardan bitki örtüsü ve

arazi eğim derecesi verileri kullanılmıştır. Meşcere kapallılığı, meşcere yapısı ve arazi eğim derecesi erozyona hassasiyet derecelerine göre (Tablo 4-6) sınıflandırılmıştır ve erozyon hassasiyet haritası oluşturulmuştur (Şekil 4).

3.4 Koruma Statüleri

Ülkemizde 1988-2010 yılları arasında Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen 15 Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmaktadır. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde bu alanlardan birisi

Tablo 4. Meşcere Yapısına Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri

	Erozyona Hassasiyet Derecesi	Meşcere Yapısı
(1)	Erozyona hassasiyeti çok düşük olan alanlar	Ormanlık Alanlar
(2)	Erozyona hassasiyeti düşük olan alanlar	Bozuk Ormanlık Alanlar
(3)	Erozyona hassasiyeti orta derecede olan alanlar	Uzun Ot ve Orman Toprakları
(4)	Erozyona hassasiyeti yüksek olan alanlar	Ziraat Alanları -İskan Alanları
(5)	Erozyona hassasiyeti çok yüksek olan alanlar	Sarp Araziler

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Tablo 5. Meşcere Kapallılığına Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri

	Erozyona Hassasiyet Derecesi	Meşcere Kapallılığı
(1)	Erozyona hassasiyeti çok düşük olan alanlar	2-3 Kapalı Ormanlık Alanlar
(2)	Erozyona hassasiyeti düşük olan alanlar	1 Kapalı Ormanlık Alanlar
(3)	Erozyona hassasiyeti orta derecede olan alanlar	Uzun Ot ve Orman Toprakları
(4)	Erozyona hassasiyeti yüksek olan alanlar	Ziraat -İskan Alanları
(5)	Erozyona hassasiyeti çok yüksek olan alanlar	Sarp Araziler

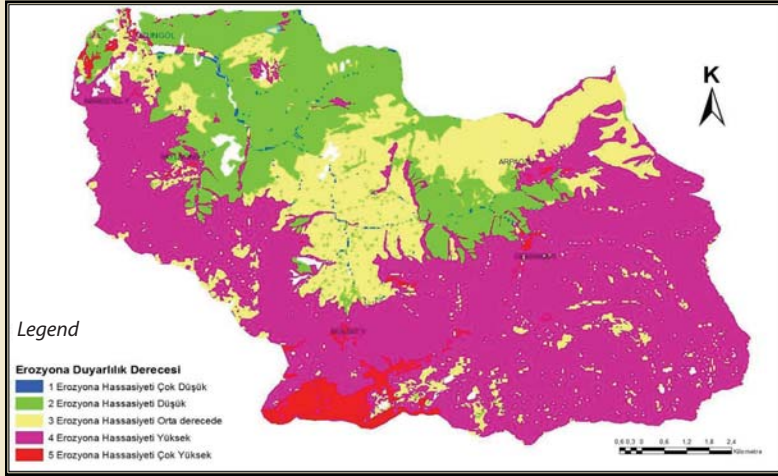
Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Tablo 6. Arazi Eğim Derecesine Göre Erozyona Hassasiyet Dereceleri

	Erozyona Hassasiyet Derecesi	Arazi Eğimi (%)
(1)	Erozyona hassasiyeti çok düşük olan alanlar	0 (Düzlük)
(2)	Erozyona hassasiyeti düşük olan alanlar	0-15
(3)	Erozyona hassasiyeti orta derecede olan alanlar	15-30
(4)	Erozyona hassasiyeti yüksek olan alanlar	30-50
(5)	Erozyona hassasiyeti çok yüksek olan alanlar	50' den büyük

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Şekil 4. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Erozyon Hassasiyet Haritası

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

olup, Trabzon ilinde, Uzungöl Belde Belediyesini, Çaykara İlçesine bağlı 3 köyü (Arpaözü, Demirkapı ve Yaylaönü) sınırları içine almaktadır. Alan 149,12 km² büyüklüğündedir. Uzungöl ÖÇKB, 07.01.2004 tarih ve 2003/6692 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir.

Trabzon İli, Çaykara İlçesi, Uzungöl beldesi, sahip olduğu doğal, estetik, peyzaj özelliklerinden dolayı 03.10.1989 tarihinde, Uzungöl sınırları içerisinde ve gölün çevresinde yer alan 1.625 ha alanla birlikte Tabiat Parkı, 5 Mart 1990 tarihinde Turizm Merkezi, olarak ilan edilmiştir.

Uzungöl Beldesi ve çevresine ilişkin sit sınırları ve dereceleri Mülga Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun (K.T.V.K.B.K) 04.12.1998 tarih ve 3332 sayılı kararıyla belirlenmiştir. Uzungöl Beldesinde yer alan 135 adet yapı, Trabzon K.T.V.K.B.K'nun 01.12.2005 tarih ve 475 sayılı kararıyla, 3386 ve 5226 sayılı yasalarla değişik 2863 sayılı kanun kapsamında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Trabzon K.T.V.K.B.K'nun 04.12.1998 tarih ve 3332 sayılı kararıyla, Uzungöl Beldesine ve çevre köylerine ilişkin sınırları belirtilen I. ve III. Derece Doğal Sit alanlarının onaylanmasına karar verilmiştir. Daha sonra Koruma Kurulu'nun 25.06.2002 tarih ve 4455

sayılı kararı ile Arpaözü Köyü sınırları içinde I. Derece Doğal Sit alanındaki kısmın, Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nün yaptığı tespit sonucu, müstakbel (öneri) köy yerleşik alanında olduğundan, derecesinin III. Derece Doğal Sit alanı olarak değiştirilmesine karar verilmiştir.

Uzungöl ve yakın çevresini ilgilendiren Koruma Amaçlı İmar Planı ise, Mülga Trabzon K.T.V.K.B.K'nun 25.05.2007 tarih ve 1144 sayılı kararıyla onaylanmış olmakla birlikte, daha sonra söz konusu plan

hakkında yürütmeyi durdurma kararı alınmıştır. Ayrıca adı geçen Koruma Bölge Kurulunca, I. ve III. Derece Doğal Sit ve Özel Çevre Koruma Alanı olan Uzungöl Beldesi ve çevre mahallelerine ilişkin hazırlanan çevre düzeni planı ve plan notlarının düzeltilerek onaylanmasına, uygulamanın onaylanan plan doğrultusunda yapılmasına karar verilmiştir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi farklı statülü alanların bulunduğu bir kimlik taşımaktadır. Alanın hâlihazırdaki resmi sınırları içerisinde Tabiat Parkı, Belediye imar sahasının önemli bir kısmı ve doğal sit alanları bulunmaktadır. Mevcut yasal sınırlar Tabiat Parkı alanını kısmen içermemekte ise de proje önerilen doğal sınırlara dayalı hale getirildiğinde Tabiat Parkının tüm alanlarını içine almaktadır. Tabiat Parkının Kuzey sınırı Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin yeni sınırları ile çakışmakta, diğer yönlerde yer alan sınırlar ise tamamen ÖÇK alanı içinde kalmaktadır. Farklı koruma statülerini içeren alanlar Şekil.2'de sunulmuştur.

3.5 Kadastro ve Mülkiyet Durumu

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin sınırları içinde idari bakımdan bir belde ve yedi köye ait araziler bulunmaktadır. Bu köylerden dört âdetinin yerleşim alanları ÖÇK Bölgesi sınırları dışında, başka havzada kalmaktadır. Yerleşim alanı ÖÇK

Bölgesi'nde kalan köyler ise, Arpaözü, Demirkapı ve Yaylaönü olmak üzere üç adettir. Uzungöl Beldesi'nde eski yıllarda tapulama çalışması yapılmış olmakla birlikte sınır ihtilafı nedeni ile çalışmaharicibırakılmış alanlarda bulunmaktadır. Köylerde ise 3402 Sayılı Kadastro Kanunu'na göre kadastro çalışmaları tamamlanmıştır. Tapulama ve kadastro çalışması sonucu tespit edilmiş yerleşim birimi sınırları Şekil.6'da verilmiştir.

Uzungöl ÖÇK Sahası 149,12 km² olmakla birlikte, akar-bakar sınır hatları esas alınarak hesaplanan alan ise 154,04 km² büyüklüğündedir. Yukarıda da belirtildiği üzere saha içinde bir belde ve 7 köye ait arazi bulunmaktadır. Proje alanının yerleşim birimleri ve alanları Tablo.7'de verilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere, proje sahasının en geniş arazisi Demirkapı köyü mülki sınırları içindedir. İkinci büyük alan Şekersu Köyünde kalmakla birlikte, bu köyün yerleşim alanı farklı bir vadide, proje alanı dışındadır. Proje sahasının sadece 1,53 km² büyüklüğündeki kısmı Uzungöl Beldesi sınırları içinde kalmakla birlikte, Uzungöl Beldesi ile Derindere Köyü arasında sınır ihtilafı bulunmaktadır. Bu iki yerleşim birimi arasındaki ihtilafın hallinden sonra gerçek alanları ortaya çıkacaktır.

Proje sahası içindeki arazilerin vasıf, sahip ve

Tablo 7. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Kalan Yerleşim Birimleri Ve Alanları

Yerleşim Birimi	Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçindeki Alanı (km ²)
Uzungöl Beldesi	1,53
Arpaözü Köyü	21,70
Çayıroba Köyü	13,85
Demirkapı Köyü	58,75
Derindere Köyü	6,78
Şekersu Köyü	34,94
Toplam Alan	137,55

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

sınırlarını tespit etmek için ilgili kuruluşlardan veriler sağlanmıştır. Saha içindeki yerleşim birimlerinden Uzungöl Beldesi'nde mevzii tapulama çalışması yapılmış (Derindere Köyü ile ihtilafı alan çalışma harici bırakılmıştır.) olduğundan öncelikle bu veriler güncellenerek ülke nirengi ağına dayalı kadastro bilgileri ile uyumlu hale getirilmiştir. Sonrasında, tapulama harici bırakılmış olan kamu arazileri, malikleri ve vasıfları itibari ile ayrılarak her birinin alanı tespit edilmiştir. Proje alanı içinde kalan arazilerin sahip ve alanları Tablo.8'de sunulmuştur.

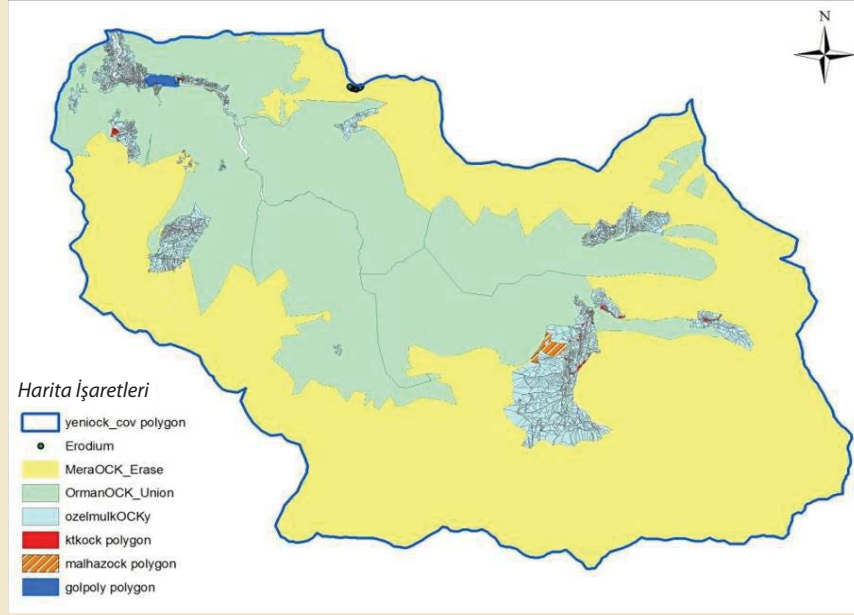
Proje alanı içinde gerek yapılaşma ve gerekse de mülkiyet ihtilafı yönünden en önemli saha belde merkezindedir. Burada özellikle bölgeye adını veren,

Tablo 8. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçindeki Arazilerin Vasıf Ve Mülkiyet Durumu

Arazilerin Kamu ve Özel Mülk Olarak Ayrımı		Kamu Arazilerinin Vasıf ve Maliklere Göre Dağılımı		
Özel mülkiyet (km ²)	Kamu Mülkü (km ²)	Maliki	Vasfı	Alanı (km ²)
8,57	144,45			
		Köy Tüzel Kişiliği	Arazi, Arsa	0,12
		Maliye Hazinesi	Mera	89,53
		Maliye Hazinesi	Orman	54,53
		Maliye Hazinesi	Hali Arazi, Arsa	0,27
	153,02	Kamu Arazisi Toplamı		144,45

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

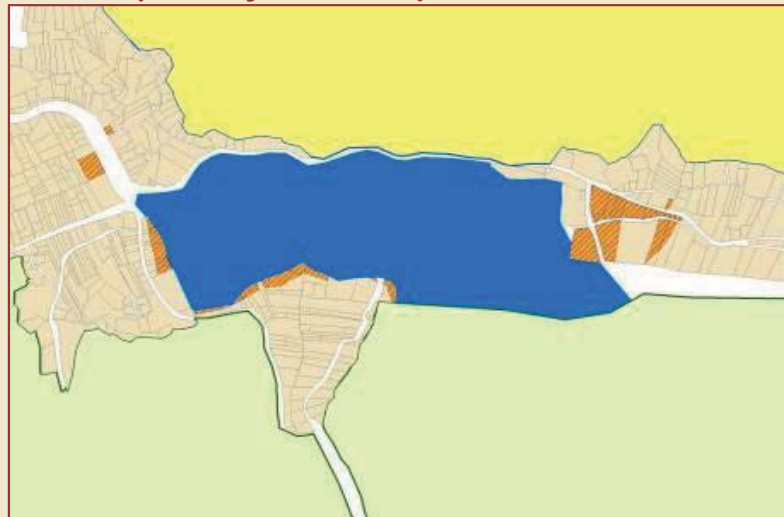
Şekil 5. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Arazi Vasıf Ve Mülkiyet Durumu

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

büyüklüğü 0,16 km² olan Uzungöl Gölü vardır. Göl çevresinde kıyı-kenar çizgisi içinde kaldığı iddia edilen işgal edilmiş araziler bulunmaktadır. Gerek kıyı kenar çizgisi içinde kaldığı halde işgal edildiği ve gerekse de yapılaşmada kıyı-kenar çizgisine uzaklık kuralına uyulmadığı nedenleri ile açılmış davalar, mahkeme kararları ile Maliye Hazinesi adına tescil edilmiş araziler bulunmaktadır. Uzungöl yerleşim yerinde, göl ve yakın çevresinin kadastral durumu Şekil 6'da sunulmaktadır.

Şekil 6. Uzungöl'de Göl Ve Yakın Çevresinin Kadastral Durumu

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

3.6 Yönetim Yapısı

Uzungöl ÖÇK Bölgesinde yetki ve sorumluluğu bulunan kamu kurumları ve yerel yönetimler; Çaykara Kaymakamlığı ve bağlı birimler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve bunların ilgili yerel birimleri, Uzungöl Belediyesi ve yerleşim yerlerindeki muhtarlıklar olarak öne çıkmaktadır.

Çevre korumacılık açısından çok önemli olan faaliyetlerden araştırma, denetleme, kontrol, bilgilendirme ve bilinçlendirme birçok kamu kurum ve kuruluşu tarafından kendi kurumsal politikaları doğrultusunda yürütülmektedir. Bu konularda ortak bir stratejinin ve tek bir iş programının yürütülmesi yönetim planının en temel amaçlarından birisidir.

Alandaki yönetim planı açısından öncelikli faaliyetleri düzenleyen başlıca kanun ve yönetmelikler; 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Değişiklik Yapılmasına Dair KHK, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığının Kuruluşu ve Görevlerine ait Kanun, 6831 sayılı Orman Yasası, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu'dur.

3.7 Tarihçe

Tarihte tespit edilen en eski adı "Saraho" olan bu Bölge'ye ilişkin ilk kayıtlar 1586 yılına aittir. Kayıtlara göre, bölgede ilk kalıcı yerleşim 1650'li yıllardan sonradır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde bölge halkının zorunlu göçe tabi tutulduğu yolunda da bilgiler bulunmaktadır. Bölge, Cumhuriyet'in kuruluşu sonrasında uzun yıllar Of İlçesi'ne bağlı olarak kalmıştır. Çaykara'nın ilçe olduğu 1948 yılından itibaren ise bölgenin tamamı bu ilçe sınırları içerisinde kalmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde halkın zorunlu olarak dışa göç ettirildiği bölgeden, Cumhuriyet sonrasında da oluşan heyelanlar ve yaşanan geçim sıkıntıları nedeni ile göçlerin yaşandığı görülmektedir. Çaykara İlçesi'nden 1960'lı yıllardan itibaren, Van İli Özalp İlçesi, Çanakale İli Gökçeada, Hatay İli Reyhanlı İlçesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne göçler yaşanmıştır.

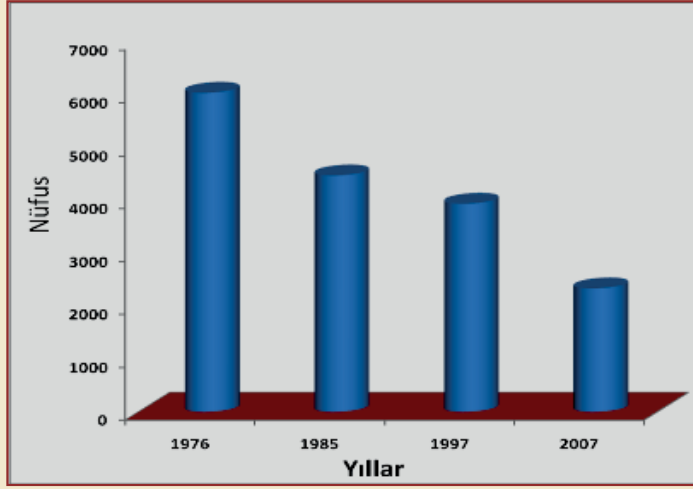
Devlet önderliğinde yaşanan göçler sonrasında da bölge nüfusunun dışa göçler nedeni ile dramatik biçimde azalmakta olduğu görülmektedir. Esasında bu durum Doğu Karadeniz Bölgesi için tipiklik arz etmektedir. Bölgede 1980'li yıllardan itibaren kırsal nüfus önemli ölçüde azalmış olup, Bölgeden dışa göçler halen sürmektedir. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde arazisi bulunan yerleşim birimlerinin nüfusunun zaman içindeki değişimi aşağıda görülmektedir (Tablo 9, Grafik 1).

Tablo 9. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Arazisi Bulunan Yerleşim Birimleri Ve Yıllar İtibari İle Nüfus Değişimi

Yerleşim Birimi	1976	1985	1997	2007
Uzungöl	2949	2942	2797	1588
Arpaözü	400	171	44	84
Demirkapı	500	312	120	57
Derindere	450	162	163	23
Çayıroba	500	290	213	128
Köseli	750	450	229	220
Şekersu	33	9	167	139
Yaylaönü	450	333	201	94
Toplam	6032	4469	3934	2333

Yukarıda görüldüğü üzere, Uzungöl Beldesi ve çevre köylerde 1970'li yılların ortalarından itibaren süreklilik arz eden bir nüfus azalması vardır. Bu

Grafik 1. Yıllara Göre Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ndeki Nüfus Değişimi

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

azalış 2000'li yıllarda daha da hız kazanmıştır. Yerleşim birimlerinden, Uzungöl Beldesi de dahil dışa göçler sürmektedir.

Hali hazırda ÖÇK Bölgesi'ndeki en kalabalık yerleşim birimi, adını burada bulunan gölden alan Uzungöl Beldesi'dir. Belde 1969 yılında kurulmuştur. Beldeye bağlı mahalleler; Alçakköprü, Çamlık, Elmalı ve Yenimahalle olmak üzere dört adettir. Belde nüfusu da son yıllarda dikkat çekici bir şekilde azalmaktadır. Belde'de 1997 yılında yaklaşık 2800 kişi yaşamakta iken, 2007 yılında bu sayı yaklaşık 1600 kişiye gerilemiştir. Bölgedeki köylere 1970'li yıllardan sonra araba yolları ve ilköğretim okulları inşa edilmiştir. Aynı yerlere 1980'li yıllardan itibaren de elektrik getirilmiş, içme suyu vb. alt yapı tamamlanmıştır. Yollar, günümüz koşullarına göre yetersiz olsa da halen kullanılmaktadır. Bölgedeki köy okullarının tamamı ise öğrenci yetersizliğinden kapalı durumdadır. Kış aylarında da köylerde yaşayan sınırlı sayıda ailelerin eğitim çağındaki çocukları da "taşınmalı ilköğretim" kapsamında, belde merkezine taşınarak öğrenimlerini sürdürmektedir.

Nüfus sayımında belirlenmiş kişilerin tamamı da sürekli olarak köylerde yaşamamaktadır. Örneğin; 2007 yılı nüfus sayımına göre Demirkapı Köyü'nde 57 kişinin yaşadığı görülmekle birlikte, bu köyde kış aylarında da ikamet eden sadece 4 hane bulunmaktadır. Derindere Köyü'nde ise kış aylarında yaşayan yoktur.

Bölge, son yıllarda yoğun turist çekmesine rağmen dışa göç devam etmektedir. Bunun başlıca nedeni, yöre halkının turizmden faydalanan kesiminin çok sınırlı olmasıdır. Belde'de sınırlı sayıda otel ve lokanta işletmeciliği yapan aileler dışında pansiyonculuk yapılan binalar da mevcuttur (Resim 1). Yatak sayısı özellikle yaz aylarında ihtiyacı karşılayamamaktadır. Yeni yatırımların yapılmayıp, maddi olanaksızlıklardan daha çok bölgenin

imar planının uygulanmasının yargı kararı ile durdurulmuş olması nedeniyle bölge çok farklı hukuki statü (Tabiatı Koruma Alanı, I. ve III. Derece Doğal Sit Alanları, Özel Çevre Koruma Bölgesi) kapsamına alınmıştır. İş yerlerinde garsonluk vb. hizmetleri gören işçiler de çoğunlukla mevsimlik olarak istihdam edilen ve önemli bir kısmı bölge dışından gelen kişilerdir.

3.8 Doğal Özellikler

Uzungöl ÖÇK Bölgesi bitki coğrafyası yönünden, Holarktık Flora Aleminin Avrupa-Sibirya floristik bölgesinde yer almaktadır. Avrupa-Sibirya floristik bölgesi ülkemiz tüm kuzey kesimlerini (Karadeniz sahilleri ve iç kesimleri) içermekte olup doğuda Kafkasya'nın büyük bölümü ile Kırım ve Dobrudja dağlarına kadar uzanmaktadır. Trakya'nın iç kesimlerinde Balkan, Karadeniz Bölgesi'nde de Öksin (Karadeniz) provansı olarak ikiye ayrılır. Karadeniz provansın Ordu yakınlarındaki Melet Irmağı'ndan Doğuda kalan kesimi Kolşik sektör olarak adlandırılmaktadır (Davis, 1971; Zohary, 1973). Uzungöl ÖÇK Bölgesi Kolşik Şektör içinde ve grid sistemine göre A8 Trabzon karesinde yer almaktadır.

Resim 1. Uzungöl Yenimahalle'de Yer Alan Pansiyonlar

Uzungöl ÖÇKBölgesi, Kafkasya Ekolojik Bölgesi veya Kafkasya Sıcak Noktası olarak adlandırılan alanda bulunmaktadır. (Şekil 7) Kafkasya Bölgesi, Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) tarafından belirlenen, dünyanın biyolojik çeşitlik açısından özel öneme sahip 200 Ekolojik Bölgesi arasında yer almakta ve Uluslararası Koruma Örgütü [Conservation

International (CI)] tarafından yeryüzünün en önemli biyolojik çeşitliliğe sahip ve tehdit altındaki 25 sıcak noktası arasında değerlendirilmektedir.

Kafkasya Ekolojik Bölgesi veya Kafkasya Sıcak Noktası olarak adlandırılan bu alan, Karadeniz ile Hazar Denizi arasında Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan ülkelerinin tamamı ile İran, Rusya ve Türkiye'nin bir bölümünü kapsayan 580,000 km² büyüklüğe sahip bir bölgedir.

Dünyanın önemli biyolojik çeşitliliğine sahip ve tehdit altındaki bölgelerinden biri olan Kafkasya Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktası içerisinde bulunan Uzungöl ÖÇK Bölgesi, eşsiz orman, yüksek dağ ve akarsu ekosistemleri ile çok önemli yaban hayvanı (memeli, kuş, sürüngen, amfibi, balık, böcek) türüne ev sahipliği yapmaktadır.

Şekil 7. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Kafkasya Ekolojik Bölgesi'ndeki Yeri

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin yer aldığı alan, aynı zamanda yakın geçmişte adı "Doğu Karadeniz Dağları Önemli Kuş Alanları" olan ve şimdi ise "Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı" olarak adlandırılan alan içerisinde bulunmaktadır. Bu alan, ülkenin en büyük önemli doğa-kuş alanı olup, kuşlar açısından çok değişik özellikler arz etmektedir. Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı, Kafkasya Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktasında bulunan ve küresel ölçekte tehlike altındaki endemik kuş türlerinden, dağ horozu (*Tetrao mlokosiewiczii*) ve Kafkas çivgını (*Phylloscopus lorenzii*)'ni barındırmaktadır. Bu türlerin her ikisi de Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yaşayan türlerdir.

Ayrıca, Uzungöl ÖÇK Bölgesi, Batı Palearktiğin en büyük gündüz yırtıcı kuş göç yollarından birinin üzerinde bulunmaktadır. Karadeniz ile Hazar Denizi arasında geniş bir koridor olan bu göç yolundan her yıl sonbahar ve ilkbaharda toplam 1 milyon civarında akbaba, kartal, şahin, doğan, delice, çaylak, atmaca ve kerkenez türü göç etmektedir. Bölge aynı zamanda turna, bildircin, çulluk gibi diğer birçok göçmen kuş türü için de önemli bir bölgedir.

Yöre, zengin flora ve vejetasyon yapısına sahiptir. Uzungöl'e yakın kesimlerde ve Haldizen Deresi boyunca birçok nemcil ve sulak alan vejetasyonu bulunmaktadır. En geniş alana yayılan vejetasyon tipleri orman ve alpin-subalpin vejetasyonlardır. Orman vejetasyonu Uzungöl civarında nemcil kökenli yapraklı-iğne yapraklı karışık orman niteliğindeki yükseklerle doğru çıkıldıkça Doğu Karadeniz Göknarı ile karışık veya saf Doğu Ladini ormanları şeklinde olmaktadır. Orman vejetasyonunun üst sınırından itibaren subalpin ve alpin vejetasyon başlar ve alpin vejetasyon ulaşılması zor, çiplak kayalıklardan oluşan ve 3376 m ye kadar yükselen zirvelere (Demirkapı Tepesi) değin ulaşır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin önemli bir kısmını kapsayan orman vejetasyonunda sekonder orman süksesyonun 1971 yılından 2010 yılına değin değişimi saptanmıştır. Hesaplamalara göre ÖÇK Bölgesi'nde orman vejetasyonunda sekonder

süksesyonun ileriye doğru gerçekleştiği, yani ormanların klimaksa doğru ilerlediği belirlenmiştir. Orman ekosisteminin gençleşen değil, giderek yaşlanma eğiliminde olduğu ortaya konulmuştur. Alansal istatistikle son 39 yıllık biyolojik çeşitlilik indisleri hesaplanmış, indis değerlerine göre ormanda meydana gelen alansal değişimlerin, bu sürede bölge biyolojik çeşitliliğini olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur.

Kafkasya Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktasında bulunan küresel ölçekte tehlike altındaki türler, sadece bu bölgeye has türler ve ülkemizde tehdit altındaki türler aşağıda verilmiştir.

Kuşlardan; cüce karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), imparator kartal (*Aquila heliaca*), büyük orman kartalı (*Aquila clanga*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*), kara akbaba (*Aegypius monachus*), dağ horozu (*Tetrao mlokosiewiczii*), ur keklilik (*Tetraogallus caucasicus*), sürmeli kızkuşu (*Vanellus gregarius*), bildircin kılavuzu (*Crex crex*).

Memelilerden; Akdeniz nalburunluyarasası (*Rhinolophus euryale*), küçük nalburunluyarasa (*Rhinolophus hipposideros*), nalburunluyarasa (*Rhinolophus mehelyi*), su samuru (*Lutra lutra*), yaban keçisi (*Capra aegagrus*), çengel boynuzlu dağ keçisi (*Rupicapra rupicapra*), ayı (*Ursus arctos*) ve vaşak (*Lynx lynx*).

Sürüngenlerden; tosağa (*Testudo graeca*), Trabzon -Türk- kertenkelesi (*Lacerta clarkorum*), Kafkas engereği (*Vipera kaznakovi*), küçük -Doğu Karadeniz- engereği (*Vipera pontica*) ve urmiye -vagner- engereği (*Vipera wagneri*).

Amfibilerden; Kafkas semenderi (*Mertensiella caucasica*), siğilli kurbağa (*Bufo verrucosissimus*) ve Kafkas kurbağası (*Pelodytes caucasicus*).

Uzungöl ÖÇK Bölgesinde; bitkisel biyolojik çeşitliliğin saptanması amacıyla yönelik bölgede yapılan çalışmalarla, alanın flora ve vejetasyonu ortaya konmuştur. Alanda 125 alttür, 68 varyete olmak üzere 311 cinse ait toplam 658 adet bitki taksonu tespit edilmiştir.

Bölgede yapılan bitki sosyolojisi çalışmaları ile dört değişik vejetasyon tipinde toplam dokuz adet bitki birliğinin alanda varlığı saptanmış, EUNIS habitat sınıflamasına göre bölgede 24 adet biyotop tanımlanmıştır.

Yapılan arazi çalışmaları ve literatür taraması sonucunda ÖÇKBölgesi'nde toplam 59 adet memeli ve 250 adet kuş türü tespit edilmiştir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, kartal, şahin, atmaca, çaylak, delice, doğan ve akbaba gibi gündüz yırtıcı kuşlarının Türkiye üzerinden göç ettikleri iki önemli göç yolundan biri olan Kuzeydoğu-güney göç yolu üzerinde bulunmaktadır. Ayrıca alanda dağ horozu (*Tetrao mlokosiewiczii*) ve urkeklik gibi kuş türleri öne çıkmaktadır.

Bölge aynı zamanda; ayı, kurt, vaşak, çakal, tilki, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi gibi önemli memeli yaban hayvanlara ev sahipliği yapmaktadır.

Uzungöl ve kaynaklarında dağılım gösteren Kahverengi alabalık (*Salmo trutta*) türünün üç farklı ekotipinin yaşadığı, üç yaşından itibaren tüm bireylerin cinsi olgunluğa ulaştıkları belirlenmiştir. En az bireysel yumurtanın Anadolu alabalığı'nda (*Salmo trutta macrostigma*) olduğu, en büyük yumurtaların ise Karadeniz alası ekotipinde olduğu belirlenmiştir. Balıkların 11 farklı organizmayla beslendikleri, ana besin organizmalarının ise Arthropoda ve Annelidae'lerin olduğu tespit edilmiştir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde ikisi kuyruklu kurbağa olmak üzere toplam sekiz farklı amfibi türünün yaşadığı saptanmıştır. Bu türler; *Triturus vittatus ophryticus*, *Mertensiella caucasica*, *Rana macrocnemis*, *Pelodytes caucasicus*, *Hyla arborea*'dir. Uzungöl ÖÇKB'nde tespit edilen sürüngen türleri ise *Natrix natrix*, *Natrix tessellata* ve *Natrix megaloccephala*, *Typhlops vermicularis*, *Vipera kaznakovi*, *Darevskia rudis* ve *Anguis fragilis*'tir.

4. DOĞAL VE ÇEVRESEL VERİLER

4.1 Fiziksel Veriler

4.1.1 Jeolojik ve Topografik Özellikler

Araştırma alanı üst kretase birimlerinin yüzeylendiği bir alan içerisinde kalmaktadır. Alanda beş değişik formasyon (Şekil 8) temsil edilmektedir. (MTA, 1998)

Bu birimler arasında sleyt, fillit, kalk şist ve meta-bazalt ardışımından oluşan bölgesel metamorfitleler (Serdarlı Metamorfitleleri) bölgedeki en alt seviyeyi oluşturan bir stratigrafik temel durumundadır (Genç, 1992; Genç ve Altunkaynak, 1994). Araştırma alanında litostratigrafi birimleri alttan üste doğru; Çambaşı Formasyonu, Ataköy Formasyonu, Taşkiran Granitoyidi, Çaykara Formasyonu, traverten, alüvyon ve yamaç döküntüsüdür. Alanda en yaşlı birim, spilitleşmiş bazalt, bazik tüf, meta-bazalt, metatüf ve kireçtaşından oluşan Malm-Alt Kretase Yaşlı Çambaşı Formasyonudur.

Çambaşı Formasyonu ile geçişli olduğu kabul edilen Alt Kretase Yaşlı Ataköy Formasyonu genellikle kireçtaşından ibaret olup, yer yer kıltaşı, kumtaşı ve tüfit seviyeleri ile dolerit silleri içerir. Çambaşı ve Ataköy Formasyonları subalkalen granit, mikrogranit ve kuvarslı mikrogranitten oluşan Taşkiran Granitoyidi tarafından kesilmişlerdir.

Üst Kretase Yaşlı Çaykara Formasyonu alttan üste doğru Hadi, Şahinkaya ve Karona üyeleridir (Bulut ve Tarhan, 1991). Proje sahasının yukarı kesimlerine doğru, andezit, bazalt, lav piroklastları, Çaykara civarından Trabzon-Gümüşhane il sınırına yakın olan yerlerde granitoidler (gabro, diyorit, mazenit, siyenit, kuvarslı diyorit, grano diyorit, granit) bulunmaktadır. (Schichtel, 1965)

Uzungöl ve çevresinin jeomorfolojik özelliklerini ortaya koyan en detaylı çalışma Doğu ve ark. (2000) tarafından yapılmış ve çalışma birçok görsel malzeme ile desteklenmiştir. Çalışmada Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ni kapsayan bölgenin jeomorfolojik özellikleri aşağıda özetlenmektedir:

"Demirkapı Dağı (3376 m.), Trabzon'un güneyinde uzanan Soğanlı Dağları'nın bir ünitesidir. Bu dağın kuzeye bakan yamaçlarında yer alan Demirkapı (Haldizen) Dere vadisinin yukarı çığı ve Uzungöl çevresi Jura-Alt Kretase yaşlı granitik kayalar ve tortul ara katkılı volkanik kayalardan oluşur.

3000 metreyi aşan Demirkapı Dağı üzerinde basamaklı bir şekilde uzanan aşınım yüzeyi kuzeye doğru eğimli olup, iki farklı seviyede (3000 m ile 2600 metreler) yayılış gösterir. Bu yüzeyin basamaklı oluşunda dağın litolojik ve yapısal özelliklerinin etkisi büyüktür.

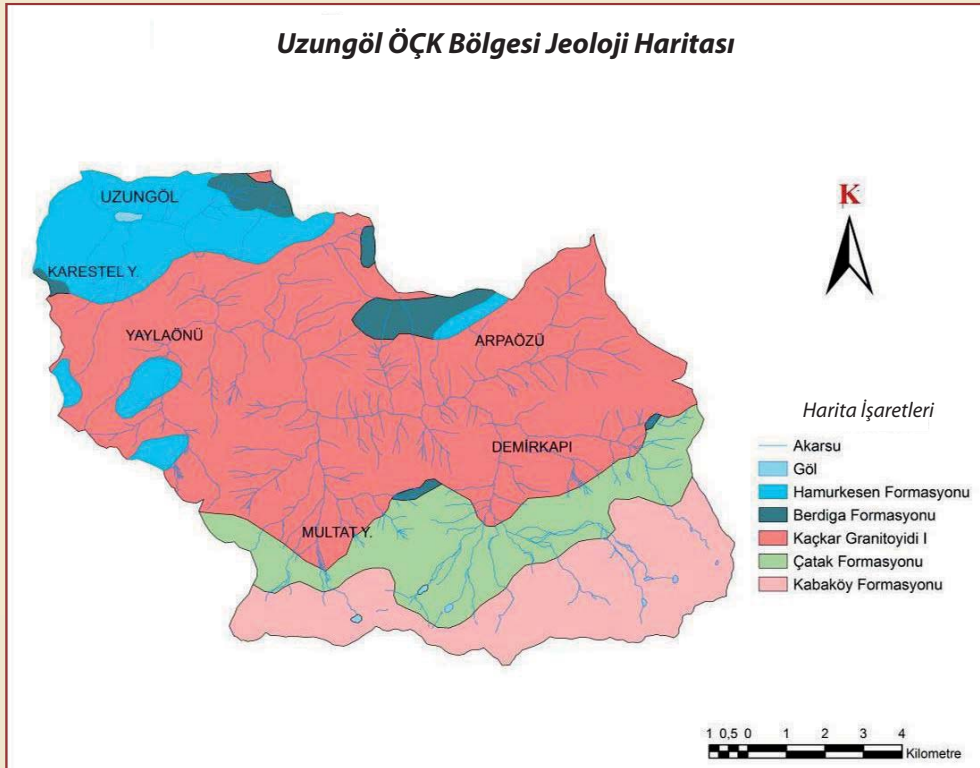
Demirkapı Dağı'nın yüksek kesimlerinde ortalama 2000 metreden yukarıda son buzul dönemine ait şekiller görülür. Dağın daha çok kuzeye bakan yamaçlarında yer alan sirklerden beslenen buzullar başlıca iki vadiye etkin olmuştur. Bu vadiler Demirkapı buzul vadisi ile Küçük Yayla buzul

vadisidir. Yörede Würm'e ait kalıcı kar sınırı 2550 metre olarak saptanmıştır.

Demirkapı Dere vadisinin Balastel Dere'nin oluşturduğu birikinti konisi ile tıkanması sonucunda oluşan Uzungöl (1090 m) bölgenin önemli morfolojik elemanlarından biridir.

Uzungöl çanağı, Balastel Dere'nin, Sivri Tepe'nin doğusundaki dik yamaçlardan sağladığı malzemeyi yığarak oluşturduğu birikinti konisi gerisinde gelişmiştir. Bu koni yörenin litolojik ve klimatolojik karakterini yansıtır. Koni malzemenin içerisinde ince unsurlar yanında, köşeli ve kaba unsurların bulunması, bu birikimin yağışlı bir dönemde ve hızlı bir şekilde yığıldığını gösterir. Bu oluşum bir heyelanı anımsatmakla birlikte kayma düzleminin bulunmaması ve olgun birikinti konisi şekli bu olasılığı yok etmektedir (Doğu ve ark., 2000).

Şekil 8. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Jeolojik Haritası (MTA, 1998'den uyarlanmıştır)

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

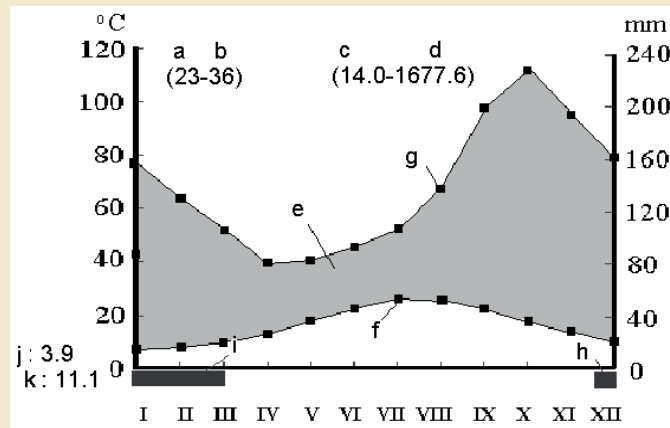
4.1.2 Meteorolojik ve Hidrojeolojik Veriler

4.1.2.1 Meteorolojik Özellikler

Bir alanın biyolojik çeşitliliğini belirleyen en önemli faktörlerden biri sıcaklık, yağış, rüzgâr, nem, bulutluluk ve güneşlenme gibi elemanlardan oluşan iklim faktörüdür. Bu nedenle, biyolojik çeşitlilikle ilgili çalışmalarda iklim özelliklerinin belirlenmesi önemlidir. Araştırma alanı, makroklima iklim tiplerine göre deniz etkisine bağlı olarak kışları ılık, yazları sıcak ve çok yağışlı olan tipik Doğu Karadeniz iklim tipine girmektedir (Erinç, 1969). Proje alanının Kuzeyinde yer alan Of ilçesi Kuzey-Batı rüzgârlarına açık olduğu için fazla yağış alır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin de içinde bulunduğu Solaklı Havzası bir bütün olarak değerlendirildiğinde, arazinin genel bakışı ile yağmur getiren rüzgârların yönü arasındaki ilişki ile yükselti, bu yörenin ve yükselti-iklim kuşaklarının ayırt edilmesini sağlayacak farkları ortaya koymaktadır (Kantarci, 1995).

Trabzon'da orografik yağış bırakabilecek hava kütleleri Kuzey ve Kuzey-Batı yönlerinden gelmektedir (Durukanoğlu ve ark., 1995). Araştırma alanının içinde bulunduğu Doğu Karadeniz Bölümü'ndeki denize paralel uzanan dağ silsilesi kuzeyli akışlarla havayı kolayca yükselterek yağışa neden olmaktadır. Kararsız hava halleri bu yağışların daha da etkili olmasına neden olabilmektedir. Orografik yağışlar 1000 m yükseltide başlayıp 3500 m ye kadar artmakta ve sonra tekrar azalmaktadır (Bary, 1981). Araştırma alanında en yağışlı mevsimler sonbahar ve kıştır. İlkbahar minimum bir yağışla karakterize edilir ki bu Oseyanik iklimin bir özelliğidir. Yaz mevsimi ise, az yağış almakla birlikte, kurak mevsimin sınırını aşacak ekolojik bir sınır olan 200 mm' yi geçer. Dolayısıyla kurak bir sezon söz konusu değildir (Grafik 2). Bu faktör bitki örtüsünün gelişimi ve fauna açısından önemli ekolojik bir faktördür. Of ve Uzungöl'e ait meteorolojik rasat değeri

Grafik 2. Uzungöl ÖÇK Bölgesi İklim Diyagramı (a. Sıcaklık ölçüm periyodu, b. Yağış ölçüm periyodu, c. Yıllık sıcaklık ortalaması, d. Yıllık yağış ortalaması, e. Yağışlı sezon, f. Sıcaklık eğrisi, g. Yağış eğrisi, h. Donlu aylar, i. Don görülen aylar, j. En soğuk ayın minimum ortalama sıcaklığı, k. Mutlak minimum sıcaklık).

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Tablo 10. Uzungöl 'de Aylara Göre Yağış Ve Sıcaklık Değerleri

AYLAR	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Uzungöl	63.9	59.0	65.2	93.7	105.4	87.7	68.3	67.5	60.2	90.8	87.8	76.7	941.5
Arpaözü	0.1	-1.5	2.7	8.2	10.9	13.6	15.3	15.3	13.4	11.1	4.3	0.6	7.8

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

tabloları incelendiğinde; sahilden Uzungöl'e kadar yağışlarda belirgin bir düşüş olduğu görülmektedir. Uzungöl'den (1090 m) daha yukarı yükselti için yağışın artacağı belirtilmekte (Bary, 1981) olduğundan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yer alan her bir bitki birliğinin ortalama yükseltisine göre hesaplanan enterpolasyon değerleri buna göre yapılmıştır.

4.1.2.2 Hidrolojik Özellikler

Uzungöl, su girişi ve çıkışı dikkate alındığında açık bir göl olarak nitelendirilmektedir. Gölün beslediği ana su kaynağı (göle giren suyun %90'ı) Haldizen Deresi olup, buna Balastel ve Fler Dereleri de katkı sağlamaktadır. Yörede DSİ 1965 yılından beri ölçümler yapmaktadır ve ayrıca gölün güney kesimlerinde iki adet tersip bendi inşa etmiş ve göle taşınan rusubatin ciddi anlamda göle ulaşması engellenmiştir. Verep (1999) tarafından incelenen ve 24 yıllık DSİ verilerini içeren değerlendirmesinde, bu süre içerisinde Haldizen Deresi'nin en yüksek debisinin 57.2 m³/s ile Nisan ayında, en düşüğünün ise 0.2 m³/s ile Ocak ayında gerçekleştiği ortaya konmuştur. Yıllık en yüksek debinin Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında, yıllık en düşük debilerin ise Aralık, Ocak ve Şubat aylarında gözlemlendiği bildirilmiştir. Yıllar itibarıyla yapılan değerlendirmede ise en çok 1990 yılında ve 57.2 m³/s, en düşük debinin ise 0.2 m³/s olmak üzere 1978 yılında gerçekleşmiş olduğu saptanmıştır. Yıllara göre en yüksek debi ortalaması 28 m³/s olup, uzun yıllar için ortalama debi 4 m³/s'yi geçmemektedir.

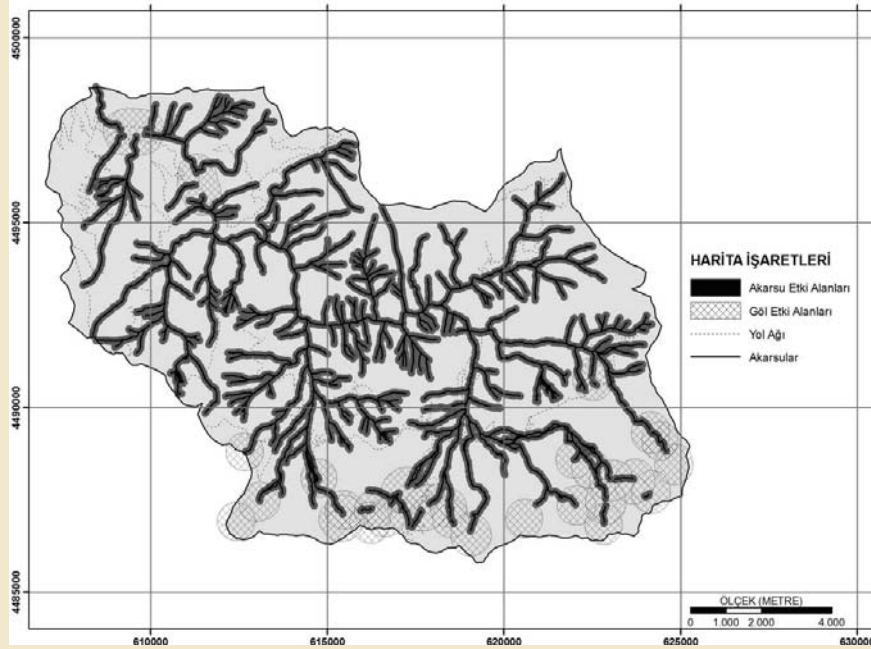
Yüksek dağların kuytularında sonbahar ve kış aylarında biriken yoğun kar kitleleri özellikle yaz aylarında dereleri besleyen en önemli kaynaktır. Bunun yanında yıl içinde Doğu Karadeniz Bölgesi'ne düşen düzenli yağışın bu havzadaki mikroklima nedeniyle ciddi anlamda azaldığı görülmektedir. Havzayı kılcal damarlar gibi kuşatan yan derelerin önemli bir kısmı yaz aylarında su taşıyamakta ve kurumaktadır. Uzungöl ÖÇK Bölgesinde akarsular ve göller ile etki alanları (100m) Şekil.9'da sunulmuştur. Balık Gölü gibi kimi göller tüm yıl boyu su akışının

gerçekleştiği göller olmakla beraber, Aygır Gölü gibi kimileri de özellikle yaz aylarında su çıkışı yapmamaktadır. Çok kısa bir yatay mesafede, 3000 m'nin üzerindeki bir yükseltiden 970 m yükseltiye ani olarak inen suyun akış hızı buna bağlı olarak oldukça yüksektir. Bölgedeki yoğun ormanlık alanların suyun akışındaki hızda ve düzenli akışta büyük önem arz etmektedir. Özellikle subalpin ve alpin kesimlerde yoğun olarak yakacak temini ile tahrip edilen, ancak günümüzde pek kullanılmayan Kafkas Orman Gölü (*Rhododendron caucasicum*)'nün üst havza kesimlerindeki yoğun toplulukları su akışının düzenlenmesinde ve erozyon eğiliminin azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Aşırı otlatma ve biçilen çayırlar su ekonomisinin ve özellikle yüzeysel akışın artmasının önemli nedenleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Uzungöl ÖÇK sınırları içinde yer alan göllere ait kimi özellikler Ustaoglu (2009)'dan alınarak aşağıda verilmiştir;

- ✓ "Uzungöl: Rakım; 1090 m., yüzey alanı; 8.50 ha, en derin yeri; 6.90 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 1192.3 m.
- ✓ Kırklarcami Gölü: Rakım; 2740 m., yüzey alanı; 0.36 ha, en derin yeri; 4.1 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 304.3 m.
- ✓ Multat Karagöl: Rakım; 2800 m., yüzey alanı; 4.70 ha, en derin yeri; 24.9 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 841.2 m.
- ✓ Balık Gölü : Rakım; 2570 m., yüzey alanı; 4.26 ha, en derin yeri; 4.5 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 833 m.
- ✓ Aygır Gölü: Rakım; 2710 m., yüzey alanı; 4.08 ha, en derin yeri; 13 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 821.1 m.
- ✓ Sarıçiçek Gölü: Rakım; 2880 m., yüzey alanı; 1.46 ha, en derin yeri; 5.2m, kıyı çizgisi uzunluğu; 493.2 m.
- ✓ Demirkapı Karagöl: Rakım; 2930 m., yüzey alanı; 2.13 ha, en derin yeri; 16.5 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 551.7 m.
- ✓ Pirömer Gölü : Rakım; 2870 m., yüzey alanı; 1.32 ha, en derin yeri; 16.5 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 574.5 m.
- ✓ Buz Gölü: Rakım; 3040 m., yüzey alanı; 1.98 ha, en derin yeri; 13.8 m, kıyı çizgisi uzunluğu; 586 m.

Şekil 9. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Akarsu Ve Göllerin Birincil (100 m) Etki Alanları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

4.2 Biyolojik Veriler

4.2.1 Floristik Yapı ve Vegetasyon Tipleri

4.2.1.1 Alanın Florası

Uzungöl ÖÇK Bölgesinde 125 alttür, 68 varyete olmak üzere ve 311 cinse ait toplam 658 adet takson tespit edilmiştir. Bu taksonların taksonomik birimlere göre dağılımları Tablo 11'de verilmiştir.

Cormophytakütüğündeyeralan658taksontoplama 93 familyaya mensuptur. Bu familyaların Eğreltiler (Pteridophyta), Tohumlu Bitkiler (Spermatophyta) ve Tohumlu Bitkilerin altbölümleri olan Açık Tohumlu Bitkiler (Gymnospermae) ve Kapalı Tohumlu Bitkilere (Angiospermae) dağılımları Tablo 11'deki gibidir.

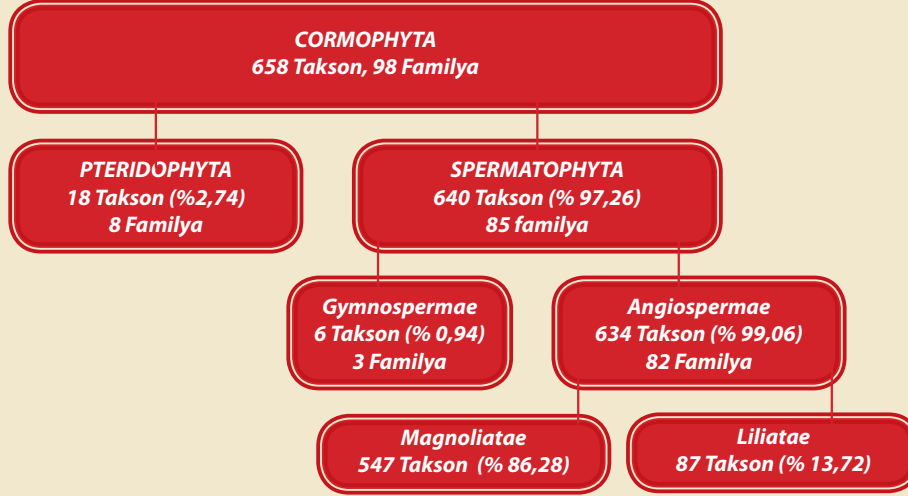
Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde saptanan toplam endemik bitki taksonu sayısı 41'dir. Endemik ve ender taksonlardan IUCN'e göre bir âdeti Çok Tehlikede (CR), iki âdeti Tehlikede (EN), 16 adeti Zarar Görebilir (VU) ve 35 adeti de diğer kategorilerde yer almaktadır. Bern Listesinde yer alan takson sayısı 3'dür.

Çalışma alanında yayılış gösteren taksonlar ve bunlara ait çiçeklenme zamanı, yöresel adlar, yükselti gibi bazı özellikleri (bkz.Uzungöl Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Çalışması Sonuç Raporu Tablo 13) listelenmiştir. Tablo halinde listelenen takson listeleri tek başına bitkisel biyolojik çeşitliliği ifade etmekten uzaktır. Çeşitlilik aynı zamanda alanda var olan bitkilerin çok sayıdaki farklı tür üstü ve tür altı taksonomik kategorilere dağılımı da son derece önemlidir.

Diğer yandan, bitki taksonlarının farklı flora bölgelerine dağılımları ve endemik takson sayıları da önemli bir ölçüttür. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yayılış gösteren 658 adet iletim demetli bitkinin toplam 93 familyaya ait olması, Avrupa-Sibiryaya flora bölgesine ait taksonların yanında İran-Turan flora bölgesi ve hatta Akdeniz flora bölgesine ait taksonun da alanda yayılış göstermesi önemlidir. Proje alanı sınırları içerisinde doğal olarak yayılış gösteren doğal bitkiler dışında Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yetiştiriciliği yapılan belli başlı kültür bitkileri şunlardır. Mısır, lahana, fasulye, salatalık, marul, patates, havuç, soğan, pırasa, maydanoz, pancar, kabak, kırmızı lahana, roka, dolmalık ve sivri biber, semizotu, dereotu, bezelye, ıspanak ve dolmalık kabaktır. Ancak bölgeden dışarıya artan göç nedeniyle gün geçtikçe işlenen tarım arazileri miktarında ve ürün çeşitinde giderek bir azalmanın olduğu görülmektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde *Sicyos angulatus* doğallaşmış bir tür olarak tespit edilmiştir (Resim 2). Bu tür Uzungöl'de yerleşim yerleri civarında

Tablo 11. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Taksonomik Birimlere Dağılımı

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Toplam 658 adet vasküler bitki taksonunun flora bölgelerine göre sayısal ve oransal dağılımları da Tablo 12 'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Floristik Bölgelere Dağılımı

Flora Bölgesi	Takson Sayısı	Oranı (%)
Avrupa-Sibirya	150	22,80
Karadeniz	84	12,77
Karadeniz (Dağ)	51	7,75
Iran-Turan	25	3,80
Hyrcono-Karadeniz	15	2,28
Hyrcono-Karadeniz (Dağ)	15	2,28
Kozmopolit	12	1,82
Avrupa-Sibirya (Dağ)	2	0,30
Akdeniz	1	0,15
Diğer	303	46,05

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Proje alanında saptanan 93 familyadan en çok takson ile temsil edilen 11 familya Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Saptanan Taksonların Familyalara Dağılımları

Familya	Takson Sayısı	Familya	Takson Sayısı
Compositae	83	Gramineae	28
Leguminosae	40	Cruciferae	24
Rosaceae	37	Apiaceae	21
Caryophyllaceae	36	Liliaceae	20
Scrophulariaceae	30	Boraginaceae	19
Labiatae	29	Diğerleri	297

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

yoğun popülasyonlar oluşturmuş durumdadır. Kuzeydoğu Amerika'nın doğal bir bitkisi olan bu türün ülkemizdeki tespitinden önce Avrupa'da doğallaşmış olduğu bilinmektedir (Terzioğlu ve Anşin, 1999). Avrupa'dan başta turizm hareketliliği ve dikenli-küçük meyveleri sayesinde yöreye taşınmış olabileceği düşünülmektedir. Dünyada en tehlikeli istilacı türlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu tür başta bitkisel biyolojik çeşitlilik olmak üzere, yörede yetiştirilen tarım ürünleri için de aşırı besin kullanımı ve boğucu etkisiyle ciddi olumsuz etkiler oluşturabilmektedir.

değişimlerin izlenmesi gereklidir. Biyolojik çeşitliliği korumanın en güzel yolu, hedef türlerin doğal yaşam alanlarında (in-situ) korunmasıdır. Gerek ulusal ve gerekse uluslar arası düzeyde yapılmış değerlendirmelere göre statüleri belirlenmiş bitki taksonlarından Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde saptananlar, bunlara ait koordinat verileri, ulusal ve uluslar arası düzenlemelerdeki yerleri(bkz. Uzungöl Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Çalışması Sonuç Raporu Tablo 14) verilmiştir.

Resim 2. Sicyos Angulatus'un Doğallaşmış Yoğun Bir Populasyonu Ve Doğal Türler Üzerindeki Boğucu Etkisi

Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı'na (Ekim ve ark., 2000) göre EN kategorisinde yer alan *Erodium hendrikii* türü yalnızca tip lokalitesinden (Gümüşhane: Yağmurdere) bilinmektedir. (Alpınar, 1994) Bu tür, Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yer alan Sarıkaya Mevki'inde ikinci kez toplanmıştır. Bu tespit tehlike altında bulunan bir takson için oldukça önemlidir. Türün Uzungöl ÖÇK bölgesi içerisinde yer alan populasyonu ve türün habitatu dikkate alınarak IUCN kriterlerine göre NE' den CR: B2b(ii,iii,iv) kategorisine yükseltilmiştir.

Ekosistem için hassas olan taksonların saptanması ve bunlar içinde uygun/gerekli olanların izlemeye alınması, o ekosistemde meydana gelen

Bu amaçla, Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula x unzugolensis*), İğnelik (*Erodium hendrikii*), Yabani Salatalık (*Sicyos angulatus*) ile yöreden tespit edilen ve muhtemel bir hibritin (*Pedicularis condensata x Pedicularis atropurpurea*) izlenmesi gereken bitki taksonlarıdır.

4.2.1.2 Alanın Vejetasyon Tipleri ve Bitki Birlikleri

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde doğal olarak yayılış gösteren vejetasyon tiplerinin genel yapısı ve bu vejetasyon tiplerinin sahip olduğu bitki birlikleri Barkman ve ark. (1986)' na göre yapılan değerlendirmeler sonucu Orman, Sulak Alan, Nemli Dere, Subalpin - Alpin vejetasyon tiplerinde

toplam 10 adet bitki birliği saptanmıştır. Ancak bu bitki birliklerinden *Alnus glutinosa ssp. barbata* – *Oplismenus undulatifolius* birliği Haldizen Deresi boyunca zayıf bir şekilde temsil edilen küçük topluluklar veya birliğin diğer ayırt edici-karakter türlerinin yeterince bulunmadığı bitki toplulukları halinde yayılış göstermektedir.

Alanda tespit edilen birliklerin genel yapısı ve sahip olduğu bitki birimleri aşağıda açıklanmıştır.

Orman vejetasyonu; yaklaşık 1000 m'den başlayarak 2200 m yükseltiye kadar çıkmaktadır. Bu ormanlar, iğne yapraklı ormanlar ile iğne yapraklı-yapraklı orman karışımlarından oluşmaktadır. Alanın en düşük rakımlarında ve Uzungöl'ün yakın çevresinde yayılış gösteren *Fagus orientalis* Lipsky yer yer saf meşcereler oluştururken çoğunlukla *Picea orientalis* (L.) Link. ile karışarak, *Fagus orientalis* - *Picea orientalis* birliğini oluşturur. Bu birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 1405 m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 196 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1101,3 mm ve sıcaklık değeri ise 7,0 0C'dir. Bu vejetasyonda saf olarak en çok alan kaplayan tür *Picea orientalis* olup, *Picea orientalis* - *Sedum stoloniferum* (birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 1468 m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 192 gündür (Tablo 16). Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1129,6 mm ve sıcaklık değeri ise 6,7 0C'dir. Ladin ormanları içinde tek tek bireyler halinde veya küçük gruplar halinde *Abies nordmanniana* (Stev.) Spach subsp. *nordmanniana*, *Acer cappadocicum* Gleditsch var. *cappadocicum*, *Acer platanoides* L., *Acer trautvetteri* Medw., *Taxus baccata* L. yer almaktadır. Ormanın insan eliyle tahribi veya böcek, rüzgâr ve çığ gibi etkiler sonucu tahrip edilmesi sonucu kapalılığının bozulduğu yerlerde *Rhododendron ponticum* L. subsp. *ponticum* diğer kimi otsu taksonlarla yoğun olarak yer almaktadır. Nemli dere içlerinde bu karışıma *Buxus sempervirens* L., *Laurocerasus officinalis* Roem., yamaç alanlarda ise *Lonicera caucasica* Pallas subsp. *orientalis* (Lam.) Chamb. & Long. *Corylus*

avellana L. var. *avellana* ve *Corylus avellana* L. var. *pontica* (C.Koch.) Winkler katılır. Demirkapı Köyü ve Multat civarında *Picea orientalis* (L.) Link.'in karıştığı *Abies nordmanniana* (Stev.) Spach subsp. *nordmanniana* meşcereleri bulunmaktadır. Bu vejetasyon araştırma alanında Demirkapı ve Arpaözü Köylerinde, Subalpin vejetasyona ait birçok taksonu içeren ve baskın türünün *Betula litwinowii* Doluch. olduğu geniş bir çalı kuşağına kadar yükselmektedir. Bu vejetasyonun yayılış alanları içinde, nemli dere kenarlarında nemli dere vejetasyonu ve Uzungöl'ün kenarlarında da sulak alan vejetasyonu yer almaktadır.

Nemli dere vejetasyonu; dere içlerinde, düz ve alüviyal topraklar üzerinde *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. subsp. *barbata* (C.A.Meyer) Yalt. baskın durumda olup, *Alnus glutinosa* - *Oplismenus undulatifolius* birliğini oluşturmaktadır. Bu takson yer yer sızıntı suyu olan yamaçlarda da saf olarak yamaç arazilerde yayılmaktadır. Ancak buradaki yayılışında genellikle seyrek ve küçük gruplar halinde bulunmaktadır. Araştırma alanının genellikle Uzungöl içi ve civarından başlayarak güneye doğru Haldizen Deresi boyunca yaklaşık 1500 m yükseltilere kadar devam etmektedir. Ancak bu rakımlar *Oplismenus undulatifolius* türü için yüksek rakımlar olup, buradaki birliğe bu ayırt edici ve karakter tür eşlik etmemektedir.

Sulak alan vejetasyonu; Uzungöl'ün içinde ve kenarındaki bataklıklarda yer almaktadır (Terzioğlu, 1998). Araştırma alanında doğal olarak yayılan bu vejetasyon tipinin bulunduğu Uzungöl, yüzey alanı 8,5 ha, maksimum derinliği 6,90 m ve kıyı çizgisi uzunluğu 1192,3 m olan (Ustaoglu, 2009) bir heyelan gölüdür. Daha önceki çalışmalarda göl kenarında ve yer yer göl içindeki sığ alanlarda saptanan (Terzioğlu, 1998) bu vejetasyon tipinin göle yapılan müdahaleler sonucu tamamına yakınının tahrip olduğu, yerleşim alanları içinde kalan kimi arazilerde bu birliğe ait bitki taksonlarının küçük gruplar halinde bir yayılış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu vejetasyon içinde yer alan *Lythrum salicaria* - *Equisetum fluviatile* birliği ilk kez Terzioğlu (1998) tarafından tanımlanmıştır. Bu birliğin

alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 1090m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 217 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 941,5 mm ve sıcaklık değeri ise 7,8°C'dir. Birlik, göl kenarlarındaki bataklık ve nemli alanlarda yayılmakta idi. *Equisetum fluviatile* L. ayrıca gölün taşıntı materyali ile dolan, sıg ve kenar kesimlerinde saf olarak ve düşük kapalılıkta mevcut iken günümüzde bu görüntüden çok uzaktır. Her geçen gün daha da dolmakta olan gölde bu vejetasyonun alanının giderek büyümesi beklenirken gölde yapılan temizleme çalışmaları bu vejetasyonun bitki sosyolojisi bakımından anlamını kaybeden küçük topluluklar haline dönüşmüştür. Heyelan sonucu oluşan ve bir set gölü olan Uzungöl'de heyelan öncesi olmadığı tahmin olunan bitki taksonlarının zamanla alanda toplanmış olması, şu an tahrip edilmiş olsa bile müdahalelere devam edilmediği sürece alanda yine eski haline dönmesi beklenen bir durumdur. Ancak bu hem çok uzun zaman alacak bir sekonder süksesyon sürecidir ve hem de Uzungöl'de artarak devam eden insan baskısı nedeniyle bu süreç beklenen bitki birliğinin alanda yeniden oluşmasının pek olanaklı olmayacağını düşündürmektedir.

Subalpin ve alpin vejetasyon; orman ağaçlarının doğal şartlara ve insan etkisine bağlı olarak ulaşabildiği ağaç üst sınırı veya antropojen ağaç sınırında itibaren yaklaşık 3300 m'ye kadar çıkmaktadır. Demirkapı ve Arpaözü Köyleri'nde ise bu vejetasyon *Betula litwinowi* - *Anemone narcissiflora*(birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2143 m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 154 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1433,4mm ve sıcaklık değeri ise 3,6°C' olup birliğinin bulunduğu çalı kuşağı ile başlamaktadır. Üst sınırdan itibaren sarp kayalıklar 3376m'ye kadar (Demirkapı Tepesi) yükselmektedir. Çoğunluğu otsu taksonlardan oluşan alpin vejetasyon içerisinde tek tek ya da topluluklar halinde kimi çalı taksonlarına da rastlanmaktadır. Çalı taksonları olarak; *Rhododendron caucasicum* Pallas, *Vaccinium myrtillus* L., *Vaccinium uliginosum* L.,

Juniperus communis L. subsp. *alpina* (Sm.) Celak, *Rosa canina* L., *Daphne glomerata* Lour, *Daphne oleoides* Schreber bulunmaktadır. Subalpin ve alpin vejetasyonlar içinde yer alan bitki birlikleri ise, *Sibbaldia parviflora* - *Agrostis lazica*(birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2290m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 145 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1499,5 mm ve sıcaklık değeri ise 2,8°C'dir), *Polygonum bistorta* subsp. *carneum* - *Stachys macrantha*(birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2434m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 136 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1564,3mm ve sıcaklık değeri ise 2,1°C'dir), *Nardus stricta* - *Gentiana pyrenaica* (birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2469m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 135 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1580,1mm ve sıcaklık değeri ise 1,9°C'dir), *Centaurea appendicigerae* - *Anthemis cretica* subsp. *arcea* (birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2942m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 108 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1792,9 mm ve sıcaklık değeri ise -0,6°C'dir), ve *Rhododendron caucasicum* - *Vaccinium myrtillus* (Tablo 19) (birliğin alandaki yayılışının ortalama yükseltisi olan 2434m baz alınarak hesaplanan vejetasyon periyodu 136 gündür. Bu yükseltiye göre enterpole edilen yıllık ortalama yağış değeri 1564,3mm ve sıcaklık değeri ise 2,1°C'dir) birliğidir.

4.2.1.3 Alanın Tıbbi ve Aromatik Bitkileri

Uzungöl ÖÇK bölgesi içerisinde yer alan ve odun dışı bitkisel ürün olarak değerlendirilebilecek bitkiler arasında likarba türleri (*Vaccinium arctostaphylos*, *V. myrtillus* ve *V. uliginosum*), bir yabancı soğan türü olan ve yöre halkı tarafından baharat olarak kullanılan zaguda (*Allium schaeonoprassum*), yine alpin alanlarda yayılış gösteren ve yöre halkı tarafından yaprak saplarından turşu olarak yararlanılan kongoroş (*Caltha polypetala*) ve tomara (*Trachystemon orientalis*) yer almaktadır (Resim 3). Ülkemizin değişik yörelerinde odundışı bitkisel

Resim 3. Yaprak Saplarından Yerel Halk Tarafından Turşu Olarak Yararlanılan Kongoroş Ve Tomara

ürün olarak yararlanılan 6 sporlu ve yaklaşık 156 tohumlu bitki taksonu Uzungöl ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde de yayılış göstermektedir. Bu alanda yayılış gösteren bu taksonlardan bir kısmı odun dışı bitkisel ürün olarak yöre halkı tarafından da kullanılmaktadır. Bunlardan en önemlileri tomara olarak bilinen *Trachystemon orientalis*, *Plantago major* (Sinir Otu, Damar Otu), *Buxus sempervirens* (Adi Şimşir), *Urtica dioica* (Isırgan), *Rumex acetosella* (Kuzukulağı), *Fragaria vesca* (Yabani Çilek, Orman Çileği) ve alanda çok sayıda tür ile temsil edilen ve Arslan Pençesi (Yöresel adı: Drifliza) olarak bilinen *Alchemilla* cinsine ait türleridir.

Bunlardan Adi Şimşir'in yapraklı sürgünleri son yıllarda çok dikkat çekici şekilde odun dışı bitkisel ürün olarak kullanılmaktadır. Getirisi azımsanmayacak derecede ve bitkinin doğal ortamındaki yayılışını etkilemeyecek bu faydalanma şekliyle yapraklı sürgünler çelenk ve değişik çiçek arajmanlarının yapımında kullanılmaktadır. Ancak bu faydalanma şeklinde aşırı budama ve / veya budama neticesinde oluşabilecek herhangi bir hastalık bulaşması olup olmadığı konusunda henüz bir araştırma veya bulgu yoktur.

Yine Uzungöl ÖÇK Bölgesinde doğal olarak yayılış gösteren birçok soğanlı bitki süs bitkisi potansiyeline sahiptir. Bunlardan en önemlileri *Crocus aerius*, *Iris histrioides* ve *Colchicum speciosum*'dur. Alanda yayılış gösteren birçok odunsu taksonun yapraklarından değişik

maksatlarla yararlanılmaktadır. Bunlardan öne çıkanların başında *Fagus orientalis*' in sonbaharda düşen yaprakları hayvan altlığı olarak kullanılması gelmektedir. Ayrıca birçok meşe (*Quercus* spp.) türünün genç sürgünleri hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yayılış gösteren bitkilerden odun dışı bitkisel ürün (ODBÜ) olarak değerlendirilmektedir. Bitkilerin bu kullanım verileri ulusal ve yöresel kaynaklar taranarak tespit edilmiştir (Baytop, 1994; Baytop, 1999; Zeybek & Zeybek, 1994) Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yayılış gösteren bu yöresel gen kaynaklarının bilimsel, yöresel isimleri yanında drog olarak kullanılan kısımları ve ne amaçla kullanıldığı (bkz. Uzungöl Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Çalışması Sonuç Raporu Tablo 26) verilmiştir.

4.2.2 Alanın Fauna Yapısı

4.2.2.1 Avi-Fauna

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, aynı zamanda Kafkasya Ekolojik Bölgesi veya Kafkasya Sıcak Noktası'nın Küçük Kafkaslar olarak adlandırılan kısmının en batı ucunda, Doğu Karadeniz Dağları üzerinde yer almaktadır. Ilıman kuşaktaki Kafkasya Ekolojik Bölgesi, yaban hayvanlarının geneli bakımından oldukça zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Bununla birlikte yaban hayvanları içerisinde sadece sahip olduğu yaklaşık 400 kuş türü dikkate alındığında, Kafkasya Ekolojik Bölgesi, biyolojik çeşitlilik bakımından orta derecede zengin bir bölgedir. Bu durum, Türkiye'nin 460'ın üzerindeki kuş türünün, yarısından fazlası olan, 250 adet

kuş türünü barındırdığı tespit edilen Uzungöl ÖÇK Bölgesi için de aynıdır. Bununla birlikte, Uzungöl ÖÇK Bölgesi, barındırdığı endemik, nesli tehlike altında, hedef veya öncelikli türlerle oldukça dikkat çeken bir alandır. Zaten kuşlar, buldukları bütün ekosistemlerdeki biyolojik zenginlikler içerisinde insanların en çok ilgisini çeken grupların başında gelmektedirler.

Alanda tespit edilen türlerin göçmenlik durumları, IUCN'e göre tehlike durumları, nesli tehlikede olan yabancı hayvan ve türlerinin uluslararası ticaretine ilişkin sözleşme (CITES)'ye göre durumları, Avrupa'nın yabancı hayatı ve yaşam ortamlarını koruma sözleşmesi (Bern)'ne göre koruma durumları, Avrupa Birliği Kuş Direktif'i'ne göre koruma durumları, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'na göre koruma durumları Merkez Av Komisyonu Kararına göre koruma durumları ve Türkiye'deki tehlike durumları Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Kuş Türleri (bkz. Uzungöl Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Çalışması Sonuç Raporu Tablo 27) ayrıntılı bir biçimde gösterilmiştir.

Toplam 250 kuş türü tespit edilen Uzungöl ÖÇK Bölgesi, aynı zamanda Kafkasya Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört adet endemik kuş türünden ikisini barındırmaktadır. Bunlar; dağ horozu (*Tetrao moloksiewiczzi*) ve ur keklik (*Tetraogallus caspius*)'dir. Dünya üzerinde Kafkasya Ekolojik Bölgesi'ni kuşlar bakımından önemli kılan özelliklerden birisi de gündüz yırtıcı kuş türleri bakımından zengin olmasıdır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde bu bakımdan aynı zenginliği yansıtmaktadır. Alanın, hem yerli, hem de göçmen, toplam 35 tür gündüz yırtıcı kuş (akbaba, kartal, şahin, doğan, delice, çaylak, atmaca ve kerkenez) türüne ev sahipliği yaptığı tespit edilmiştir.

Alanda tespit edilen 250 türden 2 adedi EN yani nesli büyük tehlike altında, 5 adedi VU yani hassas durumda, narin, zarar görebilir durumda, 12 adedi NT yani tehlike açık ve 231 adedi ise LC yani en az endişe veren, en düşük riske sahip türlerdir. IUCN sınıflandırmasına göre nesli tehlike altında bulunan türler (EN); küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) ve ulu doğan (*Falco cherrug*) ile

yani hassas, narin, zarar görebilir (VU) durumdaki türler şah kartal (*Aquila heliaca*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*), büyük orman kartalı (*Aquila clanga*), küçük sakarca (*Anser erythropus*) ve toy (*Otis tarda*)'dur. Alan aynı zamanda Kafkasya Ekolojik Bölgesinin nadir bir alttürü olan gök doğan (*Falco peregrinus caucasicus*) nın yanında gösterge, anahtar, bayrak, şemsiye veya hassas tür olarak adlandırılabilme potansiyeline sahip hedef tür ya da özellikli türlere de sahiptir. Bunlardan en önemlileri; yüksek dağ ekosistemleri için kara akbaba (*Aegypius monachus*) ve dağ horozu (*Tetrao moloksiewiczzi*) (Resim 4), tatlı su ekosistemleri için ise küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*)'dir.

Resim 4. Dağ Horozu (*Tetrao Moloksiewiczzi*)

Dağ horozu (Erkek ve Dişi)
Foto: Şağdan Başkaya

Belli bir alandaki kuş türlerinin, bazı grup veya populasyonları göçmen, diğer grup veya populasyonları ise yerli özelliklere sahip olabilirler. Karabatak (*Phalacrocorax carbo*), alanda hem yerli, hem de kışın kuzey ülkelerinden gelen binlerce bireyi ile kış ziyaretçisi bir türdür. Alanda tespit edilen 250 adet kuş türünden 84 adedi yılın bütün aylarında yörede gözlenen ve düzenli olarak yörede kuluçkaya yatan yerli kuş türleri, 110 adedi yörede kuluçkaya yattıktan sonra göçen yaz ziyaretçisi türleri, 78 adedi kış aylarını yörede geçiren kış ziyaretçisi türleri, 144 adedi ise yörede kuluçkaya yatmayan ve yöre üzerinden transit göç eden türleri temsil etmektedir. Alanda

ayrıca, 10 adedi rastlantısal konukçu olan 13 adet türün göçmenlik durumu tam olarak belirlenememiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere göçmenlik durumları belirlenemeyen türler hariç, yaz aylarında alanda 84 adedi yerli, 110 adedi yaz göçmeni olan en az 194 adet, kış aylarında ise 84 adedi yerli 78 adedi kış ziyaretçisi olan en az 162 adet türe rastlamak mümkündür. Bu sayılar alanı sadece transit göçleri sırasında kullanan 14 adet türün katılmasıyla daha da artacaktır. Bununla birlikte, alanda tespit edilen bu sayı, zaman içerisinde yapılacak olan daha detaylı çalışmalarla, özellikle ötücü kuş familyaları başta olmak üzere, bütün familyalar için artış gösterme şansına sahiptir. Zira, bazı türlerin varlığını tespit edebilmek için çok daha kendine has özellikte araştırma ve gözlemler yapılması gerekmektedir.

Alandaki kuş türlerinden Sakarca (*Anser albifrons*), Fiyu (*Anas penelope*), Boz Ördek (*Anas strepera*), Çamurcun (*Anas crecca*), Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*), Kilkuyruk (*Anas acuta*), Çıkrıkçın (*Anas querquedula*), Macar ördeği (*Netta rufina*), Elmabaşpatka (*Aythya ferina*), Tepelipatka (*Aythya fuligula*), Karabaş patka (*Aythya marila*), Kınalı keklik (*Alectoris chukar*), Sakarmeke (*Fulica atra*), Su Çulluğu (*Gallinago gallinago*), Çulluk (*Scolopax rusticola*), Kaya Güvercini (*Columba livia*), Tahtalı (*Columba palumbus*), Üveyik (*Streptopelia turtur*), Karatavuk (*Turdus merula*), Alakarga (*Garrulus glandarius*), Küçük karga (*Corvus monedula*), Ekin kargası (*Corvus frugilegus*), Alaca leş kargası (*Corvus corone cornix*) ve Serçe (*Passer domesticus*) Merkez Av Komisyonu Kararına göre yılın belli edilen sürelerinde av hayvanı olarak avına izin verilen türlerdir.

4.2.2.1.1 Kuşların Ana Göç Yolları

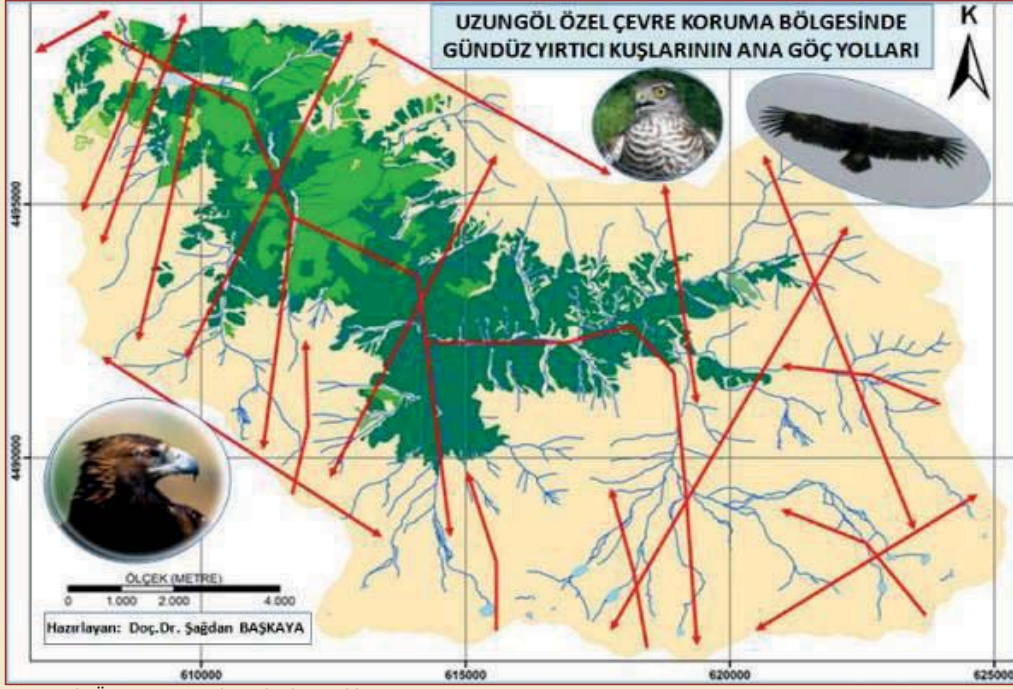
Uzungöl ÖÇK Bölgesi, Kartal, Şahin, Atmaca, Doğan, Delice, Çaylak ve Akbaba gibi gündüz yırtıcı kuşlarının, Türkiye'de üzerinden göç ettikleri, kuzeydoğu-güney göç yolu üzerinde bulunmaktadır.

Türkiye üzerinden göç eden gündüz yırtıcı kuşları, göçleri sırasında iki önemli göç yolunu kullanılmaktadırlar. Bunlar; kuzeybatıdaki

Boğazlar-Hatay göç yolu ve kuzeydoğu-güney yani kuzeydoğuda Samsun-Kars arasındaki hattın kuzeyinden gelip, güneydeki Hakkari-Hatay hattına uzanan göç yoludur. Bu göç yollarından kuzeydoğu-güney göç yolu, dünyada en önemli gündüz yırtıcı kuş göçlerine sahne olan göç yollarından birisidir. Bu göç yolundan toplamda bir milyon civarında gündüz yırtıcı kuşu göç etmektedir. Bu göç yolu esasen dünya üzerinde, Hazar Denizi ile Samsun arasındaki hattı kapsamaktadır. Gündüz yırtıcı kuşları, bu göç yolundan yılda iki defa geçmektedirler. Birisi, kuzeyden güneye yani genel olarak kışı geçirmek için Rusya'dan Ortadoğu ve Afrika'ya doğru, bir diğeri ise ters göç olarak da adlandırılan yuvalama alanlarına dönüş olan, güneyden kuzeye yani genel olarak Afrika'dan, Rusya'ya doğru yapılan göçtür. Bu göçler sırasında çok az sayıdaki tür ve bireyin göç yolculuğu Türkiye'de son bulurken birçok tür binlerce kilometre yol almaktadırlar.

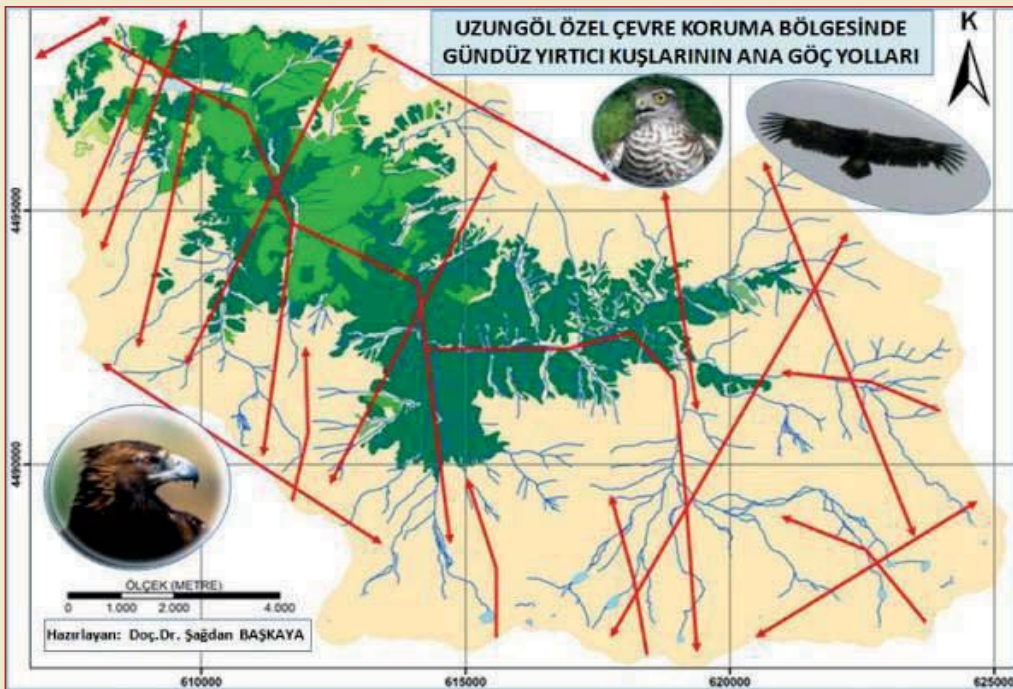
Kuzeydoğu-güney göç yolu üzerinde bulunan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi hem sonbahardaki güneye, hem de ilkbahardaki kuzeye doğru yaşanan göçler sırasında kullanılan bir alandır. Sonbahardaki güneye yani genel olarak Rusya'dan Afrika'ya doğru yapılan göç sırasında kuşlar genelde bulutlu ve kapalı havalarda denize paralel olarak Artvin sahillerinden Samsun yönüne doğru uçarken vadiler boyunca Doğu Karadeniz Dağları'nı aşarak arkaya geçecek yollar ararlar. Bu sırada Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin de bulunduğu bölgenin önemli vadilerinden olan Solaklı Vadisi birçok kuş için cazip olabilmektedir. Hem sonbahar hem de ilkbahar göçünde, göçü en çok etkileyen unsur olan hava halleri, kuşların göç yollarını belirlemelerinde de en önemli etkidir. Bazan yamaçlar üzerinde çok alçaktan uçan gündüz yırtıcıları gözlenebilirken, bazan da Soğanlı ve Demirkapı Dağlarının dorukları üzerinde oldukça yüksekte süzülerek göç eden sürüleri izlemek de mümkündür. Bazı kötü havalarda kuşlar mecburen konaklamak zorunda kalıp ormanlara, yaylalara sürüler halinde iniş yapabilmektedirler. Bazan da akşam üzeri uçuşun imkansızlaştığı saatlerde, geceyi geçirmek için

Şekil 10. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Gündüz Yırtıcı Kuşları İçin Ana Göç Yolları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Şekil 11. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Kaz Ve Ördekler İçin Ana Göç Yolları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

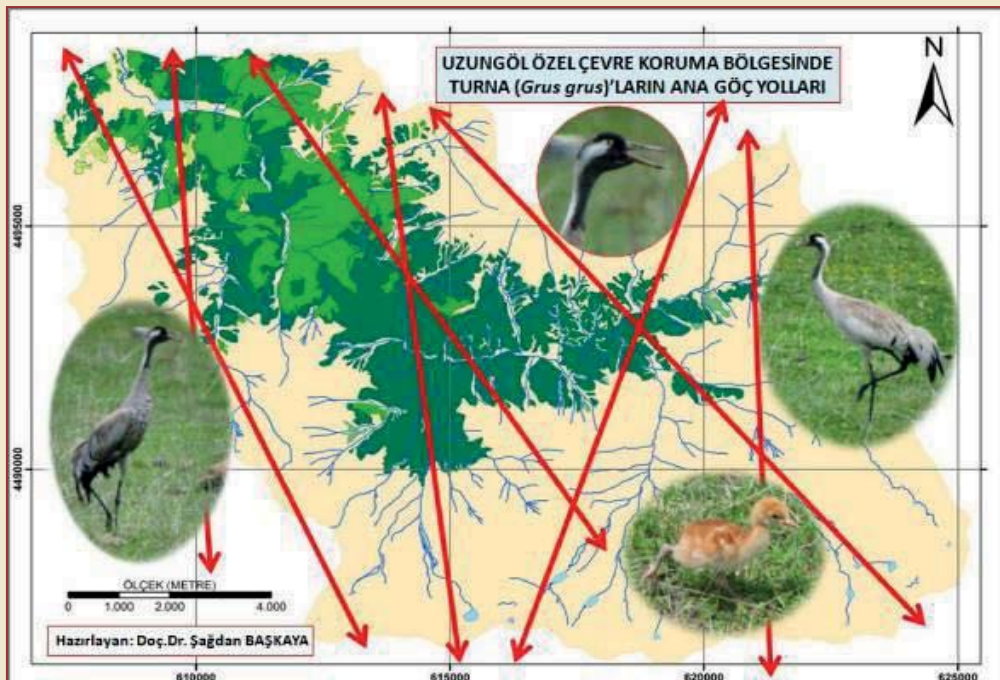
meburen konaklamak üzere bölgedeki ağaçlık alanlara iniş yapmaktadırlar. Aşağıda, gündüz yırtıcı kuşları için ana göç yolları görülmektedir (Şekil 10). Ancak burada gösterilmeyen birçok yolun hava hallerine bağlı olarak bazı yıllar ana göç yolu olarak kullanılabilceği de unutulmamalıdır.

Gündüz yırtıcı kuşlarının herkes tarafından gözlenebilen muhteşem göç yolculuklarının yanısıra, Uzungöl ÖÇK Bölgesi üzerinden göç ettiği yine birçok dikkatli göz tarafından da tespit edilebilen birçok tür vardır. Bunların başında, genelde geceleyin göç eden ve uçarken ötüşleriyle insanlara yine geldik veya yine gidiyoruz diyen Turna'lar ve Yaban kazları gelmektedir. Birçok ötücü kuş ve su kuşu ise alan üzerinden genelde sessiz sedasız bir yolculuk yapmaktadırlar. Ne varki kötü hava şartları gibi nedenlerle mecburi konaklama veya zaten yaz veya kış mevsimini bu yörede geçirmek üzere gelenlerin büyük çoğunluğu ise insanlarla bir şekilde karşılaşmaktadırlar.

Alan üzerinden göç eden su kuşları (Kazlar,

Ördekler, Kuğular, Karabataklar, Balıkçılar, Batağanlar, Bildircin kılavuzları, Yağmurcunlar vd), uçuş güzergahı olarak genelde kuzey-güney hattını takip etmektedirler. Yani, sonbaharda kuzeyden güneye, ilkbaharda ise güneyden kuzeye doğru göç etmektedirler (Şekil 11). Su kuşlarından kış mevsimini yörede veya Gürcistan ile Samsun arasındaki bölgede geçiren Kaz, Ördek, Kuğu veya Balıkçıl gibi türlere ait bazı gruplar ise doğu-batı istikametinde de uçuşlar yapmaktadırlar. Turna'lar da, alan üzerinden, su kuşları gibi genelde kuzey-güney doğrultusunda göç etmektedirler (Şekil 12). Alan üzerinden göç eden gündüz yırtıcıları ve leylekler ancak karalar üzerinden göç edebilirken, su kuşları, ötücü kuşlar ve turnalar gibi pek çok kuş türü, kuzey-güney doğrultusunda önlerine çıkan dağlık engelleri aşarken, Karadeniz'i de uçarak geçebilmektedirler. Ötücü kuşlar sadece kuzey-güney değil aynı zamanda kuzeydoğu-güney-batı veya doğu-batı istikametlerinde de yörede göç etmektedirler. Alan üzerinde dikkat çeken bir diğer önemli göçü ise ekin kargaları (*Corvus frugilegus*) yapmaktadırlar. Bazan 1000'lik gruplar halinde uçan bu türün bölgede 10000 civarında büyük

Şekil 12. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Turna'ların Ana Göç Yolları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

gruplar halinde göç ettikleri de tespit edilmiştir. Ekin kargaları, Kafkaslar'dan Doğu Karadeniz'e ve oradan da Anadolu'nun değişik kesimlerine uzanan yolculukları sırasında genelde kuzeydoğu-batı istikametinde ve sadece karalar üzerinde uçmaktadırlar.

4.2.2.2 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Biyoçeşitliliği

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde toplam 59 adet memeli yaban hayvanı tespit edilmiştir. Toplam 20 adet ile Fareler, Sivrifareler ve Körfareler memelilerin çoğunluğunu oluşturmaktadırlar. Uçan memeliler olan yarasalar ise 13 adet ile farelerin ardından ikinci sırada gelmektedirler. Alandaki diğer önemli memeli türleri ise ayı, kurt, çakal, tilki, vaşak, yaban kedisi, su samuru, porsuk, ağaç ve kaya sansarı, alaca sansar, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi ve yaban keçisi'dir. Bununla birlikte, alanda tespit edilen memeli yaban hayvanı sayısının, zaman içerisinde yapılacak olan daha detaylı çalışmalarla, özellikle fare ve yarasalar türleri başta olmak üzere, bütün familyalar için artış göstermesi kuvvetle muhtemeldir. Zira, bazı türlerin varlığını tespit edebilmek için çok daha kendine has özellikte araştırma ve gözlemler yapılması gerekmektedir.

Alanda tespit edilen türlerin IUCN, BERN, CITES, Çevre ve Orman Bakanlığı ve Merkez Av Komisyonu Kararına göre koruma durumları EK.4'te sunulmuştur.

Yaban hayvanlarının bakımından oldukça zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahip olan Kafkasya Ekolojik Bölgesi'nde bulunan Uzungöl ÖÇK Bölgesi, sadece sahip olduğu 59 adet memeli türü dikkate alındığında biyolojik çeşitlilik bakımından orta derecede zengin bir bölge özelliğindedir. Bununla birlikte, alan, Türkiye'de yaşayan toplam 160'ın üzerindeki memeli türü ile Kafkasya Ekolojik Bölgesinde tespit edilmiş en az 153 memeli türünün önemli ve özellikli bir kısmını barındırmaktadır.

Alanda tespit edilen 59 türün IUCN'e göre tehlike durumlarına baktığımızda; 2 adedinin DD yani

hakkında yeterli veri bulunmayan tür, 3 adedinin VU yani hassas, narin, zarar görebilir durumda olan tür, 4 adedinin NT yani tehlike altına girmeye yakın tür ve 50 adedinin ise LC yani en az endişe veren, en düşük riske sahip tür oldukları görülmektedir. Alandaki en bilinmeyen veya hakkında yeterli veri bulunmayan türler; kör fare, (Kösnuç) (Spalax leucodon) ve kör fare (Spalax leucodon nehringi)'dir. Nalburunlu yarasalar (Rhinolophus mehelyi), alaca sansar (Vormela peregusna) ve yaban keçisi (Capra aegagrus) türleri ise IUCN'e göre VU kategorisinde yer alan hassas, narin ve zarar görebilir durumdaki türlerdir.

Alan aynı zamanda hedef tür olarak adlandırabileceğimiz yani gösterge, anahtar, bayrak, şemsiye veya hassas tür olarak adlandırılabilme potansiyeline sahip birçok özellikli tür bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri; ayı (Ursus arctos), vaşak (Lynx lynx), çengel boynuzlu dağ keçisi (Rupicapra rupicapra), yaban keçisi (Capra aegagrus), su samuru (Lutra lutra), nalburunlu küçük yarasalar (Rhinolophus hipposideros), Akdeniz nalburunlu yarasası (Rhinolophus euryale), nalburunlu yarasalar (Rhinolophus mehelyi) olarak sayılabilir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde insanların canına zarar verme ihtimali bulunan ve karşılaşılmaktan en çok korktukları türler ayı, kurt ve yaban domuzu'dur. Ayı, alanda, yaklaşık 15 yıl önce, ineklerini otlatan bir kadını öldürmüştür. Ayı, aynı zamanda yörede bal üreticilerinin en çok çekindiği ve önlem almaya çalıştığı bir türdür. Bununla birlikte insanların malına yani ekinlerine, bağ ve bahçelerine zarar veren türlerin başında, ayı, yaban domuzu ve karaca, meyvelerine zarar veren türlerin başında ayı ve yaban domuzu, evcil koyun, keçi ve ineklerine zarar veren türlerin başında ayı ve kurt, kümes hayvanlarına zarar veren türlerin başında ise çakal, sansarlar ve gündüz yırtıcı kuşları gelmektedir.

Alandaki popülasyon yoğunlukları olması gereken seviyenin üzerinde olan ayı ve yaban domuzları, yöredeki insanları kelimenin tam anlamıyla canından bezdirmiş durumdadırlar. Ayılar, yayla

ve mezra evlerini kırıp içinde yiyecek aramakta, kovanları tahrip etmekte, tarla, bağ ve bahçelere, meyve ağaçlarına, alabalık yetiştiricilerine, evcil hayvanlara zarar vermektedirler. Yaban domuzları ise oluşturduğu büyük sürülerle adeta köylülerin tarla ve bahçelerindeki ekinleri hasat etmektedirler. Köylüler koruma altındaki ayılara ve kendilerinin avlayamadıkları yaban domuzlarına karşı tedbir alınmasını istemektedirler. Karaca'lar da, son yıllarda popülasyonlarındaki kısmi artışın bir sonucu olarak insanlar tarafından en çok rastlanılan türler arasına girmeye başlamışlardır. Bazan 5-6 tanesini bir arada görmek mümkündür. Ancak halen olması gereken popülasyon yoğunluğuna ulaşabilmiş değildir. İnsanlar, karaca'ları genelde sevmekte ve yapmış oldukları zararları hoş karşılamaktadırlar. Ancak, buna rağmen karacalar da, alanda kaçak olarak avlanan memeli türler arasında bulunmaktadır.

Su samuru, alandaki bütün büyük ana derelerde ve kuvvetli akan yan kollarda mevcuttur. Oldukça hareketli ve geceleyin faaliyet halinde olan bu tür özellikle ayı'larla birlikte alabalık yetiştiricileri için kaçak olarak avlanan türler arasında yer almaktadır.

Alandaki çengel boynuzlu dağ keçisi'nin popülasyonları çok düşük seviyelerde olup, ancak 3-8 bireyden oluşan küçük gruplara rastlanılmaktadır. Yaban keçileri, ise alanda yılın belli zamanlarında çok küçük gruplar veya ancak tek olarak dolaşan erkek bireyler olarak gözlenmektedirler.

Alandaki kurt popülasyon yoğunluğu, geçmiş yıllara oranla oldukça düşmekle birlikte halen normale yakın bir seviyededir. Kurtların popülasyon yoğunluklarındaki eskiye nazaran bu düşüşün en önemli nedenlerinden birisi de, yaylalardaki koyun yetiştiriciliğinde yaşanan çok önemli azalmadır. Buna rağmen yediği besinleri oluşturan yaban hayvanlarının yoğunluğundaki nispi artış, kurtların daha fazla azalmasının önüne geçtiği görülmektedir.

Çakal, alanda genelde düşük yükseltiye sahip ormanlık alanlarda yaşamaktadır. Alandaki çakal popülasyonu çok yüksek olmamakla birlikte, oldukça sağlıklı bireylerden oluşan küçük gruplar halinde yaşamaktadırlar.

Tilki, alanda hemen her yerde bol miktarda rastlanılan bir türdür. Ormanlık alanlar, ziraat-iskan alanları ve dağlık alanlarda yaşayan tilkilere dağların en yüksek kesimlerinde daha çok yazları rastlanılmaktadır. Alanda diğer türlere öncelik verilmek istenildiğinde, ilk akla gelmesi gereken türlerin başında, önemli bir yırtıcı olan tilki'lerin popülasyon yoğunluklarının biraz düşürülmesi gelmelidir.

Alandaki vaşak popülasyon yoğunluğu önemli sayılabilecek bir orandadır. Bunun en önemli nedenleri olarak, vaşağın gececi olması nedeniyle kendisini kaçak avcılardan daha çok koruyabilmesi ve yediği besinleri oluşturan yaban hayvanlarının yoğunluğundaki nispi artış gösterilebilir.

Alanda çok az gözlenen yaban kedisi'ne, alanın ormanlık kesimleri ve yerleşim yerlerine yakın ziraat-iskan alanlarında rastlanılmaktadır.

Porsuk, yörede ziraat iskan alanlarına yakın yerlerde yaşayan ve köylülerin çatıştığı türler arasındadır. Ancak gececi olmaları nedeniyle birçok tehlikeden daha kolay korunabilmektedirler.

Alaca sansar, genelde üst orman, subalpin ve alpin kesimlerde ve ancak birkaç alanda rastlanılmıştır.

Yaban hayvanları için bütün dünyada olduğu gibi alanda da en önemli tehdit, yaşam alanlarının bozulması, dönüştürülmesi, parçalanması veya yok olmasıdır. Bunun ardından ikinci sırada gelen tehdit ise kaçak avcılıktır. Dünyanın ileri ülkelerinde de önemli bir sorun olan kaçak avcılık, alanda tehdit olarak maalesef ilk sırada yer almaktadır. Alanda kaçak olarak avlanan memeli türlerin başında; karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban domuzu, kurt, ayı, vaşak, tilki, sansar, su samuru ve porsuk gelmektedir.

4.2.2.2.1 Memeli Hayvanların Göç ve Hareket Yolları

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi, ayı, kurt, vaşak, çakal, tilki, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi gibi önemli memeli yaban hayvanlarını barındıran bir alandır. Bu türlerin hareket yolları ancak özel çalışmalarla belirlemek mümkündür. Burada ise bu türlerden bazılarının ilişkin bugüne kadar yörede yapılan diğer bütün çalışmalarda elde edilen bilgilere de dayanılarak yaşam alanları ve bazılarının genel hareket yolları haritalarda verilmektedir.

Bu önemli memeli türlerden biri olan ayı (*Ursus arctos*), hem orman hem de dağlık alanlarda yoğun bir şekilde yaşamaktadır. Sahadaki ana hareket yolları ise oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir (Şekil 13). Orman içlerinde veya dağlık kesimlerde besin, su, yuva alanı, çiftleşecek dişi bulabilmek gibi önemli nedenlerle sürekli değişen yollar kullanılmaktadır. Bu sırada bütün türler gibi ayılar da insanların yaptığı bazı değişiklikleri kendi yararlarına kullanabilmektedirler. Örneğin, orman içlerindeki ormancuların istihsal (üretim) yolları geceleyin ayılar için önemli birer ulaşım

güzergâhıdır. Fakat aynı durum, sürekli insan ve araç ulaşımı bulunan diğer yollar için geçerli değildir. Ayıların akarsuyun bir tarafından öbür tarafına istediğinde geçebildiği ancak bu arada insanların yoğun kullandığı yapı ve tesisler varsa bu alanlardan özellikle gündüzleri uzak durduğu görülmektedir. Bu durum, yazın yoğun kullanılan köy, yayla veya araba yolları civarında da benzer şekilde cereyan etmektedir.

Çengel boynuzlu dağ keçisi (*Rupicapra rupicapra*), alanın bir diğer önemli türüdür. Bu tür genelde bölgenin üst orman ve dağlık kesimlerinde yaşamaktadır. Yazın genelde 2000 metrenin üzerindeki dağlık alanlarda yaşayan çengel boynuzlu dağ keçisi, kışın genelde üst orman kesimlerinde yaşarken, zaman zaman çok kötü hava şartlarında neredeyse göl hizasına kadar inebilmektedir. Yüzyıllardır avlanan ve halen de kaçak olarak avı devam eden bu tür, haliyle oldukça ürkek ve insanlardan uzakta yaşamayı tercih eden bir türdür. Genelde sabah erken ve akşam üzerleri hareketli olan bu tür, yazın dağlık kesimlerde çok değişik yolları kullanmakta ve hatta aşılması imkansız gibi görülen kayalık ve uçurum

Şekil 13. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Ayıların Ana Hareket Yolları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

alanlardan rahatlıkla geçebilmektedir. Kışın ise genelde kendini ormanlık alanlarda saklayarak ve orman içlerinde bulunduğu geçitleri kullanarak bir yerden bir yere hareket etmektedirler. çengel boynuzlu dağ keçisi de, orman içlerinde veya dağlık kesimlerde besin, su, yuva alanı, çiftleşecek dişi ve yırtıcı baskısı gibi önemli nedenlerle sürekli değişen yollar kullanmaktadır. Aşağıda, çengel boynuzlu dağ keçisi ana hareket yolları görülmektedir (Şekil 14) Ancak burada gösterilmeyen birçok yolun dış ve iç etkenle bağlı olarak ana hareket yolu olarak kullanılabilceği de unutulmamalıdır.

Alanda zaman zaman rastlanılan yaban keçisi (*Capra aegagrus*) ise, komşu alanlarda da çok düşük bir popülasyon büyüklüğüne sahip olup, genelde Anzer Vadisi ve Demirkapı doruğu'nun bulunduğu sahanın doğu ve güney doğu kesimlerinden alana giren ve sonra tekrar geldiği bölgelere çekilen bir türdür. Yaban keçisi, genelde alpin bölgeleri kullanırken, bazan kış mevsimlerinde üst orman kuşağını da kısmen kullanan bir türdür.

Alanda dikkat çeken bir diğer önemli tür olan karaca (*Capreolus capreolus*)'ya ise genelde bölgedeki çok yüksek dağlık alanlar hariç, hemen her yerde rastlanılabilmektedir. Karaca'nın deniz kenarından başlayan yayılış alanı ormanların son bulunduğu subalpin bölgeye kadar uzanmaktadır. Bununla birlikte bazan Karaca'lar subalpin kuşağın üzerindeki dağlık alanları da kullanmaktadır. Yöre halkı tarafından en çok sevilen ve korunan, insanlara en yakın türlerin başında gelen Karaca'lar halen kaçak avcılar tarafından yoğun bir şekilde avlanılmaktadır. Subalpin ve dağlık kesimleri kullansa da Karaca genelde ormanlarda

yaşayan bir türdür.

Karaca, orman içlerindeki çok dik kayalıklar ve uçurumlar ile bakımsız ve alt tabakası tamamen çok sık orman gülü ve ayı üzümü gibi türlerle kaplı ormanlık alanlarda gezinememektedir. Bunun dışındaki her türlü ormanlık alan karacalar tarafından sıkça kullanılmaktadır. Alanda genelde 2-3'lü küçük gruplar halinde rastlanılan ve en fazla 5-10 bireyden oluşan gruplar oluşturabilen Karacaların sürekli kullandıkları ve yol halinde getirdikleri alanlar çok sınırlı olup, besin, su, yuva alanı, çiftleşecek dişi ve yırtıcı baskısı gibi önemli nedenlerle sürekli değişen yollar kullanılmaktadır. Aşağıda, karaca'ların ana hareket yolları görülmektedir (Şekil 15). Ancak burada gösterilmeyen birçok yolun dış ve iç etkenle bağlı olarak ana hareket yolu olarak

Şekil 14. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi'nin Ana Hareket Yolları

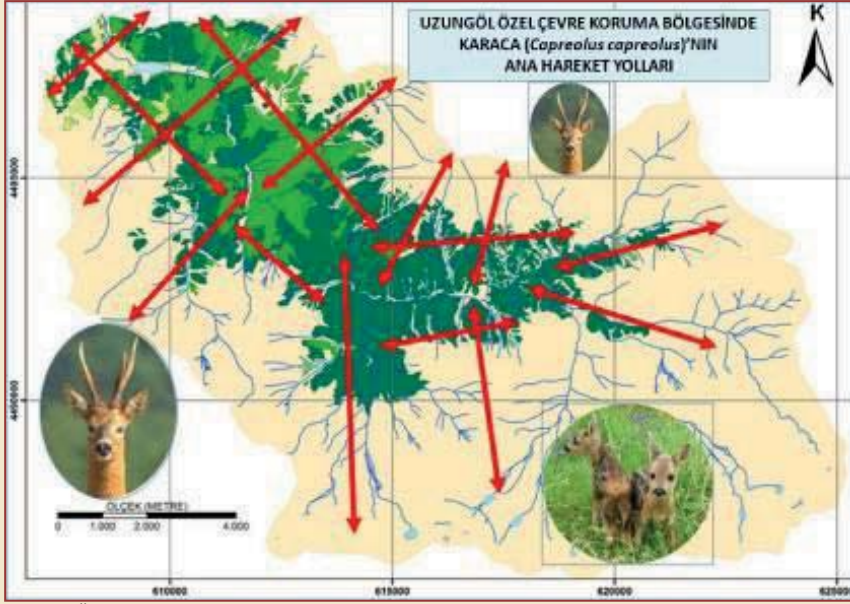

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

kullanılabilceği de unutulmamalıdır.

Yaban domuzu (*Sus scrofa*), sahanın ormanlık ve ziraat-iskan alanlarını yoğun bir biçimde kullanırken, zaman zaman subalpin ve hatta çok yüksek olmayan dağlık kesimlerde de rastlanılan bir türdür. Yöre insanlarının korktuğu ve tarım ürünlerine verdiği zarardan dolayı

Şekil 15. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde Karaca'nın Ana Hareket Yolları

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

sevmediği Yaban domuzları da besin, su, yuva alanı, çiftleşecek dişi ve yırtıcı baskısı gibi önemli nedenlerle yıl içinde sürekli değişen yollar kullanmaktadırlar.

Sahadaki diğer önemli memeli türlerinden kurt (*Canis lupus*), alanın hemen her yerinde rastlanılan bir türdür. Bununla birlikte kurtlar genelde ormanın üst kesimleri ve dağlık alanları kullanmaktadırlar. İlkbaharda adeta yaylaya çıkan koyun ve inek sürüleriyle birlikte kurt'larda yaylaya çıkmakta, yani adeta evcil hayvan sürülerini takip etmektedirler. Kurtlar, alanda yazın daha çok üst orman ve dağlık kesimlerde bulunurken, kışın ise dağlık kesimleri terkederek daha aşağı yükseltilerdeki ormanlık alanlara, hatta Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin kuzeyindeki ormanlık alanlara, yani daha alçak ormanlık alanlara kadar inmektedirler.

Çakal (*Canis aureus*), sahada genelde düşük yükseltiye sahip ormanlık alanlarda yaşamaktadır.

Tilki (*Vulpes vulpes*), sahada hemen her yerde rastlanılan bir türdür. Ormanlık alanlar, ziraat-iskan alanları ve dağlık alanlarda yaşayan tilkilere dağların en yüksek kesimlerinde daha çok yazları

rastlanılmaktadır.

Vaşak (*Lynx lynx*), sahada genelde ormanlık ve dağlık alanlarda yaşamaktadır. Yaşlı ağaçlardan oluşan ormanlar ile kayalık ve ağaçlık alanlar en çok rastlanıldığı yerlerdir. Bununla birlikte Vaşak, alanda dağların en yüksek kesimlerinde de rastlanılan bir yırtıcıdır.

4.2.2.3 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Balık Biyoçeşitliliği

Çalışmada, Uzungöl ve kaynaklarında dağılım gösteren Kahverengi alabalık (*Salmo trutta*)

türünün bazı popülasyon özellikleri irdelenmiştir. Çalışmada 478 adet balıkta yaş ve cinsiyet tayini yapılmıştır. Balıkların yaşlarının 0-8 yıl arasında dağılım gösterdikleri, boyları 1,70-37,80 cm ve ağırlıkları ise 0,31-445,0 g arasında olduğu belirlenmiştir. Havzada bu türün üç farklı ekotipinin yaşadığı, üç yaşından itibaren tüm bireylerin cinsi olgunluğa ulaştıkları, kondisyon değerleri ortalama $1,007 \pm 0,163$, cinsiyet oranı E/D: 1,00-0,88 olduğu belirlenmiştir. Uzungöl havzasında üreme dönemi kaynakta en erken başladığı Uzungöl çıkışında ise Mayıs ayının ortalarına kadar devam ettiği tespit edilmiştir. En az bireysel yumurtanın Anadolu alabalığı'nda (*Salmo trutta macrostigma*) olduğu, en büyük yumurtaların ise Karadeniz alası ekotipinde olduğu belirlenmiştir. Balıkların 11 farklı organizmayla beslendikleri, ana besin organizmalarının ise Arthropoda ve Annelidae'lerin olduğu tespit edilmiştir.

4.2.2.4 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Amfibi Biyoçeşitliliği

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yapılan arazi çalışmalarıyla ikisi kuyruklu kurbağa olmak üzere toplam 8 farklı amfibi türünün bölgede yayıldığı

saptanmıştır. Tespit edilen kuyruklu amfibi türleri ve bunlara ilişkin bulgular şunlardır.

Triturus vittatus ophryticus (Şeritli semender): Üreme zamanı hariç suda bulunmayan bu semender türünün, Nisan ayının başlarında suya girdiği tespit edilmiştir. Araştırmalar, Haziran ayının sonuna kadar üreme dönemlerinin bölgede devam ettiğini göstermiştir. Üremek için çoğunlukla yol kenarlarındaki geçici su birikintilerini tercih etmektedirler. Yumurtalarını suyla temas halindeki bitki yapraklarına tek tek yapıştırıp yaprağı katlarlar. İlk yumurta Mayıs ayında görülmüştür. Yağmur sularından oluşan habitatların tahrip edilmesi ve suyun buharlaşması sonucunda araştırma süresince kurumuş yumurtalara da rastlanmıştır. Geceleri beslenme veya su bulma amacıyla açık araziye çıktıkları, üreme mevsimi dışında yollarda ve orman içinde buldukları belirlenmiştir. Kışı taş altlarında, çamur içinde ve bitki yığınlarının altında geçirmektedirler. IUCN'e göre bu amfibi, popülasyonunun özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'ni de içine alan Kafkas bölgesinde azalmasından dolayı tehlikeye açık (NT) türler arasına konmuştur.

Mertensiella caucasica (Kafkas semenderi): Kafkas bölgesine endemik olan bu türün ergin bireyleri ilk olarak Mayıs'ın ortalarında görülmelerine rağmen bir önceki yılı kışlayarak geçiren juvenillerine Nisan ayından itibaren sıklıkla görülmüştür. Özellikle yerleşim merkezlerinden uzak akıntılı küçük su kaynaklarında bulunurlar. Bazen geçici durgun sularda da görülürler. Gündüzleri taş altlarında saklanan bu tür geceleri aktif olarak dolaşır. Yumurtalarını buldukları su kenarındaki bitkilere tek tek bırakırlar. Araştırma alanında ilk yumurta Temmuz ayında görülmüştür. Ergin bireylere geceleri yollarda rastlamak mümkündür. Kışları taş altlarında ve toprak içinde geçirirler.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde tespit edilen kuyruksuz amfibi türleri şunlardır:

Rana macrocnemis (Uludağ kurbağası): Sucul

ortamlardan uzun süre uzak kalamayan bu kurbağa, araştırma alanı içinde en erken kış uykusundan uyanıp yumurta bırakan ve üreme periyodu Şubat'tan Temmuz ayına kadar devam eden bir türdür. Şubat ayından itibaren yerleşim alanlarının yakınlarındaki geçici ve daimi sulara (balık havuzları) kümeler halinde yumurta bırakan bu kurbağa yüksek kesimlerdeki göllerde yaşayan tek türdür. Bu göllerde sıcaklık farkından dolayı üreme dönemi daha geç başlamaktadır. Daimi sulara bırakılan yumurtalar gelişimini tamamlayabilirken, biriken yağmur sularındaki çoğunlukla kurumaktadır. Kışı toprak altında veya suyun dibinde çamur içinde geçirirler.

Pelophylax ridibundus (Ova kurbağası): Suya oldukça bağımlı olan bu kurbağa türü suların ısınmaya başladığı Nisan ayından itibaren geçici ve daimi sularda bulunur. Gece ve gündüz aktif olup, üremek için daha çok durgun suları tercih ederler ve yumurtalarını özellikle sığ sulardaki otlara kümeler halinde bırakırlar. Nisan ayından itibaren yumurtalar görülür. Özellikle yerleşim merkezi etrafında yoğunlaşan bu tür yükseklerdeki sularda saptanmamıştır. Kışı su dibindeki çamurlarda veya toprak içinde geçirir.

Bufo bufo (Siğilli kurbağa): Üreme dönemi dışında suda bulunmayan bu kara kurbağası geceleri aktif olup gündüzleri taş altlarında saklanır. Yumurtalarını Nisan-Temmuz ayları arasında durgun sulardaki otlara zincir şeklinde bırakırlar. Sucul ortam bulmak veya beslenmek amacıyla geceleri özellikle araç trafiğinin olduğu yollarda sıklıkla tespit edilmiştir. Birçoğu araçlar tarafından ezilmiş bir şekilde bulunmaktadır. Kışı taş altlarında geçirirler.

Bufo viridis (Gece kurbağası): Araştırma alanındaki iki yaşamlılardan popülasyon yoğunluğu en düşük olan türdür. Geceleri aktiftir. Gündüzleri taş altlarında saklanırlar. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde en erken Haziran ayında görülmektedir. Geçici ve daimi durgun suları tercih ettiği tespit edilmiştir. Bitkilere zincir şeklinde sarılmış yumurtasına ilk olarak Haziran ayında

rastlanmıştır. Bu kara kurbağası da geceleri yollarda trafiğe maruz kalan bir türdür.

Pelodytes caucasicus (Kafkas kubağası): Kafkas bölgesine endemik olan bu kuyruksuz kurbağanın erginlerine proje alanında ilk olarak Haziran ayında rastlanılmıştır. Gececi bir kara kurbağası olup, yumurta bırakmak için sığ durgun suları tercih eder. Yumurtalarını küçük kümeler halinde bırakır. Diğer iki yaşamlıya göre üreme dönemi oldukça geç başlamaktadır. Temmuz ve Ağustos aylarında yumurtalarını görmek mümkündür. Yumurtalar geç bırakıldığı için sular sıcakken başkalaşımını tamamlamaları mümkün olamamaktadır. Bu nedenle larvalar kışı buldukları suyun zeminindeki çamura gömülerek geçirirler ve baharın ilk aylarında tekrar suya çıkmaktadırlar. Üreme dönemi dışında dağların yükseklerindeki orman içine doğru göç eder. Çalışma alanı içinde sınırlı bir bölgede yaşadıkları saptanmıştır.

Hyla arborea (Ağaç kurbağası): Havalının sıcak olduğu sürece erginler ağaçlık alanlarda ve taş aralarında görülmüştür. İlk yumurtası Mayıs ayında geçici durgun sulara tespit edildi. Üreme döneminde özellikle balık havuzlarında ve yol kenarlarındaki yağmur sularında bulunmuştur. Ağustos ayı sonuna kadar hava kesesinden çıkardığı güçlü sesi duyulmaktadır ve Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin doğal yapısının ziyaretçilere hissettirilmesinde önemli bir etkiye sahiptir.

4.2.2.5 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Sürüngen Biyoçeşitliliği

Proje alanında ilkbahar aylarından Sonbahar'a kadar yapılan arazi çalışmalarında Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde tespit edilen sürüngen (yılan ve kertenkele) türleri şunlardır:

Natrix natrix (Yarı sucul yılan), Natrix tessellata (Damalı su yılanı) ve Natrix megalcephala (Hemşin yılanı): Yarı sucul veya sucul olan bu türler çoğunlukla hızlı akan sulara ve civarında tespit edilmiştir. Yerleşim bölgesinden fazla uzaklaşmayan bu zehirsiz yılanlar özellikle kullanılmayan balık havuzlarında ayrıca Uzungöl'ün başlangıç ve

bitişindeki akıntılı sulara, ekili bahçelerde ve su yakınlarındaki otların içinde görülmüştür. Yüksek kesimlerde tespit edilememiştir.

Typhlops vermicularis (Kör Yılan): Nemli yerleri tercih eden bu tür kullanılmayan ve az miktarda yağmur suyu birikmiş balık havuzunda tespit edilmiştir. Gözleri nokta şeklinde körelmiş olduğundan Kör Yılan olarak adlandırılmaktadır.

Vipera kaznakovi (Kafkas Engereği): Kafkas bölgesine endemik olan bu engerek türü güçlü zehir bezlerine sahiptir. Araştırma alanında ormanlık alanın bittiği yerlerdeki taşlık alanlarda tespit edilmiştir.

Darevskia rudis (Trabzon Kertenkelesi): Doğu Karadeniz Bölgesi'nde oldukça yaygın olan ve Türkiye'de Trabzon kertenkelesi olarak isimlendirilen bu kertenkele türünün Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde geniş bir alana yayıldığı tespit edilmiştir. Özellikle taşlık alanlarda, kayalar üzerinde ve kurumuş su kaynakları civarında yakalandı. Güneşli günlerin başladığı yılın ilk aylarında bile kış uykusundan uyanıp dolaştıkları tespit edildi.

Anguis fragilis (Yılanımsı Kertenkele): Bacaksız olmasından dolayı yılan sanılan bu kertenkele türü yumuşak topraklı bölgelerde, taşların altında ve nemli yerlerde görüldü. İngiltere'de yasal olarak koruma altına alınmıştır.

4.2.2.6 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin EUNIS Habitat Sınıfları

Yapılan çalışmalar neticesinde Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde tespit edilen toplam 24 adet biyotop sınıfı (EUNIS kodlarıyla birlikte) aşağıda verilmiştir:

Düşük Yoğunluklu Tarımsal Metotlarla Gerçekleştirilen, Sade Ürün Yelpazeli Tarım Alanları: Başta Uzungöl olmak üzere yerleşim alanlarının yakınlarında bulunan ekili tarım alanları bu sınıf içinde yer almaktadır.

Daimi Oligotrofik Göller, Göletler ve Havuzlar: Oligotrofik göller derin, bitki yaşamı açısından

fakir, besin maddeleri açısından sınırlı, oksijence zengin olarak tanımlanan göllerdir. EUNIS biyotop sınırlama kriterlerine göre araştırma alanında bulunan 2000 m'nin üzerindeki buzul gölleri bu sınıf içerisinde yer almaktadır.

Daimi Mezotrofik Göller, Göletler ve Havuzlar: Besin maddeleri bakımından nispeten daha zengin göllerdir. Düşük rakımlardaki kirletilmemiş birçok göl ve gölet bu sınıfta yer alır. Araştırma alanına ismini veren Uzungöl ile güney kesiminde bulunan baraj göletleri bu sınıf içerisinde yer almaktadır.

Daimi, Gelgit Etkisinde Olmayan, Hızlı ve Akıntılı Akarsular: Daimi, hızlı ve akıntılı suyolları ile bunların barındırdığı hayvanlar ile algler ve diğer su altı canlılarını kapsar. Hızlı akan ırmaklar, dereler, çaylar, küçük derecikler, taşkın karakterli daimi sular bu biyotop sınıfına dahildir. Yatak genel olarak kayalar ve taşlardan oluşup yer yer kumluk ve çamur da görünebilir. Araştırma alanında bulunan Haldizen Deresi ile bu dereyi besleyen birçok kol bu sınıf içerisinde yer almaktadır.

Daimi, Gelgit Etkisinde Olmayan, Yavaş Akan Akarsular: Daimi, yavaş akan suyolları ile bunların barındırdığı hayvanlar ile algler ve diğer su altı canlılarını kapsar. Yavaş akan ırmaklar, dereler, çaylar, küçük derecikler ve hızlı aksalar da katmerli akış gösteren sular bu biyotop sınıfına dâhildir. Yatak genel olarak kum ve çamur kaplıdır. Bu sınıf, genel olarak daha yavaş aktığı için nispeten yüksek sıcaklığı ve daha düşük alanlardaki akarsuların yüksek alanlardaki kolları olarak kabul görür. Balıklıgöl ve Sarıgöl gibi buzul göllerinden çıkıp fazla eğimli olmayan Alpin ve subalpin alanlardan geçen dereler bu sınıfta yer almaktadır.

Daimi Olmayan Akarsular: Yılın belli dönemlerinde kuru bir yatak bırakan akarsuların dâhil olduğu biyotop sınıfıdır. Özellikle dağların yamaçlarındaki karların beslediği, genellikle yaz ayları ve sonrası dönemlerde su taşımayan dereler bu sınıfta yer almaktadır.

Yol Ağları: Araştırma alanı içine bulunan yollar

bu sınıf içinde yer almaktadır. Bu yollar köy ve yaylalara ulaşımı sağladığı gibi, BOTAŞ boru hattı boyunca inşa edilen yollar da bu sınıf içinde yer almaktadır.

Sert Kaplama Malzemesi Olan Yerler ve Rekreasyonel Alanlar: Trafikğin yürüme etkinliğine dayalı olduğu, araç girişi olsa bile bir rota dâhilinde kullanılmayan sert yüzeyli yerler ve rekreasyonel alanları ifade eder. Araştırma alanında Uzungöl'ün yakınında bulunan sert yüzeyli rekreasyonel alanlar bu sınıfta yer almaktadır.

Dağınık Haldeki Yerleşim Birimleri Binalar: Genellikle kırsal alanlarda yer alan, düşük yoğunluklu yerleşim alanlarının dahil olduğu biyotop sınıfıdır. Keskin bir kural olmasa da, oransal olarak %30'dan küçük bir yerleşim birimi kaplamadan bahsedilmektedir. Uzungöl çevresindeki yerleşim birimleri ile ÖÇK alanı içindeki yaylalar ve köylerde bulunan yerleşim alanları bu grup içinde yer almaktadır.

Kırsal Ortak Kullanım Yapıları: Halkın kullanımına açık olan kırsal karakterli resmi binalar, dükkânlar, ibadethaneler gibi birimlerin bulunduğu alanlardır. Özellikle Uzungöl'ün yakın çevresinde bulunan ticarethaneler bu sınıf içinde yer almaktadır.

Terk Edilmiş Kırsal Yapılar: Eskiden kullanılmakta olup şu an için terk edilmiş konumda bulunan her türlü kırsal yapı bu sınıfta yer almaktadır. Araştırma alanında tespit edilen ve artık kullanılmamakta olan binalar bu sınıf içerisinde yer almaktadır.

Yeraltı Akarsuları: Algılanabilir bir akışı olan, daimi ya da dönemlik, bağımsız ya da bir mağara sisteminin parçası olan yer altı akarsularıdır. Araştırma alanında Balıklıgölü'nü besleyen kollardan bazıları ile araştırma alanının Güneydoğu kısmında bulunan göllerden çıkan suların bir kısmının alanda bulunan kayalıkların altından aktığı tespit edilen akarsular bu sınıfta yer almaktadır.

Asidik, Silisli, Bitki Kaplama Alanının % 30'un

Altında Olduğu Karasal Sarp Kayalık Alanlar: Kuru ve kalkersiz karasal sarp kayalık alanlardır. Araştırma alanının güney kesimlerindeki yüksek dağ yamaçlarında bulunan sarp ve çoğu zaman ulaşılması olanaksız veya zor olan, 2500 m'nin çoğunlukla üzerinde yer alan ve 3376 m'ye değin yükselen kayalık alanlar bu sınıf içerisinde.

Ilıman – Dağ Karakterli, Asidik, Silisli Çarşak Kaya Yığıntısı Alanları: İçinde Kafkasların da bulunduğu yüksek alpin karakterli dağlık alanlarda bulunan asidik çarşak-kayalık alanlardır. Araştırma alanının özellikle Güney kısımlarında bulunan dik yamaçların dip kısımlarındaki kaya parçası yığınları ve çarşak barındıran alanlar bu sınıfta yer almaktadır. Gündüz ve gece arasındaki sıcaklık farkının çok olduğu yüksek kesimlerdeki kayaların zamanla parçalanarak yamaç aşağı akmasıyla oluşan alanlardır.

Kar Kütleleri: Neredeyse kalıcı olan, özellikle çiğ koridorlarında bulunan kar yığınlarının olduğu biyotoplardır. Kış aylarında yoğun yağın zaman zaman rüzgarla taşınmasıyla meydana gelen metrelerce kalınlıkta ve yıl boyu eriyip tükenmeyen kar kütleleridir.

Doğu Ladini Ağırıklı İbrelili Orman: Kafkaslar ve Karadeniz Bölgesi'nde Doğu Ladini'nin baskın olduğu konifer ormanlarının bulunduğu habitatlardır. Araştırma alanı ormanlarının en geniş yayılan ormanlık habitat sınıfıdır.

Doğu Karadeniz Göknaarı Ağırıklı İbrelili Orman: Kafkaslar ve Karadeniz Bölgesi'nde Doğu Karadeniz Göknaarı'nın baskın olarak bulunduğu biyotopları kapsar. Araştırma alanında çoğunlukla Multat Yaylası güzergâhında ve kısmen de Demirkapı Köyü civarında yer almaktadır.

Ladin – Göknaar – Kayın Karışık Ormanı: Bu üç taksonun (*Picea orientalis* ve/veya *Abies nordmanniana* subsp. *nordmanniana* ile *Fagus orientalis*) yoğun olarak bulunduğu karışık ormanların dahil olduğu biyotop sınıfıdır. Alanda özellikle sonbahar renklemeleri ile görsel olarak

belirginleşen kayınların ibrelilerle bulunduğu karışık ormanlar bu sınıf içinde yer almaktadır.

Kafkas Karakterli Kayın, Kayın–Gürgen ve Kayın–Göknaar Ormanı: *Fagus orientalis* (Doğu Kayını) ağacının baskın olduğu ormanları kapsayan biyotop sınıfıdır.

Erken Evredeki Doğal ya da Yarı Doğal Ağaçlık ve Gençlik Alanları: Alanın doğal türleri ile bitkilendirilmiş ağaçlandırma alanları ile doğal olmayan bitkilerin kendiliğinden yerleştiği alanları da kapsayan, çoğunlukla uzun orman ağacı türlerinin 5 m'den uzun olmayan bireylerini barındıran biyotoplardır.

Huş Ağacının Baskın Olarak Bulunduğu Topluluklar: Bu biyotop sınıfı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Huş ağacının baskın olduğu biyotopları tanımlar. Bu sınıfa ait alanlar araştırma alanında özellikle subalpin kuşakta görülen Huş (*Betula litwinowii*) ağaçlarının yoğunlukta olduğu alanlar Demirkapı ve Arpaözü Köyleri'nin orman üst sınırlarında yer almaktadır.

Asidik Alpin ve Sub-alpin Çayırılık Alanlar: Kristarilize yapıda ya da kireççe fakir diğer kayalardan oluşmuş topraklarda oluşmuş alpin ya da subalpin çayırılık alanlardır. Araştırma alanı içerisinde orman üst sınırından başlayıp zirvelere kadar uzanan habitat sınıfıdır.

Subalpin, Nemli ya da Islak - Uzun Otsu ya da Eğreltilerin Bulunduğu Alanlar: Çoğunlukla subalpin, zaman zaman alpin alanlara doğru çıkan, verimli, üzerinde boylu otsu taksonları barındıran alanlardır. Gösterişli çiçeklere ve uzun boylara sahip otsu çoğunluğu çok yıllık bitkilere sahip bir sınıftır. Araştırma alanında kuzey kısma doğru çıktıkça görülen alpin öncesi otsuların baskın oldukları alanlar bu sınıf içindedir.

Ormangülü Kaplı Alanlar: Alpin veya subalpin alanlarda küçük, yatık ya da bodur herdem yeşil bitkilerden oluşan, çoğunlukla *Ericaceae* familyası türleri ve *Adi ardiç*'ler tarafından temsil

edilen alanlardır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi genellikle 2000m üzerindeki bazı kesimlerinde Kuzey'e bakan yamaçlarda görünen ve diğer kimi çalı taksonlarının da yer yer karışıma girdiği Kafkas ormangülü (*Rhododendron caucasicum*)'un bulunduğu habitatlar bu sınıftadır.

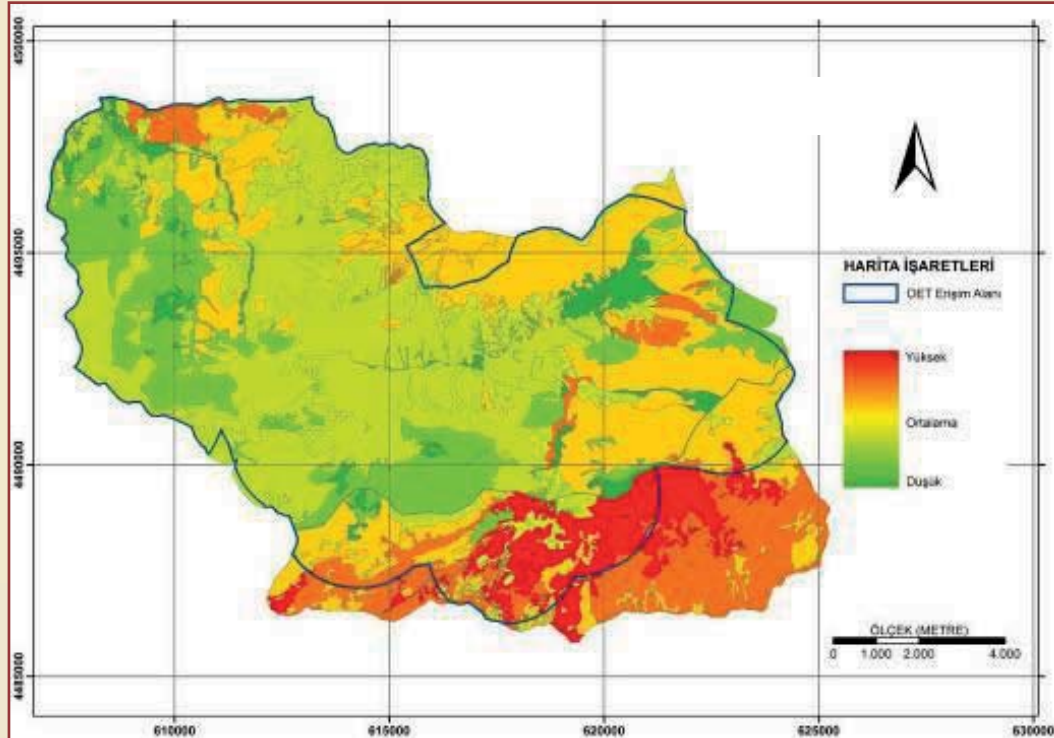
4.2.2.7 Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Peyzaj Değerleri

Uzungöl ÖÇK Bölgesinde biyotopların tespit edilmesi ve "peyzaj değeri belirleme kriterleri" kapsamında belirlenmesinden sonra oluşturulan "biyotopların peyzaj değerleri" haritaları, alanda tespit edilen her bir ziyaretçi profili için alanın potansiyelini olabildiğince açık biçimde göz önüne sermektedir (Şekil 16-17). Buna göre, alanın peyzaj değeri profillere göre belirgin farklılıklar gösterse de, genel olarak tüm profiller için Uzungöl merkezinden güney kesime doğru potansiyelin arttığını gözlemek mümkündür.

GET profili için peyzaj değerinin yüksek olduğu

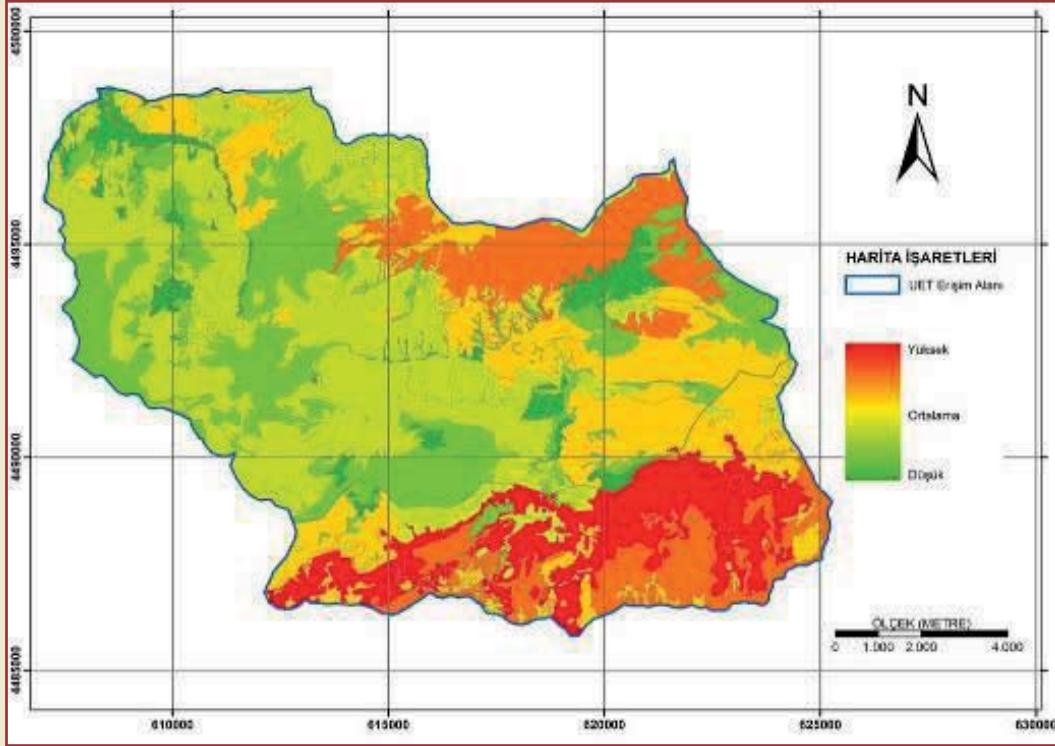
kısımlar, öncelikler kısmında ortaya koyulduğu üzere, hizmet birimleri ve altyapı olanaklarının daha yoğun olduğu kuzey kısmına göreceli olarak daha yakinken, OET ve UET profili için bu kısımlar merkezden nispeten uzak kısımlarda yoğunlaşmaktadır. Erişebilirlik sorgusuyla ortaya koyulduğu üzere, UET profili alanın her kesimine ulaşmaktadır ve bunun doğal bir sonucu olarak peyzaj değerini yüksek bulduğu biyotopları görebilme yeteneği en yüksek ziyaretçi profilini oluşturmaktadır. Bu profili, peyzaj değerini yüksek bulduğu alanları büyük ölçüde ziyaret edebilme yetisine sahip OET profili izlerken, potansiyelini yüksek bulduğu alanların yalnızca küçük bir kısmını ziyaret edebileceği görünen GET profili bu konuda son sırada yer almaktadır. GET profili, peyzaj değerini yüksek bulduğu alanlara en az ulaşabilen profil olmasının yanında seçicilik açısından daha düşük bir limit göstererek diğer 2 profilden daha fazla alanı ortalamasının üzerinde değerlendirmiştir.

Şekil 16. OET Profili İçin Alandaki Biyotopların Peyzaj Değerleri

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Şekil 17. UET Profili İçin Alandaki Biyotopların Peyzaj Değerleri

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

5. SU KALİTESİ

Özel Çevre Koruma Bölgelerinde önemli göl, akarsu ve deniz alanlarında Su Kalitesinin İzlenmesi çalışmalarını gerçekleştirerek; ÖÇKB Bölgelerinde su kalitesinin değerlendirilmesini, bununla ilgili bir veri tabanı oluşturulmasını, mevcut ve potansiyel kirlilik kaynaklarının belirlenerek olası çevresel kirliliğin zamanında tespit edilip gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak amacıyla 2006 yılından itibaren Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinden 5 akarsu noktasından ve 1 göl noktasından numuneler alınmaktadır.

Söz konusu bölgedeki akarsu ve göl alanından alınan numunelerde ölçüm ve analizler, 31.12.2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'nde (SKKY) yer alan;

- Tablo-1 "Kıtaçığı Su Kaynaklarının Sınıflarına Göre Kalite Kriterleri"
- Tablo-2 "Göller, Göletler, Bataklıklar ve Baraj Haznelerinin Ötrofikasyon Kontrolü Sınır Değerleri" çerçevesinde yapılmaktadır.

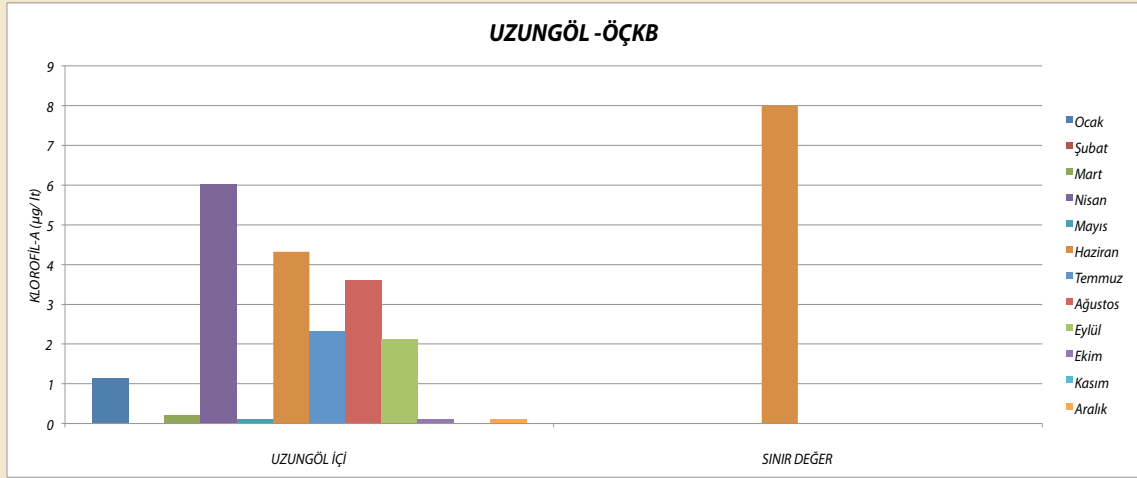
Tablo 14. Numunelerde Analiz Edilen Parametreler

Akarsu Alanları	Göller
Sıcaklık	pH
Debi	Çözünmüş Oksijen
pH	Askıda katı madde
Çözünmüş oksijen	Elektriksel İletkenlik
Askıda Katı Madde	Tuzluluk
Elektriksel İletkenlik	Klorofil-a
Tuzluluk	Toplam azot
Amonyum azotu (NH ₄ -N)	Toplam fosfor
Nitrit azotu (NO ₂ -N)	Toplam koliform
Nitrat azotu (NO ₃ -N)	Sechi diski
Toplam kjeldahl azotu	Toplam Pestisid(*)
Toplam Fosfor	
Fekal koliform	
Toplam koliform	
KOİ	

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Uzungöl Göl içi analiz sonuçlarına bakıldığında aşağıdaki grafiklerde görüldüğü gibi gölde toplam fosfor değerlerinin standart değerleri sağlamadığı görülmektedir. Bu sonuç gölde evsel kirlilik varlığını göstermektedir

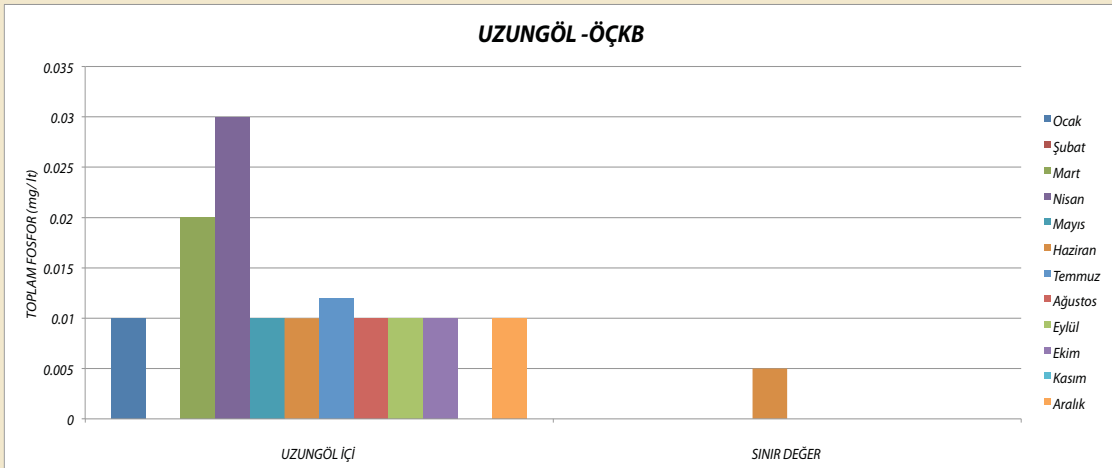
Grafik 3. Klorofil-a

Not : Ocak ve Kasım aylarında Uzungöl içinden numune alınamamıştır.

Kaynak: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

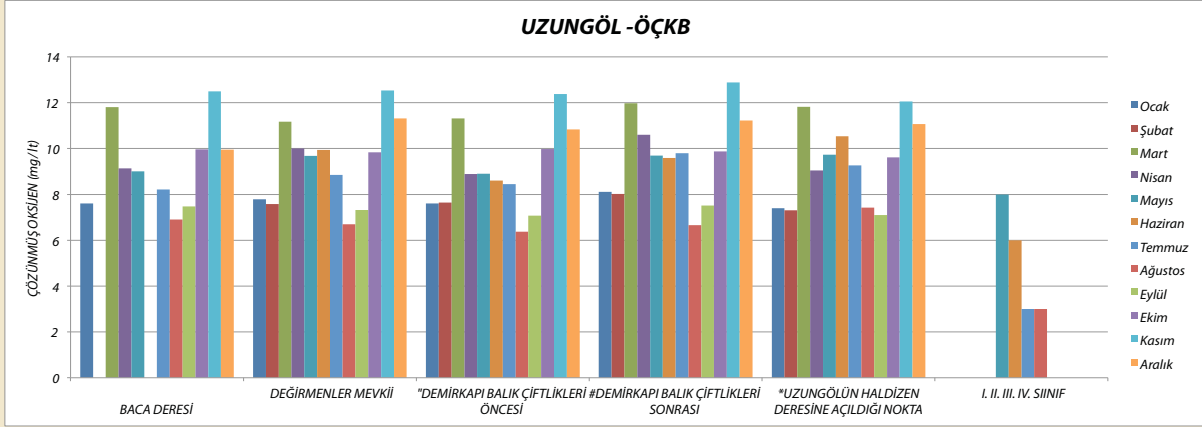
Grafik 4. Toplam Fosfor

Not : Ocak ve Kasım aylarında Uzungöl içinden numune alınamamıştır.

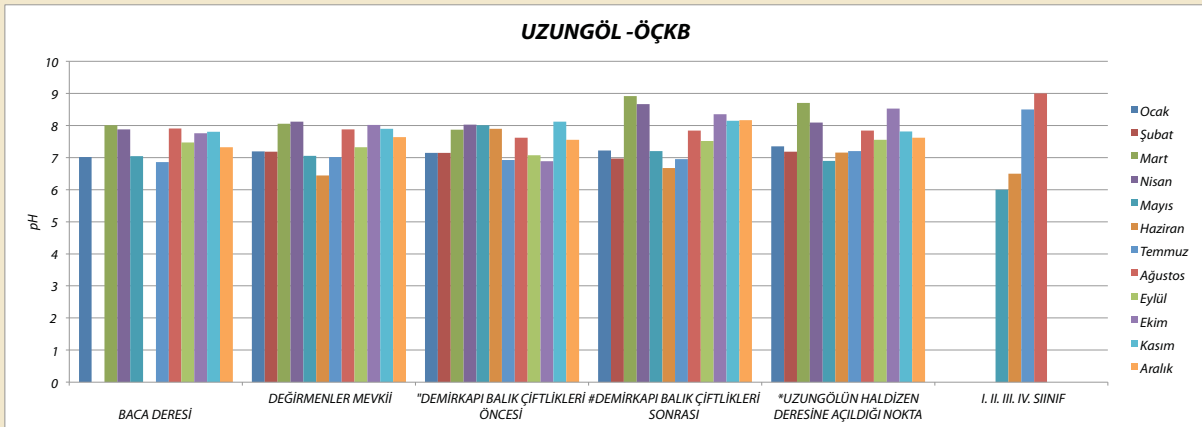
Kaynak: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

Grafik 5. Çözünmüş Oksijen

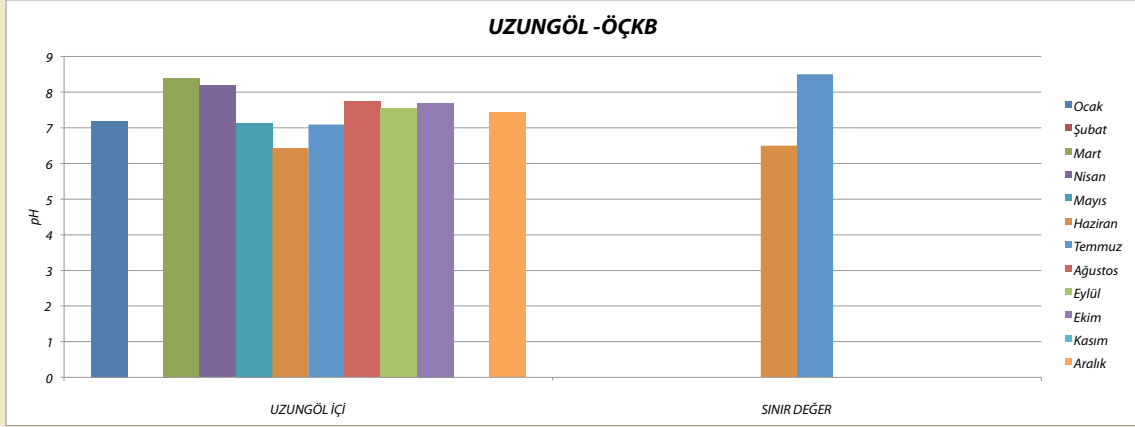
Kaynak:Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

Grafik 6. Ph (Akarsular)

Kaynak:Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

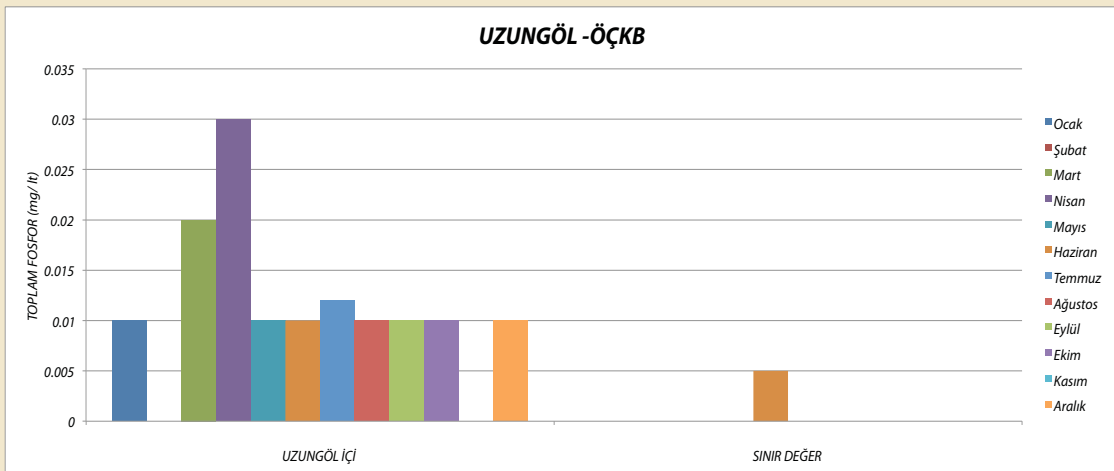
Grafik 7. Ph (Uzungöl İçi)

Not : Ocak ve Kasım aylarında Uzungöl içinden numune alınamamıştır.

Kaynak: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

Grafik 8. Toplam Fosfor

Not : Ocak ve Kasım aylarında Uzungöl içinden numune alınamamıştır.

Kaynak: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

6. SOSYO-EKONOMİK VE DEMOGRAFİK YAPI

6.1 Demografik Yapı

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinde Uzungöl Beldesi ve Arpaözü, Demirkapı ve Yaylaönü, köyleri yer almaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Genel Nüfus Sayımını en son 2000 yılında yapmıştır. 2007 yılında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) geçmiş ve böylelikle daha doğru sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi (Uzungöl, Arpaözü, Demirkapı ve Yaylaönü) 1970 nüfusu 3991 iken en son 2009 yılı sayımına göre nüfusu

2772 kişidir. Bölge dışarıya göç veren bir yapıya sahiptir. Ekonomik olanaksızlıklar nedeniyle, genç nüfus dışı göç vermektedir. (Tablo 14)

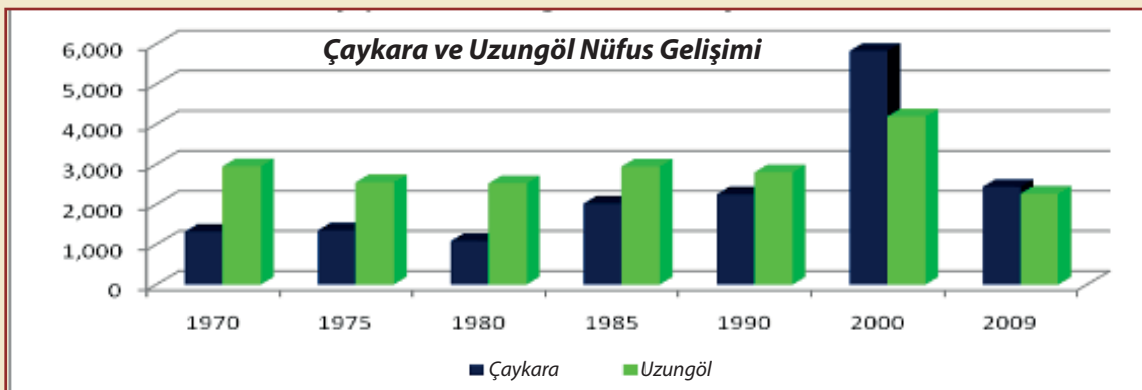
Yerleşimlerin nüfus sayımlarını incelediğimizde, Çaykara ve Uzungöl yerleşimlerinin 2000 yılı sayımlarında istikrarsızlık görülmektedir. Çaykara 1990-2000 yılları arasında yaklaşık iki katından fazla artış göstermiştir. Daha sonra 2009 yılında ise yarıdan fazla düşüş göstermiştir. Aynı şekilde Uzungöl için de aynı şeyleri söylemek mümkündür. (Grafik 9)

Tablo 15. Nüfus Durum Tablosu

	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2009
Trabzon	80,795	97,210	108,403	142,008	143,941	214,949	230,399
Çaykara	1,318	1,351	1,085	2,022	2,250	5,829	2,436
Uzungöl	2,949	2,549	2,522	2,942	2,797	4,192	2,263
Arpaözü	299	158	338	171	119	219	171
Demirkapı	434	383	376	312	258	129	189
Yaylaönü	309	347	370	333	294	167	149

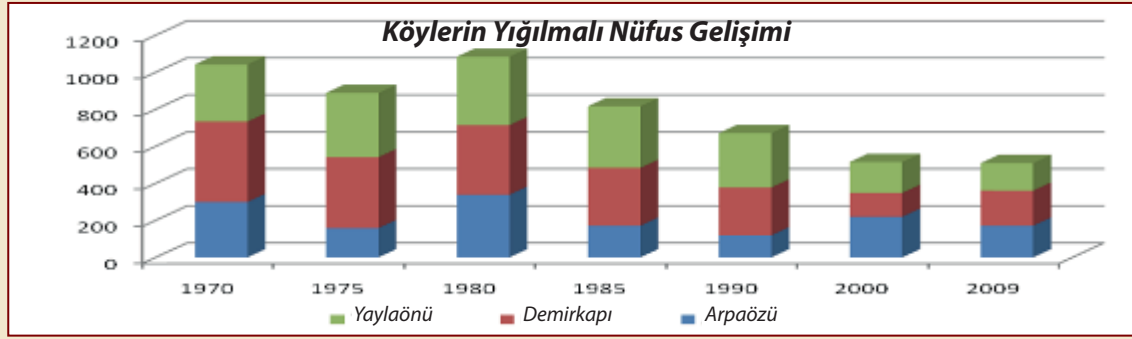
Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Grafik 9. Çaykara ve Uzungöl Nüfus Gelişimi

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Grafik 10. Köylerin Yığılmalı Nüfus Gelişimi

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Uzungöl ÖÇK Bölgesindeki 3 köyün 1970 ila 2009 yılları arasındaki nüfus hareketi Yığılmalı Grafikte görülmektedir. Köyler toplam olarak düşüş göstermişlerdir. Tarım alanlarının çok kısıtlı olması tarım arazilerini değerli kılmaktadır. Coğrafi konumu nedeniyle tarım üretimi açısından da güçlü ancak kısıtlı üretim yapılmaktadır. Bu da nüfus durumunu etkilemektedir.(Grafik 10)

6.1.1 Nüfus Tahminleri

Bölgede yer alan yerleşimlerin nüfus tahminlerini yapmak için Doğrusal, Logaritmik, Üssel ve En Küçük Kareler matematik metotları kullanılmıştır. Daha sonra, bu metotların ortalaması alınarak 25 yıllık nüfus, 5'er yıllık aralarla tahmin edilmiştir. Yerleşimlerin nüfus tahminleri ayrı ayrı yapılmış ve ÖÇK Bölgesi yerleşim nüfusu daha kesin olarak elde edilmiştir.

Tablo 16. Uzungöl Nüfus Tahmini

METOT	2010	2015	2020	2025	2030	2035
DOĞRUSAL 5 YILLIK	2049	2982	2915	2850	2786	2774
DOĞRUSAL YILLIK	2049	2876	2761	2650	2544	2442
LOGORİTMİK 5 YILLIK	2049	2982	2915	2850	2786	2724
LOGORİTMİK YILLIK	2049	2876	2761	2650	2544	2442
ÜSSEL 5 YILLIK	2049	2984	2918	2853	2790	2728
ÜSSEL YILLIK	2049	2877	2762	2652	2546	2445
EN KÜÇÜK KARELER	2049	5102	5459	5817	6174	6532

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Tablo 17. Demirkapi Nüfus Tahmini

METOT	2010	2015	2020	2025	2030	2035
DOĞRUSAL 5 YILLIK	196	139	129	119	110	108
DOĞRUSAL YILLIK	196	134	122	111	101	92
LOGORİTMİK 5 YILLIK	196	139	129	119	110	102
LOGORİTMİK YILLIK	196	134	122	111	101	92
ÜSSEL 5 YILLIK	196	140	130	120	112	104
ÜSSEL YILLIK	196	134	122	111	101	92
EN KÜÇÜK KARELER	196	337	348	359	370	381
ORTALAMA	196	165	157	150	144	139

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Tablo 18. Arpaözü Nüfus Tahmini

METOT	2010	2015	2020	2025	2030	2035
DOĞRUSAL 5 YILLIK	166	208	217	226	235	237
DOĞRUSAL YILLIK	166	174	165	157	149	141
LOGORİTMİK 5 YILLIK	166	208	217	226	235	244
LOGORİTMİK YILLIK	166	174	165	157	149	141
ÜSSEL 5 YILLIK	166	209	217	226	236	245
ÜSSEL YILLIK	166	174	165	157	149	141
EN KÜÇÜK KARELER	166	303	320	337	353	370
ORTALAMA	166	207	209	212	215	217

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Tablo 19. Yaylaönü Nüfus Tahmini

METOT	2010	2015	2020	2025	2030	2035
DOĞRUSAL 5 YILLIK	147	133	122	112	103	102
DOĞRUSAL YILLIK	147	131	119	109	100	91
LOGORİTMİK 5 YILLIK	147	133	122	112	103	95
LOGORİTMİK YILLIK	147	131	119	109	100	91
ÜSSEL 5 YILLIK	147	134	123	114	105	97
ÜSSEL YILLIK	147	131	120	109	100	91
EN KÜÇÜK KARELER	147	317	326	335	344	353
ORTALAMA	147	158	150	143	136	131

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

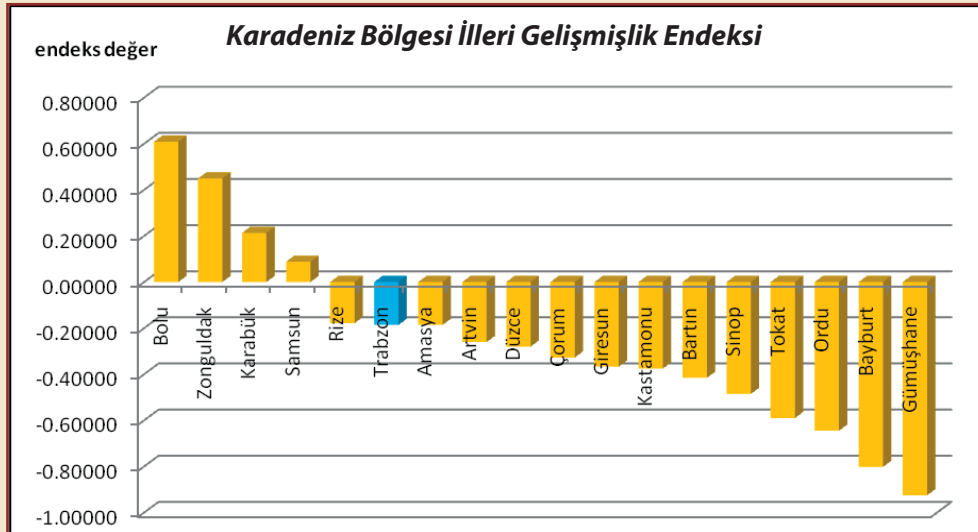
6.2 Sosyo-Ekonomik Yapı

6.2.1 Bölgesel Sosyo-Ekonomik Yapı

Devlet Planlama Teşkilatı 2003 yılında illerin, 2004 yıllarında da ilçelerin değerlendirmesini yaparak, "sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamalarını yapmıştır. Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında beşinci sırada yer alan Karadeniz Bölgesi, yaklaşık 8,4 milyon nüfusu ile yine ülkenin en çok nüfusa sahip beşinci bölgesidir. İller bakımından karşılaştırıldığında ise; Trabzon ili, Türkiye'deki 81 il içinde 38. sırada yer almaktadır.

Karadeniz Bölgesinde 18 il bulunmaktadır. Karadeniz Bölgesinde bulunan 18 ilden dördü hariç, diğer illerin tamamı gelişmişlik açısından, endeks tablosunda eksi değer göstermektedir. Trabzon il olarak 6.sırada ve endeks değerinin eksi olması, Trabzon ilinde kentsel açıdan yeterli gelişmenin sağlayamadığının göstergesidir.(Grafik 11)

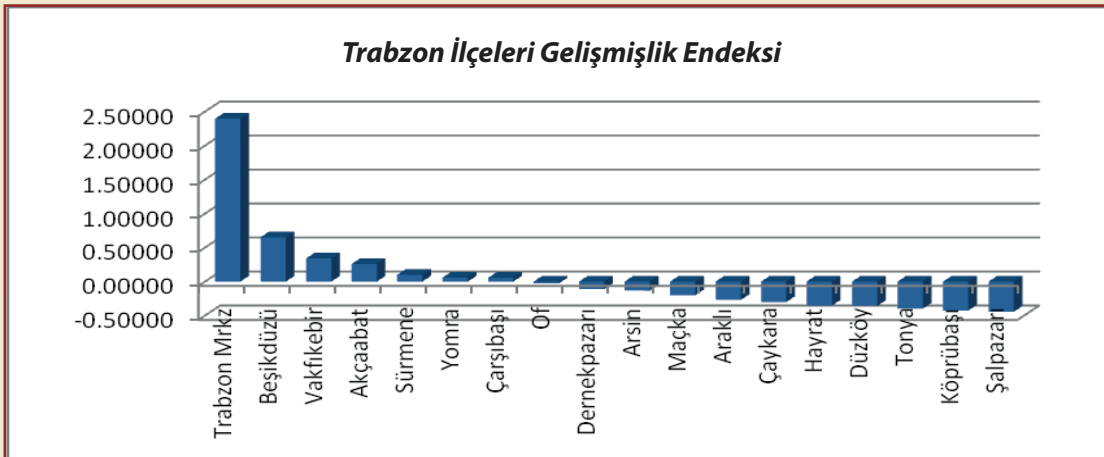
Grafik 11. Karadeniz Bölgesi İlleri Gelişmişlik Endeksi (2003)

Kaynak: T.C. Başbakanlık, DPT Yayınlar."İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Mayıs 2003"

DPT'nin 872 ilçe arasında yapmış olduğu "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"da Trabzon merkez 28. Sırada, Çaykara ise eksi değer (-) olarak -0,30095 endeks ile 491. sırada yer almaktadırlar (Grafik 12).

Grafik 12. Trabzon İlçeleri Gelişmişlik Endeksi

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

DPT'nin yapmış olduğu araştırmaya göre, şehirleşme oranı Türkiye ortalaması %64,9 iken Trabzon merkezinin %75.89, Çaykara'nın ise %16,45 olduğunu görmekteyiz. Nüfus artış hızı ise ülke ortalamasının üstündedir. Türkiye ortalaması %1,7

artış hızı gösterirken, Trabzon %2,68 Çaykara ise %4,5 ile Ülke genel artışın çok üzerinde nüfus artışı göstermektedir. Bu da il olarak kırsal alanlardan nüfus çektiğinin göstergesidir.(Tablo 20)

Tablo 20. Trabzon İl Merkezi ve Çaykara'nın 872 İlçe İçindeki Gelişmişlik Sıralaması

TRABZON	Merkez	Çaykara
Nüfus	283 233	35 435
Şehirleşme Oranı (%)	75.89	16.45
Nüfus Artış Hızı (%0)	26.81	45.09
Nüfus Yoğunluğu	1499	62
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	46.34	57.86
Ortalama Hane halkı Büyüklüğü	4.27	6.23
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	32.23	81.32
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	8.83	1.8
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	58.94	16.88
İşsizlik Oranı (%)	10.85	4.48
Okur Yazar Oranı (%)	92.21	87.88
Bebek Ölüm Oranı ("")	30.32	28.78
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	271 738	11 452
Vergi Gelirlerinin Ülke içindeki Payı (%)	0.33968	0.00243
Tarımsal Üretimin Ülke içindeki Payı (%)	0.3068	0.02081

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

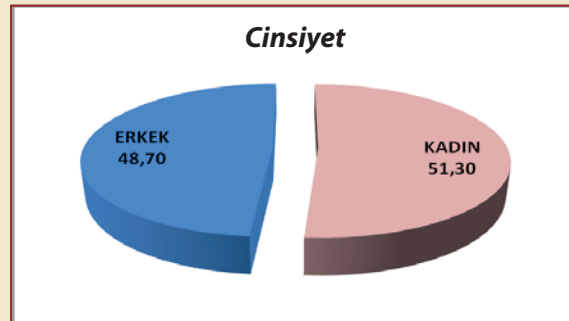
6.2.2 Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik Yapı

6.2.2.1 Hanelerin Demografik Özellikleri

Uzungöl'ün ÖÇKB sınırları içerisinde 4 mahalle (İnceli, Büyükköy, Merkez, Gölbasi) Demirkapı yerleşim yerinde 2 mahalle (Yukarıköy, Aşağıköy) Yaylaönü yerleşim yerinde 2 mahalle (Yukarıköy, Aşağıköy) bulunmaktadır. Arpaözü yerleşim yerinin ise mahallesi bulunmamaktadır. Hanelerde

yaşayan kişilerin cinsiyetleri incelendiğinde % 48,70'ini erkekler ve % 51,30'unu kadınlar oluşturmaktadır (Grafik 13).

Grafik 13. Cinsiyet

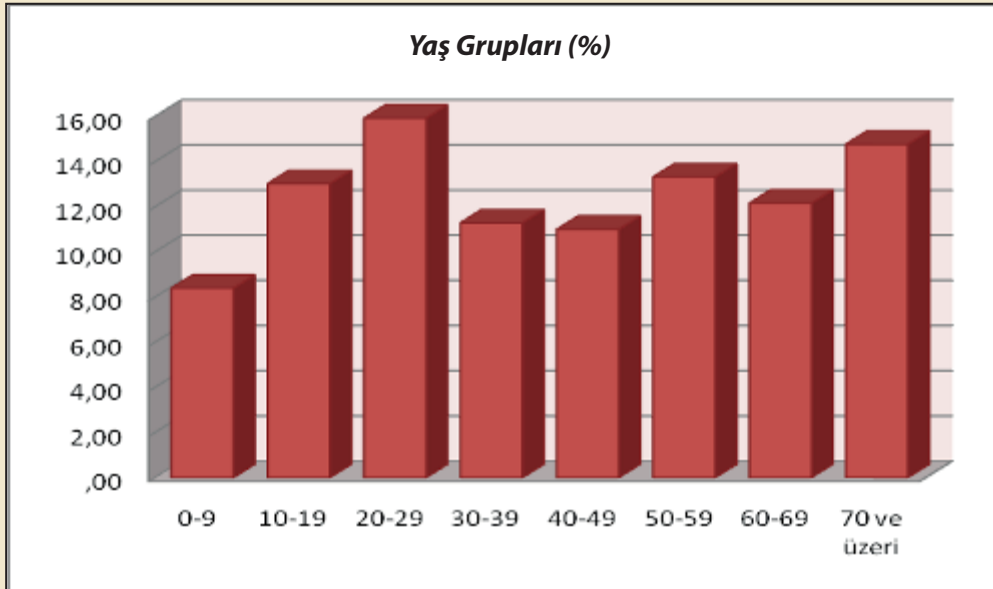

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Görüşme yapılan hanelerde yaşayan kişilerin yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında en yüksek oranın (%15,94) 20-29 yaş grubunda olduğu görülmektedir ve bunu 70 ve üzeri yaş grubu (%14,78) izlemektedir. 20 yaş altında kalan kişilerin oranı %21,45'tir. 30-60 yaş gruplarında kalanların oranı %11,01 ile 13,33 arasında değişmektedir. (Grafik 14)

yaşayan kişi ortalaması değerlendirildiğinde, ortalama hane büyüklüğü 4,12'dir. Bu veriler köy veya mahalle düzeyinde incelendiğinde, en yüksek ortalama 5,20 ile Arpaözü yerleşim yerinde ve en düşük ortalama ise 3,14 ile Yaylaönü yerleşim yerinde görülmektedir.

Grafik 14. Yaş Grupları

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Örnekleme giren hanelerde yaşayan kişilerin okuma-yazma bilmeyenlerin oranı %10,64'tür. Hanelerde yaşayan kişilerin çoğunun eğitimi ilköğretim düzeyindedir (%38,30). Liseyi bitirenlerin oranı %18,84 iken bu oran üniversite mezunlarında %9,12'ye düşmektedir. Kırsal kesimde yaşayan kişilerin genellikle eğitimleri ilköğretim düzeyindedir.

Görüşülen hanelerde yaşayan kişilerin meslekleri incelendiğinde, çoğunluğu ev kadınları (34,97) ve öğrenciler (20,86) oluşturmaktadır. Kamu sektöründe çalışanların oranı %4,6 iken esnafın oranı %16,26'dır. Bu hanelerde emeklilerin oranı ise %18,40'dır. Yörede turizmin en gelişmiş sektör olduğu dikkate alındığında esnaf olarak çalışanların oranının yüksek olması doğaldır. Hanede yaşayan kişi sayısının yanında hanelerde

Son beş yıl içinde buraya gelen hanelerin oranının %7,14 olması ve büyük çoğunluğunun uzun yıllardır burada yaşamayı, son yıllarda yöreye yoğun bir göçün olmadığını göstermektedir.

6.2.2.2 Çalışma Durumu, Gelir ve Sosyal Güvenlik

Görüşülen hanelerde ortalama çalışan kişi sayısı 1,20'dir. Hanelerin %39,3'ünde çalışan kişi bulunmamaktadır. Görüşülen hanelerde emekli sayısının yüksek olması, ev kadınlarının ve öğrencilerin bulunması nedeni ile bazı hanelerde çalışan kişinin bulunmaması doğaldır. Diğer önemli bir faktör yöredeki hanelerde işsiz kişilerin bulunmasıdır.

Bilindiği gibi işsizlik ülke genelinde en önemli sorunlardan biridir. Yaşanan ekonomik kriz, istihdam olanaklarının yaratılamaması bu sorunun her geçen gün artmasına neden olmaktadır. Örnekleme giren hanelerde bir işsiz kişinin olduğunu söyleyen kişilerin oranı %11,9'dur ve hanelerin %74 en az emekli bir kişi bulunmaktadır. Bu oran, proje alanı içinde kalan hanelerde emekli olan kişilerin oranının yüksek olduğunu göstermektedir. Hanelerdeki ortalama emekli sayısı 0,92'dir.

Proje kapsamında kalan yerlerde en önemli gelir kaynağını sürekli bir işten ücret/maaş (%66,67)

oluşturmaktadır. Turizm yaklaşık hanelerin %12'sinin en önemli gelir kaynağıdır. Yörede tarımsal üretim ancak hanelerin kendi tüketimlerini karşılayacak düzeyde yapılabilmektedir. Sanayi sektörü yörede gelişmemiştir. Bu koşullar altında yörede turizm ve hizmetler sektöründe iş olanakları mevcuttur.

Hanelerin ortalama aylık geliri 1435 TL'dir. En düşük ve en yüksek aylık arasında önemli farklılık bulunmaktadır. En düşük aylık 400 TL olarak karşımıza çıkmakta olup, en yüksek gelir ise 10.000 TL'dir.

Tablo 21. En Önemli Gelir Kaynağı

Gelir Kaynağı	S (Sayı)	%
Tarımsal Üretim	4	4,76
Ücret/Maaş Sürekli Bir İşten	56	66,67
Ticaret	7	8,33
Hayvancılık	3	3,57
Ücret /Maaş Gecici İşlerden	4	4,76
Kira	0	0
Akrabalardan Yardım	0	0
Devlet Yardımları (Fakir-Fukara Fonundan)	0	0
Turizm	10	11,90
Arcılık	0	0
Diğer	0	0
Toplam	84	100,00

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Tablo 22. Tablo Hanelerin Ortalama Aylık Geliri

S (Sayı)	84
Ort.	1435,67
Minimum	400
Maksimum	10000

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

Gelir gruplarına göre hanelerin aylık geliri incelendiğinde, geliri 500 TL'den az olan ailelerin oranı 6,1 iken aylık geliri 5001TL'den fazla olanların oranı %1,2'dir. En yüksek oran %25,6 ile 501-750 ve 751-1000 TL gelir grubunda görülmektedir. Hanelerin gelir durumu değerlendirilirken, bu hanelerin bazılarının kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile bazı tarımsal ürün yetiştirdikleri ve hayvan besledikleri gerçeği dikkate alınmalıdır. Bu hanelere tarımsal üretim ve hayvancılık gelir getirmese bile hanenin bu ürünlere para harcamamasını sağlamaktadır.

6.3 Kültürel Yapı

6.3.1 Tarihi Süreçte Doğu Karadeniz

Doğu Karadeniz'de kültürü saran doğal çevre hızla değişir; sarp yamaçlar ile Pontos Axeinos (yabanıl deniz) arasında sıkışmış kıyı bandı bereketlidir. Doğu Karadeniz'de doğanın hareketliliğine paralel olarak, farklı yerleşmelerde dil, lehçe, şive farklılıkları dikkat çeker. Anlamlı bir üst kültür altında uyumlu birliğin adı olarak tariflenebilir Doğu Karadeniz. Bölgede M.Ö. 4. yy'da yaşayan Ksenefon, "On Binlerin Destanı'nda sadece Zigana geçidi ile Ordu, Çarşamba arasında Taoh'lar, Haldi'ler, Heptakomet'ler, Makron'lar, Mossinek'ler, Tibaren'leri sayar. Rize'den ötede Kolhis'ler, Artvin'e doğru Argonot'lar vardır. 4. yy kilise tarihçisi Epiphanius, yerli halkla karışmış Greklerin dili çok kötükullandığından ve bölgedeki Grekçe yazıtların dil ve yazım hatalarıyla dolu olduğundan yakıdır.

Tarihte biri doğuda, diğeri batıda kurulmuş iki ayrı Pontus Krallığı vardır. Mitridat M.Ö. 88'lerde sınırlarını Kafkaslara kadar büyütüştür. Roma'nın başa çıkamadığı Pontus'u alt etmek üzere Julius Caesar Zile'ye kadar gelerek zafer kazanmıştır. 4. yy'dan sonra bölgede Hristiyanlık yayılmış, 5. yy'da "Laz" diye anılan yerel toplumun Bizans'a bağlı hükümdarı Tsatze'de bu dini kabul etmiştir. Bölgede Rum egemenliği, İstanbul'dan kaçıp Trabzon'da kendini Pontus Rum İmparatoru ilan eden Aleksios Komnenos ile başlayarak 1204-1461 yılları arasında güçlenerek sürmüştür; 1461'de II. Pontus Rum İmparatorluğu'nun Osmanlı'ya bağlanmasıyla son bulmuştur. Daha sonra,

Ermeni, Rum, Gürcü ve Lazların büyük çoğunluğu en geç Cumhuriyet döneminin Zorunlu Göç'ünden önce İslamiyeti kabul ederek bölgede kalmayı sürdürmüşlerdir.

6.3.2 Doğu Karadeniz Konut Kültürü

Genç ve yüksek dağları, dik yamaçlı vadileri çok yağışlı yumuşak iklim yapısı ve zengin bitki örtüsü ile, Doğu Karadeniz, Türkiye'nin diğer bölgelerine göre doğal yapı bakımından oldukça farklıdır. Bu farklılık yörede yerleşme biçimine ve mimarlığa da yansımış, çevreyle bütünleşmiş, kendine özgü bir yapı karakteri ortaya çıkarmıştır.

Doğu Karadeniz yöresel mimarisini oluşturan en önemli etkenler, doğal, ekonomik ve sosyo-kültürel yapıdır. Yerleşme dağılımından ev ve eklentileri arasındaki bağlantının organizasyonuna, plan tipleri ve yapı sistemlerinin özelliklerine kadar, bu etkenlerin önemli izleri vardır. Doğal yapının ağırlığı yerleşme biçiminde kendini gösterirken, ekonomik yapı evin eklentilerinin ortaya çıkışında, sosyal yapı ise çeşitli etnik gruplara göre değişiklik gösteren plan tiplerinin oluşmasında etkili olmuştur. Plan şemaları ve yapı sistemleri arasındaki farklar nedeniyle, Karadeniz kıyı şeridini Sinop sınır olmak üzere iki bölüme ayırmak mümkündür. Doğu Karadeniz aşırı yağışlı iklimi, aşırı engebeli topografyası ve çeşitli etnik grupların belirlediği mimarlık özelliklerine sahiptir. Bati Karadeniz ise, gerek plan tipleri, gerekse yapı sistemi açısından daha çok Marmara Bölgesinden etkilenmiştir.

Konutların biçimini çevresel, kültürel, sosyal ve bireysel etkenler belirler. Otantik ve geleneksel konutların örgütlenme esasları bireylerden çok alt- kültürel tercihleri yansıtır. Geleneksel konutta bireysel farklar ancak simgeler düzeyinde gözlemlenir. Her ne kadar kültür, dini inançlar, yeme- içme alışkanlıkları, statü belirtme araçları, tavır ve sözsüz anlatımlar, egemen aile ve akrabalık yapısı olarak homojen bir hal almışsa da alt kültürlerin farklılığı konut kültürüne yansımıştır. Etnik grupların dağılımlarının farklılaşmaya başladığı yerlerde ev tipi birdenbire değişir. Örneğin Uzungöl beldesinin evleri gerek üretimin, gerekse Rum tercihlerinin farklılığını yansıtır.

6.3.3 Özel Çevre Koruma Bölgesi Kültürel Yapı

Turizm potansiyeli bakımından çok zengin olan Uzungöl, yerli ve yabancı turistlerin büyük ilgisini çekmektedir. Haldizen Deresi vadisinde, heyelan sonucu dere yatağının tabii baraj şeklinde kapanması sonucu oluşan göl, çevresindeki ladin ormanları ile çekici bir peyzaj sergilemektedir. Yakın çevreye gerçekleştirilen dağ yürüyüşü, kuş gözlemi, botanik amaçlı turların yanı sıra daha yükseklerdeki dağların arasındaki göllere veya yakınlardaki Şekersu, Demirkapı, Yaylaönü gibi diğer yaylalara geziler düzenleme olanağı bulunmaktadır. Yaban hayatı bakımından da zengin olan Uzungöl'ün çevresindeki dağlarda ayı, kurt, yaban keçisi, tilki, kafkas dağ horozu gibi çeşitli hayvan türleri barınmaktadır.

Uzungöl, bundan 30 yıl önce mısır tarlası durumundayken, özel girişimcilerin uğraşlarıyla bir turizm merkezi haline gelmiştir. Bugün Uzungöl'ün girişine yakın Haldizen deresi kenarında birkaç adet alabalık üretim tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin lokantalarının yanında oteller de inşa edilmiştir. Diğer taraftan, sadece turistlerin konaklaması için otel, motel ve pansiyon gibi turistik tesisler gölün üst kesiminde, orman ile dere arasında kalan kısımda yaygınlaşmıştır.

Doğu Karadeniz Bölgesinde sahil kesiminden sonra birden yükselen tepeler ve tarımsal üretime elverişli olmayan alanlardan sonra devam eden dalgalı topoğrafik yapı, hayvancılığın ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bu anlamda yaylalar gerek hayvanların doğal çevrede rahatlıkla beslenebilmeleri, gerekse bu yükseltilerde özellikle yaz aylarında gözlenen olumlu iklimsel nitelikler, insanların yaz mevsiminde yaylalara yönelmesine neden olmaktadır. Yayla kelimesi eski Türkçe'de "Yaylağ" dan gelmektedir. Genellikle dağ tepelerindeki düzlüklere verilen bir isimdir. Yükseklerde yer almaları nedeniyle, yükseklerdeki düzlükler, otluk alanlar için de yayla deyimi kullanılmaktadır. Yerleşme biçimleri açısından değerlendirildiğinde ise, farklı yüksekliklerde bulunan sürekli veya geçici yerlerdeki göçebe, yarı göçebe, köy, köy-altı (mezra), kasabalarda yaşayan

insanların belirli bir süre için buldukları yerler konumundadır (Özyaba, 2010).

Doğu Karadeniz bölgesinde yaylaya gitmek, göçebelikten çok hayvan besleme amaçlı olmaktadır. İlbahar mevsiminin başlangıcında başlayan yayla yolculuğu, kentsel ya da kırsal yerleşmelerden sonra yaylaya varmadan kurulmuş ara kademe (geçici) yerleşmelere doğru olmaktadır. Yöresel isimleri "mezire" ya da "mezere" (mezra) olarak adlandırılan bu alanlarda ilkbaharın gelmesi ve yaylalardaki "alpinik" bitki topluluklarının yeşerip canlanmasına kadar sürer. Daha sonra da asıl yayla yerleşmesine doğru bir hareket başlar ve sonbaharın bitmesine kadar bu yerleşmelerde kalınır. Kış koşullarının zorlayıcı şartları gelmeden tekrar ara kademedeki mezralara gidilir ve kışın gelmesiyle birlikte ana yerleşmelere yönelir. Böylece yılın yaklaşık yarısı kadar bir süre, daimi yerleşmelerin dışında (mezra ve yaylalarda) geçmektedir. Bu süre içinde elde edilen hayvansal ürünlerden başka sahil kesimindeki olumsuz iklimsel koşullardan da uzaklaşmış olunmaktadır (Özyaba, 2010).

Zaman içinde yaylaya çıkış gerekçelerinde değişiklikler olmuştur. Doğu Karadeniz Bölgesinin göç veren nüfus yapısı, coğrafyanın belirleyiciliğinde şekillenen dağınık yerleşmelerinde nüfus azalmasına neden olmuş ve hayvancılıkla uğraşmak yerine, daha kolay çalışma koşullarında yaşama isteği ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla yaylaya çıkış gerekçeleri, çoğu kez geçmişten kalma alışkanlık ve doğanın içinde **temiz hava almak şeklinde olmaya başlamıştır** (Özyaba, 2010).

Söz konusu belde ve köylerde örnek olarak tespit edilerek incelenen evlerin sahipleri aslında farklı bir ilde (İstanbul, Bursa, Trabzon vb.) yaşadıklarını, serin ve sağlıklı özellikte olmasından dolayı sadece yaz aylarında evlerine gelebildiklerini belirtmişlerdir.

Doğal çevrenin tüm güzelliğini içeren, hayvansal ürünlerin çok taze olarak bulunabildiği ve yöre halkının kültürel yaşantısı içinde folklorik zenginlikleri ile beslediği yaylalara giden

diğer insanlar, dinlendiklerini gördüklerinden itibaren buralara doğru önemli nüfus hareketleri başlamıştır. Tüm nüfus hareketleri ile yakından ilgilenen turizm sektörü de bu potansiyelin farkına varmıştır. Nitekim son 20 yılda Avrupa'da gelişen ve kitle turizminin yorucu, yok eden tavrına karşılık doğa ile tek başına bütünleşmeyi deneyen insanların gündeme getirdiği "alternatif turizm" türünün yaylalarda da gerçekleştirilebileceği düşünülmeye başlamıştır. Dolayısıyla yaylaların da bulunduğu doğal alanlara mevcut siyasal-teknojik ve ekonomik gelişmelerden hemen etkilenen, çabuk karar değiştiren, kısa dönemli rezervasyonlara ağırlık veren, beklentileri farklı ve talepleri çeşitli olan değişik bir tüketici talebi yönelmiştir. Kısa sürede turizm pazarındaki talep, bireysel ilgilere cevap veren, yeni şeyler öğrenmeye ve daha aktif olmaya olanak hazırlayan turizm türlerine yönelen önemli bir kitle ile karşılaşmıştır. Deniz-kum-güneş ilişkisinden, manzara, alışılmamış bitki örtüsü, doğal yaşam, mağaralar, dağlar, su sporları, folklorik özellikler ve yerel kimlikler vb., turistler için daha ilgi çekici gelmeye başlamıştır(Özyaba, 2010).

Uzungöl Beldesi ve Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü köylerinde yer alan geleneksel ahşap evler ve bunların oluşturduğu doku, bulunduğu bölgenin kültürel değerleri ile bir cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlamaktadır. Tarihi evlerin bir bölümü günümüze kadar kısmen özgünlüğünü korumuştur. Yerleşim yerlerinde, yerel tarzda yapılmış evlerin konumlanışları ile mimari formlarının biçimlenmesinde iklim koşulları, yaşama biçimi, arazi kullanımı ve doğal çevrede var olan yapı malzemeleri belirleyici olmuştur.

Uzungöl Beldesi; Dağlarla çevrili Uzungöl beldesinde eğimin az olduğu alanlar yerleşim alanları olarak seçilmiştir. Uzungöl'deki yerleşimi üç bölgeye ayırmak mümkündür: Birinci bölge eski yerleşim yeridir; burada yöreye özgü özelliklere sahip yaklaşık 100 yıllık ahşap evler bulunmaktadır. Birinci bölgenin karşısındaki ikinci bölge ise, belediye olduktan sonra yapılan çok

katlı resmi binaların bulunduğu, çarpık yapılaşma ve betonarme yapıların gerçekleştirildiği bölümdür. Üçüncü bölgede turistik tesisleri, balık üretim çiftliği ve Orman Genel Müdürlüğü tesisleri bulunmaktadır. Buradaki yapılaşmada genellikle ahşap malzeme kullanılmış olup, bungalov tipinde tesisler göze çarpmaktadır.

Demirkapı (Haldizen) Köyü Yerleşmesi; Soğuk suları, tertemiz havası ve serin iklimiyle, Demirkapı Köyü birayla özelliğine sahiptir. Köyün ortasından akan ve köyü ikiye bölen Haldizen deresi ile köyün güney kısımlarında yer alan göller, köye farklı bir güzellik katmaktadır (Özen, 2010).

İlçeye uzaklığı 45 km. olup, ilçeye en uzak dağ köylerinden biridir. Nüfusu, 2009 sayımına göre 188'dir. İlk yerleşenlerin, kavimler göçü sonunda yöreye gelen Türklerin Haldi boyundan oldukları bilinmektedir. 1554 tarihli arşiv kayıtlarına göre Çaykara ilçesi sınırları içinde yer aldığı belirtilen 10 köyden biri Haldizen'dir. 1960 yılındaki yöre adları düzenlemelerinde adı Demirkapı olarak değiştirilmiştir. Bölgenin en eski yerleşim yerlerindedir.

Çevreye hâkim bir boğazda bulunan köyün yakınından Demirkapı deresi geçer. Köyün adı buradan gelmektedir. Dağların zirvelerine yakın oluşu ve oralandaki göllerin ilginçliği turistleri ve doğa meraklılarını bölgeye çekmektedir. Uzungöl Demirkapı - Bayburt bağlantılı yol güzergahı bu köyün turistik değerini artırmaktadır. Yayla özelliğiyle, temiz havası ve suyuyla ayrıcalıklı olan Demirkapı'ya kışın ulaşmak çok zordur. Yazın köyün daha üst tepelerinde bulunan Demirkapı yaylasına ve Büyük yaylaya çıkılır .(<http://www.caykara.biz/koyleri/demirkapı-haldizen.html>, erişim tarihi 17.09.2010)

Arpaözü Köyü Yerleşmesi; İlçe merkezine 36 km. uzaklıktadır. 2009 yılı sayımına göre 171 nüfuslu bir yerleşim birimi olan Arpaözü, son yıllarda köyden çok yayla / yazlık olarak kullanılmaktadır. (<http://www.caykara.biz/koyleri/arpaozu-ipsil.html>, erişimtarihi 17.09.2010)

1554 yılına ait tahrir kayıtlarına göre Çaykara ilçesi sınırları içerisinde gösterilen 10 köyden biri İbsil'dir. 1583 yılına ait tahrir kayıtlarında İbsil, 1681 tarihli avarız defterinde "İbsil me'a Haldizen", 1876 tarihli Trabzon Vilayet Salnamesi'nde İbsil olarak geçmektedir. İlk yerleşenleri Turani kavimlerindedir.

Birdağköyü olması nedeniyle tarıma elverişli değildir. Bol otlaklı arazileri, yaz aylarında hayvancılığa uygundur. Bu nedenle uzun yıllar önemli geçim kaynağı hayvancılık olmuştur. Ancak son yıllarda geçim sorununu köy dışında çözümlenmek için gurbetçilik artmıştır. Köyün yolu, suyu, elektriği ve telefonu bulunmakla birlikte kış aylarında ulaşım ve haberleşme sorunu yaşanmaktadır. Köyün yakınında küçük bir yaylası vardır.

Yaylaönü Köyü Yerleşmesi; İlçe merkezine 28 km, Uzungöle 8 km uzaklıkta ve 1800 m yükseklikte bulunan bir yayla köyüdür. 2009 yılı sayımına göre nüfusu 149'dur. Orta Asya'dan Maraş iline gelen Türk boylan orada çıkan bir salgın hastalıktan kurtulmak için yeniden göç ederek Uzuntarla Köyü'ne yerleşirler. XVIII yy. başlarında buradan da ayrılanlar İbrahim ve Ali Ağaların önderliğinde Yaylaönü köyünü kurarlar. (<http://www.caykara.biz/koyleri/yaylaonu-haros-koyu.html>, erişim tarihi 17.09.2010)

Yerleşim yeri ve konumu açısından yayla özelliği taşıyan bu köy, bir vadinin dik yamaçlarında kurulmuştur. Gelir getirici arazi çok azdır. Her zaman çığ tehlikesi altındadır. 1980'li yıllardan sonra en çok göç veren köylerin başında gelir. Köyün yaylaları, Kudi ve Lustra'dır. (<http://www.caykara.biz/koyleri/yaylaonu-haros-koyu.html>, erişim tarihi 17.09.2010).

Araştırma yapılan Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde, yerleşimlerin ihtiyacına cevap verecek nitelikte bir Koruma Amaçlı İmar Planı'nın hazırlanamamış olması nedeniyle, yoğun turizm hareketinin de baskısıyla, plansız ve yeterli kontrol sağlanamayan bir süreç içerisine girmiştir. Bu durum, söz konusu yerleşmelerin geleneksel mimarisinin

ve dokusunun bozulmasına neden olmuştur. Özellikle belde merkezinde, geleneksel mimariye önem vermeden, çok katlı betonarme yapılar olarak inşa edilen ticari ve yönetim yapılarının yoğunluğu, geleneksel yerel mimariye aykırı bir yapısal çevrenin oluşmasına neden olmuştur.

Onarım çalışmalarında da, genel olarak betonarme sistem ve tuğla, briket gibi malzemeler kullanılmakta, fakat dış cepheler Uzungöl'ün genel görünümüne uygun olması endişesiyle niteliği özgüne uymayan bir yaklaşımla yapılmış, dekor niteliğinde ahşap malzemeyle kaplanmaktadır.

Bunlara ilaveten, özellikle bahar, yaz ve sonbahar aylarında inanılmaz yoğunlukta trafik, gürültü ve görüntü kirliliği oluşmaktadır. Artan ziyaretçi sayısından dolayı beldede trafik ve park sorunu yaşanmaktadır. Özellikle yaz aylarında artan araç yoğunluğundan dolayı, insanların doğal çevreyi ve yerel kültürü algılaması zorlaşmaktadır.

6.3.3.1 Konutlar

Görüşülen hanelerin %61,9'u ahşap ev, %38,1'i betonarme evlerde yaşamaktadır. Konutlarda ülke genelinde olduğu gibi 3 veya 4 odalı evler çoğunluktadır. Hanelerin %33,3'ü evlerinde 4 oda, %29,8'i 3 oda ve %25,0'i 5 oda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Görüşülen hanelerin %66,7'sinin konutlarının mülkiyeti kendilerine ait bulunmaktadır. Hanelerin %28,6'sı ise aileden birinin konutunda yaşamaktadır. Yörede konut sorunu olduğu için kiraya verilen konut sayısı düşük olduğu söylenebilir.

Hanelerin yaklaşık %87'si konutlarında kullandıkları suyu şebekeden, %4,8'i mahalle kuyusundan ve %3,6'sı ise mahalle çeşmesinden sağlamaktadır. Atık sular, hanelerin kendi çukuruna (%50) ya da kanalizasyona (%50) verilmektedir.

6.3.3.2 Yaylacılık

Görüşülen hanelerin %54,8'i yaylada evlerinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Yaylada olan hanelerde kalan kişi sayısı 1 ile 6 arasında değişmektedir.

Yaylaya daha çok haziran ve temmuz aylarında çıkılmaktadır. Ancak nisan-mayıs aylarında yaylaya çıkan haneler de bulunmaktadır. Hanelerin çoğunluğu eylül aylarında yayladan inmektedirler ancak ekim-kasım ayına kadar yaylada kalan haneler bulunmaktadır.

Yaylaya çıkma nedenlerinin başında dinlenme-gezme (%47,2) ve hayvan otlatma veya hayvancılıkla ilgili faaliyetler (%44,4) gelmektedir. Görüşülen kişilerin bazıları eskiden daha fazla hayvan olduğunu ve gittikçe hayvanların sayısının azaldığını ileri sürmüşlerdir.

6.3.3.3 Dernekler ve Katılım

Yörede faaliyet gösteren derneklerin sayısının sınırlı olduğu görülmüştür. Yörenin turistik alan olması nedeni ile turizm konusunda faaliyet gösteren derneklerin sayısının fazla olduğu ve daha etkin oldukları gözlenmiştir.

Günümüz toplumlarında her geçen gün sivil toplum kuruluşlarının (STK) önemi ve etkileri artmaktadır. STK'larının yönetim planında ve daha sonrasında nasıl bir etkisinin olacağı belirlenirken kadınların bu faaliyetler içinde yer almadığı veya çok sınırlı oranda yer aldığı gerçeği dikkate alınmalıdır.

6.3.3.4 Çevre Bilinci

Görüşülen kişilere göre en önemli çevre problemlerinin başında, doğal kaynakların yok edilmesi (%30), bitki-hayvan türlerinin yok olması (%26,3) küresel ısınma (%23,8) ve verimli toprakların kaybı (%7,5) gelmektedir.

Görüşmelerde, ekonomik gelişmenin doğal kaynaklara zarar vermemesi düşüncesi ifade edilmekle beraber mevcut işsizlik, geçimsizlik gibi sorunların giderilmesi için ekonomik gelişmenin gerektiği sık sık dile getirilmiştir. Özellikle gençlerin burada "geleceği" olmadığı ve başka yerlerde iş aramak zorunda kalmaları yöre halkının bu ikilemi yaşamasında önemli bir etkidir. Yörede iş olanaklarının kısıtlı olması ve istihdam yaratacak sektörlerin yeterince gelişmemiş olması

dikkate alınması gereken noktalar. Bu nedenle "ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir" düşüncesine katılmıyorum diyenlerin oranı düşmektedir. Çevre sorunlarının artması, yaşamımızı daha fazla etkilemesi sonucu, doğal kaynakların korunması hakkında artan bilinç ile yaşamı sürdürmede karşılaşılan sorunlar ikilemi doğurmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma anlayışı temelinde hem çevrenin korunması hem de ekonomik gelişmenin nasıl sağlanacağı gelecek için yapılacak planlamalarda dikkate alınması gereken konulardan biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Görüşmecilerin günümüzde çevre sorunları ile karşı karşıya olduğumuz ve bunun çözümünde bireysel ve sivil toplum kuruluşları (STK) katkılarının önemli olduğunu kabul ettikleri görülmektedir. "Çevre sorunlarının çözümünde bireysel katkılar önemlidir" düşüncesine tüm görüşmeciler katılmaktadır. "Herkes kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir" ifadesine katılanların oranı ise %89,3'tür. "Çevre sorunlarını çözmeye sadece devletin görevidir" diyenlerin oranı sadece %8,3'tür. Görüşülen kişilerin yaklaşık %75,00'i "Dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadırlar" düşüncesine katılmaktadırlar.

Proje alanı içinde kalan kendi yaşadıkları yöreye özgü kuşlar ve bitki toplanması ile ilgili ne düşündükleri ve doğru bilgiye sahip olup olmadıklarının öğrenilmesi, çevre bilincini gösterme açısından önemli görülmektedir. Yöreye özgü kuşların olduğunu belirtenlerin oranı %26,2, hayır diyenlerin oranı %54,8 ve bilmiyorum diyenlerin oranı ise %19'dur. Görüşülen kişilere göre, yöreye özgü kuşlar başında karatavuk, keklik, karga, yaban ördeği ve bıldırcın gelmektedir. Görüşülen kişilerin %47,6'sı eskiye oranla yöreye gelen kuş sayısında azalma olduğunu belirtmişlerdir.

Yörede nesli tükenmekte olan bitki-hayvan türünün var olduğunu belirtenlerin oranı %36,9'dur. Nesli tükenmekte olan bitki ve hayvan türleri şu şekilde

belirtmiştir: Karaağaç, karatavuk, yaban ördeği, keçi, karaca, geyik.

Yörede çeşitli amaçlarla bitki toplandığını söyleyenlerin oranı %51,2'dir. İsrırgan, kekik, aslan, pençesi, hindi bağı, divan perçemi, adaçayı, kırlangıç otu, papatya gibi bitkilerin toplandığı belirtilmiştir.

Araştırmanın yapıldığı yöre ÖÇK alanı içinde yer almaktadır ve görüşülen kişilerin %91,7'si yaşadıkları yerin ÖÇK Bölgesi olduğunu bilmektedirler. Görüşülen kişilerin yaklaşık %79,5'i yaşadıkları yörede uyulması gereken bazı kuralların/yasakların olduğunu söylerken, %6'u ise bu konuda bilgilerinin olmadığını ileri sürmüşlerdir. İlginç olan noktalardan biri görüşülen kişilerin %14,5'i yasakların/kuralların olmadığını belirtmişlerdir. Kuralların/yasakların neler olduğu sorusuna verilen cevapların başında ev/inşaat ile ilgili kurallar gelmektedir. Burada önemle belirtilmesi gereken nokta bir takım kurallar olduğu ancak bunların tam olarak neler olduğu hakkında yöre insanı bilgi sahibi değildir ve sadece kendi yaşamları açısından önem taşıyanlar hakkında genel bir bilgilerinin olduğu söylenebilir. Görüşülen kişilerin bazıları kurallara uymayanlara ceza verildiği için kurallara uymak zorunda olduklarını vurgulamışlardır.

ÖÇK ile ilgili kurallar genellikle yakın çevredeki kişilerden ve akrabalarından duyulmaktadır ancak bazı kişiler bu bilgileri kamu kuruluşlarında ve belediyede çalışan kişilerden edindiklerini belirtmişlerdir.

Yörenin ÖÇK alanı olması nedeni ile devlet yada dernekler tarafından bilgilendirme toplantıları yapıp yapılmadığı sorusunda olumlu yanıt verenlerin oranı %32,1'dir. Geri kalanı ya bu konuda toplantı yapılmadığını yada bilgisinin olmadığını belirtmiştir. Toplantı yapıldığını belirtenlerin %46,2'si toplantılara katılmışlardır. Toplantılara katılmamanın en önemli nedeni zaman yokluğu olarak belirtilmiştir. Diğer nedenler toplantının olduğu dönemde şehir dışında olma, üye olmadığı için çağrılmama, ulaşım sorunudur.

Hanelerin %70,2'si Uzungöl'ün koruması ile ilgili bilgilerin kendilerine aktarılmadığını ileri sürmüşlerdir. Hanelerin %86,4'ü proje ile ilgili bilgilerin kendilerine sağlanmasını istemektedirler. Yapılan faaliyetler hakkında birçok kaynaktan farklı bilgiler geldiği için yöre halkının bazı konularda gerçek ve doğru bilgiye sahip olmamaktadır. Bu nedenle, doğru bilgilerin yöre halkına sağlanması faaliyetlerin anlaşılması açısından önem taşıdığı söylenebilir.

6.3.3.5 Olumlu ve Olumsuz Etkilenen Gruplar

Mevcut uygulamalardan olumlu etkilenenler var diyenlerin oranı düşüktür (%34,5). Bunun en önemli nedeni imar ile ilgili uygulamaların yöre halkını olumsuz etkilediğinin düşünülmesidir. Bu soruya olumlu yanıt verenlerin çoğunluğuna göre olumlu etkilenen kişilerin başında yöre halkı (%53,3) gelmektedir ve bunu turizmciler (%13,3) izlemektedir.

Görüşülen kişilerin %60,2'si var olan kurallardan veya durumdan olumsuz etkilenen kişilerin olduğunu belirtmektedir. Bu soruya olumlu yanıt verenlerin çoğunluğuna göre olumsuz etkilenen kişiler burada yaşayan yöre halkıdır (%74).

Her uygulamada olduğu gibi yeni yönetim planı ile ilgili faaliyetlerden olumsuz etkilenebilecek gruplar olabilir. Özellikle toplumda dezavantajlı olarak kabul edilen sosyal yönden organize olamayan, toplumsal ve siyasal güce sahip olmayan ve ekonomik yönden fakir olan grupların nasıl etkileneceği konusunda detaylı incelemeler yapılarak olumsuz etkiler minimuma indirgenmeye çalışılmalıdır.

6.3.3.6 Yönetim Planı ve Beklentiler

Uzungöl ile ilgili olarak yeni bir yönetim planının yapılmasını destekleyenlerin oranı %91,7'dir. Görüşmeler sırasında yörede birçok sorun yaşandığı ve yeni yönetim planının bu sorunlara bir çözüm getirmesi gerektiği sık sık dile getirilmiştir. Yönetim planı ile ilgili düşünceler detaylı olarak incelendiğinde, yöre halkının bu planı genel anlamda desteklediği, çevrenin, ekonomik

gelişmenin ve halkın katılımının sağlanacağı bir plan istediği ortaya çıkmaktadır. "Uzungöl'ün detaylı ve uygulanabilir bir yönetim planına ihtiyacı vardır" düşüncesine katılanların oranı %89,3'tür. Ekonomik gelişmenin yönetim planının önemli bir boyutu olması gerektiği düşüncesi görüşmecilerin %97,6'sı katılmaktadır.

"Doğal alanların/çevrenin korunması yönetim planının temel amaçlarından biri olmalıdır" düşüncesinde katılanların oranı yüksektir (%97,6). Görüşmeler sırasında yöredeki doğal alanların korunmasının gerektiği ve bunun turizm açısından önemli olduğu ancak bazı düzenlemeler yapılarak sorunların giderilmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır. Yönetim planı ile ilgili bilgilerin halka açık olmasını isteyenlerin oranı %96,4'tür.

"Yöre halkı geniş ölçekli danışma komitesi ile yönetim planında söz sahibi olmalı ve uygulamalıdır" görüşüne katılanların oranı 95,2'dir. "Yönetim planı, sosyal kültürel ve ekonomik etkileri dikkate alınmalıdır" düşüncesi görüşmecilerin hepsi tarafından yönetim planında dikkate alınması gereken noktalardan biri olarak kabul edilmektedir.

Yönetim planının hazırlama ve uygulama aşamasında yöre insanının görüşünün alınması, yaşadıkları sorunların tartışılarak çözüme kavuşturulması ve katılımın sağlanması, planın başarı ile uygulanmasına katkıda olacağı açıktır. Görüşülen kişilerin en öne çıkardıkları nokta, bu planın halkla beraber ve onların görüşlerinin alınarak oluşturulmasıdır.

Yönetim planı ile ilgili olarak projelere katılmak isteyenlerin oranı %83,3'tür. Görüşmeler sırasında yöre halkının yönetim planı ile ilgilendiği ve faaliyetlere katılmaya istekli oldukları gözlenmiştir.

Yönetim planı çerçevesinde gerektiğinde eğitim almak isteyenlerin oranı %66,7'dir. Tarımsal ilaçların doğru ve etkin kullanımı (%39,3), bitki ve hayvan türlerinin korunması (%17,9) ve ormanların korunması (%17,9) görüşmecilerin

eğitim almak istedikleri konuların başında gelmektedir.

6.3.3.7 Maliyete Katılma

Yöre halkı faaliyetlere katılma konusunda daha istekli iken bu oran maliyetlere katılmada düşmektedir. Hanelerin %44'ü maliyetlere katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Görüşmeler sırasında bazı kişiler maliyetlere katılmak istediklerini ancak ekonomik sorunlar yüzünden bunu gerçekleştirmelerinin mümkün olmayacağını ileri sürmüşlerdir.

6.3.3.8 Uzungöl ve Geleceğe İlişkin Görüşler

Uzungöl'ü durumu 5 yıl öncesi ile karşılaştırıldığında, daha iyi durumda diyenlerin oranı %42,9, aynı diyenlerin oranı %17,9 ve daha kötü diyenlerin oranı ise %39,3'tür.

Göl suyunun azalması, gölün kirlenmesi, göle yakın yerlerdeki ormanların/yeşil alanların yok olması durumun kötüleşmesinin göstergeleri olarak belirtilmiştir.

Görüşülen kişilerin hemen hemen hepsi (%98,8) Uzungöl'ün korunması gerektiğini düşünmektedir. Mülakatlar, odak grup tartışmaları ve görüşmeler sırasında eğer Uzungöl korunmazsa kısa sürede gölün ve doğal alanların tahrip edileceğini belirtilmiştir.

Yönetim planının belkide en önemli noktalarından biri Uzungöl'ün en çok hangi amaç için kullanılacağıdır. Uzungöl'ün mevcut durumda en çok eğlenme, dinlenme (%43,9) amaçlı kullanıldığı belirtilmiştir. Turizm amaçlı kullanıldığını söyleyenlerin oranı %30,5'tir. Görüşülen kişiler gelecekte Uzungöl'ün en çok turizm amaçlı (%78,3) olarak kullanılmasını istemektedirler. Yöre halkı gelecekte turizmin daha geliştirilmesini ve bu amaçla ilgili düzenlemelerin yapılmasını istemektedirler.

Uzungöl'ün korunmasından kim sorumlu olmalıdır sorusuna verilen cevapların çoğunluğu devlet (%69,0) oluşturmaktadır ve bunu yörede yaşayan kişiler (%23,8) izlemektedir. Yörede bazı STK'larının

olması ancak bunların kitlelere ulaşamaması ve özel sektöründe yeterince gelişmemiş olması devlet kurumlarını ön plana çıkarmaktadır. Aynı zamanda sorunları çözme gücünün devlette olduğu düşünüldüğü için öncelikli sırada yer almaktadır.

25 yıl sonra Uzungöl'ü nasıl görmek istersiniz sorusuna, görüşülen kişilerin %34,5'i daha gelişmiş, kalkınmış bir Uzungöl görmek isterken, %22,6'sı aynı, değişmemiş, bozulmamış bir Uzungöl istemektedirler. Doğal güzellikleri aynı ama gelişmiş bir Uzungöl görmek isteyenlerin oranı %11,9'dur

6.3.3.9 Paydaşlar ve Alan kullanımı

Ortak sorunların başında imar planı ve yörede farklı birçok korumanın yol açtığı sorunlar gelmektedir. Bilindiği gibi, Uzungöl beldesi, sahip olduğu doğal, estetik, peyzaj özelliklerinden dolayı 03.10.1989 tarihinde, Uzungöl sınırları içerisinde ve gölün çevresinde yer alan 1.625 ha alanla birlikte Tabiat Parkı, 5 Mart 1990 tarihinde Turizm Merkezi, 1993 yılında da milli park olarak ilan edilmiştir. Ayrıca 07.01.2004 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak belirlenmiştir. Farklı koruma kurallarının olması ve bunların halk tarafından yeterince bilinmemesi bir çok sorunu beraberinde getirmektedir. Sorunları iletecek muhatabın doğru olarak bilinmemesi, cezaların fazla olması, kurallar hakkında yeterli bilgi sağlanmaması, çok fazla kuralın olması belirtilen sorunlardandır. Bu

Tablo 23. Temel Paydaşlar ve Sorunlar

Paydaşlar	En önemli sorunlar
Kamu kurumları	<ul style="list-style-type: none"> • İmar planının olmaması • Yetki karmaşasının olması • Kurumların koordineli çalışmaması • Yeterli elemanın ve ekipmanın olmaması • Yapılan faaliyetlerin yeterince halka anlatılmaması • Kanunlar yetersiz ve geç işliyor
Belediyeler	<ul style="list-style-type: none"> • Çok başlı yönetimin olması (SİT; ÖÇK gibi) • İmar planının olmaması • Konut problemi, çarpık yapılaşma
STK'lar	<ul style="list-style-type: none"> • İmar planının olmaması • Yöre halkının konut sorunu • Mülkiyet hakkını yeterince kullanmama
Turizmciler	<ul style="list-style-type: none"> • İmar planı ile ilgili sorunlar • Turizmin gelişmesi ile ilgili sorunlar • Alt-yapının yetersiz olması • İşsizlik • Yeni turistik tesislerin yapılamaması
Balıkçılar	<ul style="list-style-type: none"> • Balık fiyatlarının düşük olması • Yem fiyatlarının yüksek olması • Kurumların yeterince destek sağlamaması • Bazı balık türlerinin azalması • Tesislerin yapılması ile ilgili sorunlar
Kadınlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizasyonun yetersizliği • Konut sorunları

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

sorunlara ek olarak alt-yapı sorunları özellikle kanalizasyon sisteminin yetersizliği birçok kişi tarafından dile getirilmiştir.

Turizmciler ise daha çok turizmde karşılaştıkları sorunlara dikkat çekmişlerdir. İmar planı ile ilgili sorunların yanında turizm işletmelerinde yeterli hizmeti mevcut yasaklar yüzünden sağlayamadıklarını vurgulamışlardır.

6.3.3.10 Etki ve Önem

Etki, ilgi grubunun proje veya kullanılan alanla ilgili olarak karar verme, uygulamaları ve projenin nasıl olacağını belirlemedeki gücünü, önem ise ilgi grubunun ihtiyaç ve çıkarlarını tatmin etmedeki önceliğinin ne olduğunu ortaya koymaktadır. Etki karar verme ve kararların

uygulanmasını belirlemedeki gücün bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak kamu/ devlet kuruluşların etkili ve önemli olduğu çünkü bunların karar verme gücü olduğu belirtilmiştir. Ancak bazı kamu kurumu temsilcileri konu ile ilgili olarak kendi kurumlarının önemli fakat yetkilerinin olmadığını belirtmişlerdir. STK'ların günümüz toplumlarında her geçen gün önemleri artmaktadır ancak karar verme yetkileri olmadığı için etkileri olmamaktadır.

6.3.3.11 Paydaşlar ve Katılımcılık

Sorunların çözümü için yeni planın yapılması istenmektedir. Genel olarak yöre halkının istek ve görüşlerinin önemli olduğu kabul edilmektedir. Ancak halkın katılımının mevcut yapıda nasıl sağlanacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Karar

Tablo 24. Etki ve Önem

Ö N E M	Çok önemli- etkisi az • STK'lar • Balıkçılar • Turizmciler • Kadınlar	Çok önemli- çok etkili • Kamu kurumları • Belediyeler
	Etkisi az-önemi az	Önemi az- etkisi fazla
ETKİ		

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

verme sürecinde yöre halkının ve STK'larının katkısı olmamaktadır. Daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi, yöredeki STK yeterince aktif değildir ve halkın katılımı düşüktür. Bu nedenle, yörede yaşayan kişilerin sorunlarının, isteklerinin ve beklentilerinin dile getirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır.

Karar veren kurumlar kamu kurumları ve belediyelerdir. Alınan kararlar alan kullanıcılarının tümünü etkilemektedir. Bu nedenle projenin başlangıcından itibaren tüm kurumlara/kuruluşlara an azından bilgi sağlanması gerekmektedir.

Paydaşların katılımılık düzeyi, bilgi akışının sağlanması, yönetim planı geliştirilirken fikirlerinin sorulması, karar verme aşamasına katılım ve yönetime katılım şeklinde belirtilebilir. Bu bağlamda en azından yöre insanına bilgi sağlanması ve kararlar alınmadan önce görüşlerinin sorulması bile önemli bir gelişme olarak kabul edilebilir. Katılımcılık, yani bilgi akışından karar alma sürecine kadar olan süreç, bütün paydaşlar tarafından istenmektedir.

6.3.3.12 Kurallar Hakkında Bilgi Sahibi Olma

Kişiler yaşadıkları yerin ÖÇK bölgesi olması nedeni ile kurallar hakkında bilgi sahibi olduklarını

En önemli bilgi kaynağını Kamu kuruluşları oluşturmaktadır. Toplantılarda bu konu ile ilgili olarak dile getirilen en önemli sorun, ihtiyaç

Tablo 25. Paydaşlar ve Katılımcılık

Katkıda bulunanlar • Kamu kurumları • Belediyeler • STK'lar	Karar verenler • Kamu Kurumları • Belediyeler
Uygulayıcılar • Kamu kurumları • Belediyeler • STK'lar	Kullanıcılar • Turizmciler, balıkçılar (alanı kullananlar)

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

belirtmişlerdir. En doğru bilgiye kamu görevlileri ve belediyelerde konu ile ilgili birimlerde çalışanlar sahiptir. Turizmciler, kadınlar, balıkçılar yani yörede yaşayan halk genel olarak bir takım kurallar/yasaklar olduğunu biliyorlar fakat bunların tam olarak neler olduğu konusunda bilgi sahibi değildirler. Aynı zamanda Uzungöl'ün bir kaç koruma alanı altında olması nedeni ile kurallar karıştırılmaktadır.

duyulan doğru bilgiyi kimden ve nasıl elde edileceğidir. İlgili kamu kuruluşu temsilcileri, her değişikliğin halka anlatıldığını ve birçok toplantının yapıldığını belirtmişlerdir. Genel olarak kurallar uyulmakla birlikte bazı durumlarda kurallara uyulmadığı söylenmiştir. Konut yapımı ile ilgili olarak uyulması gereken kurallar en çok şikâyet edilenlerdir.

Tablo 26. Kurallara Uymada Bilgi Düzeyi

Paydaşlar	ÖÇK ile ilgili kuralların bilinmesi	Bilgi kaynağı	Kurallara uyma
Kamu kurumları	++	Kamu kurumları	☺
Belediyeler	++	Kamu kurumları	☺
STK'lar	+	Kamu kurumları Belediye	
Turizmciler	+	Muhtarlar, STK'lar, Belediye, Kamu kurumları	±
Balıkçılar	+	Kamu kurumları Belediye Akraba-tanıdık	±
Kadınlar	-	Tanıdık-akraba	☺

++: kurallar hakkında yeterli bilgi sahibiler
+: bazı kurallar hakkında bilgi sahibiler
-: kurallar hakkında çok az bilgi sahibiler

☺ = kurallara uyuyorlar
± = bazı kurallara uyuyorlar
☹ = kurallara uyulmuyor

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

6.3.3.13 Paydaşlar ve Yönetim Planından Beklentiler

Tüm ilgi grupları yeni bir yönetim planını destekledikleri ve bunun yöreye yarar sağlayacağı düşüncesindedirler. Aynı zamanda, yönetim planı çerçevesinde geliştirilecek olan projelere de katılmaya isteklidirler. Toplantı ve görüşmelerde çeşitli öneriler gündeme getirilmiştir. Bunlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Mevcut koruma kurallarının tüm alan kullanıcılarını etkilediğini söylemek yanlış

Kamu kuruluşlarında çalışanlar, emekliler gibi alan kullanımından gelir elde etmedikleri için bunların etkilenmeleri diğer gruplardan farklı olabilir. Özellikle yörenin yerlisi olan gruplar konut ile ilgili düzenlemelerden etkileneceklerdir ancak turizmciler, balıkçılar gibi gelirlerini alandan elde eden paydaşların yapılacak düzenlemelerden gelirleri etkilenebilir. Yapılacak düzenlemelerle ilgili etki değerlendirmeleri yapılarak olumsuz etkileri minimuma indirmek için gerekli önlemler alınabilir. Özellikle gelir düzeyi ve eğitimi düşük grupların alana bağlılıklarının diğerlerine göre

Tablo 27. Yönetim Planından Beklentiler

• Kamu kurumları	• Alternatifler geliştirilmeli • Kamu kurumları arasında denetimi sağlayacak bir birimin oluşturulması • Tarımsal faaliyetlere önem verilmeli
Belediyeler	• Gerçekçi bir imar planının yapılması • Plan yapılırken yöre insanının ihtiyaçları dikkate alınmalı
STK'lar	• İmar planı ile ilgili sorunlar giderilmeli • Kışın turizmin geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalı
Turizmciler	• İmar planının yapılması • Kış turizmi geliştirilmeli • Dağ yolları yapılmalı
Balıkçılar	• Kurumların desteği sağlanmalı • Ucuz yem sağlanmalı
Kadınlar	• Konutlar ile ilgili sorunlar çözülmeli • Kanalizasyon sistemi yapılmalı

Kaynak: ÖÇKKB, Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu, 2010

olmaz, ancak yörede yaşayan farklı grupları farklı şekillerde etkilemektedir. Elde edilen veriler temelinde alan kullanıcıları arasında özellikle turizmcilerin yapılacak değişimlerden en çok etkilenecek grup olarak ortaya çıkmaktadır.

daha fazla ve ülke genelinde işsizliğin yüksek olduğu dikkate alındığında, bu grupların gelir elde etmek için kullandıkları kaynakları kaybettiklerinde başka gelir kaynağı bulmalarının güç olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yönetim planının başarısı açısından olumsuz etkilenebilecek grupların tespiti ve bunların önlenmesi için alınacak tedbirlerin halka ve bu gruplara anlatılması, onların katkılarının alınması, projenin başarı ile uygulanmasında büyük katkı sağlayacaktır.

Turizmin yörede en çok gelişmiş ve potansiyel olarak gelişebilecek sektör olduğu dikkate alınırsa bu konunun da ayrı bir öneme sahip olduğu görülecektir. Yöre için en uygun turizm şeklinin belirlenmesi ve bu yönde uygulamaların yapılması uygun olacaktır.

Çok fazla sorun yaşandığı için tüm kesimlerin yönetim planından beklentisi yüksektir. Burada en çok istenen tüm aşamalarda bilgi sağlanması ve sorun yaşandığında muhatap olunabilecek bir kurumun bulunabilmesidir. Bazı uygulamaların yapılmasına kanuni engeller olabilir ancak yönetim planı ile ilgili olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermesi sağlanabilir. Bu bilgilendirme toplantıları sadece kamu kurumları için olmayıp, yöre halkını kapsayacak şekilde olmalıdır. Özellikle geçimleri alandaki değişimlerden en çok etkilenebilecek dezavantajlı olan ve sorunlarını iletmede zorluk çeken gruplara özel bir önem verilmesi projenin başarı şansını artıracığı gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yörede yaşayan halkın, STK'larının karar alma ve uygulamada katkılarının olmasının projenin başarısını artıracığı söylenebilir ama bunun mevcut kanunlar çerçevesinde gerçekleştirilmesinin mümkün olup olmadığı araştırılarak, mümkün olduğu oranda katılımları sağlanmalıdır.

6.4 Mimari Yapı Analizi

Uzungöl Beldesi ve Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü köylerinde yer alangeleneksel ahşap evler ve bunların oluşturduğu doku, bulunduğu bölgenin kültürel değerleri ile bir cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlamaktadır. Tarihi evlerin bir bölümü günümüze kadar kısmen özgünlüğünü korumuştur. Yerleşim yerlerinde,

yerel tarzda yapılmış evlerin konumlanışları ile mimari formlarının biçimlenmesinde iklim koşulları, yaşama biçimi, arazi kullanımı ve doğal çevrede var olan yapı malzemeleri belirleyici olmuştur.

Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde, yerleşimlerin ihtiyacına cevap verecek nitelikte bir Koruma Amaçlı İmar Planı'nın hazırlanamamış olması nedeniyle, yoğun turizm hareketinin de baskısıyla, plansız ve yeterli kontrol sağlanamayan bir süreç içerisine girmiştir. Bu durum, söz konusu yerleşmelerin geleneksel mimarisinin ve dokusunun bozulmasına neden olmuştur. Özellikle belde merkezinde, geleneksel mimariye önem vermeden, çok katlı betonarme yapılar olarak inşa edilen ticari ve yönetim yapılarının yoğunluğu, geleneksel yerel mimariye aykırı bir yapısal çevrenin oluşmasına neden olmuştur.

Onarım çalışmalarında da, genel olarak betonarme sistem ve tuğla, briket gibi malzemeler kullanılmakta, fakat dış cepheler Uzungöl'ün genel görünümüne uygun olması endişesiyle niteliği özgüne uymayan bir yaklaşımla yapılmış, dekor niteliğinde ahşap malzemeyle kaplanmaktadır.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinde yer alan Uzungöl Beldesinde ve inceleme yapılan diğer 3 köyde plan tipolojisinin birbiriyle benzer nitelikte oldukları ve etkileştikleri görülmüştür.

Mimari envanter fişleri hazırlanan yapılarla ilgili, başlıca 3 değişik tip gözlemlenmiştir. Bunlar; "Dış Sofalı Ev", "Karnıyarık Sofalı Ev" ve "Misafir Odası" tipleri olarak belirlenmiştir.

İncelenen evlerin büyük bir yüzdesini "Dış Sofalı Ev" tipi oluşturmaktadır. Dış Sofalı Evler eğime dik ve manzaraya yönlenecek konumlandıkları için, yaşam katına girişler eğimin her iki yanından verilmiştir. Bir zamanlar hayvancılığın yoğun bir şekilde yapıldığı bölgede, hayvan barınağı (ahır) bölümüne giriş ise, yapının konumlandığı alanın en alt kotundan verilmiştir.

Demirkapı Köyünde 1, Uzungöl Beldesinde 1 evde ""Karnıyarık Sofalı Ev" tipine rastlanmıştır. Karnıyarık sofalı evlerde iç hayat bölümünün iki yanında yaşam mekanlarının sıralanmış olduğu bir plan düzeni hakimdir.

Bu iki tip dışında evlerin müstemilatı olarak tek bir odadan oluşan, ağa evlerine gelen misafirlerin ağırlandığı "Misafir Odası"nın varlığı tespit edilmiştir.

İç sofa, inceleme yapılan bölgede "Hayat" olarak adlandırılmaktadır.

Evler genellikle iki katlıdır. Üst kat yaşama alanıdır. Hayvan barınağı olarak kullanılan bodrum katları, genellikle kottan dolayı kısmen yer altına gömülmüş olup, kimi zaman da zemin kat gibi görünüş vermektedir. Eğimin fazla olduğu yayla köylerinde bodrum kat gibi algılansa da, Uzungöl'de eğimin daha az olduğu bölümlerde bu kat zemin kat şeklinde algılanmaktadır.

Konutların taşıyıcı sistemi, taş ve ahşap malzeme kullanılarak oluşturulmuştur. Bodrum katların eğim yönündeki bina duvarları ve temellerinde, taş malzeme kullanılarak evler inşa edilmiştir. Bodrum katının üstündeki yaşam katı olan bölümlerde ise, çatma ahşap tekniği kullanımı tercih edilmiştir. Yapıların sağlamlık durumu genel olarak orta derecedir. Bunun yanı sıra daha az sayıda iyi ve kötü durumda olan yapılarla da karşılaşmıştır.

Aile bireylerinin yaşama alanlarının konfor koşullarını iyileştirmek amacı ile yapılara müdahale ettikleri tespit edilmiştir. Yaygın olarak kullanılan çatı tipi, beşik çatıdır. Ağır kış koşulları ve yağmurdan dolayı çatı eğimi günümüz yapılarına oranla yüksek tutulmuş olup, bazı çatılar da kırma çatı tipinde uygulanmıştır.

Özgün çatı kaplama malzemesi olan ve Karadeniz evlerinde kullanımı görülen ve yöresel olarak hartama ya da hardama adı verilen 3- 10 mm kalınlıkta, 60- 80 cm boyda ince tahtalardan oluşan kaplama malzemesinin kullanıldığı

tipi nadir olarak rastlanılmıştır. Genel olarak gerçekleştirilen onarımlar sırasında özgün kaplamaların kaldırılarak, yerine kiremit ve/veya sac levha kullanıldığı görülmektedir.

Genel olarak yapılarda geniş saçak kullanıldığı söylenebilir.

Yapı ögesi olarak balkonlar öne çıkan öğelerdir. Bu mekân, oturma ve bazı tarım ürünlerinin (mısır ve ot) kurutulması amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca yağmur oluşunu taşıyan ve yöresel olarak "Gugar" adı verilen yapı öğelerine, koruma durumu iyi ve orta düzeyde olan evlerin çoğunda rastlanılmıştır.

Genel olarak bezeme öğelerine kat silmelerinde, payandalarda ve kapılarda rastlanmıştır.

Çalışma yapılan belde ve köylerdeki konutlarda pencereler düz atkılı olarak tespit edilmiştir. Çok kanatlı ve tek kanatlı tiplere bir arada rastlandığı olmuştur. Evlerde, onarım sırasında yenilenen pencere sayısı oldukça fazladır. Pencere ögesi olarak, kepenk ve parmaklık tespiti yapılmıştır.

7. DOĞAL KAYNAK KULLANIMI

7.1 Tarım ve Hayvancılık

Tarımsal üretim bölgede özellikle köylerde önemli bir sektör iken, Uzungöl ÖÇK Bölgesinde önemli bir sektör olduğu söylenemez. Hanelerin %54,8'i tarımsal üretim yaptıkları arazilerinin olduğunu belirtmişlerdir ancak tarımsal üretim hanenin kendi tüketimini karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Hanelerin %90,5'i evde tükettiklerini %4,8'i ise hem evde tüketip hem de sattıklarını belirtmişlerdir. Arazilerin miktarı oldukça düşüktür ve hane için üretim yapılmaktadır. Tarımsal üretim yapan hanelerin %95,6'sı arazilerin kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. En çok yetiştirilen ürünler yonca, lahana, marul, fasulye, patatestir.

Görüşülen hanelerin %33,3'ünün hayvanı bulunmaktadır. Büyükbaş hayvanı olduğunu belirten 26 hane vardır ve bunların sahip olduğu hayvanların sayısı 1 ile 20 arasında değişmektedir. Büyükbaş hayvana sahip olduğunu söyleyen

hanelerin %38,5'inin 2 hayvanı bulunmaktadır. Küçükbaş hayvanı olan hane sayısı dördtür ve bu hanelerdeki hayvan sayısı 1-12 arasındadır. Kümes hayvanı olduğunu belirten 8 hane vardır ve bunlardaki kümes hayvanı sayısı 1 ile 12 arasında değişmektedir. Hayvancılıktan elde edilen ürünlerin büyük çoğunluğu hane içinde tüketilmektedir (%75). Hayvancılıktan elde edilen ürünleri satarak gelir elde eden hane bulunmamaktadır.

7.2 Arıcılık

Arıcılık bölgede az sayıda aile tarafından yapılmaktadır. Yaklaşık 4 hanenin 1 ile 5 arasında değişen kovanları bulunmaktadır.

7.3 Balıkçılık

Uzungöl'de sayısı fazla olmamakla birlikte balıkçılık yapan işletmeler bulunmaktadır. Bazı turizm tesislerinde balıkların üretildiği havuzlar mevcuttur. Görüşülen hanelerin %4,8'i balıkçılık ile ilgili bir iş yapmaktadır. Balıkçılık ile ilgili işletmelerin sayısının az olmasına rağmen yörenin büyüklüğü ve bu işletmelerin yoğunlaştığı alan dikkate alınırsa etkinlikleri önem taşımaktadır.

7.4 Turizm

Uzungöl ÖÇK bölgesindeki en önemli sektör turizmdir. Turizmin gelecekte nasıl gelişeceği yöre insanı için büyük önem taşımaktadır. Turizmin gelişmesinin, yöre halkına ekonomik yönden katkısı olacağı ve yeni istihdam olanakları yaratacağı açıktır. Görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğu (%91,7) yörenin gelişmesinde turizmin etkisinin olacağı görüşündedir.

Görüşülen hanelerin %25'i turizm ile ilgili bir işle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Yörede büyük tesisler bulunmamaktadır ve turizm ile uğraşanların çoğunluğu restoran, otel, pansiyon işletmeciliği yapmaktadır.

Turizm ile ilgili en önemli sorun yörenin yeterince tanınmaması (%15,0) olarak belirtilmiştir. Diğer sorunlar yöreye gelen turist sayısının az olması, yörede yeterli turistik tesisin olmamasıdır.

Evini turizm amaçlı kullanmak isteyenlerin oranı %38,1 ve turizmle uğraşmak için kredi almak isteyenlerin oranı %40,5'tir. Daha önce belirtildiği gibi görüşülen kişilerin büyük çoğunluğu yörenin gelişmesinde turizmin önemli olduğunu kabul etmekte ve bazı haneler bu tür işlerle uğraşmak istemektedirler.

Uzungölü ziyaret edenler içerisinde yabancı turistlerin Almanya, Fransa, Yunanistan, Suudi Arabistan gibi ülkelerden, yerli turistlerin ise İstanbul, İzmir, Trabzon, Muğla, Samsun gibi yerlerden geldikleri görülmektedir. Görüşülen turistlerin, %59,4'ü lise, %25'inin ise yüksek okul/üniversite mezunu oldukları görülmektedir.

Uzungölü ziyaret eden turistler, çoğunlukla en az 1 en fazla 40 gece kalmayı planlamaktadır. Günübirlik veya hafta sonunu geçirmek üzere Uzungölü ziyaret eden turistlerin sayısı fazladır. Uzunsüre kalmak isteyenlerin bazılarının Uzungöl'de yakınları bulunmaktadır.

Görüşülen turistlerin %43,8'i daha önce buraya geldiklerini belirtmişlerdir. Burada önem taşıyan nokta, daha önce geldik diyenlerin %78,6'sını yabancı turistler oluşturmaktadır. Görüşülen yerli turistlerin çoğu (%72,2) Uzungöl'e ilk defa gelmiş bulunmaktadır.

Yöreye gelen turistlerin çoğunluğunun araba (%50) ve otobüs (%37,5) ile geldikleri görülmektedir. Yerli ve yabancı turistlerin hangi araç ile geldikleri konusunda önemli farklıklar bulunmaktadır. Yerli turistlerin çoğu (%87,5) araba ile yabancı turistlerin ise büyük çoğunluğunun otobüsle yöreye geldikleri görülmektedir.

Görüşülen turistlerin %71,9'u otellerde kalmaktadır. Turistlerin seyahatleri sırasında kalacakları yerler yabancı ve yerli turistler açısından incelendiğinde, yabancı turistlerin hepsi otelde kalırken, yerli turistlerden bazıları pansiyon ve arkadaş/akrabada kaldıkları görülmektedir.

Görüşülen turistlerin yaklaşık %94'ü temmuz-ekim ayları arasında tatile çıktıklarını belirtmişlerdir.

Bilindiği gibi tatile çıkmak için en çok tercih edilen aylar Temmuz-Ağustos aylarıdır. Görüşülen kişiler bu aylarda tatili tercih etmelerinin nedenlerini; okulların tatil olması, izinlerin bu dönemde kullanılması, havaların güzel olması, yazın faaliyetlerin daha fazla olması olarak belirtmişlerdir. Turizmcilerde yaz aylarında gelen turist sayısının fazla olduğunu ancak bu mevsimin kısa sürdüğünü vurgulamışlardır.

Görüşülen turistlerin Uzungöl'ü ziyaret etmelerinin en önemli nedeni yörenin doğal güzellikleridir (%40,6). Turistlerin buraya gelmesinin en önemli nedenlerinden birinin doğal güzellikler olması, doğanın korunmasının turizm açısından büyük önem taşıdığını göstermektedir.

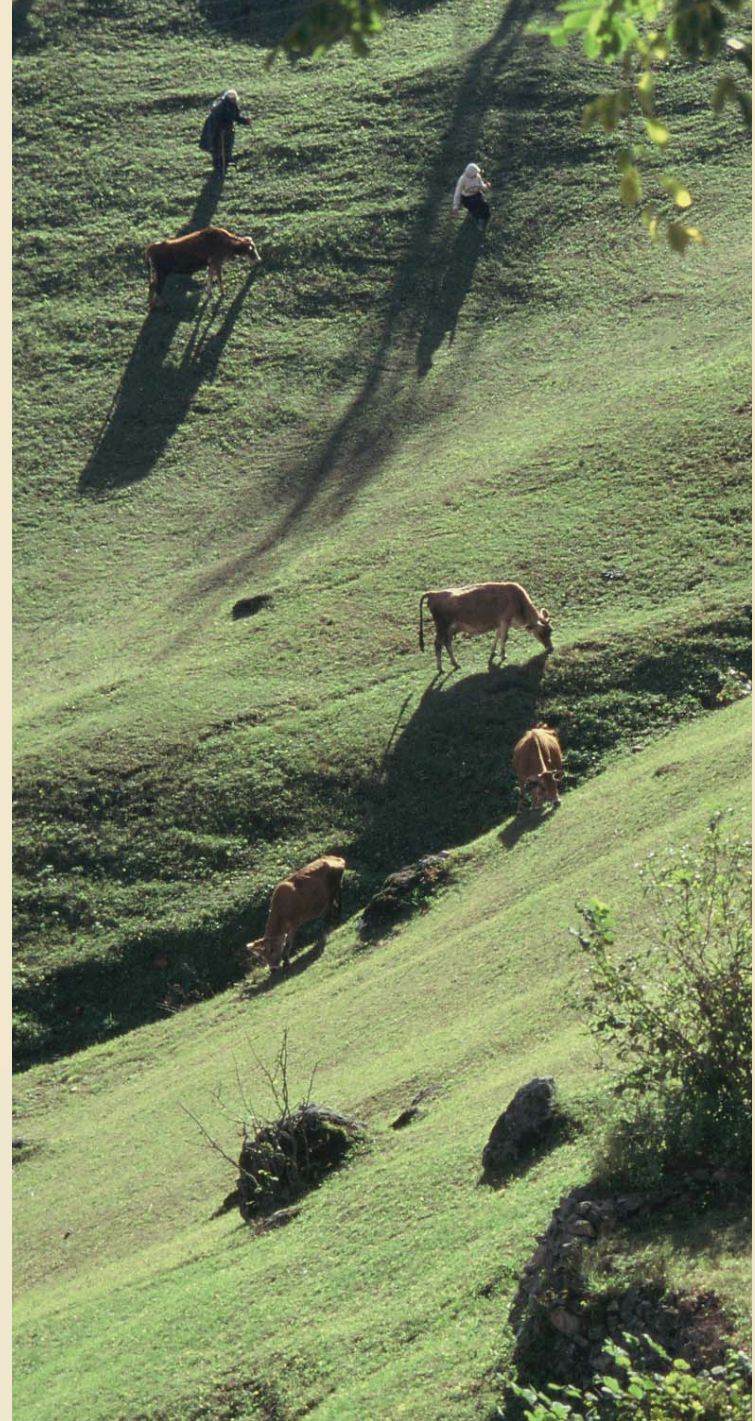
Turizm açısından önem taşıyan noktalardan biri yörenin tanıtımı ve bilgi edinme kaynaklarıdır. Uzungöl hakkında bilgi edinme kaynaklarının başında arkadaşlar (tanıdıklar) (%50) ve turizm ile ilgili broşürler (%18,8) gelmektedir. Yerli yabancı turist açısından bakıldığında, yöreye gelen yabancı turistler için turizm bilgi merkezleri bilgi sağlama açısından daha önemli bir kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Arkadaşlarının önerileri hem yabancı hem de yerli turistler açısından önem taşıdığı görülmektedir.

Görüşülen turistlerin %96,9'sı Uzungöl'ü bir daha ziyaret etmek istediklerini ve yine aynı oranda turist arkadaşlarına/yakınlarına burayı ziyaret etmelerini önereceklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda görüşülen turistlerin hepsi arkadaşlarının/yakınlarının koruma alanlarında tatillerini geçirmek isteyeceklerini öne sürmüşlerdir.

Turizm; Uzungöl için önemli bir sektördür. Alan araştırması sırasında yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucunda, turistlerin Uzungöle gelmekten memnun oldukları gözlenmiştir. Gelecek için yapılacak planlamalar açısından en önem taşıyan konulardan birinin turizm olacağı açıktır. **Turistlerin temel beklentisi; Uzungöl ÖÇKB'sinin doğal yapısının korunması, yöre halkının ise; doğa ile bütünleşik turizm sektörünün gelişmesidir.**

7.5 Otlatma

Dağ köyü konumundaki Arpaözü, Yaylönü ve Demirkapı tarıma elverişli olmayan topraklara sahiptir. Dağınık yerleşmenin konumlandığı köylerde, bol otlaklı araziler yaz aylarında hayvancılık yapıldığı için yaşamı canlı kılar. Ancak, bölgede hayvancılığın düşmesine paralel olarak otlatma azalmıştır. Son yıllarda söz konusu yerleşim yerlerinin yayla/yazlık olarak kullanımı yaygın hale gelmiştir.

Bölüm II. Sentez

8. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

8.1 Ekolojik Değerlendirme

Alanda 125 alt tür, 68 varyete olmak üzere 311 cinse ait, 658 adet bitki taksonu tespit edilmiştir. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde saptanan toplam endemik bitki taksonu sayısı 41'dir. Endemik

ve ender taksonlardan IUCN uluslararası ve ulusal Kırmızı Liste (Red Data List) göre bir âdeti Çok Tehlikede (CR), iki âdeti Tehlikede (EN), 16 âdeti Zarar Görebilir (VU) ve 35 âdeti de diğer kategorilerde yer almaktadır. Bern Listesinde yer alan takson sayısı 3' dür.(Tablo 28)

Tablo 28. ÖÇK Bölgesinde Yayılış Gösteren Taksonların Tehlike Kategorileri

TAKSONLAR	FAMİLYA	TÜRKÇE / YÖRESEL ADI	ENDEMİK	ENDER	IUCN	BERN
<i>Delphinium formosum</i> Boiss. & Huet	Ranunculaceae	Hezaren	Endemik		LR	
<i>Papaver lateritium</i> Koch	Papaveraceae	Turuncu Gelincik	Endemik		LR	
<i>Cerastium lazicum</i> Boiss.	Caryophyllaceae	-	Endemik		VU	
<i>Dianthus carmelitarum</i> Reut. ex Boiss.	Caryophyllaceae	Karanfil	Endemik		LR	
<i>Salix apoda</i> Trautv.	Salicaceae	Söğüt		Ender	VU	
<i>Salix caucasica</i> Andersson	Salicaceae	Kafkas Söğüdü		Ender	VU	
<i>Salix rizeensis</i> Browicz & Güner	Salicaceae	Rize Söğüdü	Endemik		EN	
<i>Aubrieta olympica</i> Boiss.	Cruciferae		Endemik		VU	
<i>Vaccinium arctostaphylos</i> L.	Ericaceae	Trabzon Çayı				Bern
<i>Primula longipes</i> Freyn & Sint.	Primulaceae	Çuha Çiçeği	Endemik		LR	
<i>Cyclamen coum</i> Miller var. <i>coum</i>	Primulaceae	Domuz ağırsağı				Bern
<i>Cyclamen coum</i> Miller var. <i>caucasicum</i> (C.Koch) Meikle	Primulaceae	Domuz Ağırsağı				Bern
<i>Cyclamen parviflorum</i> Pobed.	Primulaceae	Sıklamen	Endemik		LR	
<i>Sempervivum furseorum</i> Muirhead	Crassulaceae	Gelin Parmağı	Endemik		EN	
<i>Sempervivum minus</i> Turritt var. <i>glabrum</i> Wale	Crassulaceae	Gelin Parmağı	Endemik		NT	
<i>Alchemilla rizensis</i> B. Pawl	Rosaceae	Aslan Pençesi	Endemik		VU	
<i>Astragalus hamzaoglu</i> O. Ketenoğlu & Y. Menemen	Leguminosae	Hamzaoğlu Geveni		Ender	VU	
<i>Trifolium polyphyllum</i> C.A.Meyer	Leguminosae	Üçgül		Ender	VU	
<i>Onobrychis armena</i> Boiss. & Huet.	Leguminosae	Korunga	Endemik		LR	
<i>Euphorbia djimilensis</i> Boiss.	Euphorbiaceae	Sütleğen	Endemik		LR	

Tablo 28. ÖÇK Bölgesinde Yayılış Gösteren Taksonların Tehlike Kategorileri (devamı)

TAKSONLAR	FAMİLYA	TÜRKÇE / YÖRESEL ADI	ENDEMİK	ENDER	IUCN	BERN
<i>Geranium ibericum</i> Cav. subsp. <i>jubatum</i> (Hand.-Mazz.) Davis	Geraniaceae	Turna Gagası	Endemik		LR	
<i>Erodium hendrikii</i> Alpınar	Geraniaceae	İğnelik	Endemik		CR	
<i>Heracleumplathytaenium</i> Boiss.	Apiaceae	Tavşancıl Otu-Gön	Endemik		LR	
<i>Scaligeria lazica</i> Boiss.	Apiaceae		Endemik		NT	
<i>Onosma bornmuelleri</i> Hausskn.	Boraginaceae	Emzik Otu	Endemik		LC	
<i>Symphytumlongipetiolatum</i> Wickens	Boraginaceae	Karakafes	Endemik		VU	
<i>Lamiumsulphureum</i> Hausckn. & Sint. ex R.Mill.	Labiatae	Ballıbaba	Endemik		LR	
<i>Osmanthusdecorus</i> (Boiss. & Bal.) Kasaplıgil	Oleaceae	Osmantus		Ender	VU	
<i>Melampyrum arvense</i> L. var. <i>elatius</i> Boiss.	Scrophulariaceae		Endemik		LR	
<i>Euphrasia minima</i> Jacq. ex DC. subsp. <i>davisii</i> Yeo	Scrophulariaceae		Endemik		LR	
<i>Pedicularis atropurpurea</i> Nordm.	Scrophulariaceae			Ender	VU	
<i>Campanula betulifolia</i> C.Koch	Campanulaceae	Çan Otu	Endemik		LR	
<i>Loniceracaucasica</i> Pallas subsp. <i>orientalis</i> (Lam.) Chamb. & Long	Caprifoliaceae	Kafkas Hanımelisi	Endemik		LR	
<i>Doronicummacrolepisi</i> Freyn & Sint.	Compositae		Endemik		LR	
<i>Sempervivum minus</i> Turill var. <i>glabrum</i> Wale	Crassulaceae	Gelin Parmağı	Endemik		NT	
<i>Alchemilla rizensis</i> B. Pawl	Rosaceae	Aslan Pençesi	Endemik		VU	
<i>Astragalus hamzaoglui</i> O. Ketenoğlu & Y. Menemen	Leguminosae	Hamzaoğlu Geveni		Ender	VU	
<i>Trifolium polyphyllum</i> C.A.Meyer	Leguminosae	Üçgül		Ender	VU	
<i>Onobrychisarmena</i> Boiss.& Huet.	Leguminosae	Korunga	Endemik		LR	
<i>Euphorbiadjimilensis</i> Boiss.	Euphorbiaceae	Sütleğen	Endemik		LR	
<i>Senecio lazicus</i> Boiss. & Bal.	Compositae	Kanarya Otu/ Küllüce	Endemik		LR	
<i>Senecio platyphyllus</i> DC. var. <i>glandulosus</i> Matthews	Compositae	Kanarya Otu/ Küllüce	Endemik		VU	
<i>Anthemis cretica</i> L. subsp. <i>argaea</i> (Boiss.& Bal.) Grierson	Compositae	Papatya	Endemik		LR	
<i>Anthemis melanoloma</i> Trautv. subsp. <i>trapezuntica</i> Grierson	Compositae	Papatya	Endemik		LR	
<i>Cirsiumpseudopersonata</i> Boiss.& Ball. subsp. <i>pseudopersonata</i>	Compositae	Kenger	Endemik		LR	
<i>Centaurea armena</i> Boiss.	Compositae		Endemik		LR	
<i>Centaureahelenioides</i> Boiss.	Compositae	Peygamber Çiçeği	Endemik		LR	

Tablo 28. ÖÇK Bölgesinde Yayılış Gösteren Taksonların Tehlike Kategorileri (devamı)

TAKSONLAR	FAMİLYA	TÜRKÇE / YÖRESEL ADI	ENDEMİK	ENDER	IUCN	BERN
<i>Centaurea appendicigera</i> C.Koch	Compositae	Peygamber Çiçeği	Endemik		LR	
<i>Typhashuttleworthii</i> W.Koch.& Sonder	Thpaeae	Hasır Otu				Bern
<i>Allium balansae</i> Boiss.	Liliaceae	Yabani Soğan	Endemik		LR	
<i>Muscari neglectum</i> Guss.	Liliaceae	Mor Sümbül	Endemik		VU	
<i>Lilium ciliatum</i> P.H.Davis	Liliaceae	Kirpikli Zambak		Ender	VU	
<i>Iris histrioides</i> (Wilson)Arnott	Iridaceae	Süsen	Endemik		VU	
<i>Crocusaerius</i> Herbert	Iridaceae	Çiğdem, Safran	Endemik		VU	
<i>Crocus scharojanii</i> Rupr.	Iridaceae	Çiğdem, Safran		Ender	VU	
<i>Dactylorhiza osmanica</i> (Kl.) SoÓ var. <i>osmanica</i>	Orchidaceae	Osmanlı Salebi	Endemik		VU	

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

IUCN'e göre CR kategorisinde yer alan *Erodium hendrikii* (İğnelik) alanda yayıldığı saptanmıştır. Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula x uzungolensis*), yeni bitki taksonu olarak bilim dünyasının dikkatine sunulmuştur.

Türkiye aynı zamanda soğanlı bitkiler bakımından da zengin bir ülkedir. Bunlar arasında tıbbi ve kozmetik açıdan önemli olanların yanında süs bitkisi olanlar da mevcuttur. Bu bitkiler geleneksel olarak hem iç pazarlarda hem de yurt dışına satılmaktadır. Satılan bu soğanlı bitkiler arasında Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yayılış gösteren *Anemone blanda* yer almaktadır. *Astragalus* taksonlarından elde edilen kitre zamkı çok önemli odun dışı tali ürün olarak görülmektedir. Kitre elde edilen "*Astragalus oreades*" de Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde de yayılış gösteren bir Geven türüdür. Doğal olarak yayılış gösteren birçok soğanlı bitki aynı zamanda süs bitkisi potansiyeline de sahiptir. Bunlardan en önemlileri *Crocus aerius*, *Iris histrioides* ve *Colchicum speciosum*'dür.

Ülkemizin değişik yörelerinde odundışı bitkisel ürün olarak yararlanılan 6 sporlu ve yaklaşık 156 tohumlu bitki taksonu Uzungöl ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde de yayılış göstermektedir. Bu alanda yayılış gösteren bu taksonlardan bir kısmı odun dışı bitkisel ürün olarak yöre halkı tarafından da kullanılmaktadır. Bunlardan en önemlileri

tomara olarak bilinen *Trachystemon orientalis*, *Plantago major* (Sinir Otu, Damar Otu), *Buxus sempervirens* (Adi Şimşir), *Urtica dioica* (Isırgan), *Rumex acetosella* (Kuzukulağı), *Fragaria vesca* (Yabani Çilek, Orman Çileği) ve alanda çok sayıda tür ile temsil edilen ve Arslan Pençesi (Yöresel adı: Drifliza) olarak bilinen *Alchemilla* cinsine ait türleridir.

Alanın tıbbi ve aromatik bitkileri ve odun dışı bitkisel ürün olarak değerlendirilebilecek bitkiler arasında likarba türleri (*vaccinium arctostaphylos*, v. *myrtilus* ve v. *uliginosum*), bir yabani soğan türü olan ve yöre halkı tarafından baharat olarak kullanılan *zaguda* (*allium schaeenoprassum*), yine alpin alanlarda yayılış gösteren ve yöre halkı tarafından yaprak saplarından turşu olarak yararlanılan *kongoroş* (*caltha polypetala*) ve tomara (*trachystemon orientalis*) yer almaktadır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yetiştiriciliği yapılan belli başlı kültür bitkileri, Mısır, Lahana, Fasulye, Salatalık, Marul, Patates, Havuç, Soğan, Pırasa, Maydanoz, Pancar, Kabak, Kırmızılâhana, Roka, Dolmalık ve Sivri biber, Semizotu, Dereotu, Bezelye, Ispanak ve Dolmalık kabaktır.

Alanda 59 adet memeli çeşitliliği bulunmaktadır. Memelilerin çoğunluğunu toplam 20 adet ile fareler, sivrifareler ve körfareler oluşturmaktadır.

Uçan memeliler olan yarasalar ise 13 adet ile farelerin ardından ikinci sırada gelmektedirler. Alandaki diğer önemli memeli türleri ise ayı, kurt, çakal, tilki, vaşak, yaban kedisi, su samuru, porsuk, ağaç ve kaya sansarı, alacasansar, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi ve yaban keçisi'dir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, sadece sahip olduğu 59 adet memeli türü dikkate alındığında biyolojik çeşitlilik bakımından orta derecede zengin bir bölge özelliğindedir. Bununla birlikte, alan, Türkiye'de yaşayan toplam 160'ın üzerindeki memeli türü ile Kafkasya Ekolojik Bölgesinde tespit edilmiş en az 153 memeli türünün önemli ve özellikli bir kısmını barındırmaktadır (Tablo 29).

Tablo 29. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Yaban Hayvanları

Türkçe Adı	Bilimsel / Latince Adı	MAKK	ÇOB	IUCN	BERN	CITES
Kirpi	<i>Erinaceus concolor</i>	--	KA	LC	--	--
Sivriburunlu cücefare	<i>Sorex minutus</i>	--	--	LC	KA	--
Sivriburunlu fare	<i>Sorex araneus</i>	--	--	LC	KA	--
Sivriburunlu fare	<i>Sorex raddei</i>	--	--	LC	KA	--
Kafkas sivriburunlu faresi	<i>Sorex caucasicus</i>	--	--	LC	KA	--
Bataklıkfaresi	<i>Neomys teres (schelkownikovi)</i>	--	--	LC	KA	--
Sivriburunlu bahçe faresi	<i>Crocidura suaveolens</i>	--	--	LC	KA	--
Kör köstebek	<i>Talpa levantis</i>	--	--	LC	--	--
Nalburunlu büyükyarasa	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	--	KA	LC	KKA	--
Nalburunlu küçükyarasa	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	--	KA	LC	KKA	--
Akdeniz nalburunlu yarasası	<i>Rhinolophus euryale</i>	--	KA	NT	KKA	--
Nalburunlu yarasa	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	--	KA	VU	KKA	--
Küçük sakallı yarasa	<i>Myotis mystacinus</i>	--	KA	LC	KKA	--
Farekulaklı büyükyarasa	<i>Myotis myotis</i>	--	KA	LC	KKA	--
Farekulaklı küçükyarasa	<i>Myotis blythii</i>	--	KA	LC	KKA	--
Cüce yarasa	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	--	--	LC	KA	--
Pürtüklü yarasa	<i>Pipistrellus nathusii</i>	--	KA	LC	KKA	--
Savi'nin yüce yarasası	<i>Pipistrellus (Hypsugo) savii</i>	--	KA	LC	KKA	--
Genişkanatlı yarasa	<i>Eptesicus serotinus</i>	--	KA	LC	KKA	--
Uzunkanatlı yarasa	<i>Miniopterus schreibersii</i>	--	KA	NT	KKA	--
Kuyruklu yarasa	<i>Tadarida teniotis</i>	--	KA	LC	KKA	--
Yaban tavşanı	<i>Lepus europaeus</i>	AH	--	LC	KA	--
Avrupa sincabı	<i>Sciurus vulgaris</i>	--	KA	LC	KA	--
Kafkas sincabı	<i>Sciurus anomalus</i>	--	KA	LC	KKA	--

Tablo 29. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Yaban Hayvanları (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel / Latince Adı	MAKK	ÇOB	IUCN	BERN	CITES
Tarla sincabı	<i>Spermophilus xanthoprimum</i>	--	KA	NT	--	--
Susıçanı	<i>Arvicola terrestris</i>	--	--	LC	--	--
Kar faresi	<i>Chionomys nivalis</i>	--	--	LC	KA	--
Kızıl orman faresi	<i>Clethrionomys glareolus</i>	--	--	LC	--	--
Kısa kulaklı fare	<i>Microtus majori</i>	--	--	LC	--	--
Küçük kazıcfare	<i>Microtus subterraneus</i>	--	--	LC	--	--
Cüce avurtlak	<i>Cricetulus migratorius</i>	--	--	LC	--	--
Kayalık orman faresi	<i>Apodemus mystacinus</i>	--	--	LC	--	--
Orman faresi	<i>Apodemus sylvaticus</i>	--	--	LC	--	--
Sarıboyunlu orman faresi	<i>Apodemus flavicollis</i>	--	--	LC	--	--
Siyah ev faresi	<i>Mus domesticus</i>	--	--	LC	--	--
Evsıçanı	<i>Rattus rattus</i>	--	--	LC	--	--
Göçmen sıçan	<i>Rattus norvegicus</i>	--	--	LC	--	--
Körfare, Kösnük	<i>Spalax leucodon</i>	--	--	DD	--	--
Körfare	<i>Spalax leucodon nehringi</i>	--	--	DD	--	--
Hasancık	<i>Dryomys nitedula</i>	--	KA	LC	KA	--
Fındıkfaresi	<i>Muscardinus avelanarius</i>	--	KA	LC	KA	--
Yeduyur	<i>Glis (Myoxus) glis</i>	--	KA	LC	KA	--
Kurt	<i>Canis lupus</i>	--	KA	LC	KKA/TR	Ek II
Çakal	<i>Canis aureus</i>	AH	--	LC	--	--
Tilki	<i>Vulpes vulpes</i>	AH	--	LC	--	--
Ayı	<i>Ursus arctos</i>	--	KA	LC	KKA/TR	Ek II
Gelincik	<i>Mustela nivalis</i>	KA	--	LC	KA	--
Büyük gelincik, Kakım	<i>Mustela erminea</i>	KA	--	LC	KA	--
Alaca sansar	<i>Vormela peregusna</i>	--	KA	VU	--	--
Ağaç sansarı	<i>Martes martes</i>	AH	--	LC	KA	--
Kaya sansarı	<i>Martes foina</i>	AH	--	LC	KA	--
Porsuk	<i>Meles meles</i>	KA	--	LC	KA	--
Su samuru	<i>Lutra lutra</i>	--	KA	NT	KKA	Ek I
Yaban kedisi	<i>Felis silvestris</i>	--	KA	LC	KA	Ek II

Tablo 29. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin Memeli Yaban Hayvanları (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel / Latince Adı	MAKK	ÇOB	IUCN	BERN	CITES
Vaşak	Lynx lynx	--	KA	LC	KA	Ek II
Yaban domuzu	Sus scrofa scrofa	AH	--	LC	--	--
Karaca	Capreolus capreolus	AH	KA	LC	KA	--
Çengel boynuzlu dağ keçisi	Rupicapra rupicapra	AH	KA	LC	KA	--
Yaban keçisi	Capra aegagrus	AH	KA	VU	KKA/TR	--

AÇIKLAMALAR :

MAKK	Merkez Av Komisyonu Kararına Göre Koruma Durumu (KA : Koruma Altında, AH : Yılın Belli Edilen Sürelerinde Avına İzin Verilen Türler, Av Hayvanı)
ÇOB	Çevre ve Orman Bakanlığınca Koruma Altına Alınan Türler (KA : Koruma Altında)
IUCN	IUCN'e Göre Tehlike Durumu
	VU : Hassas Durumda, Narin, Zarar Görebilir
	NT : Tehlike Altına Girmeye Yakın
	LC : En Az Endişe Veren, En Düşük Riske Sahip
BERN	DD : Yetersiz Veri Bulunan
	Avrupanın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma Sözleşmesine Göre Koruma Durumu
	KA : Koruma Altında
	KKA : Kesin Koruma Altında
CITES	KKA/TR : Türkiye'nin İtiraz Ettiği, Kesin Koruma Altına Alınamayacak Olan Tür
	Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmeye Göre Durumu
	Ek I : Nesli Yokolma Tehdidi Altındaki Türler, Sadece İstisnai Durumlarda Ticaretine İzin Verilebilen Türler
	Ek II : Nesilleri Mutlak Yok Olma Tehlikesi Altında Olmamakla Birlikte, Nesillerini Tehlikeye Sokacak Kullanımları Engellemek İçin Kontrollü Ticarete Konu Türler

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010

Dünya üzerinde Kafkasya Ekolojik Bölgesi'ni kuşlar bakımından önemli kılan özelliklerden birisi de gündüz yırtıcı kuş türleri bakımından zengin olmasıdır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi bu bakımdan aynı zenginliği yansıtmaktadır. Türkiye 460'ın üzerinde kuş türü bulunmaktadır. Bölgede 250 adet kuş türü tespit edilmiştir. Alanın, hem yerli, hem de göçmen, toplam 35 tür gündüz yırtıcı kuş (akbaba, kartal, şahin, doğan, delice, çaylak, atmaca ve kerkenez) türüne ev sahipliği yaptığı tespit edilmiştir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, Batı Palearktiğin en büyük gündüz yırtıcı kuş göç yollarından birinin üzerinde bulunmaktadır. Kartal, Şahin, atmaca, Çaylak, Delice, Doğan ve akbaba gibi gündüz yırtıcı kuşlarının Türkiye üzerinden göç ettikleri iki önemli

göç yolundan biri olan kuzeydoğu-güney göç yolu üzerindedir.

Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı, Kafkasya Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktasında bulunan ve Küresel ölçekte tehlike altındaki endemik kuş türlerinden, Dağ horozu (Tetrao mlokosiewiczzi) ve Kafkas çivgını (Phylloscopus lorenzii)'ni barındırmaktadır. Bu türlerin her ikisi de Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yaşayan türlerdir.

Kafkasya Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört adet endemik kuş türünden de ikisini barındırmaktadır. Bunlar; Dağ horozu (Tetrao moloksiewiczzi) ve Ur keklik (Tetraogallus caspius)'dir. (Tablo 30)

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Küçük Batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	YZ, KZ	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	☒☒
Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	YZ, KZ	LC	--	A.5	KA	--	KA	☒☒
Kızıl Boyunlu Batağan	<i>Podiceps grisegana</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	☒☒
Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KA	--	--	KA
Küçük Karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	YZ, KZ	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Gece Balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	Ek I	KA	--
Alaca Balıkçıl	<i>Ardeola ralloides</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	R	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Ak Balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	KZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	Ek I	KA	--
Büyük Ak Balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	KZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Gri Balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	KZ, T	LC	--	A.3.1	KA	--	--	KA
Erguvani Balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	T	LC	--	A.3.1	KKA	Ek I	KA	--
Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	YZ	LC	--	A.3.1	KKA	Ek I	KA	--
Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	KZ, T	LC	--	A.3.1	KA	Ek II/2	KA	--
Ötücü Kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	KZ	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	KZ	LC	--	B.3	KA	Ek II/1	--	KA
Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	KZ, T	LC	--	B.5	KA	Ek II/2	--	AH
Küçük Sakarca	<i>Anser erythropus</i>	?	VU	--	B.2	KKA/TR	--	KA	--
Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	KZ, T	LC	--	A.4	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	KA
Angit	<i>Tadorna ferruginea</i>	R	LC	--	A.4	KKA/TR	--	KA	--
Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	R	LC	--	A.3.1	KKA/TR	--	KA	--
Fiyu	<i>Anas penelope</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Boz Ördek	<i>Anas strepera</i>	KZ, T, ?	LC	--	A.4	KA	Ek II/1	--	AH
Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1	--	AH
Kılıkyruk	<i>Anas acuta</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1	--	AH

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	KZ, T	LC	--	A.4	KA	--	--	AH
Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>	R	LC	--	A.4	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	KA
Macar Ördeği	<i>Netta rufina</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	AH
Elmabaş Patka	<i>Aythya ferina</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Pasbaş Patka	<i>Aythya nyroca</i>	KZ, T	NT	--	A.3	KA	Ek I	KA	--
Tepeli Patka	<i>Aythya fuligula</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Karabaş Patka	<i>Aythya marila</i>	KZ, T	LC	--	B.1.2	KA	--	--	AH
Arı Şahini	<i>Pernis apivorus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Kara Çaylak	<i>Milvus migrans</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Kızıl Çaylak	<i>Milvus milvus</i>	T	NT	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Ak Kuyruklu Kartal	<i>Haliaeetus albicilla</i>	KZ, T	LC	Ek I	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Sakallı Akbaba	<i>Gypaetus barbatus</i>	Y	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Akbaba	<i>Neophron percnopterus</i>	YZ, T	EN	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Kızıl Akbaba	<i>Gyps fulvus</i>	T	LC	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Kara Akbaba	<i>Aegypius monachus</i>	T	NT	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.4	KKA	Ek I	KA	--
Saz Delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Gökçe Delice	<i>Circus cyaneus</i>	KZ, T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Bozkır Delicesi	<i>Circus macrourus</i>	T	NT	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Çayır Delicesi	<i>Circus pygargus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Çakırkuşu	<i>Accipiter gentilis</i>	Y, T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	Y, KZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Yoz Atmaca	<i>Accipiter brevipes</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Y, KZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	--	KA	--
Kızıl Şahin	<i>Buteo rufinus</i>	Y, KZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	KZ	LC	Ek II	A.1.2	KKA	--	KA	--
Küçük Orman Kartalı	<i>Aquila pomarina</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Büyük Orman Kartalı	<i>Aquila clanga</i>	T	VU	Ek II	B.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Bozkır Kartalı	<i>Aquila nipalensis</i>	T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	--	KA	--
Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Y, T	VU	Ek I	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Y, T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Kartal	<i>Hieraetus pennatus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Tavşancıl	<i>Hieraetus fasciatus</i>	?	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Balık Kartalı	<i>Pandion haliaetus</i>	T	LC	Ek II	A.1.2	KKA	--	KA	--
Küçük Kerkenez	<i>Falco naumanni</i>	YZ, T	VU	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	Y, YZ, T	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Ala Doğan	<i>Falco vespertinus</i>	YZ, T	NT	Ek II	B.3	KKA	Ek I	KA	--
Boz Doğan	<i>Falco columbarius</i>	KZ, T	LC	Ek II	B.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Delice Doğan	<i>Falco subbuteo</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3.1	KKA	--	KA	--
Bıyıklı Doğan	<i>Falco biarmicus</i>	R, ?	LC	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Ulu Doğan	<i>Falco cherrug</i>	YZ, T	EN	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Gök Doğan	<i>Falco peregrinus</i>	Y, KZ, T	LC	Ek I	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Dağ Horozu	<i>Tetrao mlokosiewiczzi</i>	Y	NT	--	A.1.2	KA	--	KA	--
Urkeklik	<i>Tetraogallus caspius</i>	Y	LC	Ek I	A.1.2	KA	--	KA	--
Kımalı Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Y	LC	--	A.2	KA	Ek II/2	--	AH
Çilkeklik	<i>Perdix perdix</i>	Y	LC	--	A.2	KA	Ek II/2	KA	--
Bıldırcın	<i>Coturnix coturnix</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KA	Ek III/1, Ek II/1	--	KA
Su Kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KA	Ek III/1, Ek II/1	--	KA
Benekli Suyelvesi	<i>Porzana porzana</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek II/2	KA	--
Bataklık Suyelvesi	<i>Porzana parva</i>	YZ, T	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Suyelvesi	<i>Porzana pusilla</i>	YZ, T	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Bıldırcınkılavuzu	<i>Crex crex</i>	YZ, T	NT	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Sutavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	?	LC	--	A.3.1	KA	Ek II/2	--	--
Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Turna	<i>Grus grus</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Telli Turna	<i>Anthropoides virgo</i>	T	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Toy	<i>Otis tarda</i>	YZ, T	VU	Ek II	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Kocagöz	<i>Burhinus oedicnemus</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Bataklıklırlangıcı	<i>Glareola pratincola</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Halkalı Küçük Cılibit	<i>Charadrius dubius</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Halkalı Cılibit	<i>Charadrius hiaticula</i>	T	LC	--	B.3	KKA	--	KA	--
Akça Cılibit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	YZ, T	LC	--	A.4	KKA	Ek I	KA	--
Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	KA
Küçük Kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	KZ, T	LC	--	B.5	KKA	--	KA	--
Kara Karınlı Kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	KZ, T	LC	--	B.5	KKA	--	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Küçük Su Çulluğu	<i>Lymnocyptes minimus</i>	KZ, T	LC	--	B.1.2	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	--
Su Çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	KZ, T	LC	--	B.3.1	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Büyük Su Çulluğu	<i>Gallinago media</i>	KZ, T	NT	--	A.3	KKA/TR	Ek I	KA	
Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	KZ, T	LC	--	B.3	KA	Ek II/1, Ek III/2	--	AH
Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	T	NT	--	B.3	KA	Ek II/2	--	KA
Kızılbacak	<i>Tringa totanus</i>	YZ, T	LC	--	A.4	KA	Ek II/2	--	KA
Yeşil Düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	KZ, T	LC	--	B.2	KKA	--	KA	--
Dere Düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Küçük Martı	<i>Larus minutus</i>	KZ, T	LC	--	B.3	KKA	Ek I	KA	--
Karabaş Martı	<i>Larus ridibundus</i>	KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	KA
Küçük Gümüş Martı	<i>Larus canus</i>	KZ, T	LC	--	B.2	KA	Ek II/2	--	KA
Gümüş Martı	<i>Larus cachinnans</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.4	KA	Ek II/2	--	KA
Sumru	<i>Sterna hirundo</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I		KA
Ak Kanatlı Sumru	<i>Chlidonias leucopterus</i>	R	LC	--	A.4	KKA	--	--	KA
Kaya Güvercini	<i>Columba livia</i>	Y	LC	--	A.5	KA	Ek II/1	--	AH
Gökçe Güvercin	<i>Columba oenas</i>	YZ, KZ	LC	--	A.3.1	KA	Ek II/2	--	KA
Tahtalı	<i>Columba palumbus</i>	YZ, KZ, T	LC	--	A.4	KA	Ek III/1	--	AH
Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KA	Ek II/2	--	AH
Guguk	<i>Cuculus canorus</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KA	--	KA	--
Peçeli Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
İshakkuşu	<i>Otus scops</i>	YZ, T	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Puhu	<i>Bubo bubo</i>	Y	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Kukumav	<i>Athene noctua</i>	Y	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Y	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Y	LC	Ek II	A.2	KKA	--	KA	--
Kır Baykuşu	<i>Asio flammeus</i>	R	LC	Ek II	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Çobanaldatan	<i>Caprimulgus europaeus</i>	YZ, T	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Ebabil	<i>Apus apus</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KA	--	KA	--
Ak Karınlı Ebabil	<i>Apus melba</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	KZ, YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Ankuşu	<i>Merops apiaster</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Gökkuzgun	<i>Coracias garrulus</i>	YZ, T	NT	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
İbibik	<i>Upupa epops</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Boyunçeviren	<i>Jynx torquilla</i>	YZ, R	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	
Orman Ağaçkakanı	<i>Dendrocopos major</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Alaca Ağaçkakan	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Ortanca Ağaçkakan	<i>Dendrocopos medius</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Ak Sırtlı Ağaçkakan	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Ağaçkakan	<i>Dendrocopos minor</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Boğmaklı Toygar	<i>Melanocorypha calandra</i>	Y, KZ	LC	--	A.5	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Boğmaklı Toygar	<i>Melanocor. bimaculata</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Bozkır Toygarı	<i>Calandrella brachydactyla</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Çorak Toygarı	<i>Calandrella rufescens</i>	T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Tepeli Toygar	<i>Galerida cristata</i>	Y	LC	--	A.3	KA	--	--	KA
Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KA	Ek I	--	KA
Tarlakuşu	<i>Alauda arvensis</i>	YZ, T	LC	--	A.4	KA	Ek II/2	--	KA
Kulaklı Toygar	<i>Eremophila alpestris</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Kum Kırangıcı	<i>Riparia riparia</i>	YZ, T	LC	--	A.5	KKA	--	KA	--
Kaya Kırangıcı	<i>Ptyonoprogne rup-estris</i>	Y, YZ, T	LC	--	?	KKA	--	KA	--
Kırangıç	<i>Hirundo rustica</i>	YZ, T	LC	--	A.5	KKA	--	KA	--
Ev Kırangıcı	<i>Delichon urbica</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Kır İncirkuşu	<i>Anthus campestris</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Ağaç İncirkuşu	<i>Anthus trivialis</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Çayır İncirkuşu	<i>Anthus pratensis</i>	KZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Dağ İncirkuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Sarı Kuyruksallayan	<i>Motacilla flava</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motacilla cinerea</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Ak Kuyruksallayan	<i>Motacilla alba</i>	Y, YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Derekuşu	<i>Cinclus cinclus</i>	Y, KZ	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Çırtkuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Çitkuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Dağbülülü	<i>Prunella modularis</i>	Y, KZ	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Sürmeli Dağbülülü	<i>Prunella ocularis</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Büyük Dağbülülü	<i>Prunella collaris</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Kızılgardan	<i>Erithacus rubecula</i>	Y, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Y, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Mavigerdan	<i>Luscinia svecica</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Kara Kızılkuyruk	<i>Phoenicurus ochruros</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Kızılkuyruk	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Çayır Taşkuşu	<i>Saxicola rubetra</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Taşkuşu	<i>Saxicola torquata</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Boz Kuyrukkakan	<i>Oenanthe isabellina</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Kuyrukkakan	<i>Oenanthe oenanthe</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Alaca Kuyrukkakan	<i>Oenanthe pleschanka</i>	YZ	LC	--	A.1.2	KKA	Ek I	KA	--
Kara Kulaklı Kuyrukkakan	<i>Oenanthe hispanica</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Ak Sırtlı Kuyrukkakan	<i>Oenanthe finschii</i>	YZ	LC	--	A.1.2	KA	--	KA	--
Taşkızılı	<i>Monticola saxatilis</i>	YZ	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Gökardıç	<i>Monticola solitarius</i>	YZ, R	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Boğmaklı Ardıç	<i>Turdus torquatus</i>	YZ	LC	--	A.1.2	KA	--	KA	--
Karatavuk	<i>Turdus merula</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.3	KA	Ek II/2	--	AH
Tarla Ardıç	<i>Turdus pilaris</i>	KZ, T	LC	--	B.2	KA	Ek II/2	--	KA
Öter Ardıç	<i>Turdus philomelos</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.2	KA	Ek II/2	--	KA
Kızıl Ardıç	<i>Turdus iliacus</i>	KZ, T	LC	--	B.2	KA	Ek II/2	--	KA
Ökse Ardıç	<i>Turdus viscivorus</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.2	KA	Ek II/2	--	KA
Kamış Bülbülü	<i>Cettia cetti</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Bataklık Kamışçını	<i>Locustella luscinioides</i>	R	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Bıyıklı Kamışçın	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Kindıra Kamışçını	<i>Acroceph. schoenobaenus</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Saz Kamışçını	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Büyük Kamışçın	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Ak Mukallit	<i>Hippolais pallida</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Ak Gözlü Ötleğen	<i>Sylvia hortensis</i>	YZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Çizgili Ötleğen	<i>Sylvia nisoria</i>	YZ	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Küçük Ak Gerdanlı Ötleğen	<i>Sylvia curruca</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Ak Gerdanlı Ötleğen	<i>Sylvia communis</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Boz Ötleğen	<i>Sylvia borin</i>	YZ	LC	--	B.3	KKA	--	KA	--
Kara Başlı Ötleğen	<i>Sylvia atricapilla</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Yeşil Çıvgın	<i>Phylloscopus nitidus</i>	YZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Kafkas Çıvgını	<i>Phyllos. sindianus lorenzii</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Çıvgın	<i>Phylloscopus collybita</i>	YZ, T	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Çalikuşu	<i>Regulus regulus</i>	Y, KZ	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Sürmeli Çalikuşu	<i>Regulus ignicapillus</i>	Y, KZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Benekli Sinekkapan	<i>Muscicapa striata</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Küçük Sinekkapan	<i>Ficedula parva</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Alaca Sinekkapan	<i>Ficedula semitorquata</i>	YZ, T	NT	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Halkalı Sinekkapan	<i>Ficedula albicollis</i>	YZ, T	LC	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Uzun Kuyruklu Baştankara	<i>Aegithalos caudatus</i>	Y, KZ	LC	--	A.2	KA	--	--	KA
Kayın Baştankarası	<i>Parus palustris</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Ak Yanaklı Baştankara	<i>Parus lugubris</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Çam baştankarası	<i>Parus ater</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Mavi Baştankara	<i>Parus caeruleus</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Büyük Baştankara	<i>Parus major</i>	Y	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Anadolu Sivacısı	<i>Sitta krueperi</i>	Y	NT	--	A.2	KKA	Ek I	KA	--
Sivacı	<i>Sitta europaea</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Kaya Sivacısı	<i>Sitta neumayer</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Duvar Tırnaşıkkuşu	<i>Tichodroma muraria</i>	Y, KZ	LC	--	A.2	KKA	--	--	KA
Orman Tırnaşıkkuşu	<i>Certhia familiaris</i>	Y	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Sarıasma	<i>Oriolus oriolus</i>	YZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Kızıl Sırtlı Örümcekuşu	<i>Lanius collurio</i>	YZ, T	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Kara Alınlı Örümcekuşu	<i>Lanius minor</i>	YZ	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--
Büyük Örümcekuşu	<i>Lanius excubitor</i>	KZ, T	LC	--	A.1.2	KKA	--	KA	--
Alakarga	<i>Garrulus glandarius</i>	Y	LC	--	A.3.1	KA	Ek II/2	--	AH
Sarı Gagalı Dağkargası	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Kırmızı Gagalı Dağkargası	<i>Pyrrhoc. pyrrhocorax</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	Ek I	KA	--

Tablo 30. ÖÇK Bölgesi Kuş Türleri (devamı)

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	GD	IUCN	CITES	TD	BERN	AB	ÇOB	MAKK
Küçük Karga	<i>Corvus monedula</i>	Y	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	AH
Ekin Kargası	<i>Corvus frugilegus</i>	Y, KZ, T	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	AH
Alaca Leş Kargası	<i>Corvus corone cornix</i>	Y	LC	--	A.5	KA	Ek II/2	--	AH
Kuzgun	<i>Corvus corax</i>	Y	LC	--	A.5	KA	--	--	KA
Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Y, YZ, T	LC	--	A.5	KA	--	--	KA
Alasığırık	<i>Sturnus roseus</i>	YZ	LC	--	A.4	KKA	--	KA	--
Serçe	<i>Passer domesticus</i>	Y	LC	--	A.5	KA	--	--	AH
Kaya Serçesi	<i>Petronia petronia</i>	Y	LC	--	A.3	KA	--	KA	--
Kar Serçesi	<i>Montifringilla nivalis</i>	Y, KZ	LC	--	A.2	KA	--	KA	--
İspinoz	<i>Fringilla coelebs</i>	Y, KZ, YZ, T	LC	--	A.4	KA	--	--	KA
Dağ İspinozu	<i>Fringilla montifringilla</i>	KZ, T	LC	--	A.3	KA	--	--	KA
Kara İskete	<i>Serinus pusillus</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Florya	<i>Carduelis chloris</i>	Y, KZ, YZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Saka	<i>Carduelis carduelis</i>	Y, KZ, YZ	LC	--	A.3.1	KKA	--	KA	--
Karabaşlı İskete	<i>Carduelis spinus</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Ketenkuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Sarı Gağalı Ketenkuşu	<i>Carduelis flavirostris</i>	Y, KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Çaprazgaga	<i>Loxia curvirostra</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Alamecek	<i>Rhodopechys sanguineus</i>	Y, KZ	LC	--	A.4	KA	--	KA	--
Çütre	<i>Carpodacus erythrinus</i>	YZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Şakrak	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Y, KZ, YZ	LC	--	A.2	KA	--	--	KA
Kocabaş	<i>C. coccothraustes</i>	KZ	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Sarı Çinte	<i>Emberiza citrinella</i>	KZ	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Bahçe Çintesi	<i>Emberiza cirrus</i>	Y	LC	--	A.3	KKA	--	KA	--
Kaya Çintesi	<i>Emberiza cia</i>	Y	LC	--	A.2	KKA	--	KA	--
Kirazkuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	YZ	LC	--	A.3	KA	Ek I	--	KA
Kara Başlı Çinte	<i>Emberiza melanocephala</i>	YZ	LC	--	A.4	KKA	--	KA	--
Tarla Çintesi	<i>Miliaria calandra</i>	Y, YZ	LC	--	A.4	KA	--	--	KA

AÇIKLAMALAR :	
GD	Göçmenlik Durumu
	Y : Yılın bütün aylarında yörede gözlenen ve düzenli olarak yörede kuluçkaya yatan yerli kuş türleri
	YZ : Yörede kuluçkaya yattıktan sonra göçen türler. Ancak, yaz aylarını yörede geçiren bu türlerden bazılarının kuluçkaya yattıkları gözlenememiştir
	KZ : Kış aylarını yörede geçiren, kış ziyaretçisi türler. Bu türler, kuluçka döneminde esas kuluçkaya yattıkları ülkelere giderler
	T : Yörede kuluçkaya yatmayan ve yöre üzerinden transit göç eden türler. Bu türler, göçleri sırasında bazan kısa süre yörede konaklayabilmektedirler.
	R : Rastlantısal konukçu
	? : Türün göçmenlik durumu tespit edilememiştir
IUCN	IUCN'e Göre Tehlike Durumu
	EN : Nesli Tehlike Altında
	VU : Hassas Durumda, Narin, Zarar Görebilir
	NT : Tehlike Altına Girmeye Yakın
CITES	LC : En Az Endişe Veren, En Düşük Riske Sahip
	Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmeye Göre Durumu
	Ek I : Nesli Yokolma Tehdidi Altındaki Türler, Sadece İstisnai Durumlarda Ticaretine İzin Verilebilen Türler
	Ek II : Nesilleri Mutlak Yok Olma Tehlikesi Altında Olmamakla Birlikte, Nesillerini Tehlikeye Sokacak Kullanımları Engellemek İçin Kontrollü Ticarete Konu Türler
BERN	Ek II : Nesilleri Mutlak Yok Olma Tehlikesi Altında Olmamakla Birlikte, Nesillerini Tehlikeye Sokacak Kullanımları Engellemek İçin Kontrollü Ticarete Konu Türler
	Avrupanın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma Sözleşmesine Göre Koruma Durumu
	KA : Koruma Altında
	KKA : Kesin Koruma Altında
AB	KKA/TR : Türkiye'nin İtiraz Ettiği, Kesin Koruma Altına Alınamayacak Olan Tür
	Avrupa Birliği Kuş Direktifi
	Ek I : Ek I de bahsedilen kuşlara yayılış alanlarında üreme ve yaşamlarını sürdürmelerinin sağlanması için habitatları dikkate alınarak özel koruma tedbirleri uygulanacaktır
	Ek II/1 : Bu ekte listelenen hayvanlar bu direktifin uygulandığı üye ülkelerin denizlerde ve karasal alanlarda belirli kurallar dahilinde ve yasal olarak avlanabilir.
	Ek II/2 : Bu ekteki türler üye ülkelerde yalnızca belirtilen şekillerde avlanabilir
	Ek III/1 : Üye ülkeler bu ekteki kuşların satışı, satış için nakliyesi, satış için muhafazası, ölü yada diri satışa sunulması veya herhangi bir parçaların satılmasını yasaklamayacaktır.
Ek III/2 : Üye ülkeler, Ek III/1'deki faaliyetleri, Ek III/2 deki türlere kendi yaşam alanları içinde uygulanmasına izin verecektir.	
Ek III/3 : Komisyon Ek III/3'de listelenen türlerin biyolojik statüsü ve bu statü üzerine ticari faaliyetlerin etkilerini belirleyici çalışmaları gerçekleştirecektir.	
ÇOB	Çevre ve Orman Bakanlığınca Koruma Altına Alınan Türler (KA : Koruma Altında)
MAKK	Merkez Av Komisyonu Kararına Göre Koruma Durumu (KA : Koruma Altında, AH : Yılın Belli Edilen Sürelerinde Avına İzin Verilen Türler, Av Hayvanı)

Açıklamalar devamı

	Türkiye'deki Tehlike Durumu (Kızıroğlu, İ., 2008)
	A : Türkiye'de Kuluçkaya Yatan, Yerli veya Yaz Göçmeni Türler
	A.1.0 : Doğal Yaşam Ortamlarında Yok Olmuş Türler (IUCN'e göre, Dünya'da Nesli Tükenmiş, EX : Extinct)
	A.1.1 : Doğal Populasyonları Şu Anda Tükenmiş veya En Az Son Onbeş - Yirmibeş Yıldan Beri Doğal Yaşam Ortamlarında Görülemeyen, Kafes vd Yapay Ortamlarda Yaşayan Türler (IUCN'e göre, Doğada Tükenmiş, EW : Extinct in Wild)
	A.1.2 : Yaşadığı Bölgede 1 Birey - 10 Çift (20 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Vahim Durumda, Aşırı Tehlike Altında, CR : Critically Endangered)
	A.2 : Yaşadığı Bölgede 11 - 25 Çift (22-50 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Tehlike Altında, EN : Endangered)
	A.3 : Yaşadığı Bölgede 26 - 250 Çift (52-500 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Hassas, Narin, Zarar Görebilir, VU : Vulnerable)
	A.3.1 : Yaşadığı Bölgede 251 - 500 Çift (502-1000 Birey) ile Temsil Edilen ve Populasyonları Azalan Türler (IUCN'e göre, D : Declining)
	A.4 : Yaşadığı Bölgede 501 - 5000 Çift (1002-10000 Birey) ile Temsil Edilen ve Populasyonlarında Lokal Bir Azalma Olan Türler (IUCN'e göre, Tehlike Altına Girmeye Yakın, NT (Near Threatened) - R (Rare)
	A.5 : Gözlenen Populasyonlarında Henüz Azalma ve Tükenme Tehdidi Olmayan Türler (IUCN'e göre, En Az Endişe Veren, En Düşük Riske Sahip, LC : Least Concern)
	A.6 : Hakkında Yeterli Veri Bulunmayan, Rastlantısal Türler (IUCN'e göre, Yetersiz Veri Bulunan, DD : Data Deficient)
	A.7 : Hakkında Güvenilir Veri Bulunmadığı İçin Değerlendirme Yapılamayan Türler (IUCN'e göre, Değerlendirilmemiş, NE : Not Evaluated)
TD	B : Kış Ziyaretçisi veya Transit Göçmen Türler
	B.1.0 : Daha Önceleri Türkiye'de Kışlayan Ancak Bugün Yok Olmuş Olan Türler (IUCN'e göre, Dünya'da Nesli Tükenmiş, EX : Extinct)
	B.1.1 : Doğal Populasyonları Şu Anda Tükenmiş veya En Az Son Onbeş - Yirmibeş Yıldan Beri Doğal Yaşam Ortamlarında Görülemeyen, Kafes vd Yapay Ortamlarda Yaşayan Türler (IUCN'e göre, Doğada Tükenmiş, EW : Extinct in Wild)
	B.1.2 : Yaşadığı Bölgede 1 Birey - 10 Çift (20 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Vahim Durumda, Aşırı Tehlike Altında, CR : Critically Endangered)
	B.2 : Yaşadığı Bölgede 11 - 25 Çift (22-50 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Tehlike Altında, EN : Endangered)
	B.3 : Yaşadığı Bölgede 26 - 250 Çift (52-500 Birey) ile Temsil Edilen Türler (IUCN'e göre, Hassas, Narin, Zarar Görebilir, VU : Vulnerable)
	B.3.1 : Yaşadığı Bölgede 251 - 500 Çift (502-1000 Birey) ile Temsil Edilen ve Populasyonları Azalan Türler (IUCN'e göre, D : Declining)
	B.4 : Yaşadığı Bölgede 501 - 5000 Çift (1002-10000 Birey) ile Temsil Edilen ve Populasyonlarında Lokal Bir Azalma Olan Türler (IUCN'e göre, Tehlike Altına Girmeye Yakın, NT (Near Threatened) - R (Rare)
	B.5 : Gözlenen Populasyonlarında Henüz Azalma ve Tükenme Tehdidi Olmayan Türler (IUCN'e göre, En Az Endişe Veren, En Düşük Riske Sahip, LC : Least Concern)
	B.6 : Hakkında Yeterli Veri Bulunmayan, Rastlantısal Türler (IUCN'e göre, Yetersiz Veri Bulunan, DD : Data Deficient)
	B.7 : Hakkında Güvenilir Veri Bulunmadığı İçin Değerlendirme Yapılamayan Türler (IUCN'e göre, Değerlendirilmemiş, NE : Not Evaluated)

Kaynak: ÖÇKKB, Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu (2010)

Doğu Karadeniz Bölgesi, özellikle de Trabzon, Rize ve Artvin illeri Kafkas Bölgesi içinde yer alması nedeniyle herpetofauna bakımından çok zengindir ve yalnızca Kafkasya'ya ait endemik türler de barındırmaktadır. İki kısı kuyruklu kurbağa türü olmak üzere 8 farklı anfibî türü ile 7 sürüngen türü tespit edilmiştir.

Triturus vittatus ophryticus (Şeritli semender), IUCN'e göre bu amfibi, popülasyonunun özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'ni de içine alan Kafkas bölgesinde azalmasından dolayı tehlikeye açık (NT) türler arasına konmuştur. *Mertensiella caucasica* (Kafkas semenderi) ve *Pelodytes causicus* (Kafkas kurbağası) Kafkas bölgesine endemik türlerdir.

Vipera kaznakovi (Kafkas Engereği), Kafkas bölgesine endemik olan bu engerek türü güçlü zehir bezlerine sahiptir.

Alanda çok az gözlenen Yaban Kedisi'ne, alanın ormanlık kesimleri ve yerleşim yerlerine yakın ziraat-iskan alanlarında rastlanılmaktadır.

Uzungöl ÖÇK bölgesindeki akarsu ve göllerde alabalık türlerinden Kahverengi alabalık (*Salmo trutta*) Anadolu Alabalığı (*Salmo trutta macrostigma*) Karadeniz Alası ve Gökkuşacağı bulunmaktadır. Su samuru, alandaki bütün büyük ana derelerde ve kuvvetli akan yan kollarda mevcuttur.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi Biyolojik Çeşitlilik Sentez Haritası, EK 1'de sunulmuştur.

8.2 Niteliksel Değerlendirme

Hassaslık

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin önemli bir kısmını kapsayan orman vejetasyonunda sekonder orman süksesyonunun 1971 yılından 2010 yılına değin değişimi saptanmıştır. Hesaplamalara göre ÖÇK Bölgesi'nde orman vejetasyonunda sekonder süksesyonun "ileri"ye doğru gerçekleştiği, yani ormanların klimaksa doğru ilerlediği belirlenmiştir. Orman ekosisteminin gençleşen değil, giderek yaşlanma eğiliminde olduğu ortaya konulmuştur.

Ormanda meydana gelen alansal değişimlerin, bölge biyolojik çeşitliliğini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Yoğun turizm faaliyetleri, günümüzde azalma gösterse de otlatma ve ot biçme, kaçak avcılık, yol inşası, doğal gaz hattı tesisi ve kış sporları gibi faaliyetlerle ülkemizin önemli turizm merkezlerinden biri olan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin biyolojik çeşitliliği önemli ölçüde olumsuz yönde etkilemektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde *Sicyos angulatus* doğallaşmış bir tür olarak tespit edilmiştir. Bu tür Uzungöl'de yerleşim yerleri civarında yoğun popülasyonlar oluşturmuş durumdadır. Dünyada en tehlikeli istilacı türlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu tür başta bitkisel biyolojik çeşitlilik olmak üzere, yörede yetiştirilen tarım ürünleri için de aşırı besin kullanımı ve boğucu etkisiyle ciddi olumsuz etkiler oluşturabilmektedir.

Bölgedeki orman alanları bir plan dâhilinde nispeten daha iyi korunmakta iken özellikle geniş yer kaplayan mera alanlarının kaçak yapılaşma, usulsüz faydalanma ve aşırı kullanımlara karşı korunmasına özen gösterilmesi gerek alanlardır.

Yaban hayvanları için en önemli tehdit, yaşam alanlarının bozulması, dönüştürülmesi, parçalanması veya yok olmasıdır. Bunun ardından ikinci sırada gelen tehdit ise kaçak avcılıktır. Alanda kaçak olarak avlanan memeli türlerin başında; Karaca, Çengel boynuzlu dağ keçisi, Yaban domuzu, Kurt, Ayı, Vaşak, Tilki, Sansar, Su samuru ve Porsuk gelmektedir.

Bitkisel biyolojik çeşitliliği tehdit eden faktörlerin başında aşırı otlatma ve ot biçme gelmektedir. Uzun yıllardır geleneksel olarak biçilen subalpin ve alpin çayırarda doğal bitki örtüsü elemanları olması gereken kompozisyondan çok uzaklaştırılmıştır. Biçmeye karşı daha dayanıklı olan çok yıllık bitkilerin genellikle daha hakim hale gelebildiği bu tür alanlarda, tohum oluşturmadan biçilen bir yıllık bitkilerin genellikle bu tür doğal alanlarındaki yayılışlarını kaybettikleri görülmektedir.

Nadirlik

IUCN'e göre CR kategorisinde yer alan *Erodium hendrikii* (İğnelik) alanda yayıldığı saptanmıştır. Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula x uzungolensis*), yeni bitki taksonu olarak bilim dünyasının dikkatine sunulmuştur.

Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı, Kafkasya Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktasında bulunan ve Küresel ölçekte tehlike altındaki endemik kuş türlerinden, Dağ horozu (*Tetrao mlokosiewiczii*) ve Kafkas çıvgını (*Phylloscopus lorenzii*)'ni barındırmaktadır. Bu türlerin her ikisi de Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yaşayan türlerdir. Kafkasya Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört adet endemik kuş türünden de ikisini barındırmaktadır. Bunlar; Dağ horozu (*Tetrao moloksiewiczii*) ve Ur keklik (*Tetraogallus caspius*)'dir.

Mertensiella caucasica (Kafkas semenderi) ve *Pelodytes caucasicus* (Kafkas kubağası) Kafkas bölgesine endemik türlerdir. *Vipera kaznakovi* (Kafkas Engereği), Kafkas bölgesine endemik türdür.

Doğallık

En geniş alana yayılan vejetasyon tipleri orman ve alpin-subalpin vejetasyonlardır. Alpin-subalpin bölgede mera vasfında çok geniş alanlar bulunmaktadır. Bu alanlar az müdahale görmüş doğala yakın alanlardır.

Ancak; Uzungöl daha önceki çalışmalarda göl kenarında ve yer yer göl içindeki sığ alanlarda saptanan sulak alan vejetasyon tipinin göle yapılan müdahaleler sonucu tamamına yakınının tahrip olduğu, yerleşim alanları içinde kalan kimi arazilerde bu birliğe ait bitki taksonlarının küçük gruplar halinde bir yayılış gösterdiği tespit edilmiştir.

Tipiklik

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, barındırdığı endemik, nesli tehlike altında, hedef veya öncelikli türlerle oldukça dikkat çeken bir alandır. Uzungöl ÖÇK Bölgesi yüksek peyzaj çeşitliliğine ev sahipliği yapması ile de tipik özellikler sergilemektedir. ÖÇK

bölgesinde yer alan göller gerek peyzaj gerekse yaban hayatı bakımından değer taşımaktadır.

Orman, alpin ve subalpin vejetasyon ile birlikte bölgedeki akarsular ve göllerin bir arada bulunması alanın tipik karakter sunmasının önde gelen örneklerini barındırmaktadır.

Bölgede yer alan göller : "Uzungöl: Rakım; 1090m Kırklarcami Gölü: Rakım; 2740m Multat Karagöl: Rakım; 2800m Balık Gölü:Rakım; 2570 m Aygır Gölü: Rakım; 2710 m Sarıçiçek Gölü: Rakım; 2880m Demirkapı Karagöl: Rakım; 2930m Pirömer Gölü: Rakım; 2870m Buz Gölü: Rakım; 3040m olmak üzere farklı yükseltilerde yer almakta ve görsel peyzajın üstün örneklerini sunmaktadır .

Özel ilgi

Bölge yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından genel, ortalama ve uzman ekoturistler tarafından ziyaret edilmektedir. Genel ve ortalama ekoturistler daha çok Uzungöl ve yakın çevresine ilgi göstermekte, uzman ekoturistler ise öncelikle buzulgöllerinin bulunduğu bölgeler yanında alpin ve subalpin bölge öncelikli olarak ziyaret edilmektedir.

Büyüklik

Mevcut durumda 149,12km² ÖÇK alanının sınırları ekosistem bütünlüğünü parçalamakta, doğal ve su ayırım hattına göre 154,04 km² yeni sınır olarak önerilmektedir.

Çeşitlilik

Bölge flora ve vejetasyon açısından zengindir. Alanda 125 alt tür, 68 varyete olmak üzere 311 cinse ait, 658 adet bitki taksonu tespit edilmiştir. Ülkemizin değişik yörelerinde odunduğu bitkisel ürün olarak yararlanılan 6 sporlu ve yaklaşık 156 tohumlu bitki taksonu Uzungöl ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde de yayılış göstermektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, sadece sahip olduğu 59 adet memeli türü dikkate alındığında biyolojik çeşitlilik bakımından orta derecede zengin bir bölge özelliğindedir.

Türkiye 460'ın üzerinde kuş türü bulunmaktadır. Bölgede 250 adet kuş türü tespit edilmiştir. Alanın, hem yerli, hem de göçmen, toplam 35 tür gündüz yırtıcı kuş türüne ev sahipliği yaptığı tespit edilmiştir.

Doğu Karadeniz Bölgesi, özellikle de Trabzon, Rize ve Artvin illeri Kafkas Bölgesi içinde yer alması nedeniyle herpetofauna bakımından çok zengindir ve yalnızca Kafkasya'ya ait endemik türler de barındırmaktadır. İkisi kuyruklu kurbağa türü olmak üzere 8 farklı anfi türü ile 7 sürüngen türü tespit edilmiştir.

Denge ve Dengesizlik

Alandaki Kurt populasyon yoğunluğu, geçmiş yıllara oranla oldukça düşmekle birlikte halen normale yakın bir seviyededir. Kurtların populasyon yoğunluklarındaki eskiye nazaran bu düşüşün en önemli nedenlerinden birisi de, yaylalardaki koyun yetiştiriciliğinde yaşanan çok önemli azalmadır.

Tilki, alanda hemen her yerde bol miktarda rastlanılan bir türdür. Önemli bir yırtıcı olan tilkilerin populasyon yoğunluklarının biraz düşürülmesi gerekmektedir.

Alanda, ekonomik öneme sahip birçok av kuşu bulunmasına rağmen hemen hemen tamamı yeterli popülasyon seviyesine sahip değildir.

Bölgenin ve Ülkenin Ekolojik Yapısındaki Yeri

Uzungöl ÖÇK Bölgesi, Kafkasya Ekolojik Bölgesi veya Kafkasya Sıcak Noktası olarak adlandırılan alanda bulunmaktadır. Kafkasya Bölgesi, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) tarafından belirlenen, dünyanın biyolojik çeşitlik açısından özel öneme sahip 200 Ekolojik Bölgesi arasında yer almakta ve Uluslararası Koruma Örgütü [Conservation International (CI)] tarafından yeryüzünün en önemli biyolojik çeşitliliğe sahip ve tehdit altındaki 25 sıcak noktası arasında değerlendirilmektedir.

Dünyanın önemli biyolojik çeşitliliğine sahip ve tehdit altındaki bölgelerinden biri olan Kafkasya

Ekolojik Bölgesi/Sıcak Noktası içerisinde bulunan Uzungöl ÖÇK Bölgesi, eşsiz orman, yüksek dağ ve akarsu ekosistemleri ile çok önemli yaban hayvanı (memeli, kuş, sürüngen, amfibi, balık, böcek) türüne ev sahipliği yapmaktadır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin yer aldığı alan, aynı zamanda yakın geçmişte adı "Doğu Karadeniz Dağları Önemli Kuş Alanları" olan ve şimdi ise "Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı" olarak adlandırılan alan içerisinde bulunmaktadır.

8.3.Biyolojik Çeşitlilik Üzerindeki Baskılar ve Tehditler

Yaban domuzları ve ayıların tarla ve bahçelere zarar vermektedir.

Oldukça hareketli ve geceleyin faaliyet halinde olan su samuru özellikle Ayı'larla birlikte Alabalık yetiştiricileri için kaçak olarak avlanan türler arasında yer almaktadır.

Porsuk, yörede ziraat iskan alanlarına yakın yerlerde yaşayan ve köylülerin çatıştığı türler arasındadır.

Alandan biçilen ve yöresel balya makinelerinde balyalanan otların yöre dışına satılması, iskan talebi, alanı kısmen tarım alanı oluşturma ve yol inşası gibi faaliyetler bitkisel tür çeşitliliğini tehdit etmektedir.

Alandan uzun yıllardır devam eden yabancı soğan (*Allium spp.*) toplama kültürü hala terk edilmiş değildir.

Diğer taraftan yerel halk tarafından alanı gezen turistlere satılan ve bilinçli olarak toplanmayan kimi tıbbi-aromatik veya süs niteliği olan bitkiler biyolojik çeşitliliği olumsuz etkilemektedir.

Yabancı turistlerin yöreden değişik bitki üreyimli kısımları (spor, tohum, meyve gibi) veya canlı bitki örnekleri toplayarak ülkelerine getirmeleri BÇ üzerine tehdit olarak görülmektedir.

Uzungöl ÖÇK bölgesi bitkisel tür çeşitliliğini tehdit eden bu faktörler uzun zaman içinde alanda bulunan yaban hayvanlarını da etkileyeceği kaçınılmazdır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde izlemeye konu edilecek hedef yaban hayvanı ve bitki taksonlarının izlenmesi de büyük önem taşımaktadır. Alanda bir izleme programı olmayışı eksiklik olarak görülmekte ve güçlü bir izleme programının oluşturulması gerekmektedir.

Orman vejetasyonunun köylere yakın kesimlerdeki orman üst sınırlarının kaçak kesimlerle aşağılara doğru kaymasının engellenmesi gerekmektedir.

Alanda bulunan iki yaşamlılar ve sürüngenleri etkileyen belli başlı tehditler aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

Yöre halkı tarafından yılanlar ve kertenkeleler korkulan ve öldürülmeye çalışılan türlerin başında gelmektedir.

Turistik alandaki türlerin çoğu insan kaynaklı faktörlerden zarar görmektedir. Bunlardan en önemlisi, var olan su kanallarının kapatılması veya bilinçsizce düzenlenmesidir.

Üreme alanlarının yeterli olmaması nedeniyle geçici sulara yumurta bırakmaları da iki yaşamlılar için ciddi risk teşkil etmektedir. Bir diğer etken de yol çalışmaları ve yol trafiğidir.

Yapılan yeni yollar ve kimi toprak yollarda yapılan üst yapı çalışmaları birçok küçük su birikintisini kapatarak oraya bırakılan yumurtaların ölmesine neden olmaktadır. Yol üzerinde üreme veya beslenme amaçlı dolaşan kurbağaların araçlar tarafından öldürülmesi de önemli bir tehdit olarak belirlenmiştir.

HES'lerin meydana getireceği tahribat, yöre biyolojik çeşitliliği ve turizmi için tehditlerdir.

Balık tesislerinden doğaya sürekli organik

atık salınmaktadır. Atık suların kesinlikle filtre edilerek, kirli suyun doğrudan kaynaklara deşarji engellenmelidir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ndeki yaban hayatını olumsuz yönde etkileyen diğer belli başlı tehditler ve çözüm önerileri aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

Yerleşim yerlerindeki (Belediye, Köy, Yayla ve Mezire) plansız gelişmeler.

Her türlü (Yol, Otel, Lokanta, Ev vb) yapı ve tesisin yapımında yaban hayvanlarının göç ve hareketlerinin dikkate alınmaması. Bu konudaki zararın kabul edilebilir boyutlara indirgenebilmesi için memeliler başta olmak üzere yaban hayvanlarının yoğun geçiş yaptığı yol ve benzeri yerlere, hayvan geçişine uygun geçiş yerleri, menfezler (hayvan menfezi) veya alt geçitler yapılmalıdır.

Başta balıklar olmak üzere diğer sucul canlıların yaşam alanını sınırlandıran yapı ve tesislerin bulunduğu yerlere geçişi sağlayan geçit, merdiven, kapı, süzgeç (filtre) ve benzeri uygun yapı ve sistemler yapılmalıdır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi içinde ve etkilenme bölgesindeki ilgi tüm grupların özellikle çocuk ve gençlerin doğa sevgisi, yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, ormanlar ve su kaynakları konularında eğitimi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Her türlü atık ve çöplerin yol açtığı karasal ve sulak alanlardaki kirlilik. Alanda orman, dağ, yayla, göl ve akarsu gibi hiçbir yere atık atılmamalı, geri dönüşümü mümkün olan atıkların tekrar geri kazanılmasına çalışılmalıdır.

Su Kirliliğine neden olan evlerin, lokanta ve otellerin mutfak ve banyo suları ile ahır suları doğrudan akarsulara verilmemelidir.

Uzungöl merkezindeki çöp sorunu ile ormanlık ve dağlık alanlardaki çöp sorunu birbirinden ayrı

olarak ele alınmalıdır. Dağlık ve ormanlık alanlara atılan ve/veya bırakılan çöplerin oluşturdukları kirliliğin yanı sıra, yaban hayvanlarının çöpçü, hazırcı bir yaşam tarzını benimseyerek yabaniliklerini kaybetmelerine neden olmaktadır.

Kaçak av. Dağ horozu, Ur keklik, Çil keklik, Kınalı keklik, Ardıç türleri ile gündüz ve gece yırtıcı kuşları gibi kuş türlerinin, Karaca, Yaban domuzu, Kurt, Ayı, Vaşak, Tilki, Su samuru ve Porsuk gibi memeli türlerinin ve Anadolu alası (Kahverengi alabalık) gibi balıkların kaçak avcılığının önlenmesi sağlanmalıdır.

Avcılık ile ilgili eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yanısıra, popülasyonlarının aşırı artması ve alanın taşıma kapasitesinin üstüne çıkması gibi durumları da dikkate alarak avlanma planlarına göre yapılacak olan yasal avcılığın önü açılmalıdır. Bu nedenle avlanma planı yapılarak, sürekli yenilenmeli ve popülasyon durumu uygun görülen türler av turizmüne sunulmalıdır.

Alanda Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Jandarma teşkilatı ile av kulüpleri ve köy tüzel kişilikleri arasında iyi bir iletişim sağlanmalı ve özellikle usulsüz ve kaçak avcılığın yoğun olduğu sezonlarda denetimler sıklaştırılmalıdır.

Yabani yırtıcılar ve insanlara zararlı yaban hayvanları. Yaban hayvanları ve insanlar için zararlı olabilen özellikle Ayı, Kurt, Vaşak, Çakal, Sansar, Su samuru, Yaban domuzu ve Karaca'nın sıkı bir izlemeye tabi tutulması, en azından bu konuda bir sistem kurulana kadar ilk yıllarda yılda bir defa yapılacak olan sayım (envanter)'larla popülasyonları belirlenerek, popülasyonlarının aşırı artması ve alanın taşıma kapasitesinin üstüne çıkması halinde avlanma planlarına göre taşıma kapasitesinin üzerindeki avlanması gerekmektedir.

Serbest dolaşan sahipli köpekler. Çoğu zaman serbest dolaşan köylülere ait çoban köpekleri, kapı-bekçi- köpekleri veya av köpekleri, yaban hayvanlarını kovalayıp yormakta, terleterek

hasta olmasına neden olmakta, düşük yapmasına neden olmakta, uçuruma veya yırtıcıların üzerine yani istemediği alanlara sürüklemekte veya bazen yakalamaktadırlar. Köylülere ait kapı-bekçi- köpekleri veya av köpeklerinin serbest dolaşmasının önüne geçilerek anında müdahale edilmeli ve çoban köpeklerinin ilk etapta çobanın gözetiminden uzaklaşmaması konusunda çobanlar eğitilmelidir.

Gürültü, ürkütme, korkutma gibi çeşitli nedenlerle yaban hayvanlarına rahatsızlık verilmektedir. Yaban hayvanları rahatsız edilmemeli ve yaban hayatına zarar verilmemelidir.

Yayla şenlikleri, yaban hayatı gözlemi, yaban hayatı fotoğrafçılığı, doğa fotoğrafçılığı, foto safari, biyosafari ve kuş gözlemi gibi değişik isimlerle yapılan organizasyonlarda yaban hayvanlarına rahatsızlık verilmemeli, her tür için farklı olan yaklaşma mesafesinin aşılması gerekmektedir. Ayrıca bütün organizasyonlarda hayvanların yuva, barınak-sığınak, beslenme, kışlama alanlarına, yumurta ve yavrularına zarar verilmemelidir.

Yaban hayvanları yuva yapma, kur, çiftleşme, kuluçka, gebelik, doğum ve yavru uçurma gibi önemli üreme dönemlerinde rahatsız edilmemelidir.

Alanı kullanan bütün ziyaretçilerin (Kayakçı, kampçı, fotosafarici vb.) kamp kuracakları alanların sahadaki biyolojik çeşitlilik ve önemli türler bakımından zengin alanların yeterince uzağında olmasına dikkat edilmelidir.

Özellikle yüksek kesimlerdeki göllerin kenarında piknik ve kamp yapan ziyaretçilerin gelişigüzel kamp yapmasının önüne geçilmelidir.

Ormancılık, otlatma, turizm ve yayla şenlikleri gibi yerel halkın geleneksel kullanımıyla ilgili her türlü faaliyet yaban hayatını rahatsız etmeyecek biçimde düzenlenmelidir.

Yaban hayatına zarar veren alternatif turizm faaliyetlerine dikkat edilmelidir. Alandaki yollarda veya yolların dışında, otomobille yollarda veya yol dışında her türlü hızlı sürüş veya macera sürüşü (off road) yapılmasına müsaade edilmemelidir.

Alanda kış turizmini canlandırmak adına, yaban hayatına önemli bir rahatsızlık veren yani biyolojik çeşitliliğe zarar veren helikopterle kayak (heliski) yapılmamalıdır.

Artan araç trafiği gözönüne alınmalıdır. Yollarda ve ilgili yerlerde hız sınırı, korna çalınmaması, yüksek sesli müzik açılmaması, sahanın önemli türleri vb konularda bilgilendirmeler yapılması.

Sahanın yönetimindeki yetki karmaşası önemli bir problem olarak görülmektedir. Türkiye'deki korunan alanların belirlenmesi, tanımlanması ve yönetilmesi ile ilgili yeni bir yasaya ihtiyaç vardır. Alandaki bütün yetkili kurum ve kuruluşların planlama ve uygulamalarında işbirliği ve uyum sağlanması.

Enerji yatırımları baskı oluşturmaktadır. ÖÇK Bölgesi içerisinde ve alanı etkileyen alanda projelendirilmiş olan küçük, orta veya büyük ölçekli Hidroelektrik Santralleri (HES) ve ileride yapımı düşünülebilecek olan Rüzgar Enerjisi Santrallerinin (RES) bu gibi doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerleri bakımından önemli alanlarda yapımına müsaade edilmemelidir.

Alanda yaşayan vatandaşların ve planlı sayıdaki ziyaretçinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere çok küçük ölçekli (0,5 MW'dan küçük) HES'lerin yine planlı bir şekilde, yani nerede en fazla kaç tane olabileceği belirlenerek yapımına izin verilebilmelidir.

Benzer biçimde alanda güneş enerjili ısıtma sistemleri ve çatılarda dahi kurulabilen çok küçük ölçekli rüzgar enerjisi santrallerinin yapımı teşvik edilmelidir.

Yetersiz yaban hayatı koruma faaliyetlerine yönelik tedbirler alınmalıdır. Koruma ekiplerinin, yaban hayatı konusunda eğitilmiş, araç gereç bakımından donanımlı ve yeterli sayıda elemana sahip olmaması ve dolayısıyla denetimlerin yetersizliği. Koruma ekiplerinin personel, araç-gereç ve teknik malzeme bakımından kapasiteleri arttırılarak sürdürülebilir hale getirilmeli. Köy tüzel kişiliklerini de devreye sokan sistemli bir alan koruma planı yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Yaban hayatı iyileştirme (rehabilitasyon) ve yenileme (restorasyon) çalışmalarının yetersizdir. Alanda yapılan bütün yapı ve tesislerden dolayı zarar gören alanlarda, sahadaki mevcut yaban hayvanları tarafından da tercih edilen, besin ve barınak (örtü, sığınak) oluşturacak olan, doğal bitki örtüsüne uygun ağaç, ağaççık, çalı ve otsu türler kullanılarak bitkilendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Ormanlardan kaçak kesim, yakacak odun yararlanması göz önünde bulundurulmalıdır. Ormandan yapılan usulsüz ve kaçak kesimlerin önlenmesi için denetimler artırılmalı ve köylüye alternatif geçim yolları sunulmalıdır.

Odun dışı orman ürünlerinden yaban hayatını dikkate almadan, plansız bir şekilde faydalanma. Özellikle bitkisel kökenli (mantar, kekik, kuşburnu, ayı üzümü vb) odun dışı orman ürünlerinin bilinçsizce ve belli alanlarda yoğunlaşarak, aşırı toplanması.

Aşırı otlatma. Plansız otlatma ve diğer birçok nedenden dolayı birçok alan aşırı otlatmaya maruz kalmaktadır. Saha ve etkilenme bölgesinde otlatma planı yapılmalı ve uygulanmalı.

Kuşlar üzerine tehditler

Alandaki plansız gelişmeler, atıklar, kirlilik, kaçak av, yabani yırtıcılar ve insanlara zararlı yaban hayvanları, serbest dolaşan sahipli köpekler, gürültü, trafik, aşırı yaklaşma, yönetim kargaşası,

enerji yatırımları, yüksek gerilim hatları, odun eksenli ormancılık faaliyetleri, kaçak kesim, yakacak odun yararlanması, Odun dışı orman ürünlerinden yaban hayatını dikkate almadan, plansız bir şekilde faydalanma, aşırı otlatma, yetersiz koruma faaliyetleri, yetersiz iyileştirme (rehabilitasyon) ve yenileme (restorasyon) faaliyetleri, yetersiz izleme program ve düşük bilinç düzeyidir.

8.4 İzleme ve Araştırma Konuları

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde balıkların avcılık ve popülasyon özellikleriyle ilgili çalışmaların bulunmadığı görülmektedir

Alanda tespit edilen memeli yaban hayvanı sayısının, zaman içerisinde yapılacak olan daha detaylı çalışmalarla, özellikle fare ve yarasa türleri başta olmak üzere araştırma yapılması, (araştırma sonucunda bütün familyalar için artış göstermesi kuvvetle muhtemeldir.)

Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula x unzugolensis*), İğnelik (*Erodium hendrikii*), Yabani Salatalık (*Sicyos angulatus*) ile yöreden tespit edilen ve muhtemel bir hibritin (*Pedicularis condensata x Pedicularis atropurpurea*) izlenmesi,

Ülkemizdeki vejetasyon çalışmaları genellikle İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yoğunlaşmış olup, Karadeniz Bölgesi'nde yapılan çalışmaların oldukça az olması,

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ni kapsayan alanın herpetofaunasını içeren ayrıntılı bir çalışma bulunmaması,

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi, ayı, kurt, vaşak, çakal, tilki, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi gibi önemli memeli yaban hayvanlarını barındıran bir alandır. Bu türlerin hareket yollarının araştırmalarla belirlenmesi,

Değişen iklimle beraber, dağların yüksek kesimlerinde bulunan kar kütlelerindeki olası

küçülmelerin, göllerdeki olası yüzey alan değişimlerinin, ormansınırlarındaki olası vejetasyon tipi değişimlerinin, alpin kesimdeki bitkilerin yayılışlarındaki olası yükselti değişimlerinin, orman vejetasyonundaki değişimlerin (ağaç türü, kapallığı, çağı) de meşcere tipi düzeyinde izlenmelerinin önemi daha da artmaktadır. Bu anlamda, sekonder orman süksesyonundaki değişimlerin değerlendirilmesi ve biyoçeşitlilik indislerinin belirli periyotlarla hesaplanarak olası değişimlerin ortaya konması,

Anadolu alabalığının alan paylaşımları, rekabetleri, üreme ve beslenme farklılıkları ya da benzerlikleri fenotipik varyasyonları ve mevcut stoklarının iyileştirilmesi için düzenli ve sürekli olarak izlenmesi,

Uzungöl ÖÇK Bölgesi karasal biyolojik çeşitliliğinin diğer bileşenlerinden olan örümcekler ve böceklerin de çalışılması temel araştırma ve izleme konularıdır.

8.5 Öneriler

Mevcut durumda 149,12km² ÖÇK alanının sınırları ekosistem bütünlüğünü parçalamakta, doğal ve su ayırım hattına göre 154,04km² yeni sınır olarak önerilmektedir.

Son yıllarda, gelişmiş ülkelerde sportif balıkçılığın önemi giderek artmaktadır. Kahverengi alabalıklar da güzel görünüşleri ve et kalitesi nedenleriyle, ticari ve sportif amaçlı olarak iç sularda çok rağbet görmektedirler. Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde halk tarafından da çok iyi bilinen yerli (doğal) kahverengi alabalık (*Salmo trutta*) ile balık üretim tesislerinden doğal ortama kaçan yabancı (suni) alabalık türü Gökkuşuğu Alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*) yaşamaktadır.

Alanın ÖÇK Bölgesi olarak ilan edilmiş olması, saha içindeki statülü alanların yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Mevcut durum, yetki karmaşasına ve görev çakışmasına neden olmayacak biçimde ele alınmalı ve gerekiyorsa bazı alanların statüsünün kaldırılması da düşünülerek yeniden değerlendirilmelidir.

Bitki taksonları olarak, Sicyos angulatus'un yanında, CR kategorisinde yer alan Erodium hendrikii ile alandan ilk kez bilim dünyasına kazandırılan Primula x uzungolensis taksonları izlenmesi gerekenlerdir. Ayrıca, Erodium hendrikii türünün mutlak koruma altına alınması ve yayılış gösterdiği Sarıkaya mevkiindeki yayılış alanı tel örgü ile çevrilerek halihazırda etkisi altında olduğu aşırı otlatmaya karşı alan kapatılmalıdır. Primula x uzungolensis bir melez birey olduğundan üreme biyolojisinin de araştırılması gerekir. Bitkinin tohumlarının çimlenme yeteneğinin araştırılması, taksonun generatif ve/veya vejetatif yollarla çoğaltılarak alanda mevcudiyetinin artırılması gerekir. Gerektiğinde türün doku kültürü ile çoğaltılması ve bu yolla alana yeni bireylerin kazandırılması yoluna gidilmelidir.

Yerel organik tarım ürünlerinin pazarlanması planlanmalıdır.

Alandaki, Ayı, Tilki, Yaban domuzu, Karaca ve Çengel boynuzlu dağ keçisi av turizmi potansiyeli taşıyan türlerdir. Bunlardan Ayı ve Yaban domuzu, bugün itibariyle popülasyon durumu en iyi olan ve av turizmine sunulabilecek türlerdir. Ayılar, koruma altında olmalarına rağmen, zararlı oldukları tespit edildiğinde veya popülasyon durumları olması gerekenin üzerine çıktığında avlanma planı ile avlattırılmalıdır. Ayrıca, Karaca, ve Çengel boynuzlu dağ keçisi de, taşıma kapasitesine ulaşmamış olsa bile, zayii olma ihtimali yüksek, iyi trofeye sahip bireylerinin yanısıra, cinsiyet oranlarının dengesizliği gidermek için, istenilmeyen özelliklere sahip bireyleri, hasta, çok yaşlı bireyleri veya rahatsızlık veren bazı bireyleri alandan uzaklaştırmak için avlanma planı ile av turizmine sunulmalıdır.

Biyosafari turları, rehberler eşliğinde dağ yürüyüşleri yapmak, kamp kurmak, gözlemler yapmak, fotoğraf ve film çekmek, ziyaretçi merkezinde üç boyutlu filmler izlemek gibi değişik faaliyetleri içermektedir. Doğu Karadeniz

ekosistemleri içinde Uzungöl 100.000'lerle ifade edilen ziyaretçi sayısı ile oldukça önemli bir turizm merkezidir. Ancak, genelde Uzungöl ve hemen yakın çevresinde yoğunlaşan ziyaretçi yoğunluğunun alanın orman ve yüksek dağ kesimlerine doğru yönlendirilmesi ve alandaki faaliyetlerin çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Ekolojik özellikleri bakımından alabalığın isteklerine uygun su kaynaklarının balıklandırılmasında Anadolu alabalığı kullanılmalıdır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi içinde ve etkilenme bölgesindeki ilgi tüm grupların özellikle çocuk ve gençlerin doğa sevgisi, yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, ormanlar ve su kaynakları konularında eğitimi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

9. SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL DEĞERLERLENDİRME

9.1 Ekonomik Değerlendirme

Bölgenin gelişmesinde turizmin en önemli değer olduğu (%91,7) kabul edilmektedir. Ziyaretçi profillerinin en katı doğasever ziyaretçilerden en klasik kitle turizmine yakınlık gösteren profile kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaması, turizmin çeşitlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Uzungöl'de yaşayanların %12'sinin geliri Turizm'den sağlanmaktadır. Görüşülen hanelerin %25'i turizm ile ilgili bir işle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Yörede büyük tesisler bulunmamaktadır ve turizm ile uğraşanların çoğunluğu restoran, otel, pansiyon işletmeciliği yapmaktadır. Turizm ile ilgili en önemli sorunlar, yörenin yeterince tanınmaması, gelen turist sayısının az olması, yörede yeterli turistik tesisin olmamasıdır.

Görüşülen hanelerde ortalama çalışan kişi sayısı 1,20'dir ve bir işsiz kişinin olduğunu söyleyenlerin oranı %11,9'dur. İşsizlik (%27,2) ve yetersiz sağlık sistemi (%23,5) görüşmeciler tarafından yörenin en önemli sorunu olarak kabul edilmektedir.

Proje kapsamında kalan yerlerde en önemli gelir kaynağını sürekli bir işten ücret/maaş (%66,67) oluşturmaktadır. Hanelerin ortalama aylık geliri

1435 TL'dir. En düşük gelir ve en yüksek aylık gelir arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. En düşük aylık gelir 400 TL iken, en yüksek aylık gelir 10.000TL'dir. Gelir gruplarına göre hanelerin aylık geliri incelendiğinde, geliri 500 TL'den az olan ailelerin oranı 6,1 iken aylık geliri 5001TL'den fazla olanların oranı %1,2'dir. En yüksek oran %25,6 ile 501-750 ve 751-1000 TL gelir grubunda görülmektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesinde tarımın önemli bir sektör olduğu söylenemez. Hanelerin %54,8'i tarımsal üretim yaptıkları arazilerinin olduğunu belirtmişlerdir ancak tarımsal üretim hanelerin kendi tüketimini karşılamak amacıyla yapılmaktadır.

Görüşülen hanelerin %4,8'i balıkçılık ile ilgili bir iş yapmaktadır. Balıkçılık ile ilgili işletmelerin sayısının az olmasına rağmen yörenin büyüklüğü ve bu işletmelerin yoğunlaştığı alan dikkate alınır ise etkinlikleri önem taşımaktadır.

Bölgede bal üretimi yapan 4-5 aile bulunmaktadır.

9.2 Sosyal Değerlendirme

Hanelerde yaşayan kişilerin çoğunun eğitimi ilköğretim düzeyindedir (%38,30). Liseyi bitirenlerin oranı %18,84 iken bu oran üniversite mezunlarında %9,12'ye düşmektedir. Görüşülen hanelerde yaşayan kişilerin sayısı 1 ile 10 arasında değişmektedir. İki kişinin yaşadığı hanelerin oranı %17 ve 5 ve daha fazla kişinin yaşadığı hanelerin oranı ise %31'dir. Ortalama hane büyüklüğü 4,12'dir ve en yüksek ortalama 5,20 ile Arpaözü yerleşim yerinde ve en düşük ortalama ise 3,14 ile Yaylaönü yerleşim yerinde görülmektedir. Hanelerin %77,38'i doğduklarından beri burada yaşadıklarını belirtmişlerdi. 16 yıldan fazla süredir burada yaşayanların oranı da %12'dir.

Görüşülen kişilerin %91,7'si yaşadıkları yerin ÖÇK Bölgesi olduğunu bilmektedirler. Uzungöl ile ilgili olarak yeni bir yönetim planının yapılmasını destekleyenlerin oranı %91,7'dir. Görüşmeler sırasında yörede birçok sorun yaşandığı ve yeni

yönetim planının bu sorunlara bir çözüm getirmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Yeni bir yönetim planının oluşturulması konusunda yöre insanının desteği söz konusudur. Yönetim planının hazırlanma aşamasında yöre insanının görüş ve düşüncelerinin alınması uygulanabilir ve sürdürülebilir bir planın oluşturulmasında katkısının olacağı açıktır. Görüşülen kişilerin en öne çıkardıkları nokta, bu planın halkla beraber ve onların görüşlerinin alınarak oluşturulmasıdır. Yönetim planı ile ilgili olarak projelere katılmak isteyenlerin oranı yüksektir. Yörede bulunan bireylerin eğitim düzeyi, meslek, gelir durumu ve yaş grupları gibi faktörler dikkate alınarak yönetim planı geliştirilmelidir. Yörede turizm dışında diğer sektörlerin gelişmemiş olması, turizm ile ilgili yapılacak düzenlemelerde daha dikkatli olması gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Görüşülen kişilerin (%99) Uzungöl'ün korunması gerektiğini düşünmektedir. Uzungöl korunmazsa kısa sürede gölün ve doğal alanların tahrip edileceği belirtilmiştir. Görüşülen kişiler gelecekte gölün en çok turizm amaçlı (%78,3) olarak kullanılmasını istemektedirler.

Yöre halkı Uzungöl'ün korunmasını istemekle beraber yörenin neden korunduğu hakkında bilinçli olduğu söylenemez. Ülkemizde koruma anlayışının devlet aracılığıyla gerçekleştirilmesi yöre halkının katılımı konusunda sorunlara neden olmaktadır. Son yıllarda ülkemizde yapılması planlanan HES'lere karşı çıkan ve kendi yörelerini korumaya çalışan topluluklar bulunmaktadır.

Proje alanında STK'ların katılımının az olduğu ve bazılarının aktif olmadığı gözlenmiştir. Ayrıca var olan STK'lara da halkın aktif katılımı söz konusu değildir. Yönetim planı hazırlanırken var olan derneklere aktif olarak yöre insanının katılımının sağlanması ve teşvik edilmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Yönetim planı ile ilgili isteklerde "halkın katılımının sağlanması", "halka açık olması", "halka bilgi verilmesi" en çok dile getirilen istekler olmuştur. Aynı zamanda yapılacak faaliyetler hakkında kişilere bilgi sağlanması yönetim planının başarısı açısından önemlidir.

Kadınlar nüfusun yarısını oluşturmalarına ve doğal kaynaklarla yakın ilişkide olmalarına rağmen, düşüncelerini açıklama veya projelere katılma şansları erkeklere göre daha azdır. Geleneksel değerlerin hâkim olduğu kırsal alanlarda kadınların çevre konusunda bilinçlendirilmesi ve plana katılmalarının sağlanması projelerin başarı şansını artıracak açıktır.

Yörenin hem SİT alanı hem de ÖÇK bölgesi olması nedeniyle yasakların/kuralların hangi alanla ilgili olduğu konusunda tam bir karmaşa bulunmaktadır ve bunlar çoğunlukla karıştırılmaktadır. Bu konuda açıklayıcı bilginin sağlanması yönetim planına desteği artıracaktır.

9.3 Yasal ve Yönetimsel Değerlendirme

Yasal ve yönetimsel değerlendirme raporun 3.5 başlığı altında incelenmiştir.

Çalışma alanında; Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerine ait 1/100000 ölçekli Doğu Karadeniz Çevre Düzeni Planı, Kurum tarafından onaylanan 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ve İller bankası tarafından hazırlanan ancak mahkeme kararıyla iptal edilen Uzungöl 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı bulunmaktadır.

1/25.000 Çevre Düzeni Planında yapılaşmalar tanımlanmıştır. Ancak Yaylaönü köyü çık tehlikesi altında olduğu için yerleşimi planında iptal edilerek gösterilmemiştir. Bölgedeki yerleşimleri Uzungöl yerleşimi ve diğer köyler olmak üzere iki gruba ayırarak değerlendirmek gerekir.

9.4 Yapısal Gelişme Eğiliminin Değerlendirilmesi

Bölgedeki ilk yerleşimler yaklaşık 350 yıl öncesine dayanmaktadır. Geleneksel mimari yapısı değer yaratmaktadır. Tescil edilmiş evler, kültürel değerlerin simgesi durumundadır. Kendine özgü mimarisi ve kültürüyle önemli bir turizm merkezi olan Uzungöl yerleşimi için, son yıllarda artan talepler doğrultusunda kontrolsüz ve plansız olarak gelişme gösteren turizm sektörü, doğal ve yapısal çevre

üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Uzungöl yerleşiminin sahip olduğu değerleri olumsuz etkileyen faktörlerin irdelenmesi gerekmektedir (Özen, H., Yalçınkaya Erol, Ş., Uzungöl Yerleşmesi ve Sürdürülebilir Turizm, KTÜ Mimarlık Bölümü)

Dünyanın en büyük gelirlerinden olan turizm gelirlerinden yararlanmak üzere oluşturulan turizm varış noktaları arasında, kırsal turizm türü önemli bir yer tutmaktadır. Büyük kent karmaşasında yaşayan insanlar, tatil dönemlerini kent ortamından uzaklaşarak, doğayla baş başa geçirmek amacıyla, dinlenmek için kirlenmemiş ya da bozulmamış kırsal alanları tercih etmektedir.

Uzungöl doğal ve kültürel nitelikleriyle ziyaretçiler tarafından tercih edilen bir alandır. Ancak, planlama yapılmadan gerçekleşen gelişme, beldenin doğal ve taşınmaz kültür varlıkları ile sosyal açıdan niteliğini olumsuz etkilemektedir.

Doğal ve yapısal çevrede büyüyen sorunların sosyal yapıyı da etkilemesi, yerleşimin özgünlüğünün bozulması sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Özgünlüğünü ve doğallığını kaybeden alanlarda yaşama ve ziyaret etme isteği de azalacaktır.

Sonuç olarak, plansız gelişme süreci gösteren turizm sektörü, Uzungöl beldesinin sürdürülebilir mimarisini ve doğal yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Bütün bu gelişmeler, gerek Uzungöl beldesinde, gerekse çalışma konusu köylerde geri dönüşümü olmayan tahribatlara yol açmaktadır. Uzungöl Beldesi ve köylerde var olan mimari kültürel mirasın korunabilmesi için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

- Ahşap yapılarla ilgili eğitim verecek ustaların bulunarak, yeni ustaların yetiştirilmesine yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi,
- Proje çalışmalarında bölge yapılarının iyi analiz edilerek, üretim ve onarıma yönelik detay ve tariflerin geliştirilmesi,
- Ahşap konutların bakım ve onarım çalışmalarıyla ilgili, proje ve uygulamaya yönelik hibe ya da kredi niteliğinde desteğin sağlanması,

- Tarihi yapıların sahiplerinin çoğunun alt gelir grubundan olması nedeniyle, devletin ilgili kurumlarının (Çevre ve Orman Bakanlığı vb.) onarım çalışmaları sırasında yüklü maliyet gerektiren ahşap malzeme alımıyla ilgili, mülk sahiplerine uygun nitelikli ahşap malzemeyi düşük bedelli ya da bedelsiz sağlamaları,
- Bakım, onarım çalışmalarında özgün detay ve malzeme kullanımına özen gösterilmesi, briket, tuğla, çimento gibi geleneksel mimaride kullanılmayan ve yapıların niteliğini bozabilecek yabancı malzemelerin kullanımına izin verilmemesi,
- Düzenli bakım, onarım programlarının yapılması konusunda halkın bilinçlenmesinin sağlanması yararlı görülmektedir.

9.5 Kültürel Değerlendirme

9.5.1 Uzungöl Beldesi

Uzungöl yerleşimi dağlık dar bir vadide konumlandığı için gelişmesi çok kısıtlı bir belde özelliği göstermektedir. Bu sebeple Belediye planının, mevcut eski yapılaşma dokusunu muhafaza edecek şekilde yapılmasında fayda görülmektedir.

Özellikle eğimli arazilerde yapılaşmış ve eski doku özelliği gösteren, Büyükköy Mevkii, Hoca Ali mevkii, İnceli Mevkii ve Filak mevkilerine koruma amaçlı plan yapılmalıdır. Çünkü mevcut yapılaşmada, sokaklar ve konut girişleri ve cepheleri imar standartlarına uymamaktadır. Bu eğimden ve arazi kıtlığından dolayı uygulanan metodun, bu alanlardaki diğer yapılara da uygulanması ve koruma planı kararlarının buna göre alınması daha doğru olacaktır.

Uzungöl beldesinde eski ahşap yapıların restore edilerek, önceden ahır olarak kullanılan alt katların odaya dönüştürülerek, turistlere kiraya verildiği görüşmelerde tespit edilmiştir. Belde halkı turizme yönelik yatırımlar yapmaya başlamıştır. Bu gelecekte de devam edecektir.

Ayrıca, turizm gelişme alanı olarak gözüken Gölbaşı Mevkiinde otel ve moteller yer almıştır. Bu Gölbaşı Mevkii geliştirilerek turizme açılması planlarda da

belirtilmelidir. Uzungöl yerleşimi yakın bölgenin yatakhane konumunda görevini alması ve bu görevin planlarda vurgulanması gerektiği, yapılan incelemelerden anlaşılmaktadır. Bu planlanan alanların dışında, gelecekte tekrar planlanacak alan mevcut olmadığı için, bu planlamanın doğru yapılması ve alanların en uygun değer edecek şekilde kullanılması gerekmektedir.

9.5.2 Demirkapı, Yaylaönü ve Arpaözü Yerleşim Yerleri

Bu üç yerleşimin en alt mahalleleri 1700 metre kotun üzerinde yer almaktadır. Bu köylerde yapılmış olan 100 yıllık ahşap evler, o zamanki nakliye ve malzeme kıtlığından dolayı binanın yağmur oluklarını bile ahşaptan, yani elindeki malzemeden yapmıştır. Binanın alt katı da, hem etinden, hem sütünden, hem de ısısından yararlanmak için hayvan ahır olarak kullanılmıştır. Kışın bu köylerde kalmak için hayvan beslemek şarttır. Aksi takdirde bu bölgede hayvansız kışlamak mümkün olamamaktadır.

Köylerde yapılan yeni yapılar 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planı hükümleri ve Koruma Kurulu Kararları çerçevesinde yapılaşmaktadır. Yeni yapılarda ulaşım kolaylığı nedeniyle yeni tip malzeme kullanılabilmektedir. Bu da yeni yapıları doğal olarak farklı göstermektedir.

Ancak, yeni yapılan binaların kat artırılarak yapıldığı gözlenmektedir. Bu yayla köylerinde eğimin %30'un üzerinde olduğu bilinmektedir. Yeni yapılarda kattan kat kazanma avantajı kullanılarak 3 ve 4 katlı binalar ortaya çıkmıştır. Bu tür yapılaşmanın bu yayla köylerinde engellenmesi gerekmektedir.

Yayla köylerinde 1/25000 ölçekli ÇDP Hükümlerine göre minimum 2000 metrekare parselde 3 katlı turizm tesisi yapma olanağı getirilmiştir. Bu plan hükmünün yeniden gözden geçirilmesi ve eğer yayla düzeneği bozulsun istenmiyorsa, bu hükmün kaldırılarak, konut tarzı yapılaşmalarda pansiyonculuğun teşvik edilmesi daha doğru olacağı kanısına varılmıştır.

Eski Yapılardan Örnekler

Demirkapı Köyü Eski Yapı Örneği

Demirkapı Köyü Eski Yapı Örneği

Arpaözü Köyü Eski Yapı Örneği

Arpaözü Köyü Eski Yapı Örneği

Yeni Yapılardan Örnekler

Demirkapı Köyü Yeni Yapı Örneği

Demirkapı Köyü Yeni Yapı Örneği

Demirkapı Köyü Yeni Yapı Örneği

Arpaözü Köyü Yeni Yapı Örneği

Yayla köylerinde yapılaşma kendi doğal gelişme çerçevesinde ve gelişme alanlarının dışına çıkmadan kontrollü yapılaşmaya izin verilmelidir. Bu köylere imar planı yapılması, köy özelliğini yitireceği anlamına gelmektedir. Çünkü bu yörenin fiziki yapısı, eğimi ve yapılaşma özellikleri, imar planı standartlarına (yol büyüklüğü, parselasyon, ada sistemi vs) uymamaktadır.

Yaylaönü'nün Köyü'nden Yapılaşma Örnekleri

Yaylaönü Köyü'nde Ulaşım Yolları

Demirkapı Köyü'nde Ulaşım Yolları

9.6 . Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Üzerindeki Baskılar ve Tehditler

Geleneksel mimarinin yerine çok katlı ve betonarme yapılaşmanın yaygınlaşması problem olarak görülmektedir.

Turizm faaliyetlerinin mevcut dar alandan tüm alana taşınması (küçük gruplar halinde alana gelen, daha çok ulaşım ağına ve yerleşim alanlarına uzak yerleri görmeyi tercih eden bir profilin varlığı ihmal edilmemelidir. Hem ekolojik

hassasiyet kaygıları, hem de gelir düzeyi açısından en yüksek düzeydedir.

Bölgedeki eski binalar kuru taş duvarlı ve ahşap ağırlıklı yapılardır. Kayıtlara göre 1976 yılında Uzungöl Beldesi dışındaki köylerde tuğla örülü bina yoktur. Dam örtüsü genel olarak hartama ve kiremittir. Bu yıllarda orman köylerinde ahşap dam örtüsü (pedavra, hartama) temin amacı ile önemli miktarda ağaç kesilmekte olduğundan, tahribatı azaltmak için orman köylülerine devlet desteği ile 1970'li yıllarda köy evlerinin bir kısmının dam örtüsü çinkodur.

Köylerde özellikle 1990'lı yıllardan itibaren artan bir şekilde betonarme binalar da inşa edilmek istenmektedir. Köylerde üç, dört katlı binalar yapılmak istenmektedir. Çok katlı ve yöre mimarisine uygun olmayan bu konutlar bazen adeta bir zenginlik göstergesi durumundadır. Birbiriyle rekabet edercesine bir sonraki bina daha geniş, daha yüksek yapılmak istenmektedir.

Dışa göçler nedeni ile köylerde çok sayıda bakımsız ev bulunmaktadır. Bir kısım evler ise yıkıntı halindedir

Uzungöl ÖÇK Bölgesi içinde yetiştirilmekte olan değişik tarım ürünlerinin kullanılmasıyla yapılacak yöresel yiyeceklerin mevsimsel olarak tüketime sunulması sağlanmalıdır. Evler arasındaki küçük bahçelerde yetiştirilebilecek organik bahçe bitkileri (başta karalâhana ve mısır olmak üzere, marul, pırasa, fasulye gibi) yetiştirilerek Uzungöl'de tüketime sunulması gerekir. Bu ürünlere dayalı yöresel yemeklerin yeterince sunulmadığı, yöresel turşu (yöresel gongoroş ve tomara), ahududu ve ayı üzümü reçeli/marmeladı gibi otantik ürünlerin yeterince değerlendirilmediği görülmektedir.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yetiştirilmekte olan sınırlı tarım ürünlerinin her geçen gün giderek azalmakta olduğu, bahçelerin bir kısmının değişik yıllarda işlenmediği gözlenmektedir. (Ziyaretçi profili değerlendirildiğinde, ailelerin birkaç haftayı aşan ve kiraladıkları evlerde kaldıkları düşünüldüğünde, bu insanların gününbirlik ihtiyaçlarını da karşılayabilecek değişik tarım ürünleri yetiştirmelerinin sağlanması yöre için aynı zamanda önemli bir rekreatif etkinlik olacaktır.) Arıcılıkla ilgili taşıma kapasitesinin araştırılarak ortaya konması ve arıcılığın yörede desteklenmesi önem arz etmektedir. Yakın yörede yetiştirilen ve reklamları sayesinde oldukça yüksek fiyatlara alıcı bulan balların varlığı düşünüldüğünde, Uzungöl'ün de bu bağlamda kendi "Bal Markası"nı oluşturulmalı ve pazarlaması yapılmalıdır. Ancak yöreye dışarıdan bal sokulmasının önüne geçilmesi yanında, üretilen balların da uygunlukları mutlaka kontrol edilmelidir. Hâlihazırda Uzungöl'de değişik

yörelere getirilen ve yöre balı adı altında uygun olmayan tezgâhlarda ve kontrolsüz olarak pazarlanılmasının önüne geçilmelidir. Ayrıca başka yörelere getirilen bu balların değil, Uzungöl'de üretilecek balların turizm tesislerinde tüketime sunulması sağlanmalıdır.

Yöredeki STK'ların yöre halkına yeteri kadar ulaşmaması olarak listelenebilir.

Resmi sınırlar içerisinde Tabiat Parkı, Belediye İmar Planı Sahası, Ormanlık Arazi ve Doğal Sit alanlarının bulunması, farklı hukuki ve yönetsel birimlerin bir arada eşgüdümlü çalışmaması ve buna bağlı olarak denetimde de sorun yaşanmaktadır.

Hayvan beslemeye devam eden kişilerin genellikle yaşlı, eski alışkanlıklarını sürdüren kişilerden oluşu, mevcut koşullar altında sınırlı miktarda sürdürülen hayvancılığın kısa süre içinde daha da azalacağı tahmin edilmektedir.

Yaz aylarında, bölgenin zengin florasından faydalanılarak bal üretilmektedir. Ancak, arıcılığın planlı ve düzenli bir şekilde yapıldığı söylenemez. Yörenin kendi adını taşıyan bir marka olmaktan uzak, başka yöre ballarının kısmen de olsa reklam edilerek yoğun olarak bu alan içinde pazarlandığı görülmektedir.

Plansızlık ve çok başlılık bölge halkının geleceğe yönelik yatırımlarını engellemekte, aynı zamanda çarpık ve kaçak yapılaşmaya neden olmaktadır. Bölge, son yıllarda yoğun turist çekmesine rağmen dışa göç devam etmektedir. Bunun başlıca nedeni, yöre halkının turizmden faydalanan kesiminin çok sınırlı olmasıdır.

İş yerlerinde garsonluk vb. hizmetleri gören işçiler de çoğunlukla mevsimlik olarak istihdam edilen ve önemli bir kısmı bölge dışından gelen kişilerdir. Belde imar sahası içerisinde gerek yapılaşma ve gerekse de Gölün kıyı-kenar çizgisi ihtilafı nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde yerleşim, mülkiyet ve arazi kullanımları tespit edilmiştir. Bölgede farklı yasalara göre kadastro çalışmaları ikmal edilmiş olup, Belde imar planı sınırları dışında kayda değer bir mülkiyet çekişmesi yoktur.

Yerleşim yerleri mülki sınırları yönünden Uzungöl Beldesi ile Derindere Köyü arasında ihtilaf bulunmaktadır.

Bölgeden dışarıya doğru yaşanan göçler nedeniyle eskiden kullanılmış arazilerin bir kısmı terk edilmiştir.

Bölgeden dışarıya artan göç nedeniyle gün geçtikçe işlenen tarım arazileri miktarında ve ürün çeşidinde giderek bir azalma olmaktadır.

Uzungöl Beldesi'nde eski yıllarda tapulama çalışması yapılmış olmakla birlikte sınır ihtilafı nedeni ile çalışma harici bırakılmış alanlar da bulunmaktadır.

Proje sahasının yaklaşık % 94'ü kamuya aittir. Özel mülkiyete konu alanlar sadece % 6 oranındadır. Özel mülkiyete konu alanlar genel olarak yerleşim yerleri ve çok az miktarda da tarım alanıdır.

Kamu arazileri içinde köy tüzel kişiliklerine ait olan arazi miktarı da oldukça sınırlıdır. Sadece 0,12km² (12 hektar) civarında arazi köy tüzel kişiliklerine aittir. Proje alanı içinde en geniş arazi ise mera vasfındadır. Mera alanının proje alanına oranı % 58 olarak hesaplanmıştır. Mera alanının kamu arazileri içindeki payı ise % 62 seviyesine ulaşmaktadır. Kamu arazileri içinde büyüklük bakımından mera alanlarından sonra en geniş alan 54,53km² varan büyüklüğü ile ormanlık alanlardır. Orman arazisinin proje alanına oranı % 35 seviyesinin üzerindedir.

Proje alanı içinde gerek yapılaşma ve gerekse de mülkiyet ihtilafı yönünden en önemli saha belde merkezindedir. Burada özellikle bölgeye adını veren, büyüklüğü 0,16km² olan Uzungöl Gölü vardır. Göl çevresinde kıyı-kenar çizgisi içinde kaldığı iddia

edilen işgal edilmiş araziler bulunmaktadır. Gerek kıyı kenar çizgisi içinde kaldığı halde işgal edildiği ve gerekse de yapılaşmada kıyı-kenar çizgisine uzaklık kuralına uyulmadığı nedenleri ile açılmış davalar, mahkeme kararları ile Maliye Hazinesi adına tescil edilmiş araziler bulunmaktadır.

Alanda sayısal olarak en fazla Ortalama (Pasif) Ekoturiste (OET) rastlanırken, onu sırasıyla kitle turizminden izler taşıyan Genelleyici Ekoturist (GET) ile Uzman (Aktif) Ekoturist (UET) izlemiştir. Ziyaretçi yönetiminin farklı ziyaretçi profiline göre yapılmaması diğer sorunlar grubunu oluşturmaktadır.

10. BÖLGELEME

Uzungöl ÖÇK Bölgesinin Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi kapsamında hazırlanan ve Şekil 18 ve EK.2'de sunulan Biyolojik Çeşitlilik Sentez Haritasında öne çıkan değerleri içeren bölgeler önem derecesine göre ayrılarak Hassas A, B ve C bölgelerinin kriterleri aşağıda tanımlanmıştır.

Hassas A Bölgesi

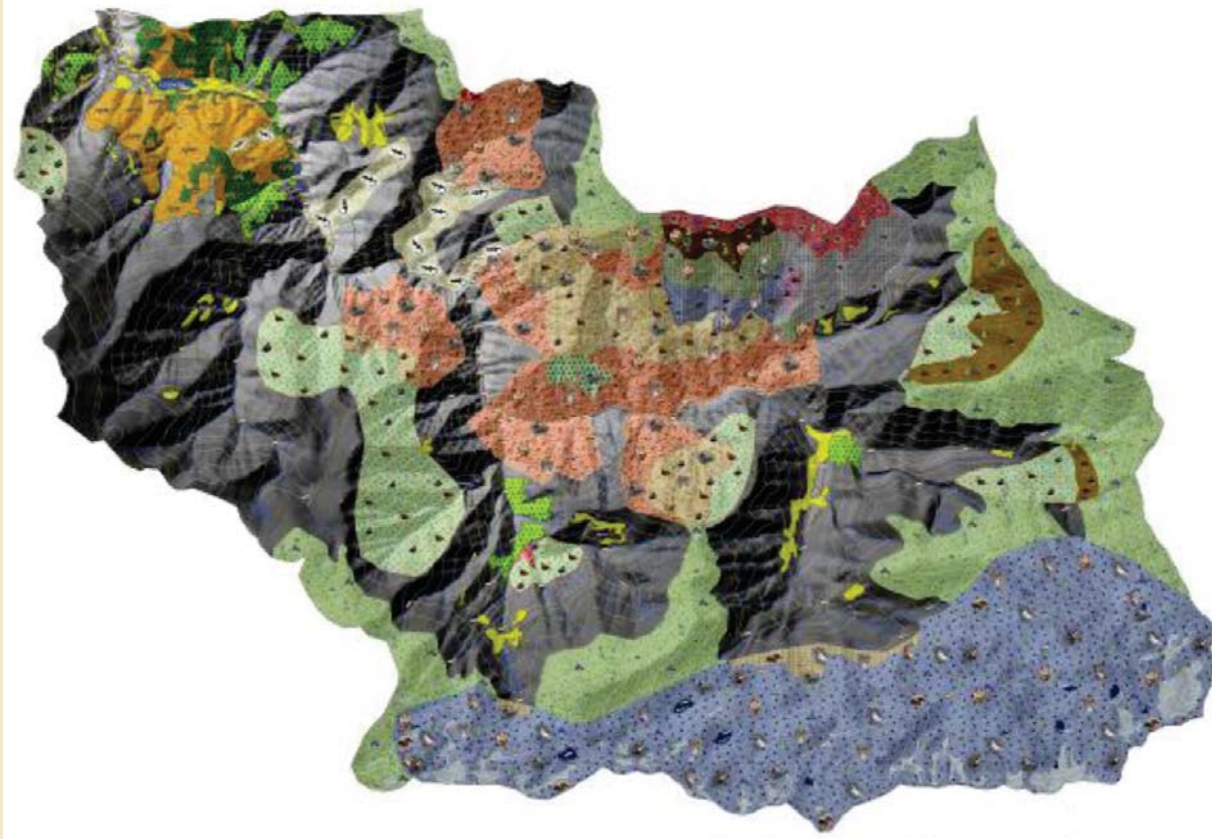
Uzungöl ÖÇKB sınırları içinde Mutlak Koruma Alanı olarak tanımlanabilecek Hassas A Bölgesi; koruma kararlarının en yoğun olarak uygulanacağı ve insan faaliyetlerinin büyük oranda kısıtlanacağı alanlardır.

Uzungöl ÖÇKB içinde beş bölge; türler bakımından endemik ve çok tehlikede olan, habitatlar bakımından ise önde gelen örnekleri içeren bölgeler Hassas A Bölgesi olarak belirlenmiştir. Bu alanlar Doğal Sit Alanları ile doğal hatlara oturan öneri ÖÇK sınırlarının da gösterildiği Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Hassas Zonlar Haritasında (EK.3) yer almaktadır.

Bu alanların her birisi aşağıda ayrı ayrı ele alınarak mutlak koruma gerekçeleri ve koruma kullanım kararları belirtilmiştir:

1 No'lu Alan, Yüksek Bitkisel Endemizm ve Yaban Hayvanlarının Öncelikli Yaşam Alanı: Bu

Şekil 18. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Korunması Gereken Tür ve Ekosistemleri

Kaynak: ÖÇKKB, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu, 2010 (Detay için bakınız EK-2'ye)

alan Uzungöl'ün güney doğusunda 2500-3385 m yüksek rakımda yer alan oksijence zengin buzul gölleri, yaban hayvanlarından Ayı (*rsus arctos*), Kurt (*Canis lupus*), Vaşak (*Lynx lynx*), Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi (*Rupicapra rupicapra*), Yaban Keçisi (*Capra aegagrus*), Sakallı Akbaba (*Gypaetus barbatus*), Kafkasya Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört endemik kuş türünden Ur Keklik (*Tetraogallus caspius*) gibi türlerin öncelikli yaşam alanlarını, bitkisel endemizmin yüksek olduğu alpin ve sub alpin çayırılık alanları, kar kütlelerini, peyzaj potansiyeli yüksek alanları, uzman eko-turistler tarafından öncelikli ziyaret edilen bölgeleri içermektedir.

2. Nolu alan, Yüksek Bitkisel Endemizmle birlikte Dağ Horozu Yaşam Alanı: Toplam 250 kuş türü tespit edilen Uzungöl ÖÇK Bölgesinde bu alan yüksek bitkisel endemizmle birlikte, Kafkasya

Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört endemik kuş türünden Dağ Horozu (*Tetrao moloksiewiczii*) öncelikli yaşam alanıdır.

3. Nolu Alan, IUCN Tehlike Kategorilerinden Çok Tehlikede (CR) Bulunan İğnelik (*Erodium hendrikii*) Yayılış Alanı: Uzungöl ÖÇK Bölgesinde saptanan toplam endemik bitki taksonu sayısı 41'dir. Endemik ve ender taksonlardan IUCN'e göre Sarıkaya mevkinde yayılış gösteren İğnelik (*Erodium hendrikii*) çok tehlikede (CR) kategorisinde, iki adeti tehlikede (EN), 16 adeti zarar görebilir (VU) ve 35 adeti de diğer kategorilerde yer almaktadır.

4. Nolu alan, Potansiyel Doğal Yaşlı Ormanla birlikte Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula x Uzungolensis*) Yayılış Alanı: Uzungöl'ün batısında potansiyel Doğal Yaşlı Ormanların da yer aldığı

orman içi açıklıklarda yayılış gösterdiği, yöreden ilk kez saptanıp bilim dünyasına kazandırılan ve doğal bir hibrit olan *Primula x Uzungolensis* yayılış alanı.

5. Nolu alan, Kafkas Semenderi (*Mertensiella caucasica*) Yaşam Alanı : Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nde ikisi kuyruklu kurbağa olmak üzere toplam 8 farklı amfibi türünün bölgede yayıldığı saptanmıştır. Bu türlerden Kafkas bölgesinde endemik tür olan Kafkas Semenderi özellikle yerleşim merkezlerinden uzak, genellikle akıntılı su kaynaklarında bulunurlar. Gündüzleri taş altlarında saklanan bu tür geceleri aktif olarak dolaşır. Yumurtalarını buldukları su kenarlarındaki bitkilere bırakırlar.

Hassas A Alanı; mutlak koruma alanıdır. Nesli tehdit vetehtike altında olan tür ve habitatların korunması için ekosistem bütünlüğünü bozmayacak şekilde eğitim ve bilimsel araştırma dışında hiçbir faaliyete izin verilmez.

Bu alanda;

1. Kesin koruma yasağı getirilmiş olup, hiçbir yapı ve tesis yapılamaz.
2. Buzul Göllerinde; 3621 Sayılı Kıyı Kanununun 6. maddesi ve Kıyı Kanununun Uygulama Yönetmeliğinin 13. Ve 14. maddesinde tanımlanan yapı ve tesisler yapılamaz. 7. madde kapsamındaki dolgu ve kurutma yoluyla arazi kazanılamaz.
3. Kum çıkartılamaz.
4. Alanda avcılık, balıkçılık ve otlatma yapılamaz.
5. Alanda yapılacak her türlü faaliyet, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün iznine tabi'dir.
6. Madencilik faaliyetlerine izin verilmez.

Hassas B Bölgesi

Hassas B Bölgesi olarak belirlenen bu alan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Hassas Zonlar Haritasında (EK.2) yer almaktadır.

Hassas B Bölgesi içerisinde doğu ladini ağırlıklı ibreli ormanlar, Doğu Karadeniz göknarı ağırlıklı ibreli ormanlar, ladin-göknar-kayın karışık ormanı, erken evredeki doğal yada yarı doğal ağaççık ve gençlik alanları, huş ağacının baskın olarak bulunduğu topluluklar, potansiyel doğal yaşlı ormanlar, yüksek bitkisel endemizm alanları, dağ horozu, kافkas kurbağası, ayı, kurt, vaşak, siyah engerek, çengel boynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi, ur keklik türlerinin yaşam alanlarını içine almaktadır.

IUCN' e göre tehdit ve tehlike altında olan bitki türlerinin yayılış alanları ile fauna elemanları açısından özel önem arzeden bölgeler korunması gereken alanlar içerisinde yer almaktadır.

Hassas B Bölgesi içindeki Haldezen Deresi ve diğer akarsular, potansiyel doğal yaşlı ormanlar, dağ horozu, ur keklik, anadolu alası, yüksek bitkisel endemizm alanları, yaban hayatı bakımından önemli alanların korunması ve üzerindeki insan kullanımlarının hem doğal yaşamı tehdit etmeyecek nitelikte hem de su kaynaklarının rasyonel kullanımını sağlayacak nitelikte belirlenmesi ve yönetilmesi gerekmektedir.

Bu alanda;

1. Haldezen deresi ve diğer akarsularda Anadolu Alası avcılığı (1 Eylül-1 Şubat, 15 Ağustos-1 Şubat) tarihleri arasında hassas olup avcılık yapılamaz. Olta balıkçılık için uygun tarihler Mayıs, Haziran, Temmuz ve 15 Ağustos aylarıdır.
2. Hassas B Bölgesi içindeki mevcut tarımsal kullanımlar dışında yeni tarımsal kullanımlara izin verilmez. Bu alanda iyi tarım uygulamaları desteklenecektir.

3. Çevre koruma amaçlarına uygun olmak kaydıyla rehberli ve belirlenecek rotalar üzerinde yörenin ekolojisini tanıtıcı turistik geziler (dağ yürüyüşleri yapmak, kamp kurmak, fotoğraf ve film çekmek, bitki ve yaban hayvanları gözlemleri) yapılabilir.

4. Eğitim, bilimsel ve koruma amaçlı faaliyetler, kuşların ve diğer yaban hayatının gözlenmesi amacıyla gözlem kuleleri, gözlem evleri ile taşınabilir yapılar (bekçi kulübesi, WC) ile seyir ve rekreatif amaçlı yaya yolları Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün izni ile yapılabilir.

5. Mülkiyeti hazineye ait taşınmazlar kesinlikle satışa ve takasa konu edilemez ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün uygun göreceği faaliyetler dışındaki kullanımlar için tahsis yapılamaz.

6. Odun dışı tali ürünlerin toplanmasında Orman Genel Müdürlüğü'nün ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün izni alınacaktır.

7. Uzungöl Tabiat Parkı sınırları içerisinde Uzun Devreli Gelişim Planı plan kararları dikkate alınır.

8. Ekolojik özellikleri bakımından uygunsuz kaynaklarının balıklandırılmasında Anadolu Alabalığı kullanılmalıdır.

9. Uzungöl ÖÇKBölgesi içindeki Orman İşletmelerinin Orman Amenajman Planları biyolojik çeşitliliğin korunmasını dikkate alan Ekosistem Tabanlı ve Çok Amaçlı Planlama tekniği ile yapılmalıdır.

10. Madencilik faaliyetlerine izin verilemez.

Hassas C Bölgesi

Hassas C Bölgesi olarak belirlenen bu alan Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Hassas Zonlar Haritasında (EK 2) yer almaktadır.

Uzungöl ÖÇKBölgesinde Uzungöl, dağınık haldeki yerleşim yerleri, mahalleler, yayla yerleşim yerleri, terk edilmiş kırsal yapılar, mezarlar, Uzungöl yerleşim yeri Hassas C Bölgesi içerisinde yer almaktadır.

Bu alanda:

1. Bu alanlarda eğitim, bilimsel ve koruma amaçlı faaliyetler TVKGM iznine bağlıdır.

2. Bu alan içindeki tarım alanlarının tamamında iyi tarım uygulamaları desteklenmelidir.

3. Koruma ve kullanıma ilişkin alt ölçekli imar planları ve plan hükümleri uygulanır.

4. Madencilik faaliyetlerine izin verilemez.

5. Uzungöl ÖÇK Bölgesi 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında aşağıda yer alan plan hükümleri uygulanır.

6. Alanda yapılacak her türlü faaliyet, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün iznine tabidir.

1. Özel hükümler (Plan İlkeleri)

1.1. İmar planı onaylı alanlar:

Bu alanlarda Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmış Nazım İmar Planları ve Uygulama İmar Planları ve Plan Hükümleri geçerlidir.

1.2. Kırsal yerleşim ve kırsal gelişme alanları:

Bu alanlarda yapılacak tüm bina ve tesisler için ilgili yerel idareden inşaat ve iskân ruhsatları alınması zorunludur.

1. Bu alanlarda, konut, turizm tesisi, kırsal pansiyon, günübirlik tesis, ticaret gibi kullanımlar yer alabilir. Bu yapılar sit alanlarının içinde olması halinde K.T.V.K.B.K.'nun görüşü alınarak belediye ve mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyesince bu alanlar dışında valilik tarafından ruhsatlandırılır.

2. Okul, sağlık ocağı, ibadet yeri, karakol, köy konağı gibi kamu hizmetine yönelik yapıların yer seçimi Ö.Ç.K.B. nin ve sit alanlarının içinde olması halinde, K.T.V.K.B.K.'nun görüşü alınmak kaydıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyece bu

alanlar dışında valilik tarafından ruhsatlandırılır.

3. Bu alanlarda yapılaşma şartları;

Konut, pansiyon ve günübirlik kullanımlarında;

En fazla t.a.k.s.= 0.20

En fazla k.a.k.s.= 0.40

En küçük ifraz= 400 m²

En fazla yapı yüksekliği=6.50 m. dir (2 kat)

Parsel; 200 m² - 400 m² arasında ise yapı taban alanı = 80 m² yi

400 m²- 600 m² arasında ise yapı taban alanı = 120 m² yi

600 m² ve üzerinde ise taks: 0.20 yi geçmeyecek şekilde uygulanır. Ancak parselde birden fazla yapı yapılmak istenmesi halinde parsel alanının 400 m² ye bölünmesinden elde edilecek tam sayı kadar yapı yapılabilir ve her bir yapının taban alanı her durumda 140 m² yi geçemez.

Turizm tesisi yapılması halinde;

İmar planı yapılması zorunludur. Bu planlarda yapılanma koşulları aşağıda verilen değerleri geçemez.

Emsal = 0.60

En küçük parsel = 2000 m²

En fazla yapı yüksekliği = 10.50 m.(3 kat) dir.

Arazi Kullanımı ve Plan Kararları

1. Uzungöl beldesine ait yapılan 1/5000 nazım imar planı ve 1/1000 uygulama imar planı İller Bankası tarafından hazırlanmış ve Ö.Ç.K.K.B ca 22.01.2008 tarihinde onaylanmıştır. Kıyı kenar çizgisindeki ihtilaflar nedeniyle imar planı mahkeme kararı ile iptal olmuş ancak imar planı çalışmaları devam etmektedir.

2. Orman kadastro su alınmış, orman sınırları planda belirtilmiştir.

3. Mera vasfındaki alanlar Tarım İl Müdürlüğü Mera Komisyonunca tescil edilmiş meraların sınırları çevre düzeni planına aktarılmıştır. Mera kanunu gereği mera alanlarındaki evler yaylalar, mezzalar, planda yerleşim alanı olarak gösterilmemiştir. Bu kapsamda yer alan yaylalar; Multat, Derindere, Celepçayır, Kutü, Büyük, Arpaözü'dür.

4. Botaş boru hattı iletilmiş ve bu hattın 50m

sağında ve 50m solunda yapılacak faaliyetler ile boru geçişlerinde Botaş'ın görüşü alınacaktır.

5. 2000-2500m rakımlı alanlarda bulunan tescilli alanlar planda doğal karakteri korunacak alan(dağ çayırı) olarak planlanmıştır. Bu alanlarda bölgenin estetik durumu ve dağ horozlarının yaşam alanları korumaya çalışılmıştır.

6. Arpaözü Köyü ve Demirkapı köyünde mevcut durum göze alınarak kırsal yerleşim alanı ve kırsal gelişme alanı belirlenmiştir. Yaylaönü köyü afete maruz kaldığından yerleşme verilmemiştir.

7. Özel mülkiyete konu olan yayla ve mezzalarda mevcut yapılar dikkate alınmış ve bu alanlar korunmuştur. Bu mezzalar; Şalgam mezzarası, Kreni mezzarası, Lustram mezzarası, Plati mezzarası, Garip mezzarası ve Küçük yayladır.

8. Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin güneyinde yer alan Karagöl, Balıklıgöl, Aygırgöl, Gömergöl, Buzlugöl, çevre düzeni planında işlenmiş ve koruma altına alınmıştır. Bu alanda 2 adet günübirlik alan kullanım önerilmiştir.

9. Uzungöl beldesinde mevcut olan turizm faaliyetlerinin desteklediği tur güzergahı belirlenmiştir. Bunlar: Uzungöl-Lustram, Uzungöl-Dorinori, Uzungöl-Şerahhocaali'dir. Ayrıca Uzungöl-Karastar yaylası arasına teleferik hattı planda belirtilmiştir.

10. Bölgenin biyolojik çeşitlilik projesi çalışmaları halen devam etmekte olup sınırlarına göre "hassas zon" kararı alanda oluşturulacaktır.

11. Uzungöl yerleşiminin çevresinde teleferik hattı(Uzungöl-Lustram, Uzungöl-Dorinori, Uzungöl-Şerahhocaali.)-tur güzergâhlarına belli noktalarda, günübirlik noktalar belirlenmiş olup bu çevredeki günübirlik kullanıma yönelik faaliyetler önem taşımaktadır.

12. Bölgede konaklama sayılarının artmasına yönelik tedbirler alınmıştır. Özellikle bölgede yer alan turistlere günübirlik faaliyet yürüyüş parkurları, çevre turları, konaklanan tesislerin niteliklerinin artırılması, teleferik hattı, rekreatif amaçlı faaliyetlerin sunulması gibi kararlar alınmıştır.

Bölüm III. Plan Katılımcılığı

11. YÖNETİM PLANININ HAZIRLANMASINDA KATILIMCILIK

En basit haliyle yönetim planı, korunan alanının amacının, bu amacı gerçekleştirmek için yapılması gereken faaliyetlerin ve bu faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli kaynakların belirtildiği bir belgedir. Aynı zamanda, korunan alan ekibinin belirlenen hedefler doğrultusunda verimli ve etkili bir şekilde çalışabilmesi için bir rehber, bir araç ve bir teşvik fonksiyonunu yerine getirmelidir. Plan, raflara kaldırılan bir doküman değil sürekli kullanılan ve başvuru bir belge olmalıdır.

Etkili yönetim planlaması, bilgi toplanması, toplanan bilginin değerlendirilmesi, analiz edilmesi ve sonucunda planın üretilmesi, plan uygulamalarının sonuçlarının izlenmesi, bilgi

toplanması aşamalarından oluşan ve devam eden bir döngüsel süreç olup planlama süreci planın hazırlanmasıyla sona ermez.

Yönetim planları, ziyaretçi yönetimi, su yönetimi veya turizm gibi faaliyetlerin ayrıntılı bir şekilde planlandığı alt planlar ve teknik ekler de içerebilir. Alt planlar ile yönetim planı arasında herhangi bir uyumsuzluk veya bir çelişki olduğunda yönetim planındaki hüküm ve kararlar geçerlidir.

Yönetim Planları hazırlanırken klasik planlama ve katılımcı planlama yaklaşımı olmak üzere iki temel yaklaşım bulunmaktadır. Bu iki yaklaşımda roller ve ilişkiler aşağıdaki Tablo 31’de karşılaştırılmıştır.

Tablo 31. Klasik ve Katılımcı Planlamada Roller ve Sorumluluklar

KLASİK PLANLAMADA ROLLER VE İLİŞKİLER		
Uzman	Halk	İlişkiler
Hep öğretir / anlatır	Dinler / kabullenir	Yukarıdan –aşağıya
Sorunları kendisi belirler/ çözümleri de kendisi önerir/ projeyi de başlatır.	Uygulamaları beklenir. Yoksa, cahil ve geçimsiz kabul edilir.	Hiyerarşik
Gelişmeleri kendisi izler ve değerlendirir.	Sürecin dışındadır.	Dengesiz
Daha çok köyün ileri gelenleriyle, durumu iyi olanlarla ilişki kurulur.	Diğer gruplar dikkate alınmaz.	Dar kapsamlı
Topluluğun homojen olduğu varsayılır.	Farklılaşmaların dikkate alınmamasından zarar görür.	Bağımlı
Emredici, öznel işi bittiğinde gider. Katılımı göz ardı etmiştir.	Uygulayan, kabullenen Boşluğa düşer. Kendine yer bulamamıştır.	Anlık, devamsız Biter.

Tablo 31. Klasik ve Katılımcı Planlamada Roller ve Sorumluluklar (devamı)

KATILIMCI PLANLAMADA ROLLER VE İLİŞKİLER		
Uzman	Halk	İlişkiler
Formel bir eğitim almıştır.	Deneyim ve pratiklerle bilgi edinilmiştir.	-
Eğitim alır ve eğitim verir. (halktan bir şeyler öğrenir)	Eğitir ve eğitilir.	Karşılıklı öğrenme vardır.
Farklı grupları dikkate alır.	Farklı gruplar olarak farklı aşamalarda yer alır.	Gruplar düzeyindedir.
Sorunlar ve çözümler için görüş alışverişi vardır.	Gerçeğin kendilerinde olduğunu hisseder.	Eşit-paylaşımçı
Yardımcıdır. Olanaklar için danışma ve yardım verir.	Yardım talep eder ve sorgular. Bilgiyi alır, eyleme karar verir ve kendisi uygulamanın baş aktörü olur.	İki yönlü-yatay Uzun süreli- kalıcı
Çalışmaların her aşamasında, olanak sağlamada aktif rol oynar	Uygulamada aktiftir ve yaratıcılığını geliştirmeye çalışır	Özneden-özneye
İşin öznesidir. Aşamalı olarak işleri terk eder.	İşin öznesidir. Halkın kendi liderleri ortaya çıkar. Kendine güven ve sürdürülebilir yapılar oluşmuştur.	İşler öznedir. Kalıcı-sürdürülebilir

Katılımcı planlama ve klasik planlama yaklaşımı süreç bakımından karşılaştırıldığında; klasik planlama yaklaşımında teknik eleman ve uzmanların bir araya gelerek hazırladıkları plan, ilgili kurumların görüşlerine sunulmakta, gelen görüşler çerçevesinde plan revizyonları yapılmaktadır. Ancak; planda tanımlanan görev sorumlulukların uygulama aşamasında paydaşlar devreye sokulmaktadır. Klasik planlama yaklaşımında, planın hazırlanmasına alanla ilgili paydaşlar sürece çok az veya hiç katılamamakta, bu durum gerek yerel bilgi ve deneyim, gerekse planın yerinden sahiplenilmesi ve karşılıklı kapasite geliştirme bakımından zayıf kalmasına neden olmaktadır.

Katılımcı planlama yaklaşımında ise; başlangıçta planın hazırlanma aşamasında paydaşlar ve kamu kurumları devreye girmekte, uzman raporları ve ilgili paydaşların oluşturdukları çalışma grupları raporları birleştirilerek plan hazırlanmaktadır. Katılımcı planlama yaklaşımıyla hazırlanan planlarda, planda tanımlanan görevlerin yapılmasında da birlikte hareket edilmekte, bu durum planın uygulanma yeteneğini artırmakla

kalmayıp, yerelden sahiplenilmiş, işbirlikleri geliştirilmiş plan olma özelliğini taşımaktadır. Katılımcı planlama yaklaşımının klasik planlama yaklaşımına göre üstünlükleri aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

- Doğa korumayı alanın toplumsal, kültürel ve ekonomik özellikleriyle birleştirir.
- Karar almayı yerelleştirir.
- Faydaları ve zararları paydaşlarla ve yerel halkla paylaşır.
- Sorumluluk ve bilgiyi paydaşlarla ve yerel halkla paylaşır.
- Olumsuz sosyal etkileri en aza indirir.
- Yerel halka ekonomik fayda sağlar.

11.1 Uzungöl ÖÇK Bölgesi Plan Katılımcılığı

Katılımcı Planlama kavramının uygulanmasının arkasında yatan temel anlayış, vizyonlar, hedefler ve faaliyetler ile görüşler arasında ortak bir bakış geliştirmek üzere birlikte uyum içerisinde çalışan farklı paydaşlar arasındaki aktif diyalog sürecidir. Paydaşların etkin ve verimli bir diyalog içerisinde dahil

edilmeleri, aynı alan içerisinde koruma ve ekonomik kalkınmaya yönelik çıkarların uzlaştırılması ve uzun vadeli çıkarların birleştirilmesinin sağlanması için anahtar görevi görmektedir.

Özel Çevre Koruma Bölgelerinde görev yapan yönetici ve teknik elamanları, özellikle de devlete ait kurum ve kuruluşların karşı karşıya kaldıkları sosyo-ekolojik karmaşıklığın yanı sıra, paydaşların birbirlerinden farklı ve bazen de birbirleriyle çatışan çıkarlarından kaynaklanan bir takım zorluklar ve yönetsel uygulamaların çıktılarının öngörülmesinin oldukça zor olduğu göz önüne alındığında, yönetim sürecinin uyarlanabilir olması ve deneyimlerden ders alınmasını gerektirmektedir.

Bu bağlamda, Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin yönetim planının oluşturulması ve yönetiminde **yinelemeli bir süreç** takip edilmesi gerekmektedir. Temelini **tüm aşamalarda paydaş katılımının** oluşturduğu bu süreç aşağıdaki şekilde kendini göstermektedir.

• Doğal kaynaklar, biyolojik çeşitlilik, yerel kültürler ve sosyo-ekonomi konularında var olan **mevcut veri ve bilgilerin** toplanması ve değerlendirilmesi, böylece bilgi anlamındaki temel eksikliklerin belirlenmesi.

• Yönetim planlaması amaçlarına yönelik olarak bilgi anlamında var olan eksikliklerin giderilmesi amacıyla **araştırma ve anket çalışmalarının** devam ettirilmesi ve verilerin güncellenmesi.

• Mevcut bilgilere göre yönetilmekte olan sistem ile ilgili **ana hipotezlerin** formüle edilmesi (Örneğin; “yerel halkın geçimini sağlamada geçerli olan stratejiler, kontrolsüz erişim ve sürdürülebilir yönetime dair ekonomik teşviklerin var olmamasına bağlı olarak belirli bir kaynağın varlığını tehdit etmektedir” gibi).

• Doğal kaynaklar için geçerli olan tehditlere karşı

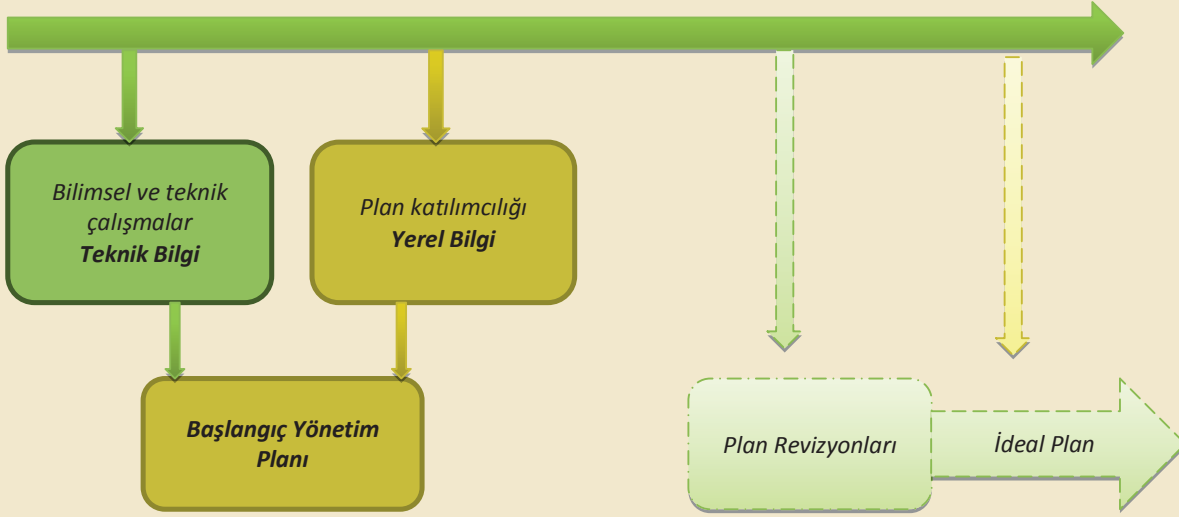
kullanılacak **açık yönetim** hedeflerinin belirlenmesi (Örneğin; tür çeşitliliği ve çokluğunu, sayısını, kapsamını ve yaşam alanlarının yapılarını izlemek suretiyle ölçülen “belirli bir yaşam ortamındaki tür çeşitliliğinin devam ettirilmesinin sağlanması” gibi). •Hedeflere ulaşmak amacıyla **girdilerin (faaliyetlerin)** belirlenmesi. Burada, girdilerin tümünün hedefe ulaşılmasına nasıl katkıda bulunduğu gösteren ve açık bir şekilde ifade edilmiş bulunan tutarlı ve makul bir stratejinin olması gerekmektedir. Örneğin; “kaynakların kullanım haklarının güçlendirilmesi, uygun fiyatlandırma mekanizmalarının geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimden elde edilen faydaların doğrudan ilişkili kişilere iadesi” gibi.

• Yönetim sürecinin tüm aşamalarının, özellikle de çıktı ve sonuçların etkinliğini değerlendirmek ve veriler üzerinde yapılması gereken iyileştirmeleri ve/veya hipotezler, hedefler ve/veya girdiler üzerinde yapılması gereken değişiklikleri tanımlamak amacıyla bir **izleme sisteminin** oluşturulması.

• Yıllık iş planları ve 3-5 yıllık yönetim planı inceleme süreci yardımıyla yönetim sistemlerinin **adaptasyonu**.

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin başlangıç yönetim planının oluşturulması temelinde **tüm aşamalara paydaş katılımının** sağlandığı bu sürecin devamında yönetim planının gelecek yıllarda geliştirilmesi ve plan revizyonu için **yinelemeli bir süreç** takip edilmesi gerekmektedir. Uzungöl Yönetim Planı ve yenilemeli süreç Şekil.19’da gösterilmiştir.

Şekil 19. Yönetim Planı Yenilemeli Süreç

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin başlangıç yönetim planının hazırlanmasında altı aşamalı paydaş katılımı süreci uygulanmıştır. Sürecin aşamaları aşağıda maddeler halinde özetlenmiş ve şematik olarak Şekil 20'de sunulmuştur.

Paydaş Toplantılarına Hazırlık Aşaması: Bu aşamada ilgili taraflarla başlatılan diyalogun geliştirilmesi amacı ile; yüz yüze görüşmeler ve odak grup toplantıları yapılmıştır.

Hazırlık aşamasının uygulanmasında; Uzungöl ile ilişkili yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve kamu kurumlarıyla yüzyüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yüzyüze görüşmeler esnasında; Uzungöl yönetim planının hazırlanma amacı ve paydaş toplantılarına yönelik bilgilendirme

yapılmış, paydaş toplantılarına katılımları teşvik edilmiştir.

Odak grup toplantıları ise; yöre halkı (Uzungöl, Arpaözü, Yaylaönü, Demirkapı) yerel yönetimler (yerleşim yerleri muhtarları ve belediye) ve Uzungöl ÖÇK Koordinasyon ve Bilgilendirme merkezi çalışanları ile yapılmıştır. Sözkonusu toplantılarda yönetim planının hazırlanma amacı, paydaş toplantılarına yönelik bilgilendirme ile paydaş analizi yapılmıştır.

Birinci Paydaş Toplantısı: Uzungöl'de bugüne kadar yapılan bilimsel ve teknik çalışmaların aktarılması ve ilgili paydaşlarla alanın sahip olduğu kaynak değerlerinin tespiti gerçekleştirilmiştir.

İkinci Paydaş Toplantısı: İlgili paydaşlarla alanın problemleri tanımlanmış ve problem ağacı hazırlanmıştır.

Üçüncü Paydaş Toplantısı: Proje alanının gelecekte görülmesi beklenen vizyonu ve vizyona ulaşmak için ideal ve uygulama hedefleri tanımlanmıştır.

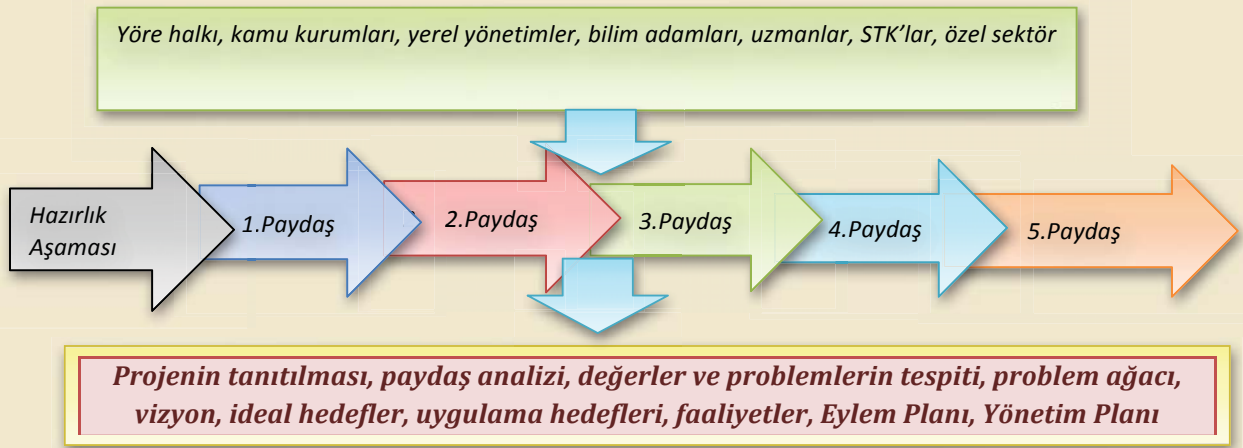

Dördüncü Paydaş Toplantısı: Alanın problemlerini azaltmaya, ideal ve uygulama hedeflerine ulaşmaya yönelik eylemler (kim, nerede, ne zaman, nasıl) tanımlanmıştır.

Beşinci Paydaş Toplantısı: Eylem Planını da içeren alanın hazırlanan Yönetim Planının sunumunu ve ilgili paydaşların plan üzerinde geri bildirimlerinin alındığı ve Uzungöl ÖÇK bölgesinin Yönetim Planının sonuçlandırıldığı aşamadır.

Şekil 20. Paydaş Katılım Süreci

11.2 Paydaş Analizi

Paydaş analizi iki aşamalı olarak tanımlanmış ve değerlendirilmiştir. Birinci paydaş analizi; yakın geçmişte hazırlanan Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırması Raporu ile Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi Bilgilendirme ve Koordinasyon Merkezinde yapılan odak grup toplantı sonuçlarına dayanmaktadır.

İkinci paydaş analizi ise; Uzungöl Belediye Başkanı, Muhtarlar ve Uzungöl Bilgilendirme ve Koordinasyon Merkezinin elemanları ile birlikte yapılan Odak Grup Toplantısında tekrar gözden geçirilmiş ve sonuçlandırılmıştır.

Birincil Paydaşlar: Uzungöl ÖÇK Bölgesi (sınırlar dahilinde)

Birincil paydaşlar, alanın kaynaklarına en fazla bağımlı olan yöre halkı ile Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde bulunan yerel yönetimler, kamu kurumları, STK'lar ve özel sektördür. Bunlar;

- ✓ Yöre halkı ve temsilcileri (muhtarlar, imam, öğretmenler, kadınlar, gençler, kanaat önderleri, sürekli ikamet edenler, yazın ikamet edenler)
- ✓ Yerel Sivil Toplum Kuruluşları (Uzungöl Yerel Turizm Derneği, Uzungöl Doğa Sporları ve Adrenalin Klubü)
- ✓ Yerel özel sektör (turizmciler, pansiyoncular,

bakkal-esnaf, hediyelik eşya satanlar)

- ✓ Uzungöl ÖÇK Bilgilendirme ve Koordinasyon Merkezi
- ✓ Uzungöl Jandarma Karakol Komutanlığı
- ✓ Ziyaretçiler
- ✓ Uzungöl Belediyesi
- ✓ Yerel Basın

İkincil Paydaşlar: Uzungöl yakın çevresi (Uzungöl ÖÇK sınırları dışında Çaykara ve Trabzon)

Uzungöl ÖÇK sınırları dışındaki Kamu Kurumları, Turizm Acentaları, Üniversite, Bölgesel Sivil Toplum Kuruluşları ikincil paydaşlar olarak düşünülmüştür. İkincil Paydaşlar Uzungöl ÖÇK Bölgesi ile yönetsel bakımdan ilgisi olan, doğal kaynakların 3 a daha az bağımlı olanlardan oluşmaktadır. Bunlar:

- ✓ Kamu kurumları (Trabzon/Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Milli Parklar Şube Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, DSİ 22. Bölge Müdürlüğü, Karayolları Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdare, Çaykara/Özel İdare, Tapu ve Kadastro Müdürlüğü, Orman İşletme Şefliği, İlçe Tarım Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)
- ✓ Bölgesel Sivil Toplum Kuruluşları
- ✓ Üniversiteler
- ✓ Basın
- ✓ Turizm Acentaları

Üçüncül paydaşlar: (ulusal ve uluslararası düzeyde)

Uluslararası kuruluşlar ile ulusal sivil toplum kuruluşları üçüncül paydaşlar olarak düşünülmüştür. Kaynaktan uzaktırlar, fakat öncelikli paydaşların kaynakla olan etkileşimine katkı sağlayacak kadar önemli bir etkileri vardır. Bu alt kategoriler aşağıdaki gibidir;

Uluslararası

- ✓ Kamu kurumları – Orman ve Su İşleri Bakanlığı/ Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
- ✓ Sivil toplum kuruluşları
- ✓ Üniversiteler
- ✓ Medya/Basın

Uluslararası

- ✓ Uluslararası Özel Koruma Alanları Ağı (SPA-Special Protected Area)
- ✓ IUCN

11.3 Ortak Değerler

Uzungöl ÖÇK bölgesi yerleşim yerleri değerleri ile Karasal Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları ve Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler araştırma sonuçları birleştirilerek ortak değerler aşağıda sunulmuştur.

Konuksever ve güvenilir insanları

İmece usulü çalışma

Amatör arıcılık (Anzer balı kalitesinde bal üretimi)

Balıkçılık

Yaylalarda hayvancılık

Köylerde üretilen süt ürünleri (özellikle tereyağı)

Bölgedeki ilk yerleşimlerin 350 yıl öncesine dayanması

Tarihi ipek yolu

Tarihi kütük evler

Eski evler ve kalıntıları (taş kısımları)

Geleneksel mimari yapıdaki ahşap evlerin ve tescil edilen evlerin kültürel yapının simgesi olması

Su değirmenleri

Su tokmakları

Sıcak ve soğuk demircilik (geleneksel el sanatları)
Marangozluk ve el sanatları (el tezgah dokumaları-abani)

100-150 yıllık yaylaları (Gudi Yaylası, vb)

150-170 yaşlarında ladin ve göknar ağaçları

Mera vasfında çok geniş alanlar

Temiz akarsular ve pınarlar

Temiz havası, suyu ve görsel güzellikleri

Peyzaj çeşitliliği ve doğal güzelliği

Doğa turizmi

Başı dumanlı dağlar

Bölgeye özgü mikro klima

Yazları serin olması (yazın soba yakılması)

Doğal şelaler

Şifalı suları

Haldizen deresi (dere boyu yürüyüş olanağı), Boca Deresi, Küçük Dere, Büyük Dere ve kurumuş durumdaki Fırın ırmağı

Gölleri ("Uzungöl Rakım: 1090m.; Kırklarcami

Göl Rakım: 2740 m.; Multat Karagözü Rakım:

2800 m.; Balık Gölü Rakım: 2570 m.; Aygır Göl

Rakım: 2710 m.; Sarıçiçek Gölü Rakım: 2880 m.;

Demirkapı Karagölü Rakım: 2930 m.; Pirömer

Gölü Rakım: 2870 m.; Buz Gölü Rakım: 3040 m.)

Biyolojikçeşitlilik (125 alt tür, 68 varyete olmak üzere 311 cinse ait, 658 adet bitki taksonu, 59 adet memeli çeşitliliği, Türkiye'deki 460 kuş türünden 250'si kuş türü ve bunlardan 2'si endemik, 8 farklı anfibiyen türü ve 7 sürüngen türü, kahverengi alabalık, Anadolu alabalığı, Karadeniz alası ve Gökkuşuğu alabalığı)

Zengin flora ve vejetasyon yapısına sahip olması

Yaban hayvanları (fareler, sivri fareler ve körfareler, ayı, kurt, çakal, tilki, vaşak, yaban kedisi, su samuru, porsuk, ağaç ve kaya sansarı, alaca sansar, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi ve yaban keçisi, akbaba, kartal, şahin, doğan, delice, çaylak, atmaca ve kerkenez, dağ horozu, dağ horozu ve Ur keklik)

Endemik bitkiler, şifalı otlar ve yöresel sebzeler, meyveler (pancar, kuzu kulağı, kuzu kuyruğu, deve diken, gelin parmağı, zaguda (dağ soğanı), üri, garnüke, kelke, yaban nanesi, süsen, vargitler, turna gagası, kekik, böcek yiyen, frenk üzümü, Bektaş üzümü, kartopu, kadın tuzluğu,

liparge, kuşburnu, ahmuga, dağ soğanı, mandoç, ahududu, bittim çiçeği, yaban mersini, yabani sarımsak, ahududu, çilek, salut, istibiga, mincoloş, ısırgan, likarba, handigo, istimahmut, rigahmut, kongoroş, tomara kuşburnu, yaban eriği, yabani çilek, orman çileği, adi şimşir, unutmabeni, çiğdem, çilli lilyum, yabani orkide, komar çiçeği (yaban gülü), drifiliza (arslan pençesi), doğal mantar (kukuuç) ve soğanlı süs bitkileri

Odun dışı bitkisel ürünler açısından yerel kalkınma için çok önemli bir potansiyel taşıması

Huş ağaçları

Gündüz yırtıcı kuşlarının Türkiye üzerinden göç ettikleri iki önemli göç yolundan biri olan kuzeydoğu-güney göç yolu üzerinde olması

Dünyanın biyolojik çeşitlik açısından özel öneme sahip 200 Ekolojik Bölgesi arasında yer alması

"Doğu Karadeniz Dağları Önemli Doğa Alanı" olarak adlandırılan alan içerisinde bulunması

Potansiyel trekking, kar ve çim kayağı, yamaç paraşütü alanları

Yaban hayatı gözlemlene alanları

Mutfak kültürü ve yöresel yemekler (gen pilavı, plegi ekmeği, haşıl-gavut yemeği, ısırgan yemeği, kurutulmuş et, haviz, fasülye turşu kavurması, malez-süt çorbası, çimur-tereyağlı mısır ekmeği, tandırda kete, peynirli kesme, buğulama, gorgot -mısırlı, yoğurtlu ve sütlü ayran çorbası- -, arpa çorbası, kara kabak tatlısı ve çorbası)

Yöresel eğlenceler (atma türküler-atışmalar) ve yöresel enstrümanlar (kaval)

Horon oyun çeşitleri

Halkın Rumca bilmesi

Gadalin Dağı ve Hekim Suyu, Kırlar Dağı

Kırlardağı ve camisi (manevi ve efsanevi değeri)

Uzungöl'deki Cami

Uzungöl Beldesinde her mahallenin kendine özgü ormanı (koruk) olması-

Geleneksel tarım terasları

10 adet mezrası (turizm sadece merkeze bağlı olmayıp, yaygınlık göstereceği alanların olması)

Uzungöl şeker fasülyesi

Yöre halkının yörenin doğası ile ilgili farkındalığı ve doğayı koruma bilinci

Haldezen deresi kanyonu

Yaylaönü Köyündeki Delikli taş

Arpaözü köyü ve Demirkapı Köylerinin 1200 yıllık tarihi geçmişleri

Arpaözü Köyünün Çaykara'nın en yüksek köyü olması

Arpaözü Köyündeki Şehitlik

Arpaözü Köyünün merkezindeki şifalı su (mide ağrılarına ve egzamaya iyi geldiği düşünülmekte)

Demirkapı Köyündeki Aşağı ve yukarı mahalle camileri (ahşap tarihi cami)

Anzer ve Bayburt ilçelerine yakınlık

Demirkapı köyünün adını aldığı Demirkapı Vadisi

Bayburt yolu güzergahındaki Aslan ve Lustra mezarları

Yaylaönü Köyünün orman ve mera'nın birleştiği yerde olması

Yaylaönü Köyündeki sodalı su

Yaylaönü Köyündeki Osmanlı Dönemine ait Hacı Mehmet Efendi Kütüphanesi

11.4 Ortak Problemler

Uzungöl ÖÇK bölgesi yerleşim yerleri problemleri ile Karasal Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları ve Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırma sonuçlarından elde edilen problemler birleştirilerek ortak problemler aşağıda sunulmuştur.

ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ ORTAK PROBLEMLER

ALANIN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ SORUNLAR

ÖÇK bölgesi sınırları içerisinde farklı koruma statüleri olan Tabiat Parkı, Belediye İmar Planı Sahası, Ormanlık Arazi ve Doğal Sit alanlarının bulunması, farklı hukuki ve yönetsel birimlerin bir arada eşgüdümlü çalışmaması ve buna bağlı olarak denetimde de sorun yaşanması

Kamu kuruluşlarında yetki ve sorumluluklar arasında çok başlılık ve karmaşa olmasının planlama ve uygulamada sorun yaratması

Plansızlık ve çok başlılığın halkta devlet kurumlarına güvensizlik yaratması ve bunun sonucu olarak geleceğe yönelik yatırımları engellemesi, aynı zamanda çarpık ve kaçak yapılaşmaya neden olması

Kamuda çalışanların çoğu görev pozisyonlarında kısa süreli çalıştıklarından, kamu görevlilerinin bir kısmının görev, yetki ve sorumluluklarını tam olarak bilememeleri ve bu nedenlerle vatandaşın sağlıklı ve net bilgi alabileceği mercilerin bulunmaması

Bürokratik işlemlerde ve mevzuata ilişkin yaptırımlarda herkese eşit mesafede durulmaması
Politik baskılar nedeniyle yatırımların bölge içinde eşit dağılmaması

Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü'nün turizm potansiyeli taşımaya karşın, bu potansiyelin aktif hale getirilmemiş olması, turizmin geliştirilmesine yönelik proje desteklerinin verilmemiş olması

ÖÇK bölgesinde turizm faaliyetlerinin eşit ve adil dağılmamış olması (Demirkapı, Arpaözü ve Yaylaönü köylerinde turizm geliri yok)

Köy kadınlarının yöresel ürünlerin üretilmesi amacıyla işlendirilmemesi

Uygulamalı turizm hizmetlerine (aşçılık, pansiyonculuk, işletmecilik) yönelik yeterli eğitimin yapılmamış olması nedeniyle turizm hizmet kalitesinin düşük olması

Uzungöl İlköğretim Okulu (eski ortaokul) binasının kuzey yamaçta kalması nedeniyle güneş ışığı alamaması sonucu sağlık sorunlarının artması

Kalkınma projelerinin hazırlanması ve uygulanması konusunda halkın yeterli bilgisinin bulunmaması

Yeterli birinci basamak sağlık tesisi ve personeli bulunmadığından Uzungöl ÖÇK bölgesi halkının ve turistlerin yeterli hizmet alamamaları

Meskun alanın dışında Jandarmaya tahsis edilmiş bir alan bulunmaması nedeniyle Jandarmanın meskun alanda yer işgal etmesi
Kaliteli ve eğitilmiş personel eksikliğinin turizmi tehdit etmesi

Uzungöl'ün belde olması sebebiyle vatandaşın yakacak olarak odun verilmemesinin ihtilaflara yol açması

Doğal sit alanı ve diğer koruma statülerinin olmasından dolayı yol, istinat duvarı, sanat yapıları ve zorunlu alt yapının uygulanmasında zorlukların bulunması (süreç uzun, proje uygun hazırlanmıyor, kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon eksik, yaklaşım farklılıklarının

bulunması ve masa başında değerlendirme yapılması)

MEVZUATLA İLGİLİ SORUNLAR

İmar mevzuatının bölgenin sorunlarını çözmeye uygun olmaması (özel bir coğrafya ve dar arazi koşullarında yerleşme sorunlarına çözüm getirememesi)

Mevcut diğer mevzuatın halkın güncel ihtiyaçlarına cevap vermemesi (orman kadastro, yakacak ve yapacak odun ihtiyacı, mera kanunu, doğal ve arkeolojik sit)

ÇEVRE SORUNLARI

Çöplerin geç toplanması

Plastik (özellikle poşet) ve pil atıklarının gün geçtikçe artması.

Yerleşim yerlerindeki katı ve sıvı atıklar (aynı zamanda yaban hayatını da olumsuz etkilemesi)

Atıksu arıtma tesisinin işletme sorunlarının bulunması nedeniyle kanalizasyon sularının Uzungöl'ü kirletmesi

Yaylaönü köyü ve Saadet mahallesinin kanalizasyonunun olmamasından dolayı doğrudan Uzungöl'ü kirletmesi

YAPILAŞMA VE ALT-YAPI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Koruma statüsüne sahip planlı alanlarda yapılara ilişkin tip projelerin olmaması

Gerek kıyı kenar çizgisi içinde kaldığı halde işgal edildiği ve gerekse de yapılaşmada kıyı-kenar çizgisine uzaklık kuralına uyulmadığından imar planının uygulanmaması, bu konuda açılmış davalar bulunması ve mahkeme kararları ile Maliye Hazinesi adına tescil edilmiş arazilerin varlığı

Yerleşim yerleri mülki sınırları ile ilgili Uzungöl Beldesi ile Derindere Köyü arasında ihtilaf bulunması

Köylerin sınırlarını belirleyen orman kadastrosu sınırlarında ihtilafların olması

Kadastral altyapının teknik hataları ve 2005 yılında yapılan halihazır haritaların (1/1000 ve 1/5000) güncellenmemesinden kaynaklı sorunlar nedeni ile Uzungöl imar planının yapılamaması, **Diğer yerleşim bölgelerinde 1/1000 ölçekli halihazır haritalar ile 1/5000 ölçekli imar**

planının olmaması sonucu, yapılaşma koşullarının tanımlanmamış olması

Bölgenin Birinci Derece sit alanı olması nedeniyle halkın güncel ihtiyaçlarını karşılamada yasal ve bürokratik engellerle karşılaşması

Zamanla yıpranmakta olan yayla ve köy evlerini yıkıp, yerlerine yeni ev yapmaya veya onarmaya izin verilmemesi

Tescillenen binaların tescillenme ölçütlerinin açık olmaması

Ruhsatlanmamış binalarda faaliyet gösteren turizm işletmelerinin işletme ruhsatlarının bulunmaması. Bu nedenle yeterli ve etkili denetim yapılamaması

Alt yapıya (kanalizasyon, elektrik ve telefon hatlarının yer altına alınması) yönelik hizmetlerin yetersiz olması

Demirkapı, Yaylaönü ve Arpaözü grup yollarında sanat yapılarının olmaması ve yolların asfalt olmaması

Uzungöl, Yaylaönü, Bayburt bağlantı yolunun asfaltlanmaması ve sanat yapılarının eksikliği

Köylerin mahalle yollarının bozuk olması ve yolu olmayan mahalleler bulunması

Uzungöl'deki merkez mahallelerde yeterli miktarda ve standartta yolların olmaması

Yaylaönü Saadet mahallesinde (horoz Komları) arabaların geçmesi için köprüünün olmaması

Kuzeydere-Kanlıdere mevki çığ sorunundan dolayı Demirkapı –Arpaözü geçiş yolunun olmaması

Yolların stabilize olması nedeniyle ortaya çıkan tozlanmanın, taş yuvarlanması ve toprak akıntılarının doğaya zarar vermesi

Orman içi eski patika yolların revize edilip turizme kazandırılmamış olması

Kaya düşmesi tehdidi bulunması

Yaylaönü Köyünde sel ve taş düşmesine karşı önlem alınmaması

Afet (Çığ) bölgelerinin değişen mikroklima ve coğrafya koşullarına (yayla ve mezralarda otlatmanın azalmasından dolayı çığ bölgelerinin değişmesi) göre yeniden revize edilmemesi ve önlemler alınacak yapıların olmaması

Islah edilmemiş Koşon deresinin Uzungöl için sel ve çığ tehdidi oluşturması

Solaklı Vadisi'nde (Haldezen Deresi'nden Demirkapı Köyü'ne kadar) sel tehdidi bulunması

Köy içinde toprak kayması riskine karşı istinat duvarları ile sanatsal duvar yapılarının yapılmamış olması

Uzungöl'de baz istasyonlarının meskun mahallede yer almasının insan sağlığını tehdit etmesi.

Yaylaönü Köyüne yeterli ve sağlıklı içme suyunun gelmemesi (boruların küçük olması nedeniyle)

Uzungöl'de yeterli otopark alanı bulunmaması

Spor alanlarının yetersiz olması

Turizm amaçlı helikopter seferlerinin gürültü tehdidi yaratması

SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL YAPI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Turizm faaliyetlerinin mevcut dar alanda yapılması (küçük gruplar halinde alana gelen, daha çok ulaşım ağına ve yerleşim alanlarına uzak yerleri görmeyi tercih eden bir profilin varlığı ihmal edilmemelidir. Hem ekolojik hassasiyet kaygıları, hem de gelir düzeyi açısından en yüksek düzeydedir.)

Geleneksel dam örtüsü genel olarak hartama ve kiremittir. Bu geleneksel yapının 1970 yıllardan itibaren artarak bozulması,

1990'lı yıllardan itibaren çok katlı ve yöre mimarisine uygun olmayan betonarme bina yapım taleplerinin artması (bu konutlar bazen adeta bir zenginlik göstergesi durumundadır. Birbirine rekabet edencesine bir sonraki bina daha geniş, daha yüksek yapılmak istenmektedir.)

Dışa göçler nedeni ile köylerde çok sayıda bakımsız evin bulunması, bir kısmının da yıkıntı halinde olması,

Yaylaönü, Arpaözü ve Demirkapı köylerinin yapılaşma izni koşullarından olan proje hazırlama konusunda halkın teknik ve mali gerekleri karşılayamaması

Ahşap evlere yönelik yangın riski bulunması; hidrantların yetersiz olması

Yöre halkının turizmden faydalanan kesiminin sınırlı olmasından dolayı dışa göçün devam etmesi **Bölgeden dışarıya artan göç nedeniyle işlenen tarım arazileri miktarında ve ürün çeşidinde giderek bir azalma olması,**

Ziyaretçi yönetiminin farklı ziyaretçi profillerini dikkate alarak yapılmaması

Yaban domuzları ve ayıların tarla ve bahçelere zarar vermesi,

Uzungöl ÖÇK Bölgesi içinde yetiştirilmekte olan değişik tarım ürünlerinin, yöresel yemek ve yiyeceklerin mevsimsel olarak turizm amaçlı tüketime sunulmaması, yöresel turşu (yöresel gongoroş ve tomara), ahududu ve ayı üzümü reçeli/marmeladı gibi otantik ürünlerin yeterince değerlendirilmemesi,

Hayvancılığın azalması, paralelinde hayvansal ürünlerin görece az üretilmesi

Uzungöl ÖÇK bölgesinde kendi "Bal Markası"nı oluşturulmaması,

Yöredeki STK'ların yöre halkına ve halkın STK'lara yeteri kadar ulaşmaması,

BIYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ve DOĞAL KAYNAKLAR ÜZERİNDEKİ BASKILAR VE TEHDİTLER

Otlatma, ot biçme, kaçak avcılık, yol inşası, doğal gaz hattı tesisi ve kış sporları gibi faaliyetlerin Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin biyolojik çeşitliliğini olumsuz yönde etkilemesi,

Özellikle endemik ve hassas türler konusunda yöre halkının ilgili birimler tarafından yeterince bilgilendirilmemiş olması,

Yılbaşında çam ağaçlarının kesilmesi

Karaçam beldesinde, Demirkapı'da, Başköy'de ağaçkurdu zararından dolayı ladinlerin kuruma tehdidi altında olması

BOTAŞ tarafından Şekersu köyü Derindere yaylası-Demirkapı-Arpaözü sınırları içerisinde büyük çaplı doğa tahribinin yapılmış olması

Dünyada en tehlikeli istilacı türlerden biri olarak kabul edilen Sicyos angulatus türünün başta bitkisel biyolojik çeşitlilik olmak üzere, yörede yetiştirilen tarım ürünleri için tehdit oluşturması, Göl kenarında ve göl içindeki sığ alanlarda tespit edilen sulak alan vejetasyonunun göle yapılan müdahaleler sonucu tamamına yakınının tahrip olması,

Su samurunun, Alabalık yetiştiricileri tarafından kaçak olarak avlanması,

Yöre halkı tarafından yabani soğanın (*Allium spp.*) aşırı toplanması ve toplanma biçiminin uygun olmaması,

Tıbbi-aromatik veya süs niteliği olan bitkilerin, yerel halk tarafından turistlere satmak amacıyla, aşırı ve uygun olmayan biçimde toplanması

Yabancı turistlerin yöreden değişik bitki üreyimli kısımları (spor, tohum, meyve gibi) veya canlı bitki

örnekleri toplayarak ülkelerine getirmelerinin tespit edilmiş olması

Mera alanlarının kaçak yapılaşma, usulsüz faydalanma ve aşırı kullanımlara karşı meraların korunmasına özen gösterilmemesi,

Biyo Çeşitlilik izleme programının olmayışı,

Yöre halkının yılanları ve kertenkeleleri öldürmesi,

Planlama aşamasındaki HES'lerin yapıma riskinin meydana getireceği tahribat, yöre biyolojik çeşitliliği ve turizmi için önemli bir baskı kaynağı olması,

Balık tesislerinden kaynaklı organik atıkların doğrudan kaynaklara deşarjı

Katı ve sıvı atıkların karasal ve sulak alanlardaki çevresel kirlilik yanında karasal ve sulak alan yaban hayvanlarına olumsuz etkisi ile bu atıkların geri kazanılmasına yönelik çalışmaların yapılmaması,

Yapı ve tesisin yapımında yaban hayvanlarının göç ve hareketlerinin dikkate alınmayışı,

Başta balıklar olmak üzere diğer sucul canlıların yaşam alanını sınırlandıran yapı ve tesislerin bulunduğu yerlere geçişi sağlayan geçit, merdiven, kapı, süzgeç (filtre) ve benzeri uygun yapıların olmaması

Ormanlık alanlara atılan ve/veya bırakılan çöpler oluşturdukları kirliliğin yanı sıra, yaban hayvanlarının çöpçü, hazırcı bir yaşam tarzını benimseyerek yabaniliklerini kaybetmelerine neden olması,

Kaçak avcılık (Dağ horozu, Ur keklik, Çil keklik, Kınalı keklik, Ardiç türleri ile gündüz ve gece yırtıcı kuşları gibi kuş türlerinin, Karaca, Yaban domuzu, Kurt, Ayı, Vaşak, Tilki, Su samuru ve Porsuk gibi memeli türlerinin ve Anadolu alası)

Kaçak avcılığın yoğun olduğu sezonlarda kurumlar arası işbirliği ile denetimlerin yetersiz yapılması,

İnsanlar için zararlı olabilen yaban hayvanlarının, Ayı, Kurt, Vaşak, Çakal, Sansar, Su samuru, Yaban domuzu ve Karaca'nın sıkı bir izlemeye tabi tutulmaması, popülasyonlarının aşırı artması ve alanın taşıma kapasitesinin üstüne çıkması halinde avlanma planlarına göre taşıma kapasitesinin üzerindeki avlanmasının bir sistem dahilinde yapılmaması,

Gürültü, ürkütme, korkutma gibi çeşitli nedenlerle yaban hayvanlarına rahatsızlık verilmesi,

Alanı kullanan bütün ziyaretçilerin (Kayakçı, kampçı, fotosafarici vb.) kamp kuracakları alanların sahadaki biyolojik çeşitlilik ve önemli türler bakımından zengin alanların yeterince uzağında olmasına dikkat edilmemesi,

Özellikle yüksek kesimlerdeki göllerin kenarında piknik ve kamp yapan ziyaretçilerin gelişigüzel kamp yapması,

Alanda kış turizmini canlandırmak adına, yaban hayatına önemli bir rahatsızlık veren helikopterle kayak (heliski) yapımına yönelik planlama çalışmalarının olması,

Artan araç trafiği ile birlikte yollarda hız sınırının aşılması, korna çalınmaması, yüksek sesli müzik açılmaması konularında bilgilendirmelerin yapılmaması,

Yetersiz yaban hayatı koruma faaliyetleri.

Yaban hayatı iyileştirme (rehabilitasyon) ve yenileme (restorasyon) çalışmalarının yapılmaması,

Ormandan yapılan usulsüz ve kaçak kesimlerin önlenmesin için denetimlerin yetersizliği ve köylüye alternatif geçim yollarının sunulmaması,

Odun dışı orman ürünlerinin bilinçsizce ve belli alanlarda yoğunlaşarak, aşırı toplanması.

11.5 Problem Ağacı

Uzungöl Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler çalışmasıyla elde edilen değerler ve problemler ile paydaş katılım sürecinde ÖÇK Bölgesinde yer alan Uzungöl, Yaylaönü, Demirkapı ve Arpaözü yerleşim yerlerinin herbirinin değerler ve problemleri birleştirilerek Uzungöl ÖÇK Bölgesi Ortak Değerler ve Uzungöl ÖÇK Bölgesi Ortak Problemler hazırlanmıştır. Söz konusu problemlerin analiz edilmesi ile problemlerin kök nedenleri, mevcut problemler ve problemlerin yansımaları tanımlanmıştır. Problem Ağacı EK 3'te sunulmuştur.

Uzungöl ÖÇK Bölgesi'ndeki temel problemler şunlardır;

- ✓ Mevcut mevzuatların eski olması ve farklı bölgesel özellikleri dikkate alan teknikte hazırlanmaması
- ✓ Kurumlarda çalışan personelin işbirliği ve

bütüncül bakış açısı geliştirme konularında eğitim ve kapasite noksanlığı (iletişim, mevzuat, katılımcı çalışma) yöntemleri ve yeni yaklaşımlar

✓ Diğer sorunların yanında çevre sorunlarının önemli olmadığı algısı

✓ Çevre temizliği kültürünün yerleşik olmaması

✓ Alt ölçekli planların geç yapılması veya yapılmamış olması (halihazır haritalar, imar planları, orman ve kadastro çalışmaları)

✓ Alt yapıya ilişkin ihtiyaçların sıralanmasında objektif kriterlere göre değil subjektif kararlara göre karar verilmesi

✓ Sürdürülebilir ve rasyonel olmayan doğal ve kültürel kaynak yönetimi algısı

✓ Geleneksel kültürün artı değer olarak turizme yansıtılmaması

✓ Bütüncül turizm planının olmaması

✓ Biyoçeşitlilik konularında eğitim ve bilgilendirme eksikliği

✓ Ziyaretçi yönetiminin olmaması

✓ Alt yapı hizmetlerinde ve diğer işlerde yaban hayatı ve biyolojik çeşitlilik düşünülmeden plan ve projelerin hazırlanması

✓ Biyoçeşitlilik izleme programının olmaması

✓ Kaçak kesim ve kaçak avcılığın engellenmesinde işbirliği eksikliği ve denetim eksikliği

Yukarıda tanımlanan temel problemlerin yansımaları şunlardır;

✓ ÖÇK bölgesinin etkin yönetilmemesi (alanın yönetimine yönelik rasyonel kararların alınmaması ve uygulanmaması

✓ Çevre kirliliği

✓ Mülkiyet ilişkilerinde karışıklık, çarpık-kaçak yapılaşma ve yetersiz alt yapı

✓ Sürdürülebilir olmayan turizm yönetimi

✓ Sürdürülebilir olmayan doğal kaynak yönetimi

✓ Biyoçeşitlilikte azalma

Bölgede yaşanan problemler aşağıdaki tanımlandığı gibi genelleştirilmiştir.

✓ ÖÇK Bölgesinde yönetim boşluğu ve yönetim karışıklığı

✓ Sürdürülebilir olmayan doğal kaynak yönetimi ve biyoçeşitlilik kaybı

Bölüm IV. Eylem Planı

12. İDEAL HEDEFLER

Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesinin biyolojik çeşitlilik ve kültürel değerlerini korumak ve arzu edilen duruma ulaşmak için, mevcut ekosistem ilişkilerini ve insan kullanımlarını düzenleme çabası olan yönetim planı 5 yıl sonra alanı nasıl görmek istediğimizi ortaya koymaktadır.

Yönetim planının hazırlanması sürecinde tüm ilgi gruplarını ve yöneticileri bir araya getirerek, yönetime aktif olarak katılımlarını sağlamak, sorumluluk üstlenmelerini teşvik etmek ve sektörler arası politikaları uyumlu hale getirmek için Uzungöl ÖÇK Bölgesinde yer alan yerleşim yerlerinin ortak değerleri ve problemleri ortaya konulmuştur.

Paydaş toplantıları aracılığı ile tanımlanan ortak problem ve değerler, Uzungöl ÖÇK Bölgesi Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi ve Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması ile elde edilen değerler ve problemlerle birleştirilerek Uzungöl ÖÇK Bölgesi değerler ve problemler listesi oluşturulmuştur. Söz konusu listedeki problemler gruplandırılarak Problem Ağacı hazırlanmıştır. Aynı zamanda, ortak değer ve problemler üzerinden alanın 20 yıllık vizyonu aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

Doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği korunmuş; tarihi ve kültürel değerleri ve mimari kimliğiyle markalaşmış, doğayla uyumlu sürdürülebilir turizm ve ekolojik tarım gelirleriyle yaşam standardı yükseltilmiş, çevre bilinci yüksek insanların yaşadığı, Dünya'da ve Türkiye'de tanınmış bir Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi.

Problem ağacındaki problemlerin azaltılması ve yukarıda tanımlanan vizyona ulaşılması için aşağıda tanımlanan İdeal Hedefler belirlenmiş ve bu ideal hedeflerden Uygulama Hedefleri

belirlenmiştir. Uygulama hedeflerine ulaşmak için de yapılacak eylemler, "faaliyetler" olarak tespit edilmiştir. Her bir faaliyet, kim tarafından, kiminle işbirliği yaparak, ne zaman ve nasıl sorularına yönelik açıklamaları içeren Faaliyet Planı hazırlanmıştır.

Projede belirlenen faaliyetler 5 yıllık bir zamanı kapsamaktadır. Bunun amacı yapılacak uygulamalarda daha gerçekçi olabilmektir. Belirlenen ideal hedefler bölgenin daha uzun vadeli politikalarını gösterse de, faaliyetler 5 yıllık gibi orta vadeli zamanı kapsamaktadır. Faaliyetlerin her yıl izlenmesi gerektiği gibi, her 5 yılda bir de faaliyetlerin gerçekleşme durumları ve yönetim planının genel politikaları yeni gelişmelere göre yeniden değerlendirilmelidir.

İDEAL HEDEF 1: ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN ETKİN YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI.

İDEAL HEDEF 2: ALT ÖLÇEKLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARININ TAMAMLANMASI.

İDEAL HEDEF 3: YAŞAM STANDARDININ YÜKSELTİLMESİ.

İDEAL HEDEF 4: BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI

İDEAL HEDEF 5: MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

İDEAL HEDEF 6: DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI.

12.1 Uygulama Hedefleri

İDEAL HEDEF 1: ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN ETKİN YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 1.1. Yönetim Planının uygulanması

Uygulama Hedefi 1.2. Yönetim Planının uygulanması için kurum/kuruluşların güçlendirilmesi.

İDEAL HEDEF 2: ALT ÖLÇEKLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARININ TAMAMLANMASI.

Uygulama Hedefi 2.1. Mülkiyet haritalarının iyileştirilmesi.

Uygulama Hedefi 2.2. Uzungöl 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planının yapılması.

Uygulama Hedefi 2.3 Uzungöl'de ruhsatsız yapıların İmar Mevzuatına uygun olanlarına ruhsat verilmesi

İDEAL HEDEF 3: YAŞAM STANDARDININ YÜKSELTİLMESİ.

Uygulama Hedefi 3.1. Mevcut ulaşım alt yapısının iyileştirilmesi

Uygulama Hedefi 3.2. Afet ve halk sağlığı riskini en aza indirecek önlemlerin alınması

Uygulama Hedefi 3.3.Uzungöl ÖÇK bölgesinde katı atıkların en aza indirilmesi ve etkin biçimde bertaraf edilmesi

Uygulama Hedefi 3.4. Uzungöl çevresindeki mahalle ve köylerden gelen kanalizasyon sularının toplanması ve arıtılması

Uygulama Hedefi 3.5. Uzungöl ÖÇK bölgesinde yaşayan yöre halkının sağlık, eğitim ve güvenlik konularında yaşam standardının yükseltilmesi

İDEAL HEDEF 4: BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMADA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 4.1. Uzungöl ÖÇK bölgesinde hedef grupların yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, doğal kaynak kullanımı konularında bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması

Uygulama Hedefi 4.2. Uzungöl ÖÇK bölgesinde habitatlar üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması

Uygulama Hedefi 4.3. Uzungöl ÖÇK bölgesinde türler üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması.

Uygulama Hedefi 4.4. Uzungöl ÖÇK bölgesinde Biyolojik çeşitliliği izleme sisteminin kurulması.

Uygulama Hedefi 4.5. ÖÇK bölgesinde başlatılan biyolojik çeşitliliğin tespitine yönelik bilimsel ve teknik araştırmaların sürdürülmesi.

Uygulama Hedefi 4.6. ÖÇK bölgesinde yaban hayatı popülasyonlarının taşıma kapasitesinin belirlenmesi.

İDEAL HEDEF 5: MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 5.1. Bölgeye geleneksel mimari kimliğin kazandırılması

Uygulama Hedefi 5.2. Uzungöl özel çevre koruma bölgesinde turizmin çeşitlendirilmesi

Uygulama Hedefi 5.3. Arpaözü, SDemirkapı yerleşim yerlerine turizmin yaygınlaştırılması

Uygulama Hedefi 5.4. Kültürel değerlerden ekonomik getiri sağlanması için mekanizmaların kurulması.

Uygulama Hedefi 5.5. Turizmde hizmet standardının artırılması.

Uygulama Hedefi 5.6. Farklı ziyaretçi profillerini dikkate alan ziyaretçi yönetiminin sağlanması

İDEAL HEDEF 6: DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 6.1.Yayla ve mezralarda ekolojik tarım projelerinin teşvik edilmesi

Uygulama Hedefi 6.2. Odun dışı tali ürünlerin sürdürülebilir kullanımının sağlanması

12.2 Faaliyetler

İDEAL HEDEF 1: ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN ETKİN YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 1.1. Yönetim Planının uygulanması.

Faaliyet 1.1.1: Yönetim Planında yer alan faaliyetleri projelendirmek.

Faaliyet 1.1.2: Yönetim Planında projelendirilen faaliyetleri uygulamak.

Uygulama Hedefi 1.2. Yönetim Planının uygulanması için kurum/kuruluşların güçlendirilmesi.

Faaliyet 1.2.1: İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü içerisinde yapılandırılan ÖÇK ve Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüklerinde görevli personelin kapasitesini artırmak.

Faaliyet 1.2.2: Belediye personeli ve muhtarlıkların kapasite gelişimine destek olmak.

Faaliyet 1.2.3: ÖÇK Bölgesinde Proje Yazma Ekibini oluşturmak.

Faaliyet 1.2.4: Proje Yazma Ekibinin kapasitesini geliştirmek

İDEAL HEDEF 2: ALT ÖLÇEKLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARININ TAMAMLANMASI.

Uygulama Hedefi 2.1. Mülkiyet haritalarının iyileştirilmesi.

Faaliyet 2.1.1: Uzungöl 'de kadastro haritalarını yenilemek.

Faaliyet 2.1.2: Kadastro çalışmaları ile ilgili yöre halkını bilgilendirmek.

Uygulama Hedefi 2.2. Uzungöl 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planının yapılması.

Faaliyet 2.2.1: Yapılacak olan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planına kadastro yenileme çalışmaları sonuçlarını ve kıyı kenar çizgisini işlemek.

Uygulama Hedefi 2.3 Uzungöl'de ruhsatsız yapıların İmar Mevzuatına uygun olanlarına ruhsat verilmesi.

Faaliyet 2.3.1: 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planlarını yapmak.

Faaliyet 2.3.2: İmar Planı çerçevesinde uygun olan yapılara ruhsat vermek.

Faaliyet 2.3.3: Afete maruz alanları güncellemek.

İDEAL HEDEF 3: YAŞAM STANDARTININ YÜKSELTİLMESİ.

Uygulama Hedefi 3.1. Mevcut ulaşım alt yapısının iyileştirilmesi

Faaliyet 3.1.1: Otopark yapmak.

Faaliyet 3.1.2: Trafığe açık bazı yollarda tek yön uygulamasını başlatmak.

Faaliyet 3.1.3: Uzungöl merkez yollarını iyileştirmek.

Faaliyet 3.1.4: Köylere bağlantı sağlayan yolları iyileştirmek.

Faaliyet 3.1.5: Yaya yollarının yüzeyini kaplamak.

Faaliyet 3.1.6: Mahalle içi yolları ışıklandırmak.

Faaliyet 3.1.7: Yollarda sanat yapılarını iyileştirmek/ gerekli yerlerde yenilerini yapmak.

Faaliyet 3.1.8: Uzungöl ÖÇKB içindeki yolların drenaj alt yapılarını iyileştirmek.

Uygulama Hedefi 3.2. Afet ve halk sağlığı riskini en aza indirecek önlemlerin alınması

Faaliyet 3.2.1: Yüksek gerilim hatlarını yükseltmek.

Faaliyet 3.2.2: Köylerdeki trafoların kapasitesini artırmak.

Faaliyet 3.2.3: Elektrik ve telefon hatlarını yeraltına almak.

Faaliyet 3.2.4: Uzungöl Beldesinde yer alan baz istasyonunu sözleşme bitiminde meskun mahallin dışına taşımak

Faaliyet 3.2.5: Derelerde DSİ'nin uyguladığı tersip bentlerini yapmak.

Faaliyet 3.2.6: Toprak kayması ve çığ önlenmesi için ağaçlandırma ve/veya set yapmak.

Uygulama Hedefi 3.3. Uzungöl ÖÇK bölgesinde katı atıkların en aza indirilmesi ve etkin biçimde bertaraf edilmesi

Faaliyet 3.3.1: Uzungöl ÖÇK Bölgesinde plastik torba kullanımını kaldırmak

Faaliyet 3.3.2: Ziyaretçilerin kendi ürettikleri çöplerini toplayıp, giriş kapısına geri teslim etmelerini sağlamak.

Faaliyet 3.3.3: Turizme açılacak yayla ve mezralarda etkin katı atık yönetim sistemini kurmak

Uygulama Hedefi 3.4. Uzungöl çevresindeki mahalle ve köylerden gelen kanalizasyon sularının toplanması ve arıtılması

Faaliyet 3.4.1: Uzungöl çevresindeki binaların tümünü kanalizasyona bağlamak.

Faaliyet 3.4.2: Kanalizasyon ve arıtma sistemine bağlı olmayan köylerdeki fosseptik çukurlarını sızdırmaz hale getirmek.

Faaliyet 3.4.3: Uzungöl ÖÇKB'de piknik alanlarında, mezralarda, yaylalarda ve günübirlik alanlarda WC yapmak

Faaliyet 3.4.4: Atıksu arıtma tesisini işletmek.

Faaliyet 3.4.5: Su kaynaklarındaki evsel ve endüstriyel kirletici unsurları düzenli olarak izlemek.

Uygulama Hedefi 3.5. Uzungöl ÖÇK bölgesinde yaşayan yöre halkının sağlık, eğitim ve güvenlik konularında yaşam standardının yükseltilmesi

Faaliyet 3.5.1: Uzungöl ilköğretim okulunu göl kenarından imar planında tanımlanan yere taşımak.

Faaliyet 3.5.2: Uzungöl ÖÇK bölgesinde özellikle yaz aylarında sağlık personelinin sayısını artırmak.

Faaliyet 3.5.3: ÖÇK Bölgesinde Jandarma Komutanlığına uygun yer tahsis etmek.

İDEAL HEDEF 4: BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 4.1. Uzungöl ÖÇK bölgesinde hedef grupların yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, doğal kaynak kullanımı konularında bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması

Faaliyet 4.1.1: Yöre halkını bilgilendirmek.

Faaliyet 4.1.2: Balık üretim tesis sahiplerini su ürünleri konusunda bilgilendirmek.

Faaliyet 4.1.3: Turizm işletmecilerini ekoturizm konusunda bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.

Faaliyet 4.1.4: Çiftçileri tarımsal ilaçların kullanımı konusunda bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.

Faaliyet 4.1.5: Motorlu taşıt kullanımı hız sınırına yönelik bilgilendirme yapmak.

Uygulama Hedefi 4.2. Uzungöl ÖÇK bölgesinde habitatlar üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması

Faaliyet 4.2.1: Biyolojik çeşitliliği olumsuz etkileyen mevcut otlatma ve ot biçme yaklaşımını değiştirmek.

Faaliyet 4.2.2: Sulak alan habitatlarının (yaşam ortamlarının) iyileştirilerek, sürekliliğini sağlamak.

Faaliyet 4.2.3: Orman alanlarında kaçak kesimleri engellemek.

Faaliyet 4.2.4: Uzungöl ÖÇK Bölgesi mevcut sınırlarının önerilen doğal sınırlara göre revize etmek

Uygulama Hedefi 4.3. Uzungöl ÖÇK bölgesinde türler üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması.

Faaliyet 4.3.1: Sucul canlıların yaşam alanını sınırlandıran yapı ve tesislerin bulunduğu yerlere geçişi sağlayan geçit, merdiven, kapı, süzgeç vb. uygulamaları yapmak

Faaliyet 4.3.2: Balık tesisi çıkışına arıtma tesisi kurmak.

Faaliyet 4.3.3: Ayıların tarla ve bahçelere zararını azaltmak.

Faaliyet 4.3.4: Yaban Domuzu av turizmi planı yapmak.

Faaliyet 4.3.5: Bölgede yaşayan önemli yaban hayatı türlerine yönelik bilgilendirme yapmak.

Faaliyet 4.3.6: İstilacı tür olan *Sicyoc angulatus*' u ortamdan uzaklaştırmak.

Faaliyet 4.3.7: Yabani soğan, tıbbi aromatik ve süs niteliği olan bitkilerin aşırı toplanmasını ve toplanma biçiminin olumsuz etkilerini azaltmak.

Faaliyet 4.3.8: Yabancı turistler tarafından bitki örneklerinin toplanmasını engellemek.

Faaliyet 4.3.9: İğnelik (*Erodium hendrikii*) yayılış alanı tel çit içine almak.

Uygulama Hedefi 4.4. Uzungöl ÖÇK bölgesinde Biyolojik çeşitliliği izleme sisteminin kurulması.

Faaliyet 4.4.1: Uzungöl Çuha Çiçeği (*Primula uzungolensis*), iğnelik (*Erodium hendrikii*), yabani Salatalık (*Sicyos angulatus*) ile muhtemel bir hibrit (*Pedicularis condensata* ve *Pedicularis atropurpurea*) izlemek.

Faaliyet 4.4.2: İnsanlar için zararlı olabilen ayı, kurt, vaşak, çakal, sansar, su samuru, yaban domuzu ve karaca türlerini izlemek.

Faaliyet 4.4.3: Anadolu Alabalığını izlemek.

Faaliyet 4.4.4: İklim değişiminin olası etkilerini izlemek soyut bir faaliyet tür izlemeler bir göstergedir bu faaliyet kaldırılabilir

Uygulama Hedefi 4.5. ÖÇK bölgesinde başlatılan biyolojik çeşitliliğin tespitine yönelik bilimsel ve teknik araştırmaların sürdürülmesi.

Faaliyet 4.5.1: Fare ve yarasa türleri başta olmak üzere alanda tespit edilen memeli türlerinin ayrıntılı araştırmalarını yapmak.

Faaliyet 4.5.2: Uzungöl ÖÇK Bölgesinin herpato faunasının ayrıntılı çalışmalarını yapmak.

Faaliyet 4.5.3: Uzungöl ÖÇK bölgesi karasal biyolojik çeşitliliğin diğer bileşenlerinden olan örümcekler ve böceklerin araştırmalarını yapmak.

Uygulama Hedefi 4.6. ÖÇK bölgesinde yaban hayatı popülasyonlarının taşıma kapasitesinin belirlenmesi.

Faaliyet 4.6.1: Ayı, Kurt, Vaşak, Çakal, Sansar; Su Samuru, Yaban Domuzu ve Karaca'nın ÖÇK popülasyonunu (envanterini) ortaya koymak.

Faaliyet 4.6.2: Yaban hayvanlarının avlanma planlarını hazırlamak.

İDEAL HEDEF 5: MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 5.1. Bölgeye geleneksel kimliğin kazandırılması

Faaliyet 5.1.1: Günübürlük alanlarda uygulanacak tip proje konusunda yarışma düzenlemek.

Faaliyet 5.1.2: Yöresel mimariye uygun pansiyonculuğu teşvik etmek.

Uygulama Hedefi 5.2. Uzungöl Özel Çevre Koruma bölgesinde turizmin çeşitlendirilmesi

Faaliyet 5.2.1: Bilgilendirme seminerleri düzenlemek.

Faaliyet 5.2.2: ÖÇK bölgesinin web sitesini oluşturmak.

Faaliyet 5.2.3: Yürüyüş güzergahlarını oluşturmak.

Faaliyet 5.2.4: Bilgilendirme ve yönlendirme tabelalarını yapmak.

Faaliyet 5.2.5: Yön ve tanıtım levhalarını alana yerleştirmek.

Faaliyet 5.2.6: Yürüyüş yollarının bilgilendirme broşürlerini hazırlamak.

Faaliyet 5.2.7: Yaban hayatı, kuş ve flora gözlem yerlerinin/kulelerinin yerlerini tespit etmek ve bu kuleleri yapmak

Faaliyet 5.2.8: Eski su değirmenlerini restore etmek.

Faaliyet 5.2.9: Kış turizmini (kayak, mukavemet kayağı, vb) desteklemek üzere teleferik yapmak.

Faaliyet 5.2.10: Rafting ve kano olanaklarını araştırmak ve geliştirmek.

Faaliyet 5.2.11: Rafting için pazar olanaklarını yaratmak.

Faaliyet 5.2.12: Kültür Müzesi oluşturmak.

Faaliyet 5.2.13: Ev pansiyonculuğunu teşvik etmek.

Uygulama Hedefi 5.3. Arpaözü, Demirkapı yerleşim yerlerine turizmin yaygınlaştırılması

Faaliyet 5.3.1: Arpaözü ve Demirkapı başta olmak üzere yayla turizmine uygun alanlar belirlemek.

Faaliyet 5.3.2: Piknik ve/veya günübürlük mesire alanlarının işletilmesine yönelik esasları hazırlamak.

Faaliyet 5.3.3: Piknik ve günübürlük mesire alanlarını belirlemek.

Faaliyet 5.3.4: Piknik ve mesire alanlarında günübürlük faaliyetler için düzenlemeler yapmak.

Uygulama Hedefi 5.4. Kültürel değerlerden ekonomik gelir sağlanması için mekanizmaların kurulması.

Faaliyet 5.4.1: Kadın emeğini görünür kılmak için kadınlar tarafından dernek veya kırsal kalkınma kooperatifi kurmak.

Faaliyet 5.4.2: Kurulacak kadınlar derneği veya kooperatifin kapasitesini artırmak.

Faaliyet 5.4.3: El sanatlarını geliştirip, üretimde bulunmak.

Faaliyet 5.4.4: Yöresel ürünleri markalaştırmak.

Faaliyet 5.4.5: Yöresel ürünlerin pazarlanması için mekanizmalar kurmak.

Faaliyet 5.4.6: Gelen ziyaretçilere yardımcı olmak amacıyla alan rehberleri yetiştirmek.

Faaliyet 5.4.7: Ziyaretçilere geleneksel yayla göçünü kaval çalan rehberler eşliğinde düzenlemek.

Faaliyet 5.4.8: Geleneksel düğünleri ve sohbet gecelerini canlandırabilecek profesyonel ekipler oluşturmak.

Faaliyet 5.4.9: Doğa Spor alanları düzenlemek.

Faaliyet 5.4.10: Gelen ziyaretçilere yöresel şenlikleri tanıtmak.

Faaliyet 5.4.11: Gelen ziyaretçilere kaybolmaya yüz tutmuş yöresel çocuk oyunlarını sunmak.

Uygulama Hedefi 5.5 Turizmde hizmet standardının artırılması.

Faaliyet 5.5.1: Uzungöl uygulamalı turizm meslek lisesi açmak.

Faaliyet 5.5.2: Otel sahiplerine turizm hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla butik otel ve pansiyon işletme standartları konusunda seminerler vermek; iyi uygulamaları göstermek üzere teknik geziler düzenlemek

Uygulama Hedefi 5.6. Farklı ziyaretçi profillerini dikkate alan ziyaretçi yönetiminin sağlanması

Faaliyet 5.6.1: Ziyaretçi taşıma kapasitesini belirlemek. **Faaliyet 5.6.2:** ÖÇK Bölgesi giriş kapısı ve tanıtım merkezi oluşmak.

Faaliyet 5.6.3: Turistleri yönlendirebilecek danışma noktası oluşturmak.

Faaliyet 5.6.4: Ziyaretçilere Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi ve yürütülen turizm faaliyetleri hakkında bilgi vermek için tanıtıcı materyaller hazırlamak.

Faaliyet 5.6.5: Gelen turistlere girişte Uzungöl ÖÇKB pasaportu vermek.

Faaliyet 5.6.6: Turistlere ilişkin istatistiksel bilgi toplamak.

İDEAL HEDEF 6: DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 6.1. Yayla ve mezralarda ekolojik tarım projelerinin teşvik edilmesi

Faaliyet 6.1.1: Uzungöl ÖÇKB'de ekolojik tarım araştırma ve uygulama projeleri geliştirmek.

Faaliyet 6.1.2: Yabani meyvelerin başta ligarba (yaban mersini, mavi yemiş) olmak üzere yöresel meyvelerin organik üretimini yapmak.

Faaliyet 6.1.3: Ekolojik hayvancılık ve hayvan ürünleri üretimini canlandırmak.

Uygulama Hedefi 6.2. Odun dışı tali ürünlerin sürdürülebilir kullanımının sağlanması

Faaliyet 6.2.1: Odun dışı tali orman ürünlerinin ve yaylada yetişen doğal meyve, mantar, çiçek ve otların sürdürülebilir biçimde toplanması konusunda eğitim vermek

Faaliyet 6.2.2: Odun dışı tali orman ürünlerini (ODTÜ) sertifikalandırmak,

Faaliyet 6.2.3: ODTÜ pazarlamak için mekanizmalar kurmak.

İDEAL HEDEF 1. ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN ETKİN YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI*Uygulama Hedefi 1.1 Yönetim Planının uygulanması**Faaliyet 1.1.1. Yönetim Planında yer alan faaliyetleri projelendirmek*

Kim?	Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Özel Sektör, Üniversite
Nerede?	Uzungöl ÖÇK Bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce Uzungöl ÖÇKB Yönetim Planında yer alan Faaliyetleri uygulamak amacıyla projelendirmek için müşavirlik hizmeti alınacaktır.
Kim?	Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Özel Sektör
Nerede?	Uzungöl ÖÇK Bölgesinde
Ne zaman ?	2013-2014 (faaliyet 1.1.1 bittikten sonra)
Nasıl?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce Uzungöl ÖÇKB Yönetim Planında yer alan Faaliyetler projelendirildikten sonra uygulamak için ihale yolu ile müşavirlik ve yapım işleri yaptırılacaktır.

*Uygulama Hedefi 1.2. Yönetim Planının uygulanması için kurum/kuruluşların güçlendirilmesi.**Faaliyet 1.2.1. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü içerisinde yapılandırılan ÖÇK ve Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüklerinde görevli personelin kapasitesini artırmak.*

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Trabzon
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından, ilgili personele liderlik, iletişim, işbirliği geliştirme, katılımçı yönetimler konusunda eğitim verilmesi ve kapasite gelişiminin sağlanması için kurumsal olanakların kullanılması veya hizmet satın alınması sağlanacaktır.

Faaliyet 1.2.2. Belediye personeli ve muhtarlıkların kapasite gelişimine destek olmak.

Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Muhtarlar
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün Teknik desteği ile, yerel yönetimlerin kapasite gelişimine yönelik; işbirliği geliştirme, iletişim, problem yönetimi, katılımçı yönetimler, fon kaynakları konusunda eğitim sağlayacak nitelikte hizmet alımı gerçekleştirilecektir.

Faaliyet 1.2.3. ÖÇK Bölgesinde Proje Yazma Ekibini oluşturmak.

Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara Proje Yazma Birimi, Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇK Bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı talebi ile Çaykara Kaymakamlığı tarafından, Çaykara Proje Yazma Birimi desteği ile, Uluslararası ve ulusal fon kaynaklarından yararlanmak için, ÖÇK bölgesinde turizm, hayvancılık ve tarımla uğraşan gönüllülerden oluşan Proje Yazma Ekibini oluşturmak için bölgede duyuru yapılacak ve isteklerden proje yazma ekibi oluşturulacaktır.

Faaliyet 1.2.4. Proje Yazma Ekibinin kapasitesini geliştirmek.

Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara Proje Yazma Birimi, Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013 sonra faaliyet 1.2.3'ün tamamlanmasından sonra
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı tarafından Çaykara Proje Yazma Birimi desteği ile, Uluslararası ve ulusal fon kaynaklarından yararlanmak için kurulan proje yazma ekibine fon kaynakları, proje fikri geliştirme ve proje yazma konusunda kapasite gelişiminin sağlanması için, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) veya Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna (TKDK) sunulmak üzere proje hazırlanacaktır.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 2. ALT ÖLÇEKLİ PLANLAMA ÇALIŞMALARININ TAMAMLANMASI

Uygulama Hedefi 2.1. Mülkiyet haritalarının iyileştirilmesi.

Faaliyet 2.1.1. Uzungöl'de kadastro haritalarını yenilemek.

Kim?	Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Kadaastro İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl'ün 4 mahallesi (Yenimahalle, Çamlık, Alçak Köprü ve Elmalı)
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Mevcut kadastro haritasında teknik hataların düzeltilmesi amacı ile, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından sorunu tanımlayan resmi yazı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne yazılacak, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü söz konusu işi ihale veya kendi imkanları ile yapımına karar verecek, verilen karar çerçevesinde Tapu Kadastro İl Müdürlüğü tarafından yenileme çalışmaları yapılacaktır.

Faaliyet 2.1.2. Kadastro çalışmaları ile ilgili yöre halkını bilgilendirmek.

Kim?	Çaykara Kadastro Birimi
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl'ün 4 mahallesi (Yenimahalle, Çamlık, Alçak Köprü ve Elmalı)
Ne zaman ?	2013 yılında 2.1.1'in tamamlanmasından sonra
Nasıl?	Çaykara Kadastro Birimi tarafından Uzungöl Belediye Başkanlığı işbirliği ile, mevcut kadastro haritasında teknik hataların düzeltilmesi konusunda ilgili yerleşim birimlerinde yöre halkı bilgilendirilecektir.

Uygulama Hedefi 2.2. Uzungöl 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planının yapılması.

Kim?	Faaliyet 2.2.1. Yapılacak olan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planına kadastro yenileme çalışmaları sonuçlarını ve kıyı kenar çizgisini işlemek.
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Ne zaman ?	Uzungöl yerleşim yerinde
Nasıl?	2013 yılı içerisinde 2.1.1 ve 2.1.2'nin tamamlanmasından sonra Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda kadastro yenileme çalışmaları sonuçları ile kıyı kenar çizgisi TVKGM'ye gönderilecek, İller Bankası tarafından yapılacak yeni imar planına entegre edilecektir.

Uygulama Hedefi 2.3 Uzungöl'de ruhsatsız yapıların İmar Mevzuatına uygun olanlarına ruhsat verilmesi.

Kim?	Faaliyet 2.3.1. 1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planlarını yapmak.
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İller Bankası - TVKGM
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Kadaastro yenileme çalışmaları ile Kıyı Kenar Çizgisi tamamlanmış durumda, İller Bankası tarafından 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planı çalışmalarını tamamlamak.

Faaliyet 2.3.2. İmar Planı çerçevesinde uygun olan yapılara ruhsat vermek.

Kim?	Uzungöl Belediyesi
Kiminle İşbirliği Yaparak?	-
Nerede?	Uzungöl yerleşim yerinde
Ne zaman ?	Faaliyet 2.3.1'in tamamlanmasıyla
Nasıl?	1/5000 ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planının onaylanması ile İmar Mevzuatına uygun olanlara ruhsat verilmesi.

Faaliyet 2.3.3. Afete maruz alanları güncellemek.

Kim?	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Afet Acil Durum Müdürlüğü, TVKGM, Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar
Nerede?	Uzungöl, Arpaözü, Yaylaönü ve Demirkapı'da
Ne zaman ?	2013

Nasıl? Uzungöl Belediyesi ve muhtarlıklar İl Afet Acil Durum Müdürlüğüne afete maruz alanları güncellemek için dilekçe ile başvuruda bulunacak, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına değerlendirilmeye alınmasını takiben, güncellemeye karar verildiği durumda yapılan çalışma kapsamında varsa bir değişiklik Bakanlar Kurulu Kararı alınacak ve sonuçları TVKGM'ne gönderilerek 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında değerlendirilecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 3. YAŞAM STANDARDININ YÜKSELTİLMESİ .

Uygulama Hedefi 3.1. Mevcut ulaşım alt yapısının iyileştirilmesi

Faaliyet 3.1.1. Otopark yapmak.

Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Uzungöl Beldesinin 1/1000 ölçekli imar planı çalışmasından önce otopark yeri belirlenecektir. Plan yapımı süresince plana aktarılacaktır.
Kim?	Karayolları
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediyesi
Nerede?	Uzungöl-Merkez
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl merkezde trafiği rahatlatmak amacıyla bazı yolların tek yönlü kullanılması ile gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	ÖÇK Bölgesinde
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Belediye sınırları içerisinde Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından iyileştirilecek yollar belirlenecek ilgili kurumca ihale edilecektir.
Kim?	İl Özel İdare
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Köylerde muhtarlıklar tarafından iyileştirilecek yollar belirlenecek İl Özel İdare talepte bulunulacak. İl Özel İdare yatırım programına alacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Özel Sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda ilgili kurumlar ile yüzey kaplaması yapılacak patikalar tespit edilecek, TVKGM'e bildirilecek, genel müdürlük tarafından projelendirilerek hizmet alımı yapılacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - İl Özel İdare
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çoruh EDAŞ (AKSA Elektrik Dağıtım A.Ş.)
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Belediye Sınırları içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, köylerde muhtarlıklar tarafından İl Özel İdare talepte bulunulacak. İl Özel İdare ve TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından talebin değerlendirilmesi ile ve Çoruh EDAŞ tarafından mahalle içi yolların işiklandırılması projesinin hazırlanması sağlanacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - İl Özel İdare-Muhtarlıklar
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 -2014
Nasıl?	Mücvir alan içinde ; Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda belediye sınırları içerisinde sanat yapıları iyileştirilecek veya yenilerinin yapılması gerekli görülen sanat yapıları belirlenecek ilgili kurumca yatırım programına alınacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - İl Özel İdare
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Muhtarlıklar
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 -2014
Nasıl?	Mücvir alan içinde; Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda Belediye sınırları içerisinde yolların drenaj alt yapılarını iyileştirmek için ilgili kurumca yatırım programına alınması sağlanacaktır.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - İl Özel İdare
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 -2014
Nasıl?	Mücvir alan dışında; Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda köy muhtarları ile işbirliği içerisinde sanat yapıları iyileştirilecek veya yenileri yapılması gerekli görülen sanat yapıları belirlenecek, İl Özel İdare talepte bulunulacak İl Özel İdare Yatırım programına alınacaktır.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 3. YAŞAM STANDARDININ YÜKSELTİLMESİ .

Uygulama Hedefi 3.2. Afet ve halk sağlığı riskini en aza indirecek önlemlerin alınması

Faaliyet 3.2.1. Yüksek gerilim hatlarını yükseltmek.

Kim?	AKSA Elektrik
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Özel İdare ve Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Uzungöl Belediyesi bu konuda mevcut projesini güncelleyecek, köylerde ise muhtarlıklar İl Özel İdare'den talepte bulunacak, İl Özel İdare tarafından AKSA Elektrik müracaat edilecek ve yatırım programına alınmasını sağlayacak.
	Faaliyet 3.2.2. Köylerdeki trafoların kapasitesini artırmak.
Kim?	AKSA Elektrik
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Uzungöl'de Belediye, köylerde muhtarlıklar AKSA Elektrik A.Ş'ye talep dilekçesiyle müracaat edecektir.
	Faaliyet 3.2.3. Elektrik ve telefon hatlarını yeraltına almak.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü – Çoruh EDAŞ
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çoruh EDAŞ (AKSA Elektrik) ve Türk Telekom
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Uzungöl Belediyesi ve köylerde muhtarlıklar, elektrik ve telefon hatlarını yeraltına almak için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne dilekçe ile talepte bulunacak, İl Müdürlüğü talebin değerlendirilmesi için müracaatları TVKGM gönderecek, TVKGM Çoruh EDAŞ (AKSA Elektrik) ve Türk Telekom tarafından talebin karşılanması için gerekli girişimlerde bulunacak.
	Faaliyet 3.2.4. Uzungöl Beldesinde yer alan baz istasyonunu sözleşme bitiminde meskun mahallin dışına taşımak.
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Samsun Bölge Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl
Ne zaman ?	2016
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Samsun Bölge Müdürlüğüne dilekçe ile müracaat yapılacak.
	Faaliyet 3.2.5. Derelerde DSI'nin uyguladığı tersip bentlerini yapmak.
Kim?	DSİ
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediye Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Haldezen, Koşanderesi, Stalorim, Filak Irmağı, Kastel Irmağı, Arpaözü Yayla deresi, Multat Irmağı, Haros deresi, Yaylaönü deresi
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Uzungöl Belediyesi'nin müracaatı, DSI tarafından olumlu görüş verilmesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirmesi ile DSI tarafından projelendirilecek ve ihale edilecek.
	Faaliyet 3.2.6. Toprak kayması ve çığ önlenmesi için ağaçlandırma ve/veya set yapmak.
Kim?	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü, Uzungöl Belediye Başkanlığı, Afet ve Acil Durum Başkanlığı
Nerede?	Koşandere, Kuzeydere, Kanlıdere, Pırasa Deresi, Yaş Meşe Irmağı, Arpaözü Kanlı Bayır, Değirmendere, Paladı Irmağı, Ömergazi Deresi, Fler Deresi, Balastal Deresi, Glazomat Mevkii, Kopal Deresi, Delikitaş Deresi
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü koordinasyonunda, Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Afet ve Acil Durum Başkanlığı işbirliği ile AB fonlarına ortak proje teklifinde bulunulacak.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 3. YAŞAM STANDARININ YÜKSELTİLMESİ .	
<i>Uygulama Hedefi 3.3.Uzungöl ÖÇK bölgesinde katı atıkların en aza indirilmesi ve etkin biçimde bertaraf edilmesi</i>	
<i>Faaliyet 3.3.1 Uzungöl ÖÇK Bölgesinde plastik torba kullanımını kaldırmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymaklığı/Köylere Hizmet Götürme Birliği ve Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Turizm İşletmeleri, Köy Muhtarlıkları
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Belediye sınırları içerisinde Uzungöl Belediye Başkanlığı, köylerde Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından, Uzungöl turizm işletmeleri ve Köy Muhtarlıklarına kağıt torba kullanımı ve çöplerin yerinde ayrıştırılması konusunda bilgilendirilme yapılacak ve kağıt torba dağıtılacak.
Kim?	Faaliyet 3.3.2 Ziyaretçilerin kendi ürettikleri çöplerini toplayıp, giriş kapısına geri teslim etmelerini sağlamak.
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediyesi
Nerede?	Uzungöl Turizm İşletmeleri, Köy Muhtarlıkları
Ne zaman ?	Uzungöl ÖÇKB
Nasıl?	Ziyaretçi merkezinin yapımından sonra Ziyaretçi merkezinde Uzungöl Belediye Başkanlığı, köylerde Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından, Uzungöl turizm işletmeleri ve Köy Muhtarlıklarına kağıt torba kullanımı ve çöplerin yerinde ayrıştırılması konusunda bilgilendirilme yapılacak ve kağıt torba dağıtılacak.
Kim?	Faaliyet 3.3.3 Turizme açılacak yayla ve mezarlarda etkin katı atık yönetim sistemini kurmak.
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - TVKGM - Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl Kaymaklığı, Uzungöl Belediyesi, Köy Muhtarlıkları
Ne zaman ?	Uzungöl ÖÇKB
Nasıl?	Hali hazırda tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğüne mücavir alan dışında yürütülen katı atık toplama çalışmalarında sorun yaşanmadığı ancak muntika temizliğinde sorunlar yaşandığı, söz konusu sorunlar İŞKUR'un sağlayacağı elemanlar ve Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün maddi desteği ile Trabzon Valiliğince (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) çözülecektir.
<i>Uygulama Hedefi 3.4. Uzungöl çevresindeki mahalle ve köylerden gelen kanalizasyon sularının toplanması ve arıtılması</i>	
<i>Faaliyet 3.4.1. Uzungöl çevresindeki binaların tümünü kanalizasyona bağlamak.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediyesi
Kiminle İşbirliği Yaparak?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl yerleşim yerinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediyesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne müracaat edecek, TVKGM'nün olumlu görüşü doğrultusunda, kanalizasyon sulamının toplanması için iş tanımı hazırlanacak ve hizmet satın alınacak.
<i>Faaliyet 3.4.2. Kanalizasyon ve arıtma sistemine bağlı olmayan köylerdeki fosseptik çukurlarını sızdırmaz hale getirmek.</i>	
Kim?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Köy Muhtarlıkları
Nerede?	Arpaözü, Demirkapı yerleşim yerinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Köy muhtarlıkları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne müracaat edecek, İl Müdürlüğü koordinasyonunda Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından sızdırmaz fosseptik yapılar incelenecek, iş tanımı hazırlanacak ve hizmet satın alınacak.
<i>Faaliyet 3.4.3. Uzungöl ÖÇKB'de piknik alanlarında, mezarlarda, yaylalarda ve gümbürlik alanlarda WC yapmak.</i>	
Kim?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi Köy Muhtarlıkları
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Köy Muhtarlıkları işbirliği ile WC yapılacak alanlar belirlenecek, ahşap kaplama ve doğa ile uyumlu olacak biçimde, Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından projelendirilecek ve hizmet satın alınacak, bakımları ve işletilmesi muhtarlıklar tarafından yapılacaktır.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 3. YAŞAM STANDARDININ YÜKSELTİLMESİ .	
Uygulama Hedefi 3.4. Uzungöl çevresindeki mahalle ve köylerden gelen kanalizasyon sularının toplaması ve arıtılması	
Faaliyet 3.4.4. Atık su arıtma tesisini işletmek	
Kim?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) – İller Bankası - Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	-
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	İller Bankası tarafından mevcut sistemdeki eksiklikler giderilecek ve Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğüne teslim edilecektir. (20 Şubat 2013)
Faaliyet 3.4.5. Su kaynaklarındaki evsel ve endüstriyel kirlenimi düzenli olarak izlemek .	
Kim?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)
Kiminle İşbirliği Yaparak?	TVKGM
Nerede?	Göllerde ve akarsularda
Ne zaman ?	Mevsimsel veya aylık olarak
Nasıl?	Orman ve Su İşleri İzleme Dairesince analizler yapılmaya kadar TVKGM izleme çalışmaları devam edecek, Orman ve Su İşleri Bakanlığı/ İzleme Dairesi Başkanlığı tarafından, su örnekleri mevsimsel olarak alınacak, analiz ettirilecek, mevzuat çerçevesinde gerekli tedbirler alınacak ve TVKGM bilgilendirilecek.
Uygulama Hedefi 3.5. Uzungöl ÖÇK bölgesinde yaşayan yöre halkının sağlık, eğitim ve güvenlik konularında yaşam standartlarının yükseltilmesi	
Faaliyet 3.5.1. Uzungöl ilköğretim okulunu göl kenarından imar planında tanımlanan yere taşımak.	
Kim?	İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2016
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından İl Millî Eğitim Müdürlüğüne müracaat edilecek, Belediye tarafından okul yeri kamulaştırılacak.
Faaliyet 3.5.2. Uzungöl ÖÇK bölgesinde özellikle yaz aylarında sağlık personelinin sayısını artırmak.	
Kim?	İl Sağlık Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İlçe Sağlık Grup Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013-2016
Nasıl?	Uzungöl Belediyesinin İlçe Sağlık Grup Başkanlığına müracaatı ile İl Sağlık Müdürlüğü tarafından özellikle yaz aylarında sağlık personeli görevlendirilmesi sağlanacak.
Faaliyet 3.5.3. ÖÇK Bölgesinde Jandarma Komutanlığına uygun yer tahsis etmek.	
Kim?	Jandarma Genel Komutanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Jandarma Komutanlığı, Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Belediyenin talebi ile Jandarma Genel Komutanlığı tarafından, Uzungöl Jandarma Komutanlığı işbirliği ile uygun yer seçimi yapılacaktır.
Ne zaman ?	2014

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 4. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 4.1. Uzungöl ÖÇK bölgesinde ilgi grupların biyolojik çeşitlilik, doğal kaynak kullanımı ve ekoturizm konularında bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması

Faaliyet 4.1.1. İlgili gruplarını bilgilendirmek.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kimlikle İşbirliği Yaparak?	Belediye Başkanlığı, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Uzungöl Turizmci Derneği, Trabzon'da Doğa Koruma ile ilgili STK'lar, üniversite
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013-2017 yılları arasında dönemsel olarak
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Kimlikle İşbirliği Yaparak bölümünde yer alan kurumların desteği ve işbirliği ile, ilgili gruplarına (yöre halkı, ilgili kamu kurumları, öğretmenler, çocuklar, gençler ve kadınlar) Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesinde elde edilen sonuçlar ile Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırma sonuçları konularında bilgilendirme yapılacaktır. Biyolojik Çeşitlilikle ilgili bilgilendirme: Bitki türleri bakımından, yeni bitki taksonu olarak Uzungöl Çuha Çiçeği (Primula x uzungolensis), IUCN'e göre CR kategorisinde yer alan Erodium hendrikii (İğnelik) alanın tıbbi ve aromatik bitkileri ve odun dışı bitkisel ürün olarak değerlendirilebilecek bitkiler arasında likarba türleri (vaccinium arctostaphylos, v. myrtillos ve v. uliginosum), bir yabani soğan türü olan ve yöre halkı tarafından baharat olarak kullanılan zaguda (allium schaenoprassum), yine alpin alanlarda yaygın gösteren ve yöre halkı tarafından turşu olarak yararlanılan kongoroş (caltha polypetala) ve tomara (trachy stemonorhizalis), tomara olarak bilinen Trachy stemonorhizalis, Planatago major (Sinir Otu, Damar Otu), Buxus sempervirens (Adi Şimşir), Urtica dioica (Isırgan), Rumex acetosella (kuzukulağı), Fragaria vesca (Yabani Çilek, Orman Çileği) ve alanda çok sayıda tür ile temsil edilen ve Arslan Peçeşi (Yöresel adı, Drifiliza) olarak bilinen Alchemilla cinsine ait türler, soğanlı bitkilerden Crocus aeneus, Iris histrioides ve Colchicum speciosum' memeli türlerinden ayı, kurt, çakal, tilki, vaşak, yaban kedisi, su samuru, porsuk, ağaç ve kaya sansarı, alaca sansarı, yaban domuzu, karaca, çengel boynuzlu dağ keçisi ve yaban keçisi, Kafkasya Ekolojik Bölgesinde yaşayan dört adet endemik kuş türünden bölgede barınmakta olan Dağ horozu (Tetrao moloksewiczii) ve Ur keklük (Tetraogallus caspius) ve Kafkas çivgını (Phylloscopus coleronezi) Türkiye üzerinden göç eden gündüz yırtıcı kuşlarından Kartal, Şahin, Atmaca, Çaylak, Delice, Doğan ve Akbaba ilgili bilgilendirme eğitimleri, bilgilendirme kitapçıkları, poster ve broşür hazırlanacaktır. Doğal Kaynaklar konusunda bilgilendirme: Paydaş toplantıları ve bilimsel teknik çalışmalardan elde edilen Ortak Değerler listesi, ekoturizm iyi örnek uygulamaları, hazırlanacak olan doğal kaynak kullanımı (yaban hayatı yönetimi, odun dışı tali ürünler, mera alanları, ekoturizm v.b) hakkında bilgilendirme kitapçığı, poster, broşürler, tişört ve şapkalar hazırlanacak, seminer, çalıştay, paneller ve festivaller organize edilecektir. Gürültü, ırkütme, korkutma yolu ile yaban hayatlarının rahatsız edilmemesi için Ziyaretçi merkezi yapılabilecek kadar el broşürleri hazırlanacak, gürültü uyarıcı tabelalar, ana yollarda ve yaban hayatı için önemli ara yollarda uygun mekanlara yerleştirilecektir.
Kim?	Faaliyet 4.1.2. Balık üretim tesis sahiplerini su ürünleri konusunda bilgilendirmek.
Kimlikle İşbirliği Yaparak?	Üniversite /Su Ürünleri Fakültesi, Su ürünleri Araştırma Enstitüsü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013-2017 yılları arasında dönemsel olarak
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Üniversite /Su Ürünleri Fakültesi, Su ürünleri Araştırma Enstitülerinin teknik desteği ile, Alabalık türlerinden Kahverengi alabalık (Salmo trutta), Anadolul Alabalığı (Salmo trutta macrostigma) Karadeniz Alası ve Gökkuşağının üreme ve popülasyon dinamikleri konusunda tesis sahipleri bilgilendirilecektir.
Kim?	Faaliyet 4.1.3. Turizm işletmecilerini ekoturizm konusunda bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.
Kimlikle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl Turizmci Derneği, Trabzon'da Doğa ve Kültürün Korunması ile ilgili STK'lar, Üniversite
Ne zaman ?	ÖÇK bölgesinde
Nasıl?	2013-2017 yılları arasında dönemsel olarak
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Uzungöl Turizmci Derneği, Trabzon'da Doğa ve Kültürün Korunması ile ilgili STK'lar, Üniversite desteği ile; ulusal ve uluslararası eko-turizm iyi örnek uygulamaları konusunda çalıştaylar düzenlenecektir.
Kim?	Faaliyet 4.1.4. Çiftçileri tarımsal ilaçların kullanımını bilgilendirmek ve bilinçlendirmek.
Kimlikle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çaykara Kaymakamlığı
Nerede?	Çaykara Kaymakamlığı, Çaykara ve Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlüğü
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı koordinasyonunda, Çaykara ve Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından, organik tarım, tarımsal ürünlerin markalaştırılması, kimyasal gübre kullanımı ve zararları, tarımla bütünlük ekoturizm değerleri, tarımsal destekler konularında eğitim seminerleri, çalıştaylar organize edilecek.
Kim?	Faaliyet 4.1.5. Motorlu taşıt kullanımı hız sınırına yönelik bilgilendirme yapmak.
Kimlikle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Muhtarlıklar, Belediye Başkanlığı, Uzungöl Turizmci Derneği
Ne zaman ?	ÖÇK bölgesinde
Nasıl?	2013
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, Muhtarlıklar, Belediye Başkanlığı, Uzungöl Turizmci Derneği desteği ile, Ziyaretçi Merkezi yapılabilecek kadar taşıtların hız sınırları ile ilgili broşürler hazırlanacak, turizm işletmelerine dağıtım yapılacaktır, hız limitleri ile ilgili tabela hazırlanacak, ana yollarda ve yaban hayatı için önemli ara yollarda yerleştirilecek. Ziyaretçi merkezi yapıldığına hız limitleri ile ilgili bilgilendirme yapılacak ve broşür dağıtılacaktır.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 4. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 4.2. Uzungöl ÖÇK bölgesinde habitatlar üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması</i>	
<i>Faaliyet 4.2.1. Biyolojik çeşitliliği olumsuz etkileyen mevcut otlatma ve ot biçme yaklaşımını değiştirmek.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara/ Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesi yayla ve mera alanlarında
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Çaykara/ Trabzon Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü teknik desteği ile, mevcut hayvan varlığı, meranın niteliği, otlatma kapasitesi ve biyolojik çeşitliliğe olumsuz etkileri ile gelecekte önerilen hayvan varlığı, otlatma biçimi ile biyolojik çeşitliliğe olumsuz etkilerine yönelik alınacak tedbirleri kapsayan bilin-çlendirme materyalleri hazırlanacak.
<i>Faaliyet 4.2.2. Sulak alan habitatlarının (yaşam ortamlarının) iyileştirilerek, sürekliliğini sağlamak.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Orman ve Su İşleri Bakanlığı/Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Orman ve Su İşleri Bakanlığı/Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü tarafından, Karasal Biyolojik Çeşitliliğin tespiti projesi kapsamında elde edilen sonuç raporunda Uzungöl'de göl kenarlarında ve yer yer göl içindeki sığ alanlarda yapılan müdahaleler sonucunda yoğunluklu olarak tahrip olan sulak alan habitatlarının restore edilmesine yönelik girişimlerde bulunulacak.
<i>Faaliyet 4.2.3. Orman alanlarında kaçak kesimleri engellemek.</i>	
Kim?	Çaykara Orman Şefliği
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Muhtarlıklar ve Jandarma
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çaykara Orman Şefliği tarafından, Muhtarlıklar ve Jandarma İşbirliği ile kontrol ve denetimlerin özellikle köylere yakın kesimlerdeki kaçak kesimlerle orman vejetasyonunun aşağılara doğru kayması engellenecek, bu bölgede yapılacak ve yakacak odun ihtiyacının devlet imkanları ile ucuz odun tahsisi yapılması sağlanacak.
<i>Faaliyet 4.2.4. Uzungöl ÖÇK Bölgesi mevcut sınırlarının önerilen doğal sınırlara göre revize etmek.</i>	
Kim?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi kapsamında, mevcut durumda 149,12 km2 olan Uzungöl ÖÇK Bölgesi'nin doğal sınırlara oturtulması sağlanarak 4,92 km2 bir artışla toplam 154,04 km2 alana ulaşmasına yönelik sınır revizyonu yapılacak.
<i>Uygulama Hedefi 4.3. Uzungöl ÖÇK bölgesinde türler üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması.</i>	
<i>Faaliyet 4.3.1. Sucul canlıların yaşam alanını sınırlandırılan yapı ve tesislerin bulunduğu yerlere geçişi sağlayan geçit, merdiven, kapı, süzgeç vb. uygulamaları yapmak.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, DSI
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesindeki göller ve akarsular üzerinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü teknik desteği ve DSI tarafından müdahale edilen akarsu ve göllerde iki yaşamlılar, sürüngenler ve balıklar gibi sucul canlıların yaşam alanını sınırlandıran yapı ve tesislerde geçişi sağlayan geçit, merdiven, kapı, süzgeç vb. uygulamalar projelendirilecek.
<i>Faaliyet 4.3.2. Balık tesisi çıkışına arıtma tesisi kurmak.</i>	
Kim?	İşletme sahipleri
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Üniversite
Nerede?	Balık Üretme tesisleri çıkışlarında
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	İşletme sahipleri tarafından, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Üniversitenin teknik desteği ile, alabalık yetiştirme tesislerinden organik atık sular filtre edilecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 4. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 4.3. Uzungöl ÖÇK bölgesinde türler üzerindeki tehdit ve baskıların azaltılması.

Faaliyet 4.3.3. Ayların tarla ve bahçelere zararını azaltmak.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Çaykara Orman Şefliği, Orman Bölge Müdürlüğü Tali Ürünler Şube Müdürlüğü, Çaykara Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Çaykara Orman Şefliği, Orman Bölge Müdürlüğü Tali Ürünler Şube Müdürlüğü, Çaykara Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü teknik desteği ile, yaşam ortamlarına insanlar tarafından müdahalede bulunduğu alanlardan yiyecek sıklıkta çıkan ayılar için, bölge içerisinde bir plan dahilinde tali ürün parselleri oluşturulacak, belirlenecek parsellere (Ör; ligarba-mavi yemişi) ve diğer tanımlanacak türlerle ağaçlandırılması sağlanacak. Yukarıda tanımlanan tedbirlerin finansal kaynağı için projelendirilecek, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarına başvuru da bulunulması sağlanacak.

Faaliyet 4.3.4. Yaban Domuzu av turizmi planı yapmak.

Kim?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü tarafından, Karasal Biyolojik çeşitliliğin tespiti projesi kapsamında elde edilen sonuç raporunda yerleşim yerlerindeki tarla ve bahçelere zarar vermesinden dolayı illegal avcılığı yapılan yaban domuzu zararını azaltmak için yıllık Merkezi Av Komisyonu(MAK) kararları çerçevesinde turizm amaçlı yaban domuzu avcılığının yapılması sağlanacak.

Faaliyet 4.3.5. Bölgede yaşayan önemli yaban hayatı türlerine yönelik bilgilendirme yapmak.

Kim?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Üniversite, Çaykara Orman İşletme Şefliği, Jandarma, Köy Muhtarlıkları, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Üniversite, Çaykara Orman İşletme Şefliği, Jandarma, Köy Muhtarlıkları işbirliği ile Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü tarafından Karasal Biyolojik çeşitliliğin tespiti projesi kapsamında elde edilen sonuç raporunda alabildiği yetiştiricileri tarafından kaçak avlanan su samuru, Karfasya Ekolojik Bölgesi için önemli türlerden Dağ Horozu, Ur keklik, Çil Keklik, Kırmızı Keklik ile gündüz ve gece yirtici kuşlar, Karaca, Kurt, Vaşak, Tilki, Porsuk gibi türlere yönelik tehlike altında bulunma kategorileri biyolojik çeşitliliğinin hayattırması, ekonomi, tıp, endüstri ve beslenmedeki rolü konusunda bilinçlendirme materyalleri hazırlanacak, bilinçlendirme faaliyetleri yapılacaktır ve kaçak avcılığın önlenmesine yönelik tedbirler alınacaktır.

Faaliyet 4.3.6. İstilacı tür olan Sicyoc angulatus' u ortamdan uzaklaştırmak.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Üniversite (KTÜ)
Nerede?	Sicyocangulatus'un yayıldığı alanlar
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Karasal Biyolojik çeşitliliğin tespiti projesi kapsamında elde edilen Sonuç Raporunda bölgeye özgü tür olmayan biyolojik çeşitlilik ve tarım alanlarına olumsuz etki eden doğallaşmış yayılcı bir tür olan Sicyocangulatus'un yayıldığı alanların tespit edilmesi ve alandan uzaklaştırılması Kamu Kurumları, Üniversite ve yöre halkı ile işbirliği yapılacaktır.

Faaliyet 4.3.7. Yabani soğan, tıbbi aromatik ve süs niteliği olan bitkilerin aşırı toplanmasını ve toplanma biçiminin olumsuz etkilerini azaltmak.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve üniversite işbirliği ile
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Karasal Biyolojik çeşitliliğin tespiti projesi kapsamında elde edilen Sonuç Raporunda tanımlanan yabani soğan, tıbbi aromatik ve süs niteliği olan bitkilerin toplanması konusunda yöre halkının yerleşim yerlerinde yapılacak toplantılarla bilinçlendirilmesi ve hangi bitki ne zaman, nasıl toplanacağı konusunda detaylı faaliyet takvimi hazırlanacaktır.

Faaliyet 4.3.8. Yabancı turistler tarafından bitki örneklerinin toplanmasını engellemek.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, üniversite, Jandarma, Çaykara Orman İşletme Şefliği, Köy Muhtarlıkları
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, üniversite, Jandarma, Çaykara Orman İşletme Şefliği, Köy Muhtarlıkları işbirliği ile, turist rehberlerini, alanda turistleri gezdiren araç şoförlerini bitki örneklerinin kaçak toplanması ile ilgili bilgilendirme yapılacaktır, kontrol ve denetim çalışmalarının etkin kılınması sağlanacaktır.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 4. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 4.4. Uzungöl ÖÇK bölgesinde Biyolojik çeşitliliği izleme sisteminin kurulması

Faaliyet 4.4.1. Uzungöl Çuha Çiçeği (Primulazungolensis), ıgnelik (Erodium hendrikii), yabani Salatalık (Sicyosangulatus) ile muhtemel bir hibrit (Pediculariscondensata ve Pedicularisatropurea) izlemek.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013-2017
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve üniversitenin teknik desteği ile, TVKGM tarafından tanımlanan türlerin izlenmesine yönelik hizmet alımı yapılacaktır.

Faaliyet 4.4.2. Ayı, kurt, vaşak, çakal, sansar, su samuru, yaban domuzu ve karaca türlerini izlemek.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	Popülasyonları belirlendikten sonra
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve üniversitenin teknik desteği ile, TVKGM tarafından tanımlanan türlerin izlenmesine yönelik hizmet alımı yapılacaktır.

Faaliyet 4.4.3. Anadolu Alabalığı izlemek.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, üniversite, Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014-2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, üniversite, Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü teknik desteği ile, Anadolu alabalığının alan paylaşımları, rekabetleri, üreme ve beslenme farklılıkları ve benzerlikleri, fenotipik varyasyonları ve mevcut stokların belirlenmesi Üniversite ile yapılacak çalışmalarla ortaya konacak.

Faaliyet 4.4.4. İklim değişiminin olası etkilerini izlemek için modelleme yapmak.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Üniversite, Meteoroloji Bölge Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2013-2017
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Üniversite, Meteoroloji Bölge Müdürlüğü işbirliği ile, değişen iklimle beraber, dağların yüksek kesimlerinde bulunan kar kütlelerindeki olası küçülmelerin, göllerdeki olası yüzey alan değişimlerinin, orman sınırlarındaki olası vejetasyon tipi değişimlerinin, alpin kesimdeki bitkilerin yayışlanındaki olası yükselti değişimlerinin, orman vejetasyonundaki değişimlerin (ağaç türü, kapallığı, çağlı) meşere tipi düzeyinde olası değişimler ile sekonder orman süksesyonundaki değişimlerin değerlendirilmesi ve biyoçeşitlilik indislerinin belirli periyotlarla hesaplanarak olası değişimlerin ortaya konması amacıyla izleme modelinin ortaya konması için yapılacak ulusal ve uluslararası fon kaynaklarına proje teklifi hazırlanacaktır.

Uygulama Hedefi 4.5. ÖÇK bölgesinde başlatılan biyolojik çeşitliliğin tespitine yönelik bilimsel ve teknik araştırmaların sürdürülmesi

Faaliyet 4.5.1. Fare ve yarası türleri başta olmak üzere edlenen memeli türlerinin ayrıntılı araştırmalarını yapmak.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü teknik desteği ile, yukarıda tanımlanan türlerin envanteri, yaşam alanları ve hareket yollarının ayrıntılı araştırmaları üniversitelerle yapılacak çalışmalarla ortaya konacak.

Faaliyet 4.5.2. Uzungöl ÖÇK Bölgesinin herpatofaunasının ayrıntılı çalışmalarını yapmak.

Kim?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü teknik desteği ile, Uzungöl'ün herpatofaunasını içeren üniversitelerle yapılacak ayrıntılı çalışmalarla ortaya konacak.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 4. BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASINDA SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 4.5. ÖÇK bölgesinde başlatılan biyolojik çeşitliliğin tespitine yönelik bilimsel ve teknik araştırmaların sürdürülmesi</i>	
<i>Faaliyet 4.5.3.Uzungöl ÖÇK bölgesi karasal biyolojik çeşitliliğin diğer bileşenlerinden olan örümcekler ve böceklerin araştırmalarını yapmak.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü teknik desteği ile yukarıda tanımlanan türlerin yaşam alanlarının ayrıntılı araştırmaları üniversitelerle yapılacak çalışmalarla ortaya konacak.
<i>Uygulama Hedefi 4.6. ÖÇK bölgesinde yaban hayatı popülasyonlarının taşıma kapasitesinin belirlenmesi</i>	
<i>Faaliyet 4.6.1. Ayı, Kurt, Vaşak, Çakal, Sansar; Su Samuru, Yaban Domuzu ve Karacanın ÖÇK popülasyonunu (envanterini) ortaya koymak.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü tarafından, Üniversitelerin teknik desteği ile, yukarıda tanımlanan türlerin envanterinin "Süreç-Bek.Metodu ile Doğrudan Sayım Tekniği" kullanılması. (Metod. Süreç yapılacak alanlar, 1/25.000'lik harita üzerinde işaretlenecektir. Envanteri yapılacak saha 400,0 ha'lık Deneme Alanlarına (Kare Şeklinde) bölünerek her kareye bir numaralandırılarak sol üst köşesinin koordinatları yazılacaktır. 400,0 ha'lık Deneme Alanları içerisinde sürekli yapılmaya uygun yerler (Elips şeklinde işaretlenecek yaklaşık 100 ha'lık Örnekleme Alanları) ve sürekli yapılacak istikamet belirlenecektir.
<i>Faaliyet 4.6.2.Yaban hayvanlarının avlanma planlarını hazırlamak.</i>	
Kim?	Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2017
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü tarafından, Üniversitelerin teknik desteği ile yukarıda tanımlanan türlerin faaliyet 4.6.1'in tamamlanmasından sonra popülasyonlarının aşırı artması ve alanın taşıma kapasitesinin üstüne çıkması halinde avlanma planları hazırlanacak.
İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 5.1. Bölgeye geleneksel kimliğin kazanılması</i>	
<i>Faaliyet 5.1.1. Günübürlük alanlarda uygulanacak tip proje konusunda yarışma düzenlemek</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü işbirliği yapılacak kurumlarla birlikte günübürlük alanlarda tip proje tasarımı için yarışma düzenlenecek.
<i>Faaliyet 5.1.2 Yöresel mimariye uygun pansiyonculuğu teşvik etmek</i>	
Kim?	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Köy, yayla ve mezralarda
Ne zaman ?	2013 - 2017
Nasıl?	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından Tabiat varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işbirliği ile köy, yayla ve mezralardaki geleneksel mimariye uygun evlerin sahiplerinin talep etmesi halinde tescillenmesini değerlendirmeye alınacak, tescilli binaların turizm açılımı teşvik edilecek. Tescillenmesi talep edilen evlerin belirlenmesi ve turizme kazandırılması, ziyaretçilerin geleneksel yayla yaşantısını görebilmesi amacıyla tescil edilen evlerde yayla pansiyonculuğu sisteminin desteklenmesi için DOKA, Kırsal Turizmi Kalkındırma Kurumuna ve Tescilli Kültür Varlıklarını Koruma amaçlı Kültür Bakanlığının Hibelerine profeler sunulacak.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 5.2. Uzungöl özel çevre koruma bölgesinde turizmin çeşitlendirilmesi

Faaliyet 5.2.1. Bilgilendirme seminerleri düzenlemek.

Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara Kaymakamlığı Proje Yazma Birimi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 ve süreli
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Çaykara Kaymakamlığı Proje Yazma Birimi ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, bölgeye uygun turizm çeşitleri (kiş turizmi, dağcılık, trekking, doğa sporları, atlı sporlar, rafting, inanç turizmi, eko-turizm, v.b) ve bunların uygulama koşulları (ilgili mevzuat, teknik şartlar, prosedürler, gerekli yatırımlar, gereken rehberlik, uluslararası kurallar, teşvik ve finansman olanakları, vb) konusunda seminerler verilecek. Seminerlerin organizasyonu ve uzman desteği DOKA, Kırsal Turizmi Kalkındırma Kurumuna sunulacak projelerden veya ilgili kurumların bütçelerinden sağlanacak.
Kim?	Uzungöl Belediyesi
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Esnaf ve Sanatkarlar Derneği
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 -2014
Nasıl?	Uzungöl Belediyesi tarafından, Esnaf ve Sanatkarlar Derneği işbirliği ile, Uzungöl turizm işletmelerinin ve turizm faaliyetlerinin tanıtılması, fiyatlandırma, talebe zamanında ve güvenilir şekilde cevap verilebilmesini sağlayacak şekilde, ilgili taraflarla ortak bir web sayfası tasarlanacak, iş tanımı hazırlanacak ve hizmet satın alınacak. Bu konuda hazırlanmış web sayfaları incelenecek. (www.booking.com sitesi örnek alınabilir.)
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Özel Sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl ÖÇKB
Nerede?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, TVKGM onayı ile, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesi görüşleri alınarak, gelen ziyaretçilerin yayla ve mezarlar ile ormanda yuruyuşlarını teşvik etmek için onemli patika ve yollar tespit edilecek, haritalanacak, iyileştirme ihtiyaçları tanımlanacak ve danışmanlık hizmeti yolu ile ihale edilecek.
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Özel Sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl ÖÇKB
Nerede?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, TVKGM onayı ile, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesi görüşleri alınarak, bölgenin mimari yapısına uygun marketlerde dahil, orman, yayla ve mezarlarda yürüyüşe uygun patikalara ve diğer yönlendirme levhalarının tasarımının yapılması için iş tanımı hazırlanacak ve danışmanlık hizmeti yolu ile ihale edilecek.
Kim?	TVKGM / Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Yönetim Planı Yürütme ve İzleme Birimi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesi
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, TVKGM onayı ile, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesi görüşleri alınarak, tasarımlanan tabelaların yerleştirilecek alanlar belirlenecek.
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesi
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdareesinin görüşleri alınarak, broşürlerin içerikleri belirlenecek, gerekirse hizmet satın alınacak ve basımı İl Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 5.2. Uzungöl özel çevre koruma bölgesinde turizmin çeşitlendirilmesi

Faaliyet 5.2.7. Yaban hayatı, kuş ve flora gözlem yerleri ile baki yerlerinin /kulelerinin yerlerini tespit etmek ve bu kuleleri yapmak.

Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Özel Sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, TVKGM onayı ile, Yönetim Planı Yürütme ve İzleme Birimi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Uzungöl Belediyesi, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü'nün görüşleri alınarak, yaban hayatı, kuş, flora gözlem kulelerinin ile manzara seyir yerleri arazi çalışmasıyla belirlenecek, derecelendirilecek, haritalanacak ve yapılacak inşaat işlerine yönelik iş taniminin hazırlanacak ve danışmanlık hizmeti yolu ile ihale edilecek.

Faaliyet 5.2.8. Eski su değirmenlerini restore etmek.

Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Belediye
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Mahalle ve Köy Muhtarlıkları
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından ÖÇKB deki muhtarlarla işbirliği ile bu konudaki mevcut proje gözden geçirilecek varsa revizyon ihtiyaçları tanımlanacak yapımı ve işletilmesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılacaktır

Faaliyet 5.2.9. Kış turizmini (kayak, mukavemet kayağı, vb) desteklemek üzere teleferik yapmak.

Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Özel Sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	İmar planında yeri islenecek ve ihale edilecektir

Faaliyet 5.2.10. Rafting ve kano olanaklarını araştırmak.

Kim?	Uzungöl Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Orman ve Su İşleri Trabzon Şube Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Çatmalar köprüsünden itibaren Uzungöl'e kadar
Ne zaman ?	2014

Uzungöl Belediyesi koordinasyonunda, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, Orman ve Su İşleri Trabzon Şube Müdürlüğü ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü görüşleri ile, faaliyetin yapılmasının mevcut biyolojik çeşitliliğe olumsuz etkisinin ve rafting açısından uygunluğu incelenecek ve hazırlanacak rapor Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilecek.

Faaliyet 5.2.11. Rafting için pazar olanaklarını yaratmak.

Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Yönetim Planı Yürütme ve İzleme Komisyonu
Nerede?	Çatmalar Köprüsünden itibaren Uzungöl'e kadar
Ne zaman ?	2015 (faaliyet 5.2.10'un tamamlanmasından sonra)
Nasıl?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, Yönetim Planı Yürütme ve İzleme Birimi desteği ile turizm firmaları ile iletişim ve iş birliği olanakları yaratılacak.

Faaliyet 5.2.12. Kültür Müzesi oluşturmak.

Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Yönetim Planı Yürütme ve İzleme Komisyonu, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, geleneksel mimari özellikleri taşıyan tescilli bir evin Kültür ve Turizm Bakanlığı hibesiyle restore edilerek kültür evi olarak düzenlenecek.

Faaliyet 5.2.13 Ev pansiyonculuğunu teşvik etmek

Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2017
Nasıl?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü koordinasyonunda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü işbirliği ile ev pansiyonculuğunu teşvik amaçlı eğitimler verecek ve fon kaynaklarına başvuruda bulunmak için projeler geliştirilecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 5.3. Arpaözü, Demirkapı yerleşim yerlerine turizmin yaygınlaştırılması</i>	
<i>Faaliyet 5.3.1. Arpaözü ve Demirkapı başta olmak üzere yayla turizmüne uygun alanlar belirlemek.</i>	
Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Muhtarlıklar, Kaymakamlık, Orman Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdaresi
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü tarafından, Muhtarlıklar, Kaymakamlık, Orman Bölge Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi desteği ile yayla turizmüne uygun alanlar belirlenecek.
<i>Faaliyet 5.3.2. Piknik ve/veya günübirlik mesire alanlarının işletilmesine yönelik esasları hazırlamak</i>	
Kim?	TVKGM
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	TVKGM koordinasyonunda İl Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile piknik ve günübirlik alanların nasıl işletileceği konularında usul ve esaslar belirlenecek
<i>Faaliyet 5.3.3. Piknik ve/veya günübirlik mesire alanlarını belirlemek.</i>	
Kim?	TVKGM/Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü , İl Özel İdaresi, Muhtarlıklar
Nerede?	Uzungöl, Yaylaönü (Saadet Mah.), Arpaözü, Demirkapı arası
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü , İl Özel İdaresi desteği ile yer tespiti yapılacak, TVKGM'den izin alınacak, işletilmesi belediye sınırları içerisinde Belediye, köylerde muhtarlıklar yapacak.
<i>Faaliyet 5.3.4 Piknik ve/veya mesire alanlarında günübirlik faaliyetler için düzenlemeler yapmak.</i>	
Kim?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü - Belediye - Muhtarlıklar
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Alanların belirlenmesi çalışmasından sonra Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü görüşleri ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden izin alınacak Uzungöl Belediyesi ve muhtarlıklar tarafından yapılacaktır.
<i>Uygulama Hedefi 5.4. Kültürel değerlerden ekonomik gelir sağlanması için mekanizmaların kurulması.</i>	
<i>Faaliyet 5.4.1. Kadın emeğini görünür kılmak için kadınlar tarafından dernek veya kırsal kalkınma kooperatifi kurmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Çaykara Kaymakamlığı tarafından, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi desteği ile, Kadınlar Derneği veya Kadınlara yönelik Kırsal Kalkınma Kooperatifinin kurulması için teşvik edici mekanizmalar harekete geçirilecek.
<i>Faaliyet 5.4.2. Kurulacak kadınlar derneği veya kooperatifin kapasitesini artırmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı koordinasyonunda, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Çaykara Proje Yazma Birimi tarafından, Kadınlar Derneği ve Kooperatifine üye olan kadınlara kooperatif veya dernek yönetimi ile ilgili eğitimler verilmesi, yöresel yemeklerin araştırılması, Ege Bölgesinde başarılı kooperatiflere gezi düzenlenmesi için DOKA ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumundan hibe destekler almak için projeler hazırlanacak.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 5.4. Kültürel değerlerden ekonomik gelir sağlanması için mekanizmaların kurulması.</i>	
<i>Faaliyet 5.4.3. El sanatlarını geliştirip, üretimde bulunmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara Halk Eğitim Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı koordinasyonunda, Halk Eğitim, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü ve Çaykara Proje Yazma Birimi işbirliği ile, yörede kaybolmaya yüz tutmuş el sanatları araştırılacak, üretimi için DOKA, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumundan hibe destekleri için projeler hazırlanacak.
<i>Faaliyet 5.4.4. Yöresel ürünleri markalaştırmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymakamlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı koordinasyonunda, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü ve Çaykara Proje Yazma Birimi desteği ile yöresel ürünlerin markalaştırılması için eğitim verilecek, DOKA, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumundan hibe destekleri için projeler hazırlanacak.
<i>Faaliyet 5.4.5. Yöresel ürünlerin pazarlanması için mekanizmalar kurmak.</i>	
Kim?	Çaykara Kaymakamlığı ve Uzungöl Belediyesi
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü ve Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çaykara Kaymakamlığı ve Uzungöl Belediyesi koordinasyonunda, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü, İl Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi ve Yürütme desteği ile, pazar koşulları araştırılacak, pazarlama kanallarıyla iletişime geçilecek, DOKA, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumundan hibe destekleri için projeler hazırlanacak.
<i>Faaliyet 5.4.6. Gelen ziyaretçilere yardımcı olmak amacıyla alan kılavuzları (yöresel rehberleri) yetiştirmek.</i>	
Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Halk Eğitim Merkezi
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Halk Eğitim Merkezi işbirliği ile, bölgede eskiden yaygın, bugün kaybolmaya yüz tutan geleneksel çalgı aletlerinden kaval çalmayı öğretmek üzere kurslar düzenlenecek ve kaval çalan rehberlerin yetiştirilmesi sağlanacak, geleneksel kaval çalmayı öğreten eğitimcilerin ve kurs alacak gençler belirlenecek, hibe proje desteklerine başvurulacak. (DOKA)
<i>Faaliyet 5.4.7. Ziyaretçilere geleneksel yayla göçünü kaval çalan rehberler eşliğinde düzenlemek.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi
Nerede?	Uzungöl ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar tarafından, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi desteği ile, yaylalar arası atışmalı ve eğlenceli yürüyüş turlarının (gündüz ve gece) seyahat acenteleriyle işbirliği içerisinde organize edilecek ve turlar düzenlenecek.
<i>Faaliyet 5.4.8. Geleneksel düğünleri ve sohbet gecelerini canlandırabilecek profesyonel ekipler oluşturmak.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çaykara Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi, Uzungöl Turizmci Derneği
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı ve Muhtarlıklar koordinasyonunda, Çaykara Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi, Uzungöl Turizmci Derneği işbirliği ile profesyonel ekipler oluşturulacak ve eğitim verilecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.

Uygulama Hedefi 5.4. Kültürel değerlerden ekonomik getiri sağlanması için mekanizmaların kurulması.

Faaliyet 5.4.9. Doğa Spor Alanları Düzenlemek.

Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2014 - 2015
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda muhtarlıklar, Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde tanımlanan alanları (Arpaözü Peltek sırtları - kayak, Karestel yaylası- Yamaç paraşütü, ormanlarda - av sporu, akarsularda-olta balıkçılığı, Solaklı deresi; 10 km koşu yolu, krater yolu yürüyüşleri, Arpaözü koyu- Mers harmanları mevkinde, horon futbol, voleybol, basketbol) doğa spor alanları uygulanması için değerlendirilecek. Doğa spor alanları düzenlemelerine yönelik ilgili taraflardan komisyon oluşturulacak, ihtiyaç ve tedbirler tanımlanacak, iş tanımları hazırlanacak ve hizmet satın alınacak.

Faaliyet 5.4.10. Gelen ziyaretçilere yöresel şenlikleri tanıtmak.

Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı, Köy Muhtarlıkları
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Kaymakamlık, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Nerede?	Galandar (Yılbaşında), Hıdırellez (5-6 Mayıs Bahar Bayramı), Kırklardağı ziyareti ve yürüyüşü, Uzungöl turizm şenlikleri, Kurtadağı Şenlikleri, Arpaözü yayla Şenlikleri, Paraşüt Festivali
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı, Köy Muhtarlıklar koordinasyonunda, Kaymakamlık, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü desteği ile, yöresel şenliklerin tanıtılması için taraflardan komisyon oluşturulacak, ihtiyaç ve tedbirlerin tanımlanacak, hibe projelerden yararlanılacak.

Faaliyet 5.4.11. Gelen ziyaretçilere kaybolmaya yüz tutmuş yöresel çocuk oyunlarını sunmak.

Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı, Köy Muhtarlıkları
Kiminle İşbirliği Yaparak?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK Bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı, Köy Muhtarlıklar koordinasyonunda, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü desteği ile, kaybolmaya yüz tutmuş çocuk oyunlarını sunmak için ihtiyaç ve tedbirler tanımlanacak, hibe projelerden yararlanmak için Kaymakamlık/Proje yazma biriminden destek alınacak.

Uygulama Hedefi 5.5 Turizmde hizmet standardının artırılması.

Faaliyet 5.5.1. Uzungöl uygulamalı turizm meslek lisesi açmak.

Kim?	Milli Eğitim Bakanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2015
Nasıl?	Belediye Başkanlığı talep edecek, Milli Eğitim Bakanlığının onay vermesinden sonra, girişimlerde bulunulacak.

Faaliyet 5.5.2. Otel sahiplerine turizm hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla butik otel ve pansiyon işletme standartları konusunda seminerler vermek, iyi uygulamaları göstermek üzere teknik geziler düzenlemek.

Kim?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işbirliği ile seminerler ve teknik geziler düzenlemek için hibe projelerden yararlanılacak.

Uygulama Hedefi 5.6. Farklı ziyaretçi profillerini dikkate alan ziyaretçi yönetiminin sağlanması

Faaliyet 5.6.1. Ziyaretçi taşıma kapasitesini belirlemek.

Kim?	TVKGM - Özel sektör
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013 - 2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü nce Uzungöl karasal biyolojik çeşitliliğin tespiti projesi sonuç raporu rehberliğinde tanımlanan ziyaretçi profilleri ve tercihleri konuları güncellenecek alanın taşıma kapasitesi ihale usulü ile belirlenecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 5. MEVCUT GELİR KAYNAKLARININ VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ VE ÖÇK BÖLGESİNDE ADİL DAĞILIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 5.6. Farklı ziyaretçi profillerini dikkate alan ziyaretçi yönetiminin sağlanması</i>	
<i>Faaliyet 5.6.2. ÖÇK Bölgesi giriş kapısı ve tanıtım merkezi oluşturmak.</i>	
Kim?	TVKGM - Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü- Özel Sektör - Belediye
Kiminle İşbirliği Yaparak?	
Nerede?	Uzungöl ÖÇKB
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı işbirliği ile, giriş kapısı ve tanıtım merkezinin yerinin ilgili taraflardan oluşacak komisyonla belirlenecek, Uzungöl 1/1000 ölçekli uygulama planına entegre edilecek, yapım işi için TVKGM tarafından hizmet satın alınacak ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce söz konusu tesis işletecek.
<i>Faaliyet 5.6.3. Turistleri yönlendirebilecek danışma noktası oluşturmak.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Uzungöl ÖÇK giriş kapısı ve ziyaretçi tanıtım merkezinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işbirliği ile, Faaliyet 5.6.2'nin yapılmasından sonra, ziyaretçi merkezinin fonksiyonu konusunda bilgilendirme ve yönlendirme yapacak danışma noktası oluşturulacak.
<i>Faaliyet 5.6.4. Ziyaretçilere Uzungöl Özel Çevre Koruma Bölgesi ve yürütülen turizm faaliyetleri hakkında bilgi vermek için tanıtıcı materyaller hazırlamak.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Turizm Derneği
Nerede?	Uzungöl ÖÇK giriş kapısı ve ziyaretçi tanıtım merkezinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Turizm Derneği işbirliği ile, 5.6.2'nin tamamlanmasından sonra bölge içinde uymaları gereken kuralları bildirmek ve kullanabilecekleri güzergahlar hakkında yönlendirmek üzere haritalar, broşürler ve posterlerin hazırlanması için iş tanımı hazırlanacak ve hizmet satın alınacak. Basılacak tüm materyaller TVKGM onayından sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı logosu kullanılarak basılacaktır.
<i>Faaliyet 5.6.5. Gelen turistlere girişte Uzungöl ÖÇKB pasaportu vermek.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Turizm Derneği
Nerede?	Uzungöl ÖÇK giriş kapısı ve ziyaretçi tanıtım merkezinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Turizm Derneği işbirliği ile, Faaliyet 5.6.2'nin ve 5.6.4'ün tamamlanmasından sonra, Uzungöl ÖÇKB pasaportu doğa korumaya tevik amaçlı tasarlanacak.
<i>Faaliyet 5.6.6. Turistlere ilişkin istatistiksel bilgi toplamak.</i>	
Kim?	Uzungöl Belediye Başkanlığı
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Nerede?	Ziyaretçi Merkezinde
Ne zaman ?	2013
Nasıl?	Uzungöl Belediye Başkanlığı tarafından, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işbirliği ile Faaliyet 5.6.2'nin tamamlanmasından sonra ziyaretçi kayıtlarının tutulacak. (ülke, yaş, meslek grubu, ziyaret amacı)
İDEAL HEDEF 6. DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 6.1. Yayla ve mezarlarda ekolojik tarım projelerinin teşvik edilmesi</i>	
<i>Faaliyet 6.1.1. Uzungöl ÖÇKB'de ekolojik tarım araştırma ve uygulama projeleri geliştirmek.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Nerede?	Greni mezarı, Köyler, Hocaali mezarı, Dornorim mezarı
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından, Çaykara İlçe Müdürlüğü işbirliği ile ekolojik tarım ve iyi tarım araştırma ve uygulama projeleri, geliştirilecek.

13. FAALİYET PLANI (devamı)

İDEAL HEDEF 6. DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI.	
<i>Uygulama Hedefi 6.1. Yayla ve mezaralarda ekolojik tarım projelerinin teşvik edilmesi</i>	
<i>Faaliyet 6.1.2. Yabani meyvelerin başta lıgarba (yaban mersini, mavi yemiş) olmak üzere yöresel meyvelerin üretimini yapmak.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Nerede?	Özel mülkiyete konu alanlarda
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Çaykara İlçe Müdürlüğü'nün teşviki ile özel mülkiyete konu alanlarda yabani meyvelerin üretimi için fon kaynaklarına proje yazılması için girişimlerde bulunacak.
<i>Faaliyet 6.1.3. Ekolojik hayvancılık ve hayvan ürünleri üretimini canlandırmak.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü
Nerede?	ÖÇK Bölgesinde meraya tahsisli alanlarda
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Çaykara İlçe Müdürlüğü'nün teşviki ile mera alanlarında ekolojik hayvancılığın desteklerini artırmaya yönelik girişimlerde bulunacak, halkı bilgilendirecek ve hayvan ürünlerinden başta tereyağı ve kurutulmuş et olmak üzere üretimi teşvik edecek, marka yaratma ve pazar koşulları değerlendirilecek.
<i>Uygulama Hedefi 6.2. Odun dışı tali ürünlerin sürdürülebilir kullanımının sağlanması</i>	
<i>Faaliyet 6.2.1. Odun dışı tali orman ürünlerinin ve yaylada yetişen doğal meyve, mantar, çöcek, aromatik bitkiler ve otların sürdürülebilir biçimde toplanması konusunda eğitim vermek.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	TVKGM, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversite desteği ile, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü tarafından odun dışı ürünlerin toplanması konusunda kriterler oluşturulacak, eğitim verilecek, toplanma zamanına yönelik takvim oluşturulacak.
<i>Faaliyet 6.2.2. Odun dışı tali orman ürünlerini sertifikalandırmak.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversite
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Trabzon Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversite desteği ile, Faaliyet 6.2.1'in tamamlanmasından sonra; DOKA, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna hibe proje desteklerine proje yazılması için yöre halkı teşvik edilecek.
<i>Faaliyet 6.2.3. Odun dışı tali ürünleri pazarlamak için mekanizmalar kurmak.</i>	
Kim?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Kiminle İşbirliği Yaparak?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çaykara Proje Yazma Birimi
Nerede?	ÖÇK bölgesinde
Ne zaman ?	2014
Nasıl?	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü desteği ile, Çaykara Proje Yazma Birimi tarafından Faaliyet 6.2.3'in tamamlanmasından sonra; pazar koşulları araştırması, pazarlama kanalları tanımlanmasını içerecek şekilde proje fonlarına proje yazma teşvik edilecek.

NOT: Eylem planında Uzungöl Belediyesi'nin aldığı roller; 13 ilde Büyükşehir Belediyesi Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına göre yetkililerin devredildiği kurumlara geçecektir.

KAYNAKÇA

Akman, Y. 1990. İklim ve Biyoiklim, Palme Yayın Dağıtım, Ankara.

Alpınar, K. 1994. Some Contributions to the Turkish Flora. *Edinburgh J. of Botany*, 51(1): 65-73.

Bary, R.G. 1981. *Mountain Weather and Climate*, Methuen & Co., London

Baytop, T. 1994. *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Yayın No: 578, Ankara.

Baytop, T. 1999. *Türkiye'de Bitkilerle Tedavi*, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

Bulut, F., Tarhan, F. 1991. *Çaykara (Trabzon) Güneyinin Jeolojisi*, *Türkiye Jeoloji Kurultayı Bülteni*, 6: 198-206.

Davis, P.H. 1971. *Distribution Patterns in Anatolia with Particular Reference to Endemism, Plant Life of South-West Asia*, *The Botanical Society of Edinburgh*

Doğu, A.F., Çiçek, İ. Gürgen. G. 2000. Dmerkapı Dağı ve Uzungöl Çevresinin Jeomorfolojisi. *Cumhuriyetin 75. Yıl Dönümü Yer Bilimleri ve Madencilik Kongresi*. MTA, Ankara, s.387-399.

Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N. 2000. *Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler)*. *Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*, Ankara.

Eriç, S. 1969. *Klimatoloji ve Metodları*, 2. Baskı, İÜ Coğrafya Fakültesi Yayınları, No:35, İstanbul.

Genç S., Altunkaynak, L. 1994. *Çaykara (Trabzon) Yöresinde Metamorfik Bir Temel ve Bunun Oluşumuna Neden Olan Bölgesel Metamorfizma*, *Türkiye Jeoloji Kurultayı Bülteni*, 9: 209-216

Genç, S. 1992. *Arsin (Trabzon) - İyidere (Rize) Yöresinde Doğu Pontidlerin Jeolojik Yapısı*, *Türkiye Jeoloji Kurultayı Bülteni*, 7: 138-144

Kantarci, M.D. 1995. *Doğu Karadeniz Bölümünde Bölgesel Ekolojik Birimler*, *I. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Bildiriler Kitabı*, Cilt 3: 111-138, Ekim 1995, Trabzon.

ÖÇKKB, *Karasal Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi Sonuç Raporu*, 2010

ÖÇKKB, *Sosyo-ekonomik ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu*, 2010

Özen, H., Yalçinkaya Erol, Ş., *Uzungöl Yerleşmesi ve Sürdürülebilir Turizm*, *KTÜ Mimarlık Bölümü*, http://www.boyutpedia.com/default~ID~1618~alD~69690~link~uzungol_yerlesmesi_ve_surdurulebilir_turizm.html (Erişim Tarihi: 18.09.2010)

Özyaba, Murat. "Doğu Karadeniz Bölgesinde Yaşanan Turizm Sektörünün Doğa Turizmi Açısından Değerlendirilmesi". *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü*, <http://www.kentli.org/makale/dogu.htm> (erişim tarihi 17.09.2010)

Schichtel et al., 1965. *In Anatolischen Gebirgen: Botanische, Forstliche und Geologische Studien im Kilikischen Aladağ und Ostpontischen Gebirge von Klainasien, Klagenfurt*.

T.C. Başbakanlık, DPT Yayınlar. "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Mayıs 2003

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Su kalitesi izleme projesi (2011)

Terzioğlu, S. ve Anşin, R. 1999. *Türkiye'nin Egzotik Bitkilerine Bir Katkı: Sicyos angulatus L.* *Turk J of Agriculture and Forestry*, 23: 359-362.

URL 1: <http://www.caykarademirkapi.com/index1.html> (erişim tarihi 17.09.2010)

URL 2: <http://www.caykara.biz/koyleri/demirkapi-haldizen.html> (erişim tarihi 17.09.2010)

URL 3: <http://www.caykara.biz/koyleri/arpaozu-ipsil.html>, erişim tarihi 17.09.2010)

URL 4 : <http://www.caykara.biz/koyleri/yaylaonuharos-koyu.html>, erişim tarihi 17.09.2010

URL 6: Özen, H., Yalçinkaya Erol, Ş., *Uzungöl Yerleşmesi ve Sürdürülebilir Turizm*, *KTÜ Mimarlık Bölümü*, http://www.boyutpedia.com/default~ID~1618~alD~69690~link~uzungol_yerlesmesi_ve_surdurulebilir_turizm.html (Erişim Tarihi: 18.09.2010)

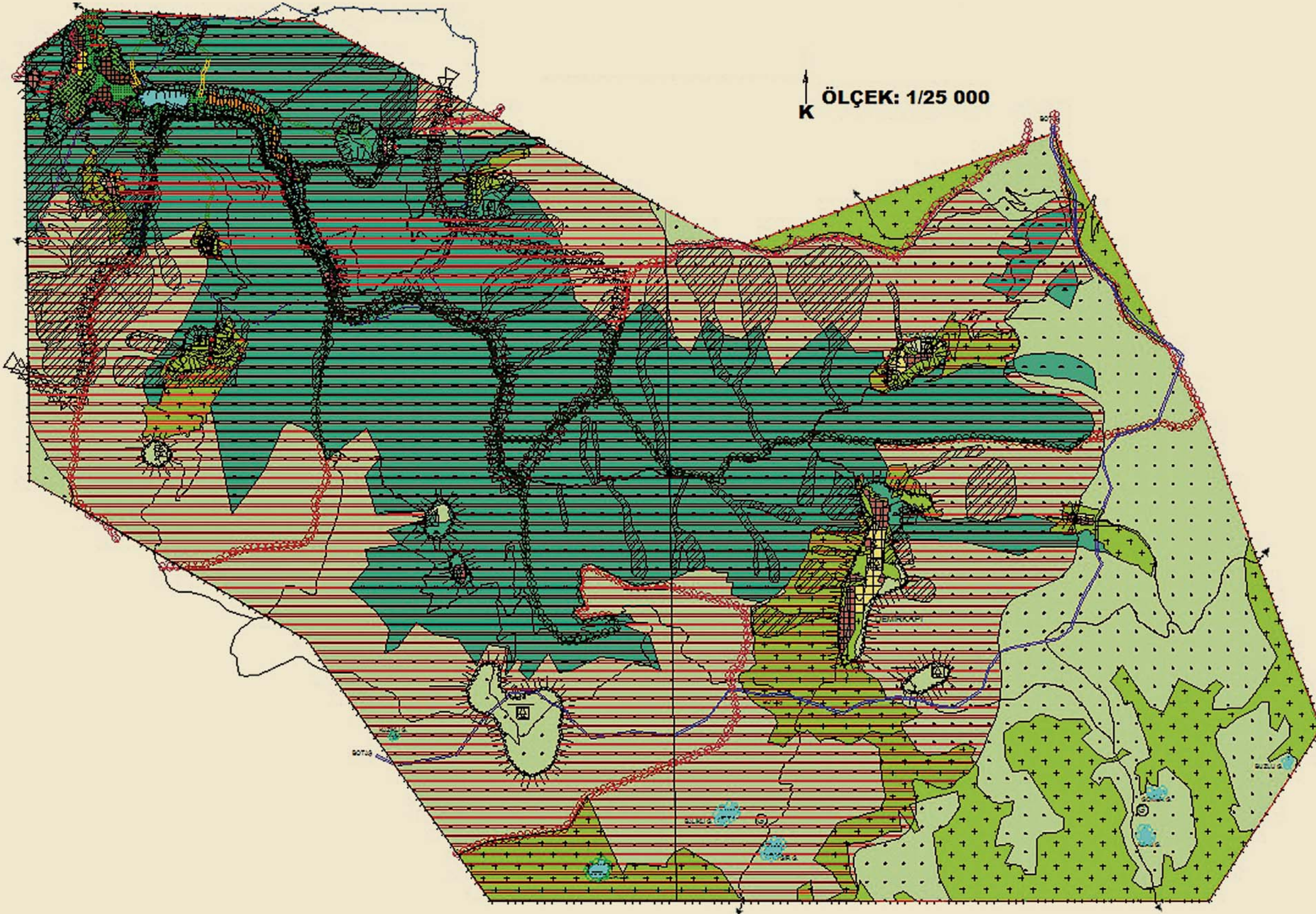
Ustaoglu, R. 2009. *Uzungöl ve Uzungöl ÖÇK Bölgesi İçinde Yer Alan Birçok Gölün Limnolojik Özellikleri*. TÜBİTAK, Proje No: 104Y183.

Zeybek, N ve Zeybek, U. 1994. *Farmasotik Botanik*, Ege Üniversitesi Basım Evi, İzmir.

Zohary, M. 1973. *Geobotanical Foundations of the Middle east*, vol.II, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

EK - 1 ÇEVRE DÜZENİ PLANI HARİTASI

ÖLÇEK: 1/25 000

SINIRLAR

- PLAN ONAMA SINIRI
- ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SINIRI
- BELEDİYE SINIRI
- KÖY SINIRI
- 1. DERECE DOĞAL SİT SINIRI
- 3. DERECE DOĞAL SİT SINIRI
- TABIAT PARKI SINIRI
- BOTAŞ BORU HATTI

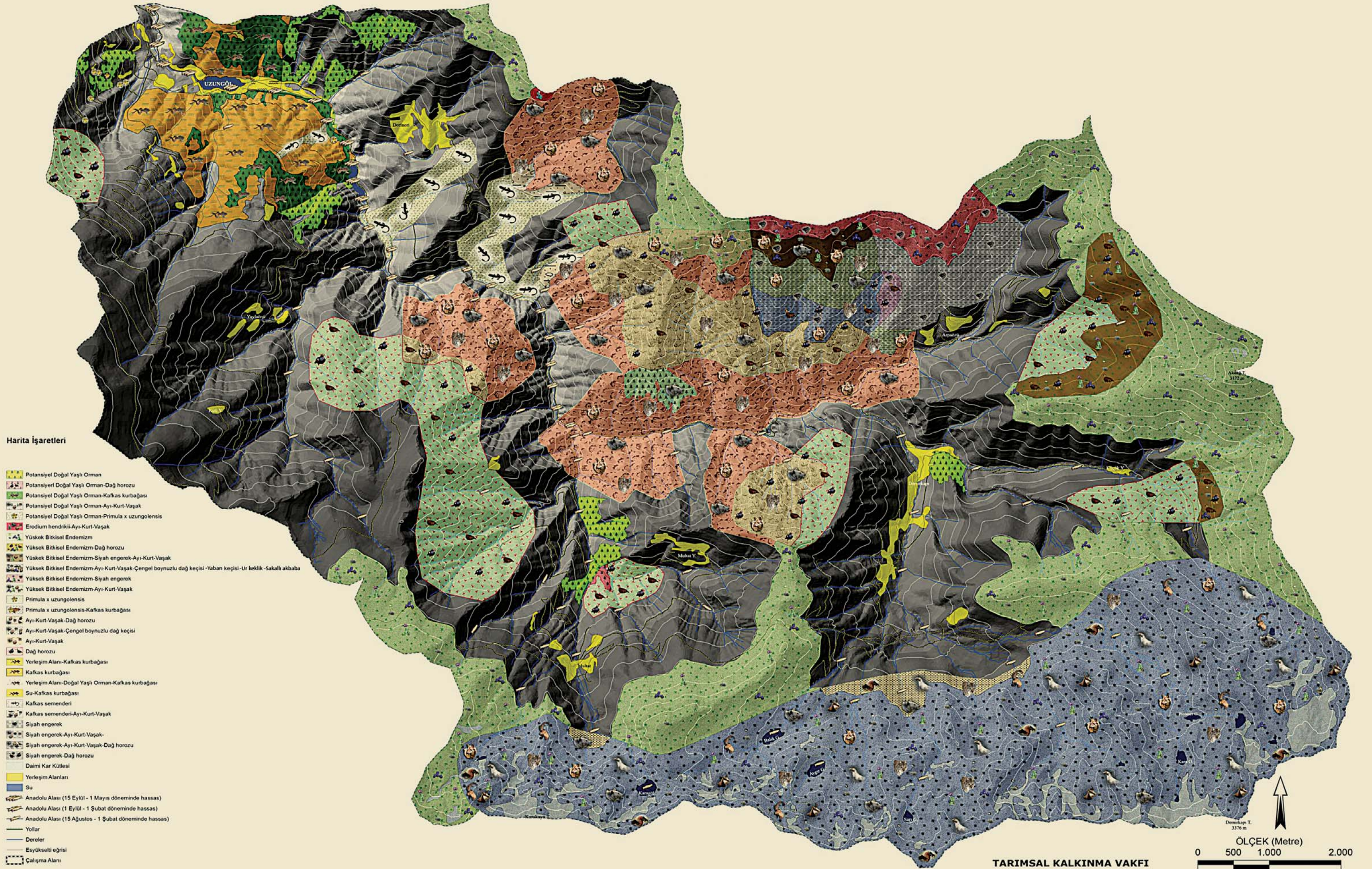
YOLLAR

- I. DERECE YOLLAR
- II. DERECE YOLLAR
- TUR GÖZERGƏHİ

ALAN KULLANIMLARI

- KENTSEL YERLEŞİK ALANLAR
- KENTSEL GELİŞME ALANLARI
- KIRSAL YERLEŞİK ALANLAR
- KIRSAL GELİŞME ALANLARI
- TURİZM TESİS ALANI
- AGAÇLANDIRILACAK ALANLAR
- ORMAN ALANLARI
- MERA
- I. DERECE DOĞAL SİT ALANLARI
- III. DERECE DOĞAL SİT ALANLARI
- KESİN ÇİĞ TEHLİKESİ BULUNAN ALANLAR
- MUHTEMEL ÇİĞ TEHLİKESİ BULUNAN ALANLAR
- DOĞAL KARAKTERİ KORUNACAK ALANLAR (DAĞ ÇAYIRI)
- REKREASYON ALANI
- GÖL
- GÜNÜBİRLİK ALAN
- ARITMA TESİSİ
- TELEFERİK HATTI

EK - 2 UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ'NİN KORUNMASI GEREKEN TÜR VE EKOSİSTEMLERİ

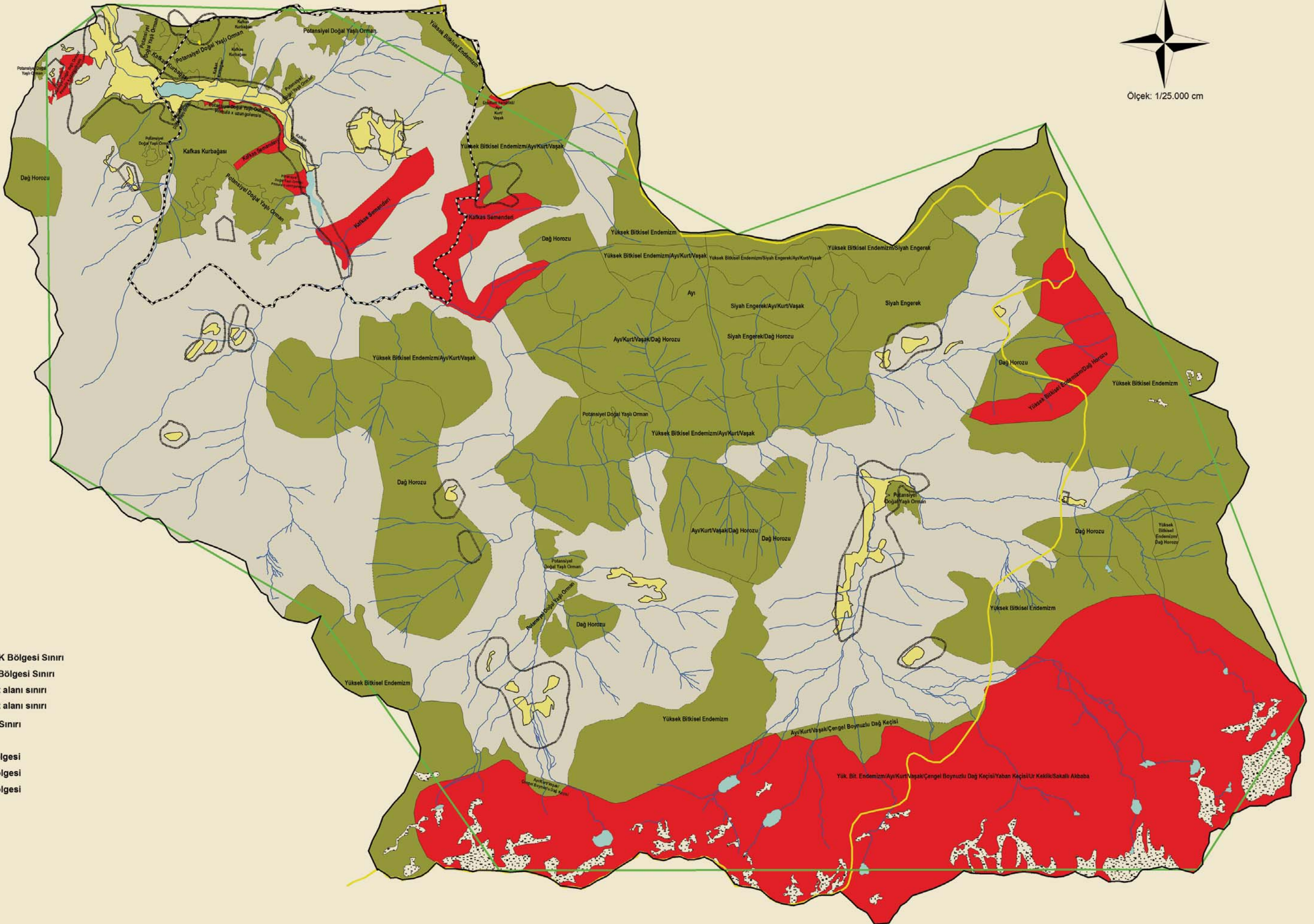
EK - 3 UZUNGÖL ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SENTEZ HARİTASI

Ölçek: 1/25.000 cm

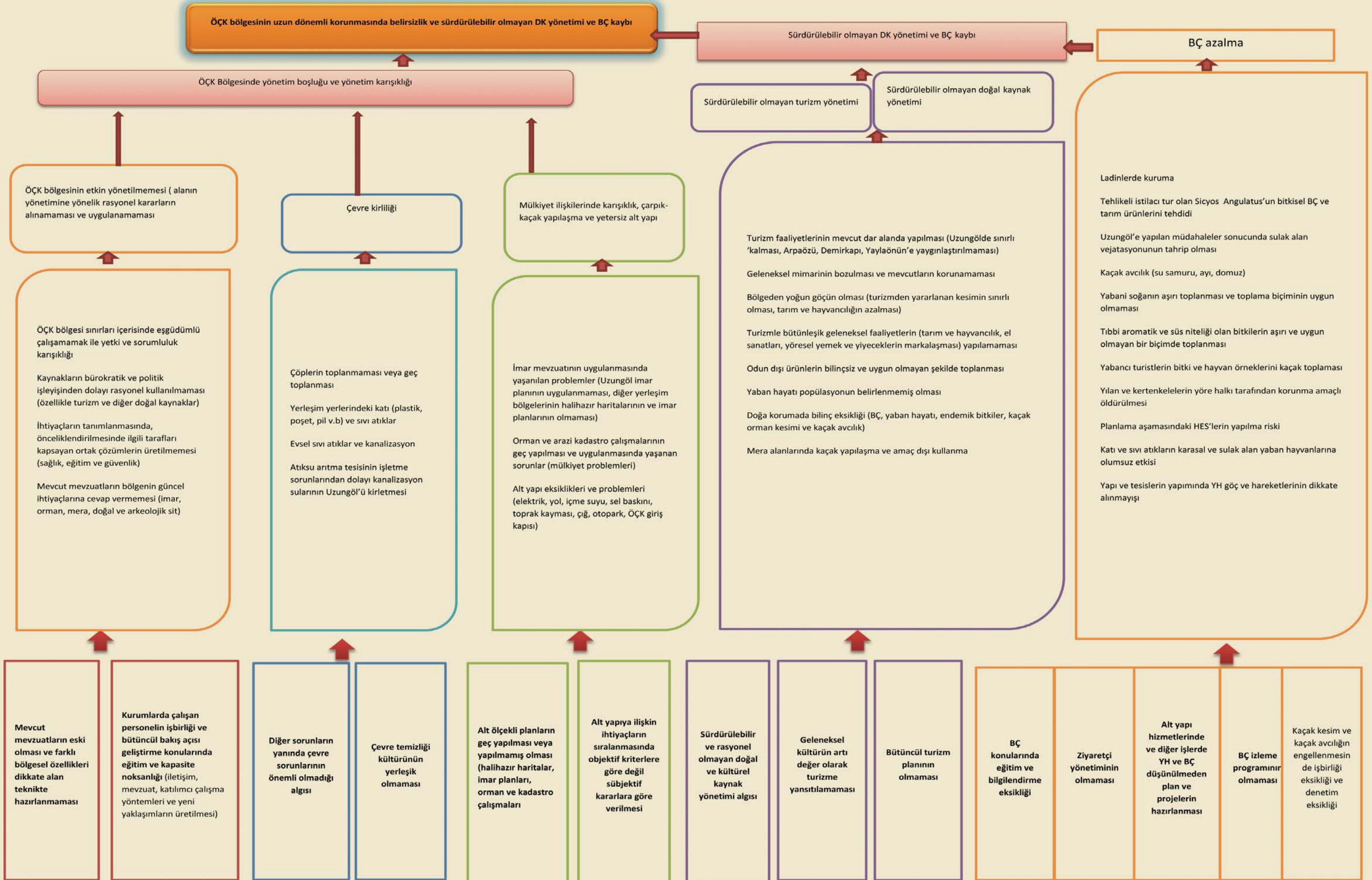
Özel İşaretler

- Önerilen ÖÇK Bölgesi Sınırı
- Resmi ÖÇK Bölgesi Sınırı
- 1. derece sit alanı sınırı
- 3. derece sit alanı sınırı
- Tabiat Parkı Sınırı
- Dereler
- Hassas A Bölgesi
- Hassas B Bölgesi
- Hassas C Bölgesi
- Buzul
- Su yüzeyi

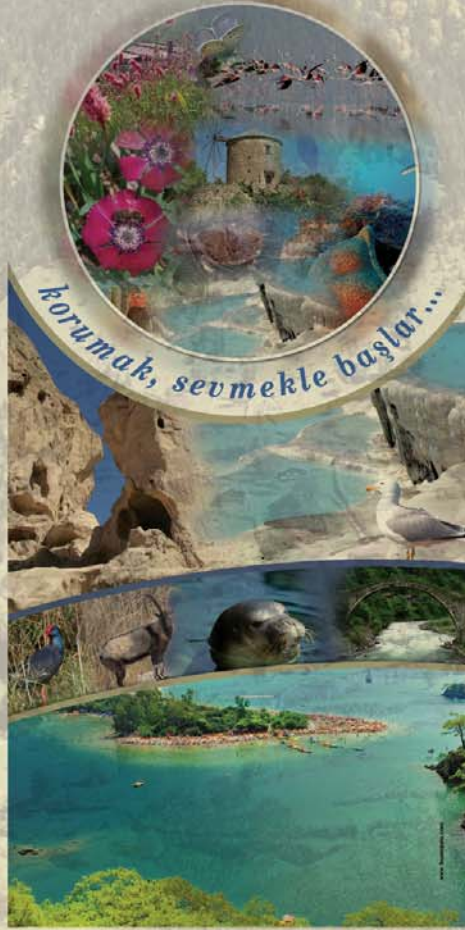
0 250 500 1.000 1.500 2.000 Metre

EK - 4 PROBLEM AĞACI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI

TABIAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.csb.gov.tr

Bu kitabın basımında geri kazanılmış kağıt kullanılmıştır.